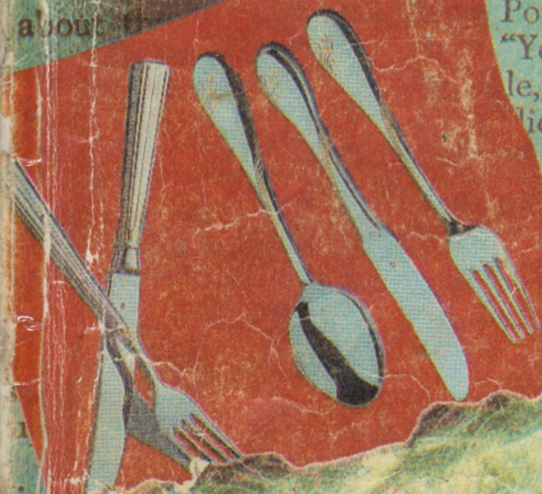
Agata Kristi

TRYLIKA PRIE PIETŲ STALO

Agata

Agata Kristi

TRYLIKA PRIE PIETŲ STALO

ROMANAS

Vilnius, UAB "POLI" 1994

UDK 820-3
Kr 267

Versta iš leidinio
Agatha Christie
Thirteen at dinner
Grosset & Dunlop edition 1933

Agatha Kristie
Trylika prie pietų stalo
Romanas
Iš anglų kalbos vertė Danutė - Regina Samsonienė
Viršelio dailininkas Arvydas Nekrošius

ISBN 9986 - 511 - 00 - 3

I

TEATRO SPEKTAKLIS

Žmonių atmintis trumpa. Didelis susidomėjimas ir susijaudinimas, kurį sukėlė Džordžo Alfredo St. Vincento Maršo, barono Edgvairo IV nužudymas, jau seniai užsimiršo. Jį pakeitė naujesni įvykiai.

Mano draugas, Erkiulis Puaro, šioje byloje nebuvo atvirai paminėtas. Tai, galėčiau pridurti, visiškai atitiko jo norus. Jis nepanoro pasirodyti joje. Be to, Puaro, kuris turi savitą nuomonę, šią bylą laikė viena nesėkmingesnių. Garbė teko ne jam - o to jis ir tetroško. Jis prisiekinėja, kad tik atsitiktinė praeivio pastaba nukreipė jo tyrimą teisinga linkme.

Tačiau visiškai įmanoma, kad būtent jo genijus byloje atskleidė tiesą. Abejoju, ar be Erkiulio Puaro būtų išaiškintas nusikaltėlis.

Todėl jaučiu, kad atėjo metas viską, ką aš žinau apie šią bylą, išdėstyti raštu. Puikiai žinau visas šios bylos detales ir dar galiu pridurti, kad tai padarydamas, įvykdysiu labai žavingos ledi pageidavimą.

Aš gerai prisimenu tą dieną tvarkingoje ir švarioje Puaro svetainėje, kai, žingsniuodamas pirmyn ir atgal kilimu, mano mažasis draugas išdėstė mums meistrišką ir stulbinantį bylos reziumė. Aš manau pradėti savo pasakojimą nuo to paties, kaip ir jis - nuo spektaklio Londono teatre praeitų metų birželį.

Karlota Adams tuo metu buvo pelniusi Londone visuotinį susižavėjimą. Prieš metus ji suvaidino pora spektaklių, kurie turėjo didžiulį pasisekimą. Šis spektaklis buvo priešpaskutinis jos

šiemetiniame trijų savaičių sezone.

Karlota Adams - amerikietė; ji viena talentingai vaidindavo skečuose, kuriuose nereikėjo nei grimo, nei dekoracijų. Atrodė, kad ji lengvai mokėjo kalbėti visomis kalbomis. Jos skečas apie vakarą užsieniečių viešbutyje buvo tikrai nuostabus. Amerikiečių, vokiečių turistai, vidurinių sluoksnių anglų šeimos, įtartinos reputacijos damos, nuskurdę rusų aristokratai ir santūrūs nuvargę padavėjai paeiliui praplaukdavo scenoje.

Jos skečai buvo ir rimti, ir linksmi. Scena, kai ligoninėje mirė čekoslovakė moteris, gniaužė kvapą, o po minutės mes kretėjome iš juoko, kai dantistas, meiliai plepėdamas su aukomis, uoliai dirbo savo darbą.

Programą ji baigė, paskelbdama "keletą imitacijų". Ji buvo nuostabiai sumani. Be jokio grimo jos bruožai, rodos, išnykdavo ir staiga pavirsdavo žinomo politiko, garsios aktorės ar publikos gražuolės veido bruožais. Kiekvienas veikėjas pasakydavo trumpą, tipišką kalbą. Tie pasisakymai, tarp kitko, buvo ypač taiklūs. Atrodė, jie atskleisdavo visas pasirinkto veikėjo silpnybes.

Vienas iš jos pastarųjų vaidmenų - imitacijų buvo Džein Vilkinson - gabi, jauna amerikėtė aktorė, žinoma Londone. Tai buvo iš tikrųjų puiku. Kvailystės išsprūsdavo iš jos lūpų taip emocionaliai ir žavingai, kad nejučia jautei kiekvieno ištarto žodžio gilią mintį. Jos balsas, puikiai intonuotas, rafinuotai gilus, tiesiog svaigindavo santūrūs gestai, kiekvienas iš jų nuostabiai išraiškingas, lengvai siūbuojantis kūnas, didelio fizinio grožio įspūdis - kaip ji taip sugebėjo, aš nesuprantu!

Aš visuomet buvau gražiosios Džein Vilkinson gerbėjas. Ji jaudindavo mane emocinėse scenose, ir visuomet, susidūręs su tais, kurie pripažino jos grožį, tačiau teigė, kad ji prasta aktorė, ginčydavaus, kad ji turi didelių artistinių gabumų.

Buvo truputį šiurpu girdėti tą pažįstamą, šiek tiek prikimusį balsą, kuris mane taip dažnai jaudindavo tuo fatališku kritimu, ir stebėti tą pikantišką gestą, kaip ji lėtai suneria ir praskleidžia rankas, ir tą staigų galvos judesį, kai ji atmeta plaukus nuo veido; aš supratau, šiuos judesius ji atlikdavo, baigiantis dramatiškai scenai.

Džein Vilkinson buvo viena iš tų aktorių, kuri ištekėjusi

paliko sceną, bet po poros metų vėl į ją sugrįžo. Prieš trejus metus ji ištekėjo už turtingo, bet šiek tiek ekscentriško Lordo Edgvairo. Sklido gandai, kad ji netrukus jį paliko. Šiaip ar taip, praėjus aštuoniolikai mėnesių po vedybų, ji filmavosi Amerikoje, o šį sezoną sėkmingai pasirodė vaidindama pjesėje Londone.

Stebėdamas Karlotos Adams išmoningą, bet truputį piktavališką imitaciją, man dingtelėjo, kaip, įdomu, reaguoja asmenys, kuriuos liečia tas pamėgdžiojimas. Ar jie patenkinti išgarsėję - suteikta reklama? Ar juos erzina tai, kad, pagaliau, buvo sąmoningai atskleidinėjamos jų profesinės gudrybės? Argi Karlota Adams nebuvo konkuruojantis fokusininkas, kuris sako: "O, tai senas triukas. Labai paprasta. Aš parodysiu jums, kaip tai daroma."

Nusprendžiau, kad, jei aš būčiau tas subjektas, tai gerokai suirzčiau. Žinoma, privalėčiau slėpti savo apmaudą, bet neabejotinai man tai nepatiktų. Reikia žmogui būti labai liberaliam ir turėti ryškų jumoro jausmą, kad įvertintum tokį negailestingą, viešą savęs demaskavimą.

Tik padariau šias išvadas, kai žaviam, giliam juokui scenoje atsiliepė kitas, lyg aidas užpakaly manęs. Staiga pasukau galvą. Tiesiai už manęs kėdėje, palinkusi į priekį, pravėrusi lūpas, sėdėjo rodomos imitacijos subjektas - ledi Edgvair, geriau pažįstama nei Džein Vilkinson. Tuoj pat supratau, kad mano išvados klaidingos. Susižavėjimas ir susijaudinimas švietė jos akyse.

Kai "imitacija" baigėsi, ji garsiai paplojo ir juokdamasi atsisuko į savo kompanioną, aukštą, labai gražų vyrą, graikų dievo tipo, kurio veidą aš atpažinau, geriau žinomą ekrane negu scenoje. Tai buvo Brajenas Martinas, populiariausias šiuo metu ekrano herojus. Jis ir Džein Vilkinson sublizgėjo kartu keliuose filmuose.

- Nuostabi, ar ne? - kalbėjo ledi Edgvair.

Jis susijuokė.

- Džein, tu atrodai labai susijaudinusi.

- Na, juk ji iš tikro puiki! Daug geriau, negu kad maniau.

Aš neišgirdau Brajeno linksmo atsakymo. Karlota Adams pradėjo naują improvizaciją. Visad manysiu, kad tai, kas nutiko vėliau, buvo labai keistas sutapimas.

Po spektaklio Puaro ir aš nuėjom vakarieniauti į "Savoją".

Šalia mūsų stalelio sėdėjo ledi Edgvair, Brajenas ir du kiti žmonės, kurių nepažinojau. Aš juos parodžiau Puaro, o tuo metu atėjo kita pora ir užėmė vietas šalia ano stalo. Moters veidas man buvo pažįstamas, bet, gan keista, kad minutėlę negalėjau jo prisiminti. Staiga supratau - tai buvo Karlota Adams, į ją aš spoksojau! Vyro aš nepažinojau. Jis buvo išpuoselėtas (išsipustęs) linksmu, kažkokiu beprasmiu veidu. Ne tas tipas, kuriuo aš žaviuosi.

Karlota Adams buvo apsirengusi neryškiai, juodai. Jos veidas buvo ne iš tų, kurie būtinai patraukia dėmesį ir lengvai atpažįstami. Tai vienas iš tų gyvų, jausmingų veidų, kurie išskirtinai sugeba pamėgdžioti. Jis lengvai galėjo persikūnyti į svetimą charakterį, bet neturėjo savitų bruožų.

Pasidalinau spėliojimais su Puaro. Jis klausėsi atidžiai, kiaušinio formos galvą šiek tiek pakreipęs į šoną, tuo metu jis metė aštrų žvilgsnį į tuos du staliukus, apie kuriuos kalbėjome.

- Taigi tai ledi Edgvair? Taip, aš prisimenu - mačiau ją vaidinant. Ji *belle femme* *.

- Ir puiki aktorė.

- Galbūt.

- Neatrodo, kad tu įsitikinęs.

- Manau, kad tai priklausytų nuo meninio apipavidalinimo, mano bičiuli. Jei ji bus pjesės centre, jei viskas suksis aplink ją - taip, tuomet ji sugebės suvaidinti savo vaidmenį. Abejoju, ar ji suvaidintų taip pat gerai menką vaidmenį arba vadinamą charakterinę rolę. Pjesė turi būti parašyta apie ją ir jai. Ji, man atrodo, iš tokių moterų, kurios domisi tik savimi, - jis patylėjo ir paskui pridūrė, gan netikėtai, - tokie žmonės dažnai patenka į didelius pavojus.

- Pavojus? - nustebau aš.

- Aš pavartojau žodį, kuris stebina tave,matau, *mon ami* **. Taip, pavojus. Nes, matai, tokia moteris mato tik vieną dalyką - save. Tokios moterys nemato rizikos ir pavojų, kurie ją supa - milijonai konfliktuojančių interesų ir gyvenimiškų atvejų. Ne, jos

---

* Belle femme - graži moteris (pranc.).

** Mon ami - mano drauge (pranc.).

mato tik savo kelią pirmyn. Ir todėl - anksčiau ar vėliau - nelaimė.

Aš susidomėjau. Prisipažįstu, tokia mintis man niekad neatėjo į galvą.

- O kita? - paklausiau.

- Mis Adams? - jo žvilgsnis stabtelėjo prie jos staliuko. - Na? - jis šypsojosi. - Ką tu norėtum išgirsti apie ją?

- Tik tiek, kokį įspūdį ji daro tau.

- *Mon cher,* ar aš šįvakar ateities būrėjas, kuris skaito iš delno ir pasako charakterį?

- Tu tai sugebi padaryti geriau už daugelį kitų, - atkirtau aš.

- Malonu, kad tu taip pasitiki manim, Hastingsai. Tai mane jaudina. Ar žinai, mano drauge, kad kiekvienas iš mūsų esame tamsi paslaptis, konfliktuojančių aistrų, troškimų ir gabumų labirintas? *Mais oui, c'est vrai* *. Žmogus daro sprendimus - bet devyniskart iš dešimties jis klysta.

- Tik ne Erkiulis Puaro, - nusišypsojau.

- Netgi Erkiulis Puaro! O! Aš labai gerai žinau, kad tu mane laikai išdidžiu, geros nuomonės apie save, bet iš tikrųjų užtikrinu tave, aš esu labai drovus asmuo.

Nusijuokau.

- Tu - drovus!

- Taip ir yra. Išskyrus - prisipažįstu - truputį didžiuojuosi savo ūsais. Niekur Londone nemačiau ko nors panašaus į manuosius.

- Gali būti tikras, - pasakiau sausai, - nepamatysi. Todėl niekuo nerizikuoji, spręsdamas apie Karlotą Adams.

- *Elle est artiste !* ** - paprastai pasakė Puaro. - Tai paaiškina beveik viską, ar ne?

- Šiaip ar taip, tu nemanai, kad ji eina per gyvenimą rizikuodama?

- Mes visi tai darome, - Puaro surimtėjo. - Nelaimė visad gali staiga užgriūti. Bet, dėl tavo klausimo - mis Adams, manau, pasiseks. Ji įžvalgi, ir tai prisideda prie sėkmės. Nors dar yra

---

* Mais oui, c'est vrai - o taip, tai tiesa (pranc.).

** Elle est artiste - ji aktorė (pranc.).

galimybė kilti pavojui - jei mes apie pavojų kalbamės.

- Ką tu nori tuo pasakyti?

- Meilė pinigams. Meilė pinigams gali išvesti tokią kaip ji iš protingo ir atsargaus kelio.

- Taip gali atsitikti kiekvienam iš mūsų.

- Taip, tiesa, bet kiekvienu atveju tu ar aš pamatysim įsivėlę į pavojų. Mes galim pasverti argumentus už ir prieš. Jei tau per daug rūpi pinigai, tai tik pinigus tematysi, visa kita bus šešėlyje.

Nusijuokiau iš jo rimtos nuotaikos.

- Esmeralda, čigonų karalienė, gerai nusiteikusi.

- Charakterio psichologija yra įdomu, - Puaro ramiai grįžo prie temos. - Negalima domėtis nusikaltimu, nesidomint psichologija. Ekspertą patraukia ne tik paprastas nužudymo veiksmas, bet ir tai, kas slypi už jo. Supranti mane?

Pasakiau, kad puikiai suprantu.

- Pastebėjau, kad, kai mes kartu dirbam su byla, tu visada mane ragini griebtis aktyvių veiksmų, Hastingsai. Tu nori, kad aš matuočiau pėdsakus, tirčiau cigarečių pelenus ir kitas detales, išsitiesęs ant pilvo. Niekad nesuvokei, kad gulint fotelyje užsimerkus, gali priartėti prie klausimo sprendimo. Tuomet į viską pažvelgi proto akimis.

- Aš - ne, - pasakiau. - Kai guliu fotelyje užsimerkęs, man atsitinka tik vienas dalykas, tik vienas!

- Pastebėjau! - pasakė Puaro. - Keista. Tokiom akimirkom protas turėtų karštligiškai dirbti, nepasinerdamas į tingų poilsį. Protinė veikla - tai taip įdomu, taip jaudina! Mažųjų pilkųjų ląstelių veikla yra proto malonumas. Jomis, tik jomis galima pasitikėti, ir tik jos gali išvesti iš rūko į tiesą.

Bijau, kad įpratau nukreipti dėmesį, kai Puaro pamini savo pilkąsias ląsteles. Apie jas esu tiek dažnai prisiklausęs. Šį kartą mano dėmesys nukrypo į tuos keturis žmones, sėdinčius prie gretimo staliuko. Kai Puaro baigė monologą, aš pašaipiai pastebėjau:

- Tu turi pasisekimą, Puaro. Garbingoji ledi Edgvair nenuleidžia nuo tavęs akių.

- Abejoju, ar ji pažįstama su mano persona, - pasakė Puaro,

stengdamasis atrodyti kuklus, bet jam nesisekė.

- Manau, tai dėl tų garsių ūsų, - pasakiau. - Ji sužavėta jų grožio.

Puaro vogčia juos paglostė.

- Iš tikrųjų jie unikalūs, - pripažino jis. - O, mano drauge, tas "dantų šepetėlis", kaip tu jį vadini, tas, kurį nešioji tu, - tai siaubas - didelė klaida - pasityčiojimas iš gamtos dovanų. Maldauju, atsisakyk jo, mano drauge.

- Dievaži, - atsakiau, nepaisydamas Puaro prašymo, - ledi jau keliasi. Manau, ji ateina pasikalbėti su mumis. Brajenas protestuoja, bet ji neklauso.

Iš tikro Džein Vilkinson veržliai pakilo iš vietos ir priėjo prie mūsų stalo. Puaro pašoko, nusilenkė, ir aš pakilau taip pat.

- Mesje Erkiulis Puaro, ar ne? - ištarė minkštu, dusliu balsu.

- Jūsų paslaugoms.

- Mesje Puaro, aš noriu su jumis pasikalbėti. Aš turiu su jumis pasikalbėti.

- Žinoma, madam, bet gal jūs atsisėstumėte?

- Ne, ne, ne čia. Noriu pasikalbėti su jumis asmeniškai. Gal eikime viršun į mano numerį.

Brajenas Martinas priėjo prie mūsų. Jis prabilo ironiškai:

- Tu turi palaukti, Džein. Mes tik įpusėjom vakarienę. Ir mesje Puaro taip pat.

Bet nelengva nukreipti Džein Vilkinson nuo tikslo.

- Na, Brajenai, ar tai svarbu? Mums atsiųs vakarienę į numerį. Pasirūpink tuo, gerai? Ir, Brajenai...

Ji nuėjo paskui jį, atrodė, kažko reikalaudama. Supratau, kad jis nenusileido, purtė galvą ir raukėsi. Bet ji kalbėjo dar atkakliau, ir pagaliau, patraukęs pečiais, jis pasidavė.

Pora kartų, kol kalbėjo su juo, ji pažvelgė į stalą, prie kurio sėdėjo Karlota Adams, ir man parūpo, ar jos kalba turėjo ką bendro su šia amerikiete.

Pasiekusi tikslą, Džein sugrįžo atgal švytinti.

- Dabar mes galim eiti, - akinamai šypsodamasi, ji priėmė į kompaniją ir mane.

Atrodė, kad jai net neatėjo į galvą, ar mes sutiksime, ar

nesutiksime su jos planais. Ji mus pasiglemžė be jokio atsiprašymo.

- Kokia laimė, kad jus pamačiau šį vakarą čia, Puaro, - šnekėjo ji, eidama link lifto. - Nuostabu, kaip man viskas sekasi. Aš ką tik galvojau, ką, po galais, man daryti, kai pažvelgusi pamačiau jus prie gretimo stalo, ir pasakiau sau: mesje Puaro patars, ką man daryti!

Ji nutilo, kad pasakytų berniukui - liftininkui:

- Trečias aukštas.

- Jei tik aš galėsiu jums padėti... - pradėjo Puaro.

- Esu tikra, kad galėsit. Esu girdėjusi, jūs - nuostabiausias, nepaprastas žmogus, koks kada nors egzistavo. Kas nors turi mane išpainioti iš painiavos, kurioje esu, ir aš jaučiu, kad jūs - tinkamiausias žmogus.

Mes pakilome į trečią aukštą. Ji pirma ėjo koridorium, stabtelėjo prie durų ir įėjome į vieną iš prabangiausių “Savojos” numerių.

Nusviedusi balto kailio šalį ant kėdės, o mažą brangakmeniais papuoštą rankinę ant stalo, aktorė įsmuko į kėdę ir sušuko:

- Mesje Puaro, vienaip ar kitaip, aš turiu atsikratyti savo vyro!

II

VAKARIENĖ

Po minutės nustebimo Puaro atsipeikėjo!

- Bet, madam, - pasakė Puaro, žybtelėjęs akimis. - Atsikratymas vyrais - ne mano specialybė.

- Na, žinoma, aš žinau tai.

- Jums reikalingas advokatas.

- Štai čia jūs klystate. Man tiesiog bloga nuo advokatų. Turėjau ir patikimų, ir apsukrių advokatų, ir nė vienas iš jų nepadarė man nieko gero man. Advokatai išmano tik įstatymus, atrodo, jie neturi jokio įgimto jausmo.

- Ir jūs manote, aš turiu?

Ji nusijuokė.

- Girdėjau, kad jūs esate "katės ūsai", mesje Puaro.

- *Comment* * ? Katės ūsai? Nesuprantu.

- Na, jūs esate Tas.

- Madam, aš galiu turėti ar neturėti protinių sugebėjimų - iš tikrųjų, tai aš turiu - kam apsimetinėti? Bet jūsų mažas reikaliukas - nę mano žanras.

- Nesuprantu, kodėl. Juk tai problema.

- O! Problema!

- Ir sunki, - tęsė Džein Vilkinson. - Aš nepasakyčiau, kad jūs iš tų žmonių, kurie suklumpa prieš sunkumus.

- Dėkoju už komplimentą, madam. Jūs įžvalgi, madam, bet vis dėlto aš neatlieku jokio tardymo, susijusio su skyrybomis. Tai

* Comment - kaip (pranc.).

nėra gražu - *ce métier là* *.

- Mano brangusis, aš neprašau jūsų šnipinėti. Iš to nebus naudos. Aš tik turiu atsikratyti to žmogaus ir, esu tikra, kad jūs pasakysit, kaip tą padaryti.

Puaro patylėjo minutėlę prieš atsakydamas. Kai jis prabilo, jo balse pasigirdo kita gaida.

- Pirmiausia pasakykit man, madam, kodėl jums taip rūpi "atsikratyti" lordo Edgvairo?

Atsakydama ji nei delsė, nei abejojo.

- Na, žinoma. Aš noriu vėl ištekėti. Kokia gi kita priežastis galėtų būti?

Jos didelės mėlynos akys nuoširdžiai išsiplėtė.

- Bet turėtų būti lengva laimėti skyrybas?

- Jūs nepažįstate mano vyro, mesje Puaro. Jis...jis.., - ji suvirpėjo. - Nežinau, kaip tai paaiškinti. Jis labai keistas žmogus - nepanašus į kitus, - ji patylėjo ir toliau tęsė: - Jam reiktų niekad nevesti - nieko. Aš žinau, ką kalbu. Tiesiog nemoku jo pavaizduoti, bet jis - keistas. Jo pirmoji žmona, žinote, pabėgo nuo jo - palikusi trijų mėnesių kūdikį. Jis nesutiko skirtis su ja, ir ji mirė skurde, kažkur užsienyje. Po to jis vedė mane. Na - aš negalėjau ištverti. Išsigandau. Palikau jį, nuvykau į Valstijas. Aš neturiu jokio pagrindo skyryboms, o jei ir turėčiau, jis nekreiptų jokio dėmesio. Savotiškas fanatikas.

- Kai kuriose Valstijose jūs galėtumėt laimėti skyrybas, madam.

- Tai ne man, aš juk ruošiuosi gyventi Anglijoje.

- Jūs norite gyventi Anglijoje?

- Taip.

- Kas tas vyras, už kurio norite ištekėti?

- Mertono hercogas.

Aš sulaikiau kvapą. Mertono hercogas buvo visų mamyčių, peršančių savo dukras, sielvarto priežastis. Jaunas, vienuoliškų polinkių vyras, karštas katalikas, sako, visai po savo motinos, nuožmios našlės hercogienės, padu. Jo gyvenimas buvo ypač

---

* Ce métier là - tai profesija (pranc.).

niūrus. Rinko kinų porcelianą, sako, turįs neblogą estetinį skonį. Manoma, kad jam visai nerūpėjo moterys.

- Aš tiesiog einu iš proto dėl jo, - jausmingai prisipažino Džein. - Jis toks nepanašus nė į vieną iš mano pažįstamų, kada nors sutiktų, o Mertono pilis ypač puiki. Visa ši istorija - pats didžiausias romanas. Be to, jis toks gražus - lyg pasakų vienuolis, - ji patylėjo. - Kai ištekėsiu, paliksiu sceną. Man ji visai neberūpi.

- Šiuo metu, - įsiterpė sausai Puaro, - lordas Edgvairas trukdo toms romantiškoms svajonėms?

- Taip, tai veda mane iš proto. - Ji atsilenkė kėdėje susimąsčiusi. - Suprantama, jei mes būtume Čikagoje, lengvai galėčiau pasiekti, kad jį pritrenktų, bet čia, rodos, nėra banditų.

- Štai čia, - Puaro šyptelėjo, - mes manome, kad kiekvienas žmogus turi teisę gyventi.

- Na, to aš nežinau, manau, jūs geriau apsieitumėte be kai kurių politikų; o žinant apie lordą Edgvairą tai ką aš žinau, manau, jums nebūtų jokio nuostolio - greičiau, priešingai.

Kažkas pasibeldė, ir įėjo padavėjas, nešinas vakarienės patiekalais. Džein Vilkinson toliau svarstė savo problemas, nepaisydama, kad padavėjas girdi.

- Bet aš nenoriu, kad jūs jį nužudytumėt, mesje Puaro.

- *Merci* *, madam.

- Aš maniau, kad galbūt jūs jį nuginčytumėt kokiu nors protingu būdu. Pasiekite, kad jis paduotų pareiškimą skyryboms. Esu tikra, jūs sugebėtumėt.

- Jūs pervertinate mano įtaigos sugebėjimus, madam.

- O! Bet jūs iš tikrųjų turite ką nors sugalvoti, mesje Puaro, - ji pasilenkė į priekį, vėl išplėtusi mėlynas akis. - Juk jūs norėtumėt, kad aš būčiau laiminga, juk taip? - Jos balsas buvo švelnus, gilus ir nuostabiai gundantis.

- Norėčiau, kad visi būtų laimingi, - atsargiai pastebėjo Puaro.

- Taip, bet aš negalvoju apie visus. Aš galvoju tik apie save.

- Manyčiau, jūs visuomet tą darote, madam, - šypsojosi

---

* Merci - dėkoju (pranc.).

Puaro.

- Jūs laikote mane savanaude?

- O! Aš taip nesakiau, madam.

- Ko gero, taip ir yra. Bet matot, aš nepakęsčiau būti nelaiminga. Tai net atsilieptų mano vaidybai. O aš būsiu tokia nelaiminga, kol jis nesutiks skirtis, arba mirs. Apskritai, - ji tęsė susimąsčiusi, - būtų geriau, jei jis mirtų. Aš jausčiausi visiškai laisva, - ji pažvelgė į Puaro, ieškodama užuojautos. - Nejaugi jūs nepadėsite man, mesje Puaro? - Ji pakilo, pakėlė baltą šalį ir stovėjo, maldaujamai žiūrėdama į jo veidą. Aš išgirdau balsus koridoriuje. Durys prasivėrė. - Jei jūs nepadėsit,.. - tęsė ji.

- Jei nepadėsiu, madam?

Ji nusijuokė.

- Išsikviesiu taksi, nuvažiuosiu ir trenksiu jam per makaulę pati.

Juokdamasi ji dingo už greta esančio kambario durų, kaip tik tuo metu įėjo Brajenas su amerikiete mergina, Karlota Adams, jos palydovu ir dviem žmonėm, kurie vakarieniavo su juo ir Džein Vilkinson. Jie buvo mums pristatyti, kaip misteris ir misis Vidburnai.

- Sveiki! - ištarė Brajenas. - Kur Džein? Aš noriu pranešti jai, kad man pavyko ta misija, kurią ji man pavedė.

Džein pasirodė miegamojo tarpduryje. Rankoje ji laikė lūpų dažų tūbelę.

- Tu ją atsivedei? Kaip nuostabu! Mis Adams, aš taip žaviuosi jūsų vaidyba. Jaučiu, kad turiu su jumis susipažinti. Eikime čia, pasikalbėsime, kol aš susitvarkysiu veidą. Jis atrodo gan baisiai.

Karlota Adams priėmė kvietimą. Brajenas Martinas įsmuko į kėdę.

- Na, Puaro, jus laiku sučiupo. Ar mūsų Džein jau prikalbėjo jus grumtis už jos reikalus? Jums teks anksčiau ar vėliau pasiduoti. Ji nesupranta žodžio "ne".

- Galbūt jai neteko su juo susidurti.

- Labai įdomus mūsų Džein charakteris, - kalbėjo toliau Brajenas Martinas. Jis atsilošė kėdėje ir tingiai pūtė cigarečių

dūmus į lubas. - Ji nepripažįsta jokio tabu. Jokių elgesio normų. Nepasakyčiau, kad ji nedora, ji tokia nėra. Amorali, šis žodis labiau tinka. Tiesiog Džein mato tik vieną dalyką gyvenime - tai, ko ji pati nori, - jis susijuokė. - Tikiu, kad ji nerūpestingai galėtų ką nors nužudyti, o po to įsižeistų, jei ją sugautų ir norėtų pakarti už tai. Ji sugalvotų nuvažiuoti taksi ir gracingai prisistačius nušauti.

- Įdomu, kas jus verčia taip sakyti? - sumurmėjo Puaro. - Bėda ta, kad ji būtų sučiupta. Ji neturi jokio proto.

- Ką?

- Jūs ją gerai pažįstate, mesje?

- Sakyčiau, taip, pažinojau.

Jis vėl nusijuokė, ir man dingtelėjo, kad jo juokas neįprastai kandus.

- Taip aš kalbu, jūs pritariat, ar ne? - jis atsigręžė į kitus.

- O! Džein yra egoistė, - sutiko misis Vidburn. - Nors, manau, aktorė ir turi tokia būti. Jei ji nori išreikšti savo individualybę.

Puaro tylėjo. Jo akys, įsmeigtos į Brajeną, sustingo su tokia keista, man nesuprantama, susimąsčiusia išraiška.

Tą akimirką Džein pasirodė iš gretimo kambario. Karlota sekė paskui ją. Pamaniau, kad Džein jau buvo pagal savo skonį "susitvarkiusi veidą", tačiau man atrodė, jis toks pat, kaip ir anksčiau, jo neįmanoma pagražinti.

Tolesnė vakarienės dalis buvo visai linksma, tik aš kartkartėmis pajusdavau kažkokias nesuvokiamas, paslaptingas nuotaikas.

Aš nereikalavau iš Džein kokių nors subtilybių, proto aštrumo, sumanumo. Ji akivaizdžiai buvo tik jauna moteris, kuri matė vienintelį dalyką. Ji troško interviu su Puaro ir pasiekė tikslą nedelsdama, patenkino savo troškimą. Šiuo metu Džein buvo puikiai nusiteikusi. Jos užgaidą įtraukti į vakarienę Karlotą Adams - aš laikiau paprastu įnoriu. Ji kaip vaikas susižavėjo puikiu savęs pamėgdžiojimu.

Ne, tos paslaptingos nuotaikos, kurias jaučiau, neturėjo nieko bendra su Džein Vikinson. Iš kur jos sklido? Aš paeiliui stebėjau svečius. Brajenas Martinas? Iš tikrųjų jis elgėsi ne visai

natūraliai. Bet tai, nusprendžiau turbūt būdinga kino žvaigždei, tas tuščio žmogaus perdėtas sutrikimas, taip įpratusio vaidinti, kad lengvai to neatsisakys. Karlota bet kuriuo atžvilgiu elgėsi gan natūraliai. Ji buvo rami mergina, maloniu, giliu balsu. Ją stebėjau susidomėjęs, nes dabar turėjau progą tai padaryti iš arti. Ji buvo žavinga, bet šis žavesys tarsi kilo iš žemesnės visuomenės. Jos balse nebuvo jokios prieštaraujančios ar aštresnės gaidos. Pati išvaizda buvo neišsiskirianti. Švelnūs, tamsūs plaukai, akys šviesiai melsvos, beveik bespalvės, išbalęs veidas, judri, jausminga burna. Patrauklus veidas, bet antrą kartą sutikus ją, pavyzdžiui, kitais drabužiais, vargu ar atpažintumėt. Jai, atrodo, patiko Džein maloningumas ir komplimentai. Taip jaustųsi bet kuri mergina, pamaniau - ir tuomet, tą pačią akimirką kažkas nutiko, kas privertė mane pakeisti tą pergreit susidariusią nuomonę. Karlota Adams žvelgė per stalą į šeimininkę, kuri tuo metu pasisuko į Puaro, kažką kalbėdama. Merginos žvilgsnis buvo keistai tiriantis - atrodė, kažką apgalvotai apibendrino, ir tuo pat metu man dingtelėjo, kad tose blyškiai melsvose akyse šmėkštelėjo labai ryškus priešiškumas.

Galbūt tai tik fantazijos padarinys. O gal profesionalus pavydas? Džein buvo pagarsėjusi populiari aktorė, o Karlota dar tik kopė pasisekimo laiptais.

Pažvelgiau į kitus tris vakarienės dalyvius. Misteris ir misis Vidburnai, kas jie tokie? Jis - aukštas, labai išbalęs vyras, ji - apkūni, šviesi, plepi moteris. Man jie atrodė turtingi žmonės, aistringi viskam, kas susiję su scena. Iš tikrųjų jie nenorėjo net kalbėti kita tema. Dėl mano ilgo nebuvimo Anglijoje jie mane laikė beviltiškai atsilikusiu, deja, ir pagaliau misis Vidburn nusuko savo apvalų petį nuo manęs ir daugiau neprisiminė mano egzistavimo.

Paskutinysis vakarienės dalyvis buvo tamsus, jaunas vyriškis, apvalaus, linksmo veido -Karlotos Adams palydovas. Aš jau iš pat pradžių įtariau, kad tas jaunuolis buvo ne visai blaivus, kaip derėtų. Tai vis labiau aiškėjo, kadangi jis gėrė dar daugiau šampano. Atrodė, kad jis išgyveno gilų įžeidimą. Pirmoje vakarienės pusėje jis niūriai tylėjo. Įpusėjus vakarui, jis atsisuko į mane lyg aš būčiau vienas iš jo seniausių draugų.

- Ką aš noriu pasakyti, - jis kalbėjo. - Ne tai, ne, seni, ne tai, -

neaiškiai tarė žodžius. - Noriu pasakyti, ką? Na jei...

- Na, po galais, taip. Aš turėjau pasiskolinti pinigų šiai puotai iš savo siuvėjo. Jis labai draugiškas vyrukas. Jau daug metų aš skolingas jam. Tarp mūsų kažkas bendro. Nieko nėr stipriau už, mielas seni. Tu ir aš. Tu ir aš. Tarp kitko, kas per velnias, tu esi?

- Mano pavardė Hastingsas.

- Nekalbėk taip. Galėčiau prisiekti, kad tu pavarde Spenseris Džons. Sutikau jį Etone ir pasiskolinau iš jo penkių svarų banknotą. Ką noriu pasakyti - būna labai panašių veidų, štai ką noriu pasakyti. Jei būtume kiniečiai, neatskirtume vienas kito.

Jis liūdnai palingavo galvą, po to staiga pralinksmėjo ir dar išgėrė šampano. Tada su viltim pastebėjo:

- Pažvelkim į šviesiąją pusę, mano berniuk, iš gerosios pusės, sakau. Vieną dieną - kai man bus septyniasdešimt penki ar panašiai - būsiu turtingas. Kai mano dėdė mirs. Tada aš galėsiu sumokėti siuvėjui.

Jis sėdėjo, laimingai šypsodamasis nuo šios minties. Šis jaunuolis buvo kažkuo keistai malonus. Turėjo apvalų veidą ir be galo mažus juodus ūselius.

Pastebėjau, kad Karlota Adams jį stebėjo, po to, pažvelgusi į jo pusę, atsistojo, užbaigdama pobūvį.

- Labai malonu iš jūsų pusės, kad atėjote, - kalbėjo Džein. - Aš taip mėgstu ką nors padaryti ekspromtu, o jūs?

- Ne, - atsakė mis Adams. - Aš, deja, pirmiausia visad suplanuoju, ką darysiu. Tai apsaugo nuo rūpesčių.

Jos elgesyje jautėsi tam tikras nepritarimas.

- Na, šiaip ar taip rezultatai pateisina jus, - juokėsi Džein. - Neatsimenu, kad kas kada man taip patiktų, kaip jūsų pasirodymas šį vakarą.

Amerikietės veidas sušvelnėjo.

- Na, jūs labai maloni, - ji pasakė šiltai, - ir aš vertinu tą jūsų nuomonę. Man reikia padrąsinimo. Visiems mums reikia.

- Karlota, - pasakė jaunuolis su juodais ūseliais, - atsisveikink, padėkok už vaišes tetai Džein ir eime greičiau.

Tiesiog stebuklas, kokiu būdu jis išėjo tiesiai pro duris. Karlota skubiai nusekė paskui jį.

- Na, - pasakė Džein, - kas tas tipas, kuris taip staigiai pasirodė ir pavadino mane teta Džein? Anksčiau jo nepastebėjau.

- Mano brangioji, - pasakė misis Vidburn, - nekreipk į jį dėmesio. Nuostabiausias vaikas Oksforde. Dabar šito nepasakytum, ar ne? Nemėgstu, kai iš numatymo nieko gero neišeina. Bet mes su Čarliu turim pasivaikštinėti.

Vidburnai išėjo, o Brajenas Martinas su jais.

- Na, kaip, mesje Puaro?

Jis šyptelėjo jai.

- *Eh bien* * ledi Edgvair?

- Dėl dievo, nevadinkit manęs taip. Leiskit man tai užmiršti! Jei jūs nesate didžiausias kietaširdis žmogelis Europoje!

- Oi, ne, aš ne kietaširdis.

Pamaniau, kad Puaro padaugino šampano, gal taure per daug.

- Tai jūs nueisite pas mano vyrą? Ir priversit padaryti tai, ko noriu?

- Aš nueisiu, - pažadėjo Puaro atsargiai.

- O jei jis nesutiks - gal taip ir bus - jūs sugalvosit protingą planą. Sako, kad jūs protingiausias vyras Anglijoje.

- Madam, kai aš kietaširdis, tai jūs minit Europą, o dėl proto - jūs sakot, tik Anglijoj.

- Jei jūs viską sutvarkysit, sakysiu - pasaulyje.

Puaro, prieštaraudamas pakėlė ranką.

- Madam, aš nieko nepažadu. Pasistengsiu susitikti su jūsų vyru tik dėl psichologinių motyvų.

- Analizuokit jį psichologiškai, kiek tinkamas. Gal tai jam bus į naudą. Bet jūs privalote šį reikalą sėkmingai užbaigti - mano labui. Man norisi romantikos, Puaro.

Ji svajingai užbaigė:

- Tik pagalvokit, kokią sensaciją tai sukels.

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

III

VYRAS SU AUKSINIU DANTIMI

Po kelių dienų, mums besėdint prie pusryčių stalo, Puaro mestelėjo man laišką, kurį ką tik buvo atplėšęs.

- Na, *mon ami* * , - jis prašneko. - Ką manai apie tai?

Laiškas buvo nuo lordo Edgvairo; jame labai manieringai ir formaliai buvo kviečiama atvykti rytojaus dieną vienuoliktai valandai.

Turiu pasakyti, buvau labai nustebintas. Manau, kad Puaro pasakė anuos žodžius šiek tiek per daug įsilinksminęs ir net nepagalvojau, kad jis mėgins įvykdyti savo pažadą. Puaro puikiai sugebėjo skaityti mano mintis, ir jo akys pašaipiai sublizgo.

- Taip, taip, *mon ami*, tai ne tiktai šampanas.

- Aš taip nemaniau.

- Juk tu pagalvojai: "Tas vargšas senis šiek tiek išgėręs, pažada dalykus, kurių nevykdys - neketina vykdyti." Bet, mano drauge, Erkiulio Puaro pažadas yra šventas dalykas.

Tai sakydamas, jis išdidžiai pasitempė.

- Žinoma. Žinoma, aš tai žinau, - paskubėjau pritarti. - Bet aš maniau, kad tavo sprendimas buvo truputį, na, - kaip čia pasakius - jam kas nors turėjo įtakos.

- Aš taip neįpratęs, kad mano sprendimams kas nors "turėtų įtakos", kaip tu sakai. Geriausias, sausiausias šampanas, labiausiai viliojanti auksaplaukė moteris - niekas nepadarys įtakos Puaro nuomonei, ne, *mon ami*, aš tik pasidomėjau - tik tiek.

- Džein Vilkinson meilės romanu?

---

* Mon ami - mano drauge (pranc.).

- Ne visai taip. Jos romanas, kaip tu vadini, yra labai įprastas, kasdieniškas reikalas. Tai labai gražios moters žingsnis į sėkmingą karjerą. Jei Mertono hercogas neturėtų nei titulo, nei turto, jo romantiškas panašumas į pasakų vienuolį nedomintų šios ledi. Ne, Hastingsai, jei mane·kas ir intriguoja, tai šio reikalo veikėjų psichologinė pusė, sąveika. Aš džiaugiuosi proga panagrinėti lordą Edgvairą iš arti.

- Tu nesitiki šios misijos sėkmės?

- *Pourquoi pas?** Kiekvienas žmogus turi savo silpnąją vietą. Neįsivaizduok, kad tirdamas šį reikalą iš psichologinio taško, aš nebandysiu įvykdyti man patikėtos misijos. Džiaugiuosi, gavęs progą palavinti savo nuoširdumą.

Pabijojau išgirsti užuominą apie pilkąsias ląsteles ir pradžiugau, kad pavyko to išvengti.

- Taigi mes einam į Ridžent Geit vienuoliktą valandą rytoj, - pasakiau.

- Mes? - Puaro pašaipiai kilstelėjo antakius.

- Puaro! - sušukau, - tu juk nesiruoši manęs palikti! Aš visuomet einu su tavim.

- Jei tai būtų nusikaltimas, paslaptingas nunuodijimas, žmogžudystė - ak! Tais dalykais žavisi tavo siela. Bet paprastas socialinio teisingumo reikalas?

- Nė žodžio, - pasakiau tvirtai. - Aš irgi einu.

Puaro švelniai nusijuokė, ir tą minutę mums pranešė, kad atvyko kažkoks džentelmenas. Dideliam mūsų nustebimui mūsų lankytojas buvo Brajenas Martinas.

Dienos šviesoje aktorius atrodė vyresnis. Vis dar gražus, bet kažkoks niokojantis grožis. Man dingtelėjo, kad jis tikriausiai vartoja narkotikus. Tą spėlionę patvirtino neaiški nervinė įtampa.

- Labas rytas, mesje Puaro, - linksmai prakalbo jis. - Malonu matyti jus ir kapitoną Hastingsą deramu laiku. Tarp kitko, gal jūs labai užsiėmęs dabar? - Puaro jam maloniai nusišypsojo.

- Ne, šiuo momentu aš praktiškai neturiu jokio svarbaus užsiėmimo.

---

* Pourquoi pas? - kodėl ne? (pranc.).

- Tik įsivaizduokit, - juokėsi Brajenas. - Skotland Jardas neiškvietė? Jokių karališkos šeimos delikačių reikaliukų? Sunku patikėti.

- Jūs painiojate prozą su realybe, mano drauge, - šypsojosi Puaro. - Užtikrinu jus, šiuo momentu aš visai be darbo, nors dar negaunu bedarbio pašalpos. *Dieu merci* *.

- Na, tada man pasisekė, - pasakė Brajenas, vėl nusijuokęs. - Galbūt jūs imsitės mano reikalo.

Puaro susimąstęs stebėjo jaunuolį.

- Jūs turite problemų, taip? - pasakė jis po minutės.

- Na - panašiai. Turiu ir neturiu.

Šį kartą jo juokas buvo gan nervingas. Tebestebėdamas jį, Puaro pakvietė jį sėstis.

Jaunuolis atsisėdo. Jis sėdėjo veidu į mus; aš sėdėjau šalia Puaro.

- O dabar, - pradėjo Puaro, - viską išklausykime.

Vis dar atrodė, kad Brajenui sunku pradėti.

- Bėda ta, kad aš negaliu pasakyti visko, ką norėčiau, - jis abejojo. - Tai sunku. Matote, visas reikalas prasidėjo Amerikoje.

- Amerikoje? Taip?

- Paprastas įvykis patraukė mano dėmesį. Tiesą sakant, aš keliavau traukiniu ir pastebėjau kažkokį vyruką - šlykštus tipas, nusiskutęs, su akiniais ir auksiniu dantimi.

- Ak, auksiniu dantim.

- Tiksliai. Tai tikrai painus reikalas.

Puaro kelis kartus palinksėjo galva.

- Pradedu suprasti. Tęskite.

- Na, aš tiktai pastebėjau tą vyruką. Jis keliavo, tarp kitko, į Niujorką. Po šešių mėnesių aš buvau Los Andžele ir vėl pastebėjau tą tipą. Nežinau, kodėl, bet pamačiau. Kol kas dar nieko ypatingo nebuvo.

- Tęskite.

- Po mėnesio man teko vykti į Sietlą; netrukus po mano atvykimo, ką jūs manot, aš pamačiau ten? - ogi tą mano draugą, tik

---

* Dieu merci - ačiū dievui (pranc.).

šį kartą jis buvo su barzda.

- Labai įdomu.

- Argi ne? Žinoma, aš neįsivaizdavau, kad tai turi ką nors bendro su manim, bet kai pamačiau tą vyrą vėl Los Andžele be barzdos, Čikagoje su ūsais ir skirtingais antakiais, o kaimelyje kalnuose persirengusį valkata - ne, man pasidarė keista.

- Aišku, suprantama.

- Ir pagaliau - nors tai atrodė keista - bet jau neabejojau. Aš buvau, kaip jūs vadinate, sekamas.

- Nuostabu.

- Argi ne? Po to aš įsitikinau tuo. Kur bebūčiau, visur šalia buvo mano šešėlis, įvairiai nusigrimavęs. Visuomet jį atpažindavau iš to auksinio danties.

- Ak! Tas auksinis dantis. Tai labai svarbi detalė.

- Taip.

- Atsiprašau, mesje Martinai, ar jūs niekad neprakalbinote to žmogaus? Neišklausinėjote jo, dėl kokios priežasties jis nuolat seka jus?

- Ne, - aktorius dvejojo, - maniau taip padaryti kartą ar du, bet paskui nuspręsdavau, kad nereikia. Man atrodė, kad aš jį tiesiog įspėsiu ir nieko nesužinosiu. Galbūt, kai jie sužinotų, kad aš pastebėjau jį, jie atsiųstų kitą sekti manęs, kurio aš nepažinčiau.

- *En effet* *, ką nors be to išganingojo auksinio danties.

- Kaip tik taip. Gal klydau, bet būtent taip aš įsivaizdavau.

- Ką tik jūs paminėjote "juos". Ką turite galvoje, taip sakydamas?

- Taip patogiau, iš kalbos išėjo. Aš įsivaizdavau - nežinau, kodėl -neaiškius "juos" antrame plane.

- Ar turit kokią priežastį tokiam įsitikimui?

- Jokios. Nebent...

- *Continuez* **, - padrąsino Puaro.

- Turiu idėją, - lėtai ištarė Brajenas Martinas. - Žinokit, tai tik paprastas mano spėliojimas.

---

* En effet - iš tiesų (pranc.).

** Continuez - tęskite (pranc.).

- Spėliojimas gali kartais būti sėkmingas, mesje.

- Tai liečia tam tikrą įvykį Londone prieš du metus. Incidentas, bet nesuprantamas ir neužmirštas. Man buvo įdomu, ir aš dažnai sukau galvą. Kaip tik dėl to, kad negalėjau to paaiškinti tada, galvoju, kad šis sekimas nėra kaip nors susijęs su tuo - bet, nors užmušk, nesuprantu, kodėl ir kaip.

- Galbūt aš suprasiu.

- Taip, bet matote... - Brajenas vėl sutriko. - Keblus dalykas, kad negaliu jums papasakoti apie tai - ne dabar, tai yra. Gal kokią nors dieną galėsiu.

Puaro tiriamas žvilgsnis beviltiškai spyrė jį tęsti toliau.

- Matote, su tuo susijusi mergina.

- Ak! *Parfaitement!** Anglė?

- Taip. Bet - kodėl?

- Labai paprasta. Jūs man dabar negalit pasakyti apie tai, bet tikite, padarysit tai po dienos kitos. Reiškia, norite gauti sutikimą iš jaunos ledi. Taigi ji Anglijoje. Be to, ji tikriausiai buvo Anglijoje tuo metu, kai jus sekė, nes jei ji būtų Amerikoje, būtumėt ją susiieškojęs tada. Todėl, kadangi ji buvo Anglijoj pastaruosius aštuoniolika mėnesių tikriausiai, nors ne visai tikrai, ji anglė. Tinkamas paaiškinimas, ką?

- Pakankamai. Dabar, pasakykit man, mesje Puaro, jei aš gausiu jos leidimą, ar imsitės to reikalo?

Pauzė. Atrodė, Puaro svarstė tą klausimą mintyse. Pagaliau jis prabilo:

- Kodėl jūs atėjote pas mane, prieš einant pas ją?

- Na, aš pamaniau... - jis dvejojo. - Norėjau ją įtikinti - išaiškinti viską - tai yra, kad jūs išaiškintumėt. Noriu pasakyti, jei jūs tirsit tą reikalą, nereiks nieko viešai pasakoti, juk nereiks?

- Pagyvensim - pamatysim, - ramiai pasakė Puaro.

- Ką jūs turite galvoje?

- Jei yra kokia abejonė dėl nusikaltimo...

- O, ne, jokio nusikaltimo.

- Jūs nežinote. Gali būti.

---

* Parfaitement - nuostabu (pranc.).

- Bet jūs pasistengsit jai - mums?

- Taip, suprantama.

Jis patylėjo minutėlę ir po to ištarė:

- Pasakykit man, tas jūsų seklys - tas šešėlis - kokio jis amžiaus?

- O! Visai jaunas. Apie trisdešimt.

- Aha! - nusistebėjo Puaro. - Tai tikrai nuostabu, taip dar įdomiau.

Aš įsistebeilijau į jį. Taip pat ir Brajenas. Ši jo pastaba, esu tikras, visai mums nesuprantama. Brajenas, pakėlęs antakius, klausiamai žiūrėjo į mane. Aš papurčiau galvą.

- Taip, - vėl sumurmėjo Puaro. - Ši istorija darosi dar įdomesnė.

- Gal jis ir vyresnis, - pasakė Brajenas abejodamas, - bet nemanau.

- Ne, ne, jūsų pastebėjimas visai tikslus, mesje Martinai. Labai įdomu, ypatingai įdomu.

Brajenas atrodė sutrikęs, nežinojo, ką toliau sakyti ar daryti. Jis pradėjo padriką pokalbį.

- Puiki vakarienė buvo vakar. Džein Vilkinson pati valdingiausia moteris, kuri kada nors egzistavo.

- Ji turi vienintelį regėjimo lauką, - tarė Puaro šypsodamasis. - Viskas savo laiku.

- Jai visad viskas gerai baigiasi, - tęsė Martinas. - Ir kaip žmonės pakenčia tai, nežinau!

- Galima daug ką atleisti gražiai moteriai, mano bičiuli, - Puaro akyse blykstelėjo žiburėlis. - Jei ji turėtų mopso nosį, išblyškusią odą, riebaluotus plaukus, tada -ak! Ji "neišsprūstų", kaip jūs sakėt.

- Manau, kad ne, - sutiko Brajenas. - Bet tai kartais veda mane iš proto. Vis tiek, aš atsidavęs Džein, nors kai kuriais atvejais, atminkit, manau ji ne visai rimtai elgėsi.

- Atvirkščiai, sakyčiau, ji visai padoriai elgėsi.

- Aš ne tai turėjau galvoje, ne visai tai. Ji puikiai rūpinasi savo interesais. Turi daug dalykiško įžvalgumo. Ne, aš turėjau galvoje, moralę.

- Ak, moralę.

- Ji yra tokia, kurią pavadintumėt amoralia. Teisybė ir neteisybė jai neegzistuoja.

- O! Prisimenu jūs sakėt kažką panašaus tą vakarą.

- Mes ką tik kalbėjome apie nusikaltimą.

- Taip, mano drauge?

- Taigi aš nenustebčiau, jei Džein įvykdytų nusikaltimą.

- Jūs turėtumėt ją gerai pažinoti, - murmėjo susimąstęs Puaro. - Jūs daug vaidinote su ja, tiesa?

- Taip, manau ją visiškai, iki galo pažįstu. Lengvai įsivaizduoju ją ką nors žudant.

- O! Ji karšto temperamento, taip?

- Ne, visai ne. Šalta kaip žuvis. Norėjau pasakyti, jei kas nors jai trukdytų, ji pašalintų juos - negalvodama. Ir jos negalėtum iš tikrųjų apkaltinti - moraliai, turiu galvoje. Ji tiesiog galvotų, kad kažkas, sutrukdęs Džein Vilkinson, turi mirti.

Jo paskutiniuose žodžiuose pajutau anksčiau nepastebėtą kandumą, pyktį. Įdomu, ką jis prisiminė.

- Jūsų nuomone, ji galėtų - nužudyti?

Puaro įdėmiai jį stebėjo. Brajenas giliai įkvėpė.

- Prisiekiu, galėtų. Galbūt vieną dieną prisiminsit mano žodžius. Matote, aš ją pažįstu. Ji nužudytų taip lengvai, lyg gertų rytmetinę arbatą. Aš kalbu rimtai, mesje Puaro.

Jis jau pakilo eiti.

- Taip, - pasakė Puaro ramiai. - Matau, kad jūs rimtai kalbate.

- Aš ją pažįstu, - vėl pakartojo Brajenas, - visapusiškai.

Jis minutėlę stabtelėjo, suraukęs antakius, po to, pakeitęs toną, prabilo:

- Kas dėl to reikalo, apie kurį kalbėjom, aš jums pranešiu po kelių dienų. Juk jūs imsitės šio reikalo, taip?

Puaro žvelgė į jį keletą minučių, nieko neatsakydamas.

- Taip, - pagaliau jis prabilo, - imsiuos. Man tai įdomu, - kažkaip keistai jis ištarė paskutinį žodį.

Aš su Brajenu nulipome žemyn. Prie durų jis atsigręžė:

- Ar jūs supratote, ką reiškia tie jo žodžiai apie vyruko

amžių? Kas čia įdomaus, kad jam apie trisdešimt? Aš neįžvelgiu jokios prasmės.

- Ir aš taip pat, - prisipažinau.

- Nėra jokios prasmės. Jis tikriausiai tik pajuokavo.

- Ne, - pasakiau, - nepanašu į Puaro. Būkit tikras, jei jis taip sako, tai klausimas svarbus.

- Na, dievaži, nesuprantu. Gerai dar, kad ir jūs taip pat. Nenorėčiau jaustis visišku pusgalviu.

Jis išėjo. Aš grįžau pas savo bičiulį.

- Puaro, - aš pasakiau, - kuo ypatingas to seklio amžius?

- Nesupranti? Vargšelis Hastingsas! - jis šyptelėjo ir palingavo galvą. Po to pasiteiravo, - ką tu apskritai manai apie šį interviu?

- Mažoka duomenų, tikrai sunku pasakyti, jei mes žinotume daugiau...

- Net nežinant daugiau, galbūt tau dingtelėjo kokios nors mintys, mano drauguži?

Tą minutę suskambėjęs telefonas išgelbėjo mane nuo gėdos prisipažįstant, kad jokių minčių ar idėjų man nedingtelėjo. Paėmiau telefono ragelį, pasigirdo moters balsas, gyvas, aiškus, energingas.

- Čia kalba lordo Edgvairo sekretorė. Lordas Edgvairas apgailestauja, kad turi atšaukti pasimatymą su mesje Puaro rytoj rytą. Jis netikėtai turi išvykti į Paryžių rytoj. Tačiau galėtų priimti mesje Puaro kelioms minutėms šįryt, ketvirtis po dvylikos, jei tai jums būtų patogu.

Pasitariau su Puaro.

- Žinoma, mano drauge, eisim ten šįryt.

Aš pakartojau tai į ragelį.

- Labai gerai, - pasakė dalykiškas balsas, - ketvirtis po dvylikos šį rytą.

Ji padėjo ragelį.

IV

INTERVIU

Puaro ir aš atvykome į lordo Edgvairo namus labai gerai nusiteikę. Nors aš nebuvau taip susižavėjęs "psichologija" kaip Puaro, tačiau tie keli žodžiai, kuriais ledi Edgvair apibūdino savo vyrą, pažadino mano smalsumą. Man rūpėjo pamatyti, koks bus mano paties sprendimas.

Namas buvo įspūdingas - gerai pastatytas, dailus, nors ir truputį tamsokas. Nebuvo ir kitokių lengvabūdiškumo požymių. Duris mums nedelsiant atidarė ne pagyvenęs, žilaplaukis liokajus kaip kad buvo galima tikėtis pagal namo išorę. Priešingai, jas atvėrė vienas gražiausių vyrų, kokius teko man kada nors sutikti. Aukštas, šviesiaplaukis, jis galėtų pozuoti skulptoriui, kaip Hermis ar Apolonas. Nežiūrint puikios išvaizdos, kažkas moteriško, lepaus buvo jo švelniame balse, kas man nepatiko. Keista, bet jis man kažką priminė - kažką, ką buvau visai neseniai sutikęs, bet kas tai, nors užmušk, negalėjau prisiminti, mes pasiteiravome lordo Edgvairo.

- Čia, sere.

Jis vedė mus prieškambariu, pro laiptus prie durų holo gale. Jas pravėręs pranešė apie mūsų atvykimą tuo pačiu švelniu, minkštu balsu, kuriuo aš instinktyviai ėmiau nepasitikėti. Kambarys, į kurį buvome įvesti, priminė biblioteką. Sienos buvo pilnos knygų, baldai tamsūs ir niūrūs, bet dailūs, kėdės ne per daug patogios, kažkokios oficialios.

Lordas Edgvairas, kuris pakilo sutikdamas mus, buvo aukštas vyras apie penkiasdešimties. Jo tamsūs plaukai buvo šiek

tiek žilstelėję, liesas veidas ir pašaipiai besišypsančios lūpos. Akyse slypėjo keista, paslaptinga išraiška. Pamaniau, kad kažkas nesuprantamo buvo tose akyse. Jo manieros buvo gan formalios.

- Mesje Erkiulis Puaro? Kapitonas Hastingsas? Sėskite prašau.

Mes atsisėdom. Kambaryje buvo šaltoka. Mažokai šviesos sklido pro vieną langą, ir ta prietema derėjo prie šaltos aplinkos. Lordas Edgvairas laikė laišką, iš jo pažinau savo draugo rašyseną.

- Be abejo, aš girdėjau jūsų pavardę, mesje Puaro. Kas gi jos nežino?

Puaro nusilenkė, dėkodamas už komplimentą.

- Bet aš ne visai suprantu jūsų vaidmenį šiame reikale. Jūs sakote, kad norite mane matyti, - jis patylėjo... - mano žmonos vardu.

Paskutinius du žodžius jis ištarė ypatingai - lyg jam reiktų didelių pastangų juos ištarti.

- Taip, tiesa, - pasakė mano bičiulis.

- Aš supratau, kad jūs nusikaltimų tyrinėtojas, mesje Puaro?

- Problemų, lordai Edgvairai, yra ir nusikaltimų problemų. Ir kitokių taip pat.

- Iš tikrųjų. O kokia galėtų būti ši?

Dabar pašaipa jo žodžiuose buvo akivaizdi. Puaro nekreipė dėmesio.

- Turiu garbės kreiptis į jus ledi Edgvair vardu, - jis kalbėjo. - Ledi Edgvair, kaip žinote, pageidauja skyrybų.

- Puikiai suprantu, - šaltai pratarė lordas Edgvairas.

- Jos nuomone, jūs ir aš turėtume aptarti šį reikalą.

- Nėra ko aptarti.

- Tai jūs atsisakote?

- Atsisakau? Žinoma, ne.

Šito Puaro jokiu būdu nesitikėjo. Retai tenka išvysti mano draugą tokį, visiškai priblokštą, bet dabar būtent taip ir atsitiko. Jo išvaizda buvo juokinga, burna pravira, rankos išskėstos, antakiai pakilę. Jis atrodė kaip karikatūra komikse.

- *Comment* *? - jis sušuko. - Kaip tai? Jūs neatsisakote?

---

* Comment - kaip (pranc.).

- Nežinau, kaip suprasti jūsų nustebimą, mesje Puaro.

- *Ecoutez* *. Jūs sutinkate skirtis su žmona?

- Suprantama, sutinku. Ji tai puikiai žino, aš jai parašiau apie tai.

- Jūs jai parašėte apie tai?

- Taip. Prieš šešis mėnesius.

- Tada aš nesuprantu. Visai nesuprantu.

Lordas Edgvairas tylėjo.

- Aš maniau, kad jūs buvote iš principo prieš skyrybas.

- Man atrodo, kad mano principai yra ne jūsų reikalas. Tiesa, aš neišsiskyriau su pirmąja žmona. Mano sąžinė neleistų man to daryti. Antrosios vedybos, atvirai prisipažįstu, buvo klaida. Kai mano žmona pasiūlė skyrybas, kategoriškai atsisakiau. Prieš šešis mėnesius ji vėl man parašė ragindama. Spėju, kad ji norėjo vėl ištekėti - už kažkokio aktoriaus ar panašiai. Nuo šiol mano pažiūros pasikeitė. Parašiau jai tiesiai į Holivudą ir pranešiau apie tai. Neįsivaizduoju, kodėl ji atsiuntė jūs pas mane. Manau, tai pinigų klausimas.

Jo lūpose vėl pasirodė pašaipa, tariant paskutiniuosius žodžius.

- Be galo įdomu, - murmėjo Puaro. - Labai įdomu. Čia aš kažko visai nesuvokiu.

- Dėl pinigų, - kalbėjo toliau lordas Edgvairas, - aš neketinu daryti jokio finansinio susitarimo. Mano žmona paliko mane savo noru. Jei ji nori ištekėti už kito, nelaikau jos, bet nėra reikalo, kad jai duočiau bent pensą, ir ji negaus.

- Tai ne finansinis klausimas.

Lordas Edgvairas kilstelėjo antakius.

- Džein tikriausiai išteka už turtingo, - jis ciniškai sumurmėjo.

- Kažko čia nesuprantu, - pakartojo Puaro. Jo veidas buvo suglumęs, ir raukšlės kaktoje bylojo apie gilų susimąstymą. - Aš supratau iš ledi Edgvair, kad ji pakartotinai kreipėsi į jus per savo advokatą?

- Taip, - sausai atsakė lordas Edgvairas, - anglų advokatai,

---

* Ecoutez - klausiu (pranc.).

amerikiečiai, visokie advokatai iki žemiausios rūšies dykaduonių. Pagaliau, kaip sakiau, ji pati parašė man.

- Kai jūs anksčiau atsisakėte?

- Taip.

- Bet, gavęs jos laišką, jūs apsigalvojote. Kodėl taip pasikeitė jūsų elgesys?

- Tai neliečia laiško turinio, - jis iškošė aštriai. - Tiesiog pakeičiau nuomonę, ir viskas.

- Kažkoks staigus pasikeitimas.

Lordas Edgvairas neatsakė.

- Kas sąlygojo jūsų nuomonės pasikeitimą, lorde Edgvaire?

- Tai tikrai mano reikalas, mesje Puaro. Negaliu niekuo padėti. Tarkim, aš palaipsniui suvokiau pranašumus, nutraukus tai - atleiskit už tiesumą - ką aš laikiau žeminančiu ryšiu. Mano antrosios vedybos buvo klaida.

- Tą patį teigia ir jūsų žmona, - maloniai pasakė Puaro.

- Nejaugi?

Jo akys keistai žybtelėjo akimirką, bet tuoj vėl užgeso. Jis pakilo, tuo parodydamas, kad baigė pokalbį, ir, mums atsisveikinus, jo elgsena atrodė dar labiau nepalaužiama.

- Jūs turit atleisti man, kad pakeičiau susitikimo laiką. Rytoj privalau vykti į Paryžių.

- Aišku, suprantama.

- Tiesą sakant, meno kūrinių aukcionas. Įsižiūrėjau vieną mažytę statulėlę - puikus dalykėlis, nors gal kiek ir baisus. Bet man patinka klaikūs daiktai. Visuomet patiko. Mano skonis savotiškas.

Vėl ta keista šypsenėlė. Aš peržvelgiau knygas lentynose. Kazanovos memuarai, tomas - kitas apie viduramžių kankinimus. Prisiminiau, kaip krūptelėjo Džein Vilkinson , pasakodama apie savo vyrą. Tai nebuvo vaidyba. Tai buvo gan tikroviška. Aš norėjau tiksliai sužinoti, koks žmogus buvo Džordžas Alfredas Lt. Vincentas Maršas, Baronas IV Edgvairas.

Jis labai mandagiai mus išlydėjo, paskambinęs liokajui. Mes išėjom pro duris. Graikų dievas - liokajus - laukė mūsų hole. Kai aš užvėriau bibliotekos duris, žvilgtelėjau nejučia atgal. Ir vos nesurikau. Tas mandagus, besišypsantis veidas buvo iškreiptas

pykčio. Lūpos atidengė dantis, lyg urgziant, akys buvo įniršusios ir beveik pamišėliškai įsiutusios.

Jau nebesistebėjau, kodėl dvi žmonos paliko lordą Edgvairą. Jei kuo ir žavėjausi, tai tik to vyro geležine savitvarda. Per visą pokalbį išsilaikyti su tokia savitvarda, tokiu šaltu mandagumu!

Kai tik pasiekėm paradines duris, durys dešinėje atsidarė, tarpduryje stovėjo mergina, ji šiek tiek atsitraukė atgal, pamačiusi mus. Aukšta, liekna mergina, tamsiais plaukais ir baltu veidu. Jos didelės akys minutėlę išsigandusios žvelgė į mane. Po to tarsi šešėlis ji dingo kambaryje, užverdama duris.

Po minutės mes jau buvome gatvėje.

Puaro pamojo taksi. Mes įlipome, ir jis liepė vairuotojui vežti mus į "Savoją".

- Na, Hastingsai, - jo akys blizgėjo, - tas interviu ne taip klostėsi, kaip tikėjausi.

- Iš tikrųjų ne taip. Koks nepaprastas žmogus tas lordas.

Aš papasakojau jam, ką pamačiau, pažvelgęs atgal, prieš uždarydamas kabineto duris. Jis lėtai, susimąstęs linksėjo galvą.

- Įsivaizduoju, kad jis netoli pamišimo ribos, Hastingsai. Jis turi baisybę ydų: už jo šaltos išorės slepiasi giliai įsišaknijęs žiaurumo instinktas.

- Taigi nenuostabu, kad abi žmonos paliko jį.

- Puaro, tu pastebėjai mergaitę, mums beišeinant? Tamsiaplaukė, išblyškusi.

- Taip, aš pastebėjau ją, jauna, išsigandusi ir nelaiminga ledi.

Jo balsas buvo toks liūdnas.

- Kaip tu manai, kas ji?

- Tikriausiai jo duktė, jis turi dukrą.

- Ji tikrai atrodė išsigandusi, - pasakiau lėtai. - Tie namai - niūri vieta jaunai merginai.

- Taip, iš tikro. A! Štai mes ir čia, *mon ami*. Dabar supažindinkim jos malonybę su geromis naujienomis.

Džein buvo namie: paskambinus klerkas pranešė mums, kad galim lipti aukštyn. Pažas privedė mus prie durų. Jas atidarė vidutinio amžiaus švari moteris su akiniais, tvarkingai sudėtais plaukais. Džein gilus balsas pašaukė ją iš miegamojo.

- Ar tai mesje Puaro, Elis? Paprašyk jį atsisėsti. Minutėlę, aš tik surasiu kokį drabužį užsimesti.

Džein Vilkinson supratimu drabužis buvo voratinklio tipo perregimas chalatėlis, kuris daugiau atskleidė negu paslėpė. Ji įėjo nekantriai, klausdama: “Na?”

Puaro pakilo, nusilenkė ties jos ranka.

- Ištesėjau pažadą, madam. Viskas gerai.

- Kaip, ką jūs norit pasakyti?

- Lordas Edgvairas visiškai sutinka skirtis.

- Ką?

Arba nustebimas jos veide buvo nuoširdus, arba ji tikrai puikiausia aktorė.

- Mesje Puaro! Jums pavyko! Iš karto! Štai šitaip! Nagi, jūs iš tikro genijus. Kaip, dėl dievo, jums pavyko tai sutvarkyti?

- Madam, aš negaliu priimti komplimentų, kada jie neužtarnauti. Prieš šešis mėnesius jūsų vyras parašė jums, paneigdamas savo opoziciją.

- Ką jūs sakote? Rašė man? Į kur?

- Kai jūs buvote Holivude, kiek supratau.

- Aš negavau to laiško. Manau, jis paklydo kur nors. Tik pagalvokit, o aš galvojau, planavau, nervinausi ir vos neišprotėjau visus tuos mėnesius.

- Lordui Edgvairui susidarė įspūdis, kad jūs norit ištekėti už aktoriaus.

- Suprantama. Aš taip sakiau jam, - ji nusišypsojo patenkinta lyg vaikas. Staiga jos veide šmėkštelėjo baimė. - Na, Puaro, juk jūs nuėjęs nepasakėt jam apie mane ir hercogą?

- Ne, ne, nusiraminkite. Aš taktiškas. Juk tai nebūtų gerai, ką?

- Na, matote, jo keistas charakteris. Jis pajustų, kad vedybos su Mertonu padėtų man įveikti sunkumus, todėl jis tyčia suardytų mano planus, bet kino aktorius - tai visai kas kita, tačiau vis tiek aš stebiuosi. Labai. O tu ne, Elis?

Aš jau anksčiau pastebėjau, kad kambarinė vaikščiojo pirmyn ir atgal po miegamąjį, tvarkydama įvairius viršutinius drabužius, numestus ant kėdžių atlošų. Mano nuomone, ji klausėsi

mūsų pokalbio. Dabar pasirodė, kad Džein visai ja pasitiki.

- Taip, tikrai, miledi. Jo didenybė, rodos, gerokai pasikeitė nuo tada, kai mes jį pažinojom, - kandžiai pratarė kambarinė.

- Taip, atrodo.

- Jūs nesuprantat jo požiūrio, jis stebina jus? - pasiteiravo Puaro.

- O taip! Bet šiaip ar taip nereikia jaudintis. Kas mums rūpi, kodėl jis apsigalvojo, svarbu, kad apsigalvojo, ar ne?

- Gal tai jūsų nedomina, bet tai domina mane, madam.

Džein nekreipė dėmesio į jį.

- Dalykas tas, kad aš pagaliau laisva.

- Dar ne, madam.

Ji nekantriai pažvelgė į jį.

- Na, ruošiuosi būti laisva. Tai tas pats.

Puaro, atrodė, taip nemanė.

- Hercogas Paryžiuje, - pasakė Džein. - Turiu jam nedelsiant telegrafuoti. Na ir pasius jo senoji motina!

Puaro pakilo.

- Malonu, madam, kad viskas klostosi, kaip jūs trokštate.

- Viso geriausio, Puaro, ir labai ačiū.

- Aš ničnieko nepadariau.

- Jūs man atnešėt gerą žinią, esu tokia dėkinga. Iš tikrųjų.

- Štai kaip, - pasakė Puaro man, kai mes išėjome iš kambario, - vienintelė mintis - ji pati! Ji nemąsto, jai nerūpi, kodėl tas laiškas nepasiekė jos. Pastebėjai, Hastingsai, ji neįtikėtinai sumani ir dalykiška, bet ji absoliučiai neturi jokio intelekto! Ką gi, gerasis Dievas negali visko duoti.

- Išskyrus Erkiuliui Puaro, - pasakiau ironiškai.

- Šaipaisi iš manęs, drauguži, - ramiai pastebėjo jis; - na bet pasivaikščiokim krantine. Man norisi savo mintis susisteminti.

Mandagiai patylėjau iki tol, kol orakulas prakalbės.

- Tas laiškas, - tęsė jis, kai mes žingsniavome palei upę, - jis intriguoja mane. Yra keturi šios problemos sprendimai, mano drauge.

- Keturi?

- Taip. Pirmas - jis pasimetė pašte. Taip atsitinka, žinai pats.

Bet ne dažnai. Ne, ne labai dažnai. Jei būtų neteisingai adresuotas, būtų jau seniai sugrįžęs pas lordą Edgvairą. Ne, aš linkęs išbraukti tą sprendimą - nors, žinoma, jis gali būti teisingas. Antrasis sprendimas: mūsų gražioji ledi meluoja, sakydama, kad ji negavo to laiško. Tai, žinoma, visai įmanoma, ta žavingoji ledi sugeba visaip meluoti savo naudai, tiesiog vaikiškai, žavingai, bet aš nesuprantu, Hastingsai, kokia jai nauda iš to. Jeigu ji žinojo, kad jis sutiks skirtis, kodėl siuntė mane pas jį? Tai neturi jokios prasmės. Trečiasis sprendimas. Lordas Edgvairas meluoja. Ir, atrodo, kad jei kuris nors iš jų meluoja, tai daugiau panašu į jį, negu į jo žmoną, bet aš nematau reikalo taip meluoti. Kokiu tikslu sukurti tą fiktyvų laišką, išsiųstą prieš šešis mėnesius? Ar nepaprasčiau pritarti mano pasiūlymui? Ne, aš linkęs galvoti, kad jis iš tikrųjų išsiuntė tą laišką - nors negaliu atspėti, kodėl jis taip staigiai pakeitė savo nuomonę. Taigi mes prieiname prie ketvirtojo sprendimo - kažkas sulaikė tą laišką. Taigi, Hastingsai, mes įžengiam į labai įdomią mąstymo sritį, kadangi tas laiškas galėjo būti sulaikytas bet kuriam krašte - Amerikoj ar Anglijoj. Tas, kuris sulaikė tą laišką, nenorėjo, kad tos vedybos iširtų. Hastingsai, aš daug duočiau, kad sužinočiau, ką slepia šis klausimas. Prisiekiu, kažkas paslėpta giliau.

Jis patylėjo, po to lėtai pridūrė:

- Kažkas, apie ką aš tik galiu nuspėti.

V

NUŽUDYMAS

Kita diena buvo birželio tryliktoji. Buvo tik pusė dešimtos, kai mums pranešė, kad inspektorius Džepas laukia mūsų žemai ir labai nori mus pamatyti. Jau praėjo keli metai, kai aš nebuvau matęs šio Skotland Jardo inspektoriaus.

- A! *Ce bon* * Džepas, - nustebo Puaro. - Įdomu, ko jis nori?

- Pagalbos, - nemandagiai atšoviau, - jis neranda kokios nors bylos siūlo galo ir atėjo pas tave.

Aš nesu toks atlaidus Džepui, kaip kad Puaro. Ne tiek turėjau omenyje, kad jis pasisavina Puaro mintis, pagaliau juk Puaro patiko pats procesas, tai buvo malonus meilikavimas. Mane labiau erzino Džepo veidmainiškas apsimetimas, kad jis nieko panašaus nedaro. Man patinka tiesūs žmonės. Taip ir pasakiau, ir Puaro nusijuokė:

- Tu tada esi buldogų veislės šuo, ką, Hastingsai? Bet prisimink, kad vargšas Džepas turi gelbėti savo prestižą. Todėl jis truputėlį apsimeta, ir tai natūralu.

Mano nuomone, tai paprasčiausiai kvaila iš jo pusės. Taip ir pasakiau. Puaro nesutiko:

- Išorė - mažmožis, smulkmena, bet ji žmonėms labai reikšminga. Ji leidžia.

Aš asmeniškai galvojau, kad žemesnės padėties komplekso nedidelė porcija nepakenktų Džepui, bet nebuvo prasmės ginčytis tuo reikalu. Be to, man rūpėjo sužinoti, kokiu tikslu atėjo Džepas.

Jis mus nuoširdžiai pasveikino:

* Ce bon - gerasis (pranc.).

- Kaip matau, ruošiatės pusryčiauti. Dar neįsigijote vištų, kurios dėtų kvadratinius kiaušinius, mesje Puaro? - Tai buvo užuomina į Puaro nusiskundimą dėl kiaušinių dydžių įvairovės, kuri žeidžia jo simetrijos jausmą.

- Ne, dar ne, - šypsojosi Puaro. - O kas jus čia taip anksti atvijo, mano brangusis Džepai?

- Visai neanksti - tik ne man. Jau geros dvi valandos, kaip aš atsikėlęs ir dirbu. O kas mane čia atvedė, na, tai žmogžudystė.

- Žmogžudystė?

Džepas linktelėjo.

- Vakar vakare lordas Edgvairas nužudytas savo namuose. Dūris į kaklą. Jo žmona taip padarė.

- Jo žmona? - aš surikau.

Akimirksniu prisiminiau Brajeno žodžius praeitą rytą. Pranašiškas žinojimas to, kas atsitiks? Be to, prisiminiau Džein lengvabūdišką "pritrenksiu".

Amorali, kaip ją Brajenas pavadino. Taip, ji tokia. Bejausmė, egoistė ir kvaila. Kokia teisinga buvo jo nuomonė. Visos tos mintys pralėkė mano galvoje, tuo tarpu Džepas kalbėjo toliau:

- Taip. Aktorė, jūs pažįstate? Gerai žinoma. Džein Vilkinson. Buvo ištekėjusi už jo prieš tris metus. Jie nesugyveno. Ji paliko jį.

Puaro atrodė sutrikęs ir rimtas.

- Kas verčia jus manyti, kad tai ji nužudė jį?

- Jokios abejonės. Buvo atpažinta. Labai ir nesislėpė. Atvažiavo su taksi...

- Taksi... - nevalingai pakartojau; jos žodžiai "Savojoje" tą vakarą vėl suskambo man ausyse.

- Paskambino, pasiteiravo lordo Edgvairo. Buvo dešimta valanda. Liokajus pasakė pažiūrėsiąs. "Ak! - ji pasakiusi šaltakraujiškai. - Neverta. Aš ledi Edgvair. Tikiuosi, jis bibliotekoje." Taip pasakiusi, ji eina, atidaro duris, įeina, uždarydama duris paskui save. Na, liokajus šiek tiek nustebo, bet nieko, tvarka. Jis nulipo laiptais. Po dešimties minučių jis išgirdo uždarant paradines duris. Taigi šiaip ar taip ji neilgai užtruko. Jis užsirakino nakčiai apie vienuoliktą. Buvo atidaręs duris į

biblioteką, ten tamsu, todėl jis pamanė, kad šeimininkas nuėjęs gulti. Šį rytą tarnaitė rado lavoną. Smūgis į sprandą, tiesiai prie plaukų šaknų.

- Nebuvo jokio riksmo? Nieko nesigirdėjo?

- Jie sako, ne. Tos bibliotekos durys nepraleidžia garso, žinote. Be to, transporto triukšmas, kai tokiu būdu smogiama, mirtis ištinka stebėtinai greitai. Tiesiog akimirksniu. Jei smogsi žmogui tiksliai į tą vietą, žmogus mirs tuoj pat.

- Tai reiškia, kad žinota, kur reikia smogti. Beveik mediko darbas.

- Taip - tiesa. Taškas jos naudai. Bet devyni iš dešimties - tai tik atsitikinumas. Tiesiog ji gerai pataikė. Kai kuriems žmonėms nuolat sekasi, žinote.

- Nelabai sekasi, jei jai gresia kartuvės, - pastebėjo Puaro.

- Be abejo, ji kvaila - įeiti štai taip, pasisakyti savo pavardę ir visa kita.

- Iš tikrųjų labai keista.

- Galbūt ji neketino sužeisti ar nužudyti. Susiginčijo, išsitraukė kišeninį peilį ir smogė.

- Kišeniniu peiliu?

- Gydytojas sako, kažkas panašaus. Kas bebūtų, ji išsinešė jį su savim, nepaliko žaizdoje.

Puaro nepatenkintas papurtė galvą.

- Ne, ne, mano drauge, ne taip buvo. Aš pažįstu tą ledi. Ji visai nesugeba atlikti tokio karšto, impulsyvaus veiksmo. Be to, nepanašu, kad ji nešiotų kišeninį peilį su savim. Gal kai kurios moterys nešiojasi, tik, žinoma, ne Džein.

- Sakote, ją pažįstate, mesje Puaro?

- Taip, pažįstu.

Tą minutę jis daugiau nieko neištarė. Džepas smalsiai žvelgė į jį.

- Kažką slepiate, mesje Puaro? - pagaliau jis išdriso.

- A! - pasakė Puaro, - prisiminiau. Kas jus atvijo pas mane? Ką? Tai juk ne paprastas noras praleisti laiką su senu bičiuliu? Esu tikras, kad ne. Prieš jus nesudėtinga žmogžudystė. Turite nusikaltėlį. Turite motyvą. Tarp kitko, koks?

- Norėjo už kito ištekėti. Žmonės girdėjo ją taip kalbant prieš savaitę. Taip pat girdėjo jos grasinimus. Sakė, kad ji galvoja išsikviesti taksi ir pritrenkti jį.

- Ak, - ištarė Puaro, - jūs labai gerai informuotas - puikiai informuotas. Kažkas jums gan paslaugus.

Man atrodė, jis žvelgė klausdamas, bet jei taip, Džepas vis tiek neatsiliepė.

- Mes privalom sužinoti faktus, mesje Puaro, - vangiai pratarė jis.

Puaro pritarė. Jis ištiesė ranką, siekdamas laikraščio. Džepas, be abejo, buvo jį atsivertęs, laukdamas mūsų, o kai mes įėjom, nekantriai nusviedė į šoną. Puaro jį paėmė, mechaniškai perlenkė jį per vidurinį puslapį, išlygino, sutvarkė. Tačiau nors jo akys buvo įsmeigtos į tą dienraštį, mintyse, rodos, sprendė kažkokį galvosūkį.

- Jūs man neatsakėte, - netrukus jis pratarė, - jei viskas aišku, kas įvyko, kodėl pas mane atėjote?

- Kadangi išgirdau, kad jūs vakar rytą lankėtės Ridžent Geite.

- Suprantu.

- Kai tik tai išgirdau, pasakiau sau: "Tai kažką reiškia. Jo didenybė pasikvietė Puaro. Kodėl? Ką jis įtarė? Ko baiminosi? Prieš darydamas ką nors konkretaus, geriau nueisiu pas jį ir šnektelėsiu."

- Ką jūs turite galvoje, sakydamas "ką nors konkretaus"? Manau, suimti tą damą?

- Kaip tik taip.

- Jūs dar jos nematėte?

- O taip, mačiau. Pirmiausia ir nuėjau į "Savoją". Neketinau rizikuoti, kad ji paspruktų.

- Ak! - tarė Puaro, -taigi jūs...

Jis nutilo. Jo susimąsčiusios akys, kurios iki šiol nieko nematydamos žvelgė į laikraštį priešais jį, dabar įgavo kitonišką išraišką. Jis pakėlė galvą ir prabilo pasikeitusiu balsu.

- Ir ką ji pasakė? Nagi, mano drauge. Ką gi ji pasakė?

- Suprantama, aš atlikus įprastinius formalumus apie

pareiškimą ir įspėjau. Nepasakytum, kad anglų policija nemandagi.

- Mano nuomone, gan kvaila. Bet tęskite. Ką pasakė miledi?

- Puolė į isteriją - štai ką ji padarė. Svyravo į šonus, iškėlė rankas ir pagaliau puolė ant grindų. Ak, sakyčiau, ji puikiai vaidino. Graži ištrauka iš spektaklio.

- Ak! - mandagiai pertraukė Puaro. - Tai jiems susidarė įspūdis, kad ta isterija netikra?

Džepas banaliai mirktelėjo.

- O kaip jūs manote? Manęs neapgaus su tais triukais. Ji nebuvo apalpusi, tik ne ji! Tik bandė ir, prisiekiu, tas jai patiko.

- Taip, - susimąstęs tarė Puaro. - Sakyčiau, taip galėjo būti. Kas toliau?

- Ak! Na, ji atsipeikėjo, apsimetė, kad atsipeikėjo, manau. Ir ėmė dejuoti, dūsauti, nervintis, o ta jos surūgusio veido tarnaitė atgaivino ją uostomąja druska; pagaliau ji ganėtinai atsigavo ir paprašė pakviesti jos advokatą. Nesiruošianti nieko kalbėti be advokato. Vieną akimirką isterija, kitą - advokatas, na, aš klausiu jūsų, ar tai natūralus elgesys, sere?

- Sakyčiau, šiuo atveju jis visai natūralus, - ramiai tarė Puaro.

- Jūs turit omenyje, kad ji kalta ir žino tai.

- Visai ne, aš turiu galvoje jos temperamentą. Pirmiausia ji demonstruoja, kaip turėtų būti vaidinama žmonos, staiga sužinojusios apie vyro mirtį, rolė. Po to, patenkinus savo artistinį instinktą, jos įgimtas sumanumas verčia ją kviestis advokatą. Tai, kad ji sukurią sceną ir patenkinta ją, tai ne jos kaltės įrodymas. Tuo tiesiog pabrėžiama, kad ji gimusi aktore.

- Na, negali būti, kad ji nekalta. Tai neabejotina.

- Jūs labai pasitikite savimi, - pastebėjo Puaro. - Manau, kad taip galėtų būti. Sakote, ji nepadarė jokio pareiškimo? Visai jokio?

Džepas nusišaipė:

- Nepasakysianti nė žodžio be savo advokato. Palikau du savo vyrus ten ir atėjau pas jus. Manau, kad tai vis dėlto užves ant kelio apie tai, kas įvyko, prieš tvarkant reikalus.

- Tačiau jūs garantuojate?

- Be abejonės. Bet man reikia tiek faktų, kiek įmanoma.

Matote, visa tai sukels didžiulę sensaciją. Nieko negalima nuslėpti. Visi laikraščiai rašys apie tai. O jūs žinote, kas yra spauda.

- Kalbant apie laikraščius, - pasakė Puaro, - kaip jūs paaiškintumėt štai ką, mano mielas? Jūs neatidžiai perskaitėt savo rytinį laikraštį.

Jis pasilenkė per stalą, pirštu rodydamas į visuomenės naujienų žinutę.

Džepas perskaitė žinutę garsiai:

- Vakar savo namuose, prie Čisviko upės, seras Montagu Korner surengė puikius kviestinius pietus. Tarp dalyvavusių svečių buvo Seras Džordžas ir Ledi du Fisse, Misteris Džeimsas Blantas, žinomas dramos kritikas, Seras Oskaras Hamerfeldtas iš Overtono Filmų studijos, Mis Džein Vilkinson (Ledi Edgvair) ir kiti.

Akimirką Džepas atrodė priblokštas. Atsipeikėjęs tarė:

- Ką tai turi bendro? Tos žinios nusiųstos į spaudą anksčiau. Pamatysit. Sužinosit, kad mūsų ledi nebuvo ten ar kad ji atvyko vėlai - vienuoliktą ar panašiai. Dievaži, sere, neturit aklai priimti visko, ką perskaitote spaudoje, už gryną tiesą. Jūs turėtumėt tai žinoti geriau už kitus.

- O, aš žinau, žinau. Tik man atrodė keista, ir viskas.

- Būna tokie sutapimai, na, mesje Puaro, nors jūs tylite kaip žuvis, žinau, kad turite aštresnę patirtį. Jūs prisipažinsit, tiesa? Pasakysit man, kodėl lordas Edgvairas pasikvietė jus?

Puaro papurtė galvą.

- Lordas nekvietė manęs. Tai aš pasiprašiau paskirti man susitikimą.

- Tikrai? Kokiu tikslu?

Puaro minutėlę svyravo.

- Aš atsakysiu į jūsų klausimą, - ištarė jis lėtai, - bet norėčiau atsakyti į jį savaip.

Džepas sudejavo. Pajutau kylantį gailestį jam. Kartais Puaro gali ypač suerzinti.

- Paprašysiu,- tęsė Puaro, - kad leistumėt man paskambinti vienam asmeniui ir pakviesti jį čia.

- Kokį asmenį?

- Misterį Brajeną Martiną.

- Kino žvaigždę? Ką jis turi bendro su tuo?

- Manau, - pasakė Puaro, - kai kuo, ką jis jums pasakys, susidomėsite - bus galbūt naudinga išgirsti. Hastingsai, gal būtumėt toks malonus?

Paėmiau telefonų knygą. Šis aktorius turėjo butą kvartale netoli St. Džeims Parko.

- Viktorija 49499.

Po kelių minučių kažkoks mieguistas Brajeno Martino balsas pasigirdo:

- Alio - kas kalba?

- Ką man sakyti? - sušnibždėjau, pridengęs ranka ragelį.

- Pasakyk jam, kad nužudytas lordas Edgvairas ir kad jis suteiktų man garbę, tuoj pat atvykdamas pas mane.

Skrupulingai tai pakartojau. Kitame gale pasigirdo sujaudintas šuktelėjimas.

- Dieve mano, - riktelėjo Martinas. - Tai jos darbas! Aš tuoj atvyksiu.

- Ką jis pasakė? - paklausė Puaro.

Pakartojau.

- Aha! - pasakė Puaro. - Jis atrodė patenkintas: "Tai jos darbas." Taip jis pasakė? Tada aš taip ir maniau, taip ir maniau.

Džepas smalsiai pažvelgė į jį.

- Nesuprantu jūsų, mesje Puaro. Iš pradžių jūs kalbat, tarsi laikydamas tą moterį nekalta. O dabar jūs tvirtinat, kad iš pat pradžių ją įtarėte.

Puaro tiktai šypsojosi.

VI

NAŠLĖ

Brajenas Martinas tęsėjo savo žodį. Nepraėjo nė dešimties minučių, ir jis pasirodė pas mus. Per tą laiką, mums belaukiant jo, Puaro kalbėjo apie visokius nereikšmingus dalykus ir visiškai atsisakė patenkinti Džepo smalsumą.

Matėsi, kad mūsų žinia baisiai nuliudino jaunąjį aktorių. Jo veidas buvo išbalęs ir iškreiptas.

- Dieve mano, mesje Puaro,- jis pasakė pasisveikindamas, - tai baisus įvykis. Aš iki širdies gelmių sukrėstas, tačiau nepasakyčiau, kad nustebęs. Visados maniau, kad kažkas panašaus atsitiks. Gal jūs prisimenat, kai aš taip sakiau vakar.

- *Mais oui, mais oui* *, - pritarė Puaro. - Puikiai prisimenu, ką jūs vakar kalbėjote. Leiskite jums pristatyti inspektorių Džepą, kuriam pavesta ši byla.

Brajenas Martinas metė priekaištingą žvilgsnį į Puaro.

- Nežinojau, - jis sumurmėjo, - jūs turėjot įspėti mane.

Jis šaltai linktelėjo inspektoriui. Po to atsisėdo, kietai suspaudęs lūpas.

- Nesuprantu, - prieštaravo jis, - kodėl jūs pakvietėt mane. Visa tai neturi nieko bendro su manim.

- Manau, kad turi, - švelniai pasakė Puaro. - Žmogžudystės atveju reikia nepaisyti asmeninių antipatijų.

- Ne, ne, aš vaidinau su Džein. Gerai ją pažįstu. Po galais, ji mano draugė.

- Ir vis dėlto, kai jūs išgirstat, kad lordas Edgvairas

---

* Mais oui - o taip, žinoma (pranc.).

nužudytas, jūs prieinate išvadą, kad tai ji, būtent ji, nužudė jį, - sausai pastebėjo Puaro.

Aktorius krūptelėjo.

- Jūs norit pasakyti?.. - atrodė, jo akys iššoks iš akiduobių. - Jūs norit pasakyti, kad aš neteisus? Kad ji neturi nieko bendro su tuo?

Džepas įsiterpė.

- Ne, ne, misteri Martini. Būtent ji tai padarė.

Jaunuolis vėl įsmuko kėdėn.

- Prieš minutę, - jis sumurmėjo, - maniau, kad padariau baisią klaidą.

- Tokiame reikale, kaip šis, draugystė neturėtų jums daryti įtaką, - įtikinamai pabrėžė Puaro.

- Taip tai taip, bet...

- Mano drauge, ar jūs rimtai norite stoti į moters, kuri nužudė, pusę? Žmogžudystė - pats bjauriausias žmonijos nusikaltimas.

Brajenas Martinas atsiduso.

- Jūs nesuprantate. Džein yra nepaprasta žudikė. Ji... ji neturi nei gėrio, nei blogio jausmo. Atvirai sakant, ji neatsako už savo veiksmus.

- Tai spręsti teismui, - pasakė Džepas.

- Na, na, - atlaidžiai pasakė Puaro, - ne jūs ją kaltinate. Ji jau apkaltinta. Jūs negalit atsisakyti mums pasakoti, ką apie ją žinote. Tai jūsų pareiga visuomenei, jaunuoli.

Brajenas vėl atsiduso.

- Manau, jūs teisus, - pasakė jis. - Ką norėtumėte iš manęs išgirsti?

Puaro pažvelgė į Džepą.

- Ar jūs kada nors girdėjote, kaip ledi Edgvair.., o gal geriau vadinsiu ją mis Vilkinson, grasino vyrui? - paklausė Džepas.

- Taip, keletą kartų.

- Ką ji sakė?

- Ji sakė, kad jei jis neduos jai laisvės, jai reikės "pritrenkti" jį.

- Ar tai ne juokais pasakyta, ką?

- Ne, manau, ji sakė rimtai. Kartą ji išsitarė, kad paims taksi,

atvažiuos ir nužudys jį... jūs girdėjote, mesje Puaro?

Jis susigraudinęs kreipėsi į mano draugą. Puaro linktelėjo. Džepas toliau klausinėjo:

- Na,misteri Martinai, mums pranešta, kad ji norėjo laisvės tam, kad ištekėtų už kito. Jūs žinote, kas tas vyras?

Brajenas linktelėjo.

- Kas?

- Tai - Mertono hercogas.

- Mertono hercogas! Štai tau! - detektyvas švilptelėjo. - Aukštai skrenda, ką? Na ką gi, sakoma, jis vienas turtingiausių Anglijoje.

Brajenas linktelėjo, dar labiau nusiminęs.

Aš ne visai supratau Puaro požiūrį. Jis atsilošė kėdėje, pirštai buvo sugniaužti, ritmiškai linksėjo galva, lyg pritardamas mėgstamos plokštelės melodijai.

- Argi jos vyras nesutiktų skirtis?

- Ne, jis kategoriškai atsisakė.

- Jūs tai tikrai žinote?

- Taip.

- O dabar, - tarė Puaro, staiga vėl įsigilindamas į apklausą, - jūs suprasit, mano geras Džepai, kuo aš būsiu naudingas. Ledi Edgvair paprašė manęs aplankyti jos vyrą ir bandyti įkalbėti jį, kad jis sutiktų skirtis. Tą rytą aš buvau susitaręs susitikti.

Brajenas Martinas papurtė galvą.

- Nebūtų jokios naudos, neverta, - pareiškė jis įsitikinęs. - Edgvairas niekada nesutiktų.

- Manote, ne? - paklausė Puaro, draugiškai žvelgdamas į jį.

- Esu tikras. Džein tą nujautė ir nesitikėjo, kad jums pasiseks. Jau buvo netekusi vilties. Tas žmogus buvo maniakas, jei kalbame apie skyrybas.

Puaro šypsojosi. Jo akys staiga pasidarė ryškiai žalios.

- Jūs klystate, mielas jaunuoli, - pasakė švelniai Puaro. - Aš mačiau lordą Edgvairą vakar, ir jis sutiko skirtis.

Be abejonės, Brajeną Martiną visai apstulbino ši žinia. Jis spoksojo į Puaro, o jo akys, rodės, iššoks iš orbitų:

- Jūs... jūs matėt jį vakar? - springdamas ištarė jis.

- Ketvirtis po dvyliktos, - atsakė Puaro savo metodu.

- Jis, jis sutiko skirtis?

- Jis sutiko skirtis.

- Jums reikėjo nedelsiant pranešti Džein, - priekaištingai sušuko jaunuolis.

- Aš pranešiau, mesje Martinai.

- Jūs pranešėt? - suriko abu, Martinas ir Džepas.

Puaro šypsojosi:

- Tai truputį silpnina motyvą, ar ne taip? - jis sumurmėjo. - O dabar, mesje Martinai, leiskite man atkreipti jūsų dėmesį į štai ką.

Jis parodė žinutę laikraštyje.

Be didelio susidomėjimo Brajenas perskaitė ją.

- Jūsų nuomone, tai alibi? Aš manau, Edgvairas buvo nušautas vakar vakare.

- Jis buvo nudurtas, o ne nušautas, - pasakė Puaro.

Brajenas lėtai padėjo laikraštį.

- Bijau, kad tai nieko nereiškia, - jis pasakė apgailestaudamas. - Džein nėjo į tuos pietus.

- Iš kur jūs žinote?

- Užmiršau, kažkas sakė.

- Gaila, - susimąstęs tarė Puaro.

Džepas smalsiai pažvelgė į jį:

- Nesuprantu jūsų, mesje. Dabar, atrodo, jūs nenorit, kad jaunoji moteris būtų kalta.

- Ne, ne, brangusis Džepai. Aš nesu tas šalininkas, kaip matote. Atvirai kalbant, ši byla, kaip jūs ją pateikiat, prieštarauja logikai.

- Ką jūs norit pasakyti tuo "prieštarauja logikai"? Mano protu - neprieštarauja.

Mačiau, kaip žodžiai suvirpino Puaro lūpas, bet jis jų neištarė.

- Turime jauną moterį, kuri trokšta, kaip jūs sakote, atsikratyti vyru. Dėl to aš nesiginčiju. Ji man tai atvirai pasakė. *Eh bien* *, ir kaip ji tai darė? Ji garsiai, aiškiai kartoja kelis kartus prie

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

liudytojų, kad ji ruošiasi jį nužudyti. Tada vieną vakarą ji užeina į jo namus, pasiskelbia, kas esanti, nuduria jį ir išeina. Kaip jūs tai pavadinsit, mano bičiuli? Ar yra tame bent kiek sveiko proto?

- Žinoma, tai truputį kvailoka.

- Kvailoka? Tai kvailystė!

- Na, - pasakė Džepas, pakildamas. - Jei nusikaltėliai pameta protą, tai tik į naudą policijai. Dabar aš turiu grįžti į "Savoją".

- Leisite man palydėti jus?

Džepas neprieštaravo, ir mes išvykome. Brajenas nenoriai atsisveikino su mumis. Jis atrodė stipriai susijaudinęs, primygtinai maldavo, kad mes praneštume apie tolimesnę tyrimo eigą.

- Nervingas tipas, - apibūdino Džepas jį. Puaro pritarė.

"Savojoje" mes radome ypač juridiškai atrodantį džentelmeną, kuris ką tik atvyko, ir mes visi patraukėme į Džein kambarį. Džepas pasikalbėjo su vienu iš savo vyrų.

- Na kaip? - pasiteiravo lakoniškai.

- Ji norėjo paskambinti telefonu!

- Kam ji skambino? - nekantriai pasiteiravo Džeipas.

- Į Džeiso atelje. Dėl gedulo.

Džepas tyliai nusikeikė. Mes įėjome į kambarį.

Našlė ledi Edgvair prieš veidrodį matavosi skrybėlaites. Ji buvo apsirengusi peršviečiamu juodu su baltu drabužiu. Pasveikino mus akinančia šypsena.

- O, Puaro, kaip gerai, kad atėjote. Misteris Mokston,- pristatė advokatą. - Aš tokia laiminga, jus matydama. Tuoj pat sėskit ir sakykit man, į kokius klausimus turiu atsakinėti. Štai šis žmogus, atrodo, mano, kad aš šįryt nuėjau ir nužudžiau Džordžą.

- Vakar vakare, madam, - įsiterpė Džepas.

- Jūs sakėt, šį rytą. Dešimtą valandą.

- Aš sakiau, dešimtą po pietų.

- Na, aš niekad neskiriu, kur A. M., kur P. M.

- Dabar tik beveik dešimta valanda, - pridūrė rimtai inspektorius.

Džein akys išsiplėtė:

- Viešpatie, - ji sumurmėjo, - jau daug metų, kaip aš nesikėliau taip anksti. Turbūt jūs atėjote čia dar auštant.

- Vieną minutę, inspektoriau, - pasakė misteris Mokston savo nuobodžiu, oficialu balsu. - Kada, aš noriu žinoti, šis,... e... apgailėtinas... sukrečiantis... įvykis įvyko?

- Apie dešimtą valandą vakar vakare, sere.

- Na, ką gi, tvarka, - aštriai pasakė Džein. - Aš buvau pobūvyje - oi! - ji staigiai pridengė burną ranka. - Galbūt man nereikėjo to sakyti.

Ji nedrąsiai pažvelgė į advokatą, laukdama paramos.

- Jei vakar dešimtą valandą jūs buvote... e... pobūvyje, ledi Edgvair, aš... e... aš nematau reikalo slėpti šį faktą - neprieštarauju, kad pasakytumėt inspektoriui.

- Gerai, - pasakė Džepas. - Tik aš prašau papasakoti, ką jūs veikėte vakar vakare.

- Jūs neprašėt. Jūs tik sakėt kažkurią dešimtą. O šiaip ar taip jūs mane sukrėtėte. Aš apalpau, misteri Mokston.

- Taigi, kaip ten su tom vaišėm, ledi Edgvair?

- Aš buvau pas serą Montagu Kornerį, prie Čisviko.

- Kokiu laiku ten nuėjote?

- Pietūs buvo aštuntą trisdešimt.

- Jūs išėjote, kada?

- Išėjau aštuntą valandą. Užėjau į Pikadili rūmus minutei atsisveikinti su amerikiete drauge, kuri išvyksta į Valstijas - su misis Van Dusen. Atsiradau Čisvike be ketvirčio devintą.

- Kada išėjote?

- Apie pusę dvyliktos.

- Jūs grįžote tiesiai čia?

- Taip.

- Taksi?

- Ne, savo mašina. Nuomuoju "Daimlerį".

- O kai jūs buvote pobūvyje, nepasitraukėte nuo stalo?

- Na,.. aš...

- Tai jūs buvote išėjusi? - panašu į terjerą, čiumpantį žiurkę.

- Nežinau, ką jūs turit galvoje. Mane pakvietė prie telefono, mums pietaujant.

- Kas kvietė jus?

- Spėju, kad tai kažkoks nemalonus pokštas. Balsas pasakė:

“Tai ledi Edgvair?” Aš pasakiau: “Taip, tai aš.” Tada jis nusijuokė ir padėjo ragelį.

- Ar telefonas buvo lauke?

Džein akys išsiplėtė iš nustebimo.

- Žinoma, ne.

- Kiek laiko buvote pasitraukusi nuo stalo?

- Apie pusantros minutės.

Džepo klausimai išseko. Aš buvau visai tikras, kad jis netikėjo nė vienu jos žodžiu, bet, išgirdęs jos pasakojimą, daugiau nieko negalėjo padaryti, kad nebuvo to patvirtinęs ar paneigęs.

Šaltai padėkojęs, jis pasitraukė. Mes taip pat atsisveikinom, bet ji šūktelėjo Puaro.

- Mesje Puaro, ar galėtumėt man truputį padėti?

- Žinoma, madam.

- Išsiųskite telegramą hercogui į Paryžių mano vardu. Jis Krilone. Jis turi žinoti apie tai. Nenoriu pati siųsti. Manau, savaitę ar dvi aš turiu atrodyti, kaip kenčianti, netekus artimųjų, našlė.

- Visai nereikalinga siųsti telegramą, madam, - švelniai tarė Puaro. - Apie tai tuoj paskelbs laikraščiuose.

- Na, kokią galvą jūs turit! Žinoma, taip daug geriau nesiųsti telegramos. Jaučiu, kad mano padėtis priklauso nuo mano elgesio dabar, kai viskas gerai pasibaigė.Žinote, noriu deramai suvaidinti vertą pagarbos našlę. Maniau nusiųsti orchidėjų vainiką. Jos labai brangios. Turbūt man reikės eiti į laidotuves, kaip jūs galvojate?

- Pirmiausia jums teks eiti į tardymą.

- Na, manau, taip, - ji pagalvojo porą minučių. - Man visai nepatinka tas Skotland Jardo inspektorius. Jis tiesiog mirtinai mane išgasdino. Mesje Puaro?

- Taip?

- Atrodo, man pavyko, kad apsigalvojau ir vis dėlto nuėjau į tą pobūvį.

Puaro jau suko link durų, bet išgirdęs tuos žodžius, apsisuko ant kulnų.

- Ką jūs sakote, madam? Jūs apsigalvojote?

- Taip. Aš norėjau neiti į jį. Vakar popiet baisiai skaudėjo galvą.

Puaro kelis kartus nurijo seilės. Atrodė, jam sunku kalbėti.

- Ar jūs kam nors apie tai užsiminėte? - pagaliau paklausė.

- Žinoma, sakiau. Daugelis mūsų gėrė arbatą, ir jie norėjo, kad aš eičiau į kokteilių pobūvį, aš atsisakiau, pasiskundžiau, kad galva plyšta iš skausmo ir kad einu tiesiai namo ir nedalyvausiu kviestiniuose pietuose.

- O dėl ko jūs apsigalvojote, madam?

- Elis užsipuolė mane. Ji sakė, aš negaliu jo atsisakyti. Senasis seras Montagu, žinote, daro protekcijas, jis įnoringas žmogus, lengvai įsižeidžia. Na, man nesvarbu, kai tik ištekėsiu už Mertono, užbaigsiu visa tai. Bet Elis visada atsargi. Ji sako, neperšokęs per griovį, nesakyk "op" ir t.t. Pagaliau aš nusprendžiau, kad ji teisi. Taigi aš nuėjau.

- Jūs turite būti labai dėkinga Elis, madam, - rimtai pasakė Puaro.

- Manau, kad taip. Tas inspektorius viską užsirašė, ar ne? - ji nusijuokė.

Puaro nesijuokė. Jis tyliai pasakė:

- Vis tiek reikia pašėlusiai daug apmąstyti. Taip, pašėlusiai mąstyti.

- Elis, - pašaukė Džein kambarinę. Ji pasirodė iš gretimo kambario.

- Mesje Puaro sako, kad labai gerai, kad tu privertei mane eiti į tą pobūvį vakar vakare.

Elis vos dėbtelėjo į Puaro. Ji atrodė pikta ir nepritarianti.

- Nedera laužyti susitarimą, miledi. Jūs per daug tai mėgstate. Žmonės ne visada atleidžia, supyksta.

Džein pakėlė skrybėlaitę, kurią matavosi, kai mes įėjom, ir vėl ją užsidėjo.

- Nekenčiu juodos spalvos, - nusiminus pasakė ji. - Niekuomet nedėvėjau jos, bet, manau, kaip dora našlė, turiu priprasti. Visos šios skrybėlės labai baisios. Paskambink kitur, Elis. Man reikia tinkamai atrodyti.

Puaro ir aš tyliai išslinkom iš kambario.

VII

SEKRETORĖ

Mes neilgam išsiskyrėme su Džepu. Jis vėl pasirodė po valandos, sviedė skrybėlę ant stalo ir pranešė, kad jis žuvęs.

- Jūs teiravotės? - paklausė užjausdamas Puaro.

Džepas niūriai linktelėjo.

- Ji to nepadarė, nebent keturiolika žmonių meluoja, - jis sumurmėjo. Po to tęsė: - Aš neslepiu nuo jūsų, kad tikėjausi rasti supainiotą reikalą. Atrodė, nepanašu, kad kas nors kitas galėtų nužudyti lordą, žinant tuos faktus. Ji vienintelis asmuo, turintis šiokį tokį motyvą.

- Aš to nepasakyčiau. *Mais continuez* *.

- Na, kaip sakau, aš tikėjausi rasti supainiotą dalykėlį. Žinote, kokie tie teatro bičiuliai, visi laikosi vienas kito. Bet čia kitas reikalas. Ten susirinkę žmonės vakar vakare buvo įžymios asmenybės, nė vienas iš jų nebuvo artimas jos draugas, o kiti net nepažinojo vienas kito. Jų parodymai yra objektyvūs ir patikimi. Aš tikėjausi sužinoti, kad ji buvo pradingusi pusvalandžiui ar panašiai. Lengvai galėjo tai padaryti - apsimetusi, kad reikia pasipudruoti nosį, ar kita dingstimi. Bet ne, ji buvo nuėjusi nuo pietų stalo, kaip ji pati sakė mums, atsiliepti į telefono skambutį, bet liokajus buvo šalia jos - ir, tarp kitko, viskas buvo tiksliai taip, kaip ji mums sakė. Jis girdėjo, ką ji pasakė: "Taip, čia aš, ledi Edgvair." Tada, kitam gale padėjo ragelį. Keista, tai jūs žinote. Tai neturi jokio sąryšio.

- Galbūt ne, bet įdomu. Kas skambino - vyras ar moteris?

- Moteris, ji sakė.

---

* Mais continuez - tęskite (pranc.).

- Keista, - vėl pakartojo Puaro susimąstęs.

- Na, nesvarbu, - nekantriai tęsė Džepas. - Grįžkime prie svarbiausios dalies. Visas vakaras vyko taip, kaip ji sakė. Ten ji atsirado be ketvirčio devynios, išėjo pusę dvylikos ir grįžo čia be ketvirčio dvylika. Mačiau šoferį, kuris ją vežė - tai vienas iš nuolatinių "Daimlerio" darbuotojų. O visi žmonės "Savojoje" matė ją įeinant ir patvirtina laiką.

- *Eh! bien* *, tai atrodo tikrai galutinė išvada.

- O kaip su tais dviem Ridžent Geite? Ne tik liokajus. Lordo sekretorė taip pat matė ją. Jie abu prisiekia visais šventais, kad tai buvo ledi Edgvair, atėjusi ten dešimtą valandą.

- Ar seniai liokajus ten dirba?

- Šeši mėnesiai. Gražus vyrukas, tarp kitko.

- Taip, iš tiesų. *Eh bien,* mano bičiuli, jei jis ten dirba tik pusmetis, jis galėjo ir neatpažinti jos, kadangi nebuvo anksčiau jos matęs.

- Na, jis atpažino ją iš nuotraukų laikraščiuose. O sekretorė, tai tikrai pažinojo ją. Ji dirbo pas lordą 5 - 6 metus ir ji vienintelė, kuri absoliučiai neabejoja savo žodžiais.

- Aha! - įsiterpė Puaro. - Norėčiau pamatyti tą sekretorę.

- Na, tai kodėl jums nenueiti kartu su manim dabar?

- Dėkoju, *mon ami* **, man būtų malonu. Jūs įtraukite Hastingsą į savo kvietimą, tikiuosi?

Džepas nusišypsojo.

- Kaip manote? Juk kur šeimininkas eina, ten ir jo šuo seka, - jis pridūrė, mano nuomone, labai netaktiškai.

- Prisimenu Elžbietos Kening bylą, - sako Džepas. - Prisimenat? Kai mažiausiai tuzinas liudytojų prisiekė, kad jie matė tą čigonę, Meri Skvairs, skirtingose Anglijos pusėse. Geri, gerbiami liudytojai, tarp kitko. O jos veidas buvo toks bjaurus, kad negalėjo būti kitos tokios panašios į ją. Ir ši paslaptis niekad neišaiškėjo. Labai panašu ir čia. Dalis žmonių, dvi grupės, pasiruošusios prisiekti, ta moteris buvo dviejose skirtingose vietose tuo pačiu

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

** Mon ami - mano drauge (pranc.).

metu. Kurie iš jų kalba tiesą?

- Tai turėtų būti nesunku sužinoti.

- Jūs taip manote - bet ta moteris, mis Kerol, tikrai pažinojo ledi. Turiu galvoje, ji gyveno tuose namuose diena iš dienos. Nepanašu, kad ji suklystų.

- Greitai pamatysim. Kas tampa paveldėtoju?

- Sūnėnas Ronaldas Marš. Didelis švaistūnas, kiek žinau.

- Ką sako gydytojas apie mirties laiką? - pasiteiravo Puaro.

- Turėsim palaukti skrodimo, kad būtų tiksliau, žinote. Pamatysim, kur pateko pietūs.- Džepo maniera pateikti faktus, apgailestauju, toli gražu nerafinuota. - Bet dešimta valanda beveik tinka. Paskutinį kartą jį matė gyvą kelios minutės po devintos, kai pakilo nuo pietų stalo, o liokajus nunešė viskį ir sodą į biblioteką. Vienuoliktą valandą, kai liokajus ėjo gulti, šviesa nedegė tikriausiai, jis tada jau buvo negyvas; nebūtų sėdėjęs tamsoje.

Puaro susimąstęs linktelėjo. Po kelių minučių mes privažiavome prie namo, kurio žaliuzės buvo jau nuleistos. Tas pats gražus liokajus atidarė mums duris. Džepas ėmėsi iniciatyvos ir įėjo pirmas. Puaro ir aš nusekėme paskui.

Durys atsidarė į kairę, todėl liokajus stovėjo palei sieną toje pusėje. Puaro buvo man iš dešinės ir, kadangi jis mažesnis už mane, liokajus tik tada išvydo jį, kai mes įžengėm į holą. Būdamas arti jo, išgirdau, kaip jis giliai įkvėpė ir staigiai pažvelgęs į šį vyrą, pamačiau, kaip įdėmiai, su baime žvelgė į Puaro. Atidėjau tą faktą mintimis iki tol, kol bus reikalingas.

Džepas nužingsniavo į svetainę dešinėje ir pasikvietė liokajų.

- Taigi, Olton, aš noriu vėl kruopščiai įsigilinti į tą reikalą. Buvo dešimta valanda, kai ta ledi atėjo?

- Jos didenybė? Taip, sere.

- Kaip ji buvo apsirengusi?

- Juodai, sere. Juoda pasivaikščiojimui skirta suknelė ir maža juoda skrybėlaitė. Perlų vėrinys ir pilkos pirštinės.

Puaro klausiamai žvilgtelėjo į Džepą.

- Baltos taftos vakarinė suknelė ir šermuonėlių apsiaustas, - trumpai paaiškino pastarasis.

Liokajus tęsė. Jo pasakojimas tiksliai sutapo su tuo, kurį mums jau buvo perdavęs Džepas.

- Ar kas nors dar buvo atėjęs pas šeimininką tą vakarą? - paklausė Puaro.

- Ne, sere.

- Kaip užrakinamos paradinės durys?

- Cilindriniu užraktu, sere. Paprastai aš užtraukiu skląstį, kai einu gulti, sere. Tai yra, vienuoliktą valandą, bet praeitą vakarą mis Džeraldina buvo operoj, todėl palikau jį neužsklęstą.

- Kaip jos buvo uždarytos šį rytą?

- Užsklęstos, sere. Mis Džeraldina užsklendė jas, kai grįžo.

- Kada ji grįžo, žinai?

- Manau, be ketvirčio dvyliktą, sere.

- Taigi visą vakarą iki be ketvirčio dvylika, negalima buvo atidaryti durų iš išorės be rakto? Iš vidaus jas galima būtų atidaryti paprasčiausiai atitraukiant rankeną?

- Taip, sere.

- Kiek yra durų raktų?

- Jo didenybė turi savo, buvo ir kitas raktas holo stalčiuje, kurį vakar Džeraldina pasiėmė. Nežinau, ar buvo kitų.

- Ar kas kitas namuose turi raktą?

- Ne, sere. Mis Kerol visuomet skambina.

Puaro davė suprasti, kad tai viskas, ką jis norėjo paklausti, ir mes nuėjome ieškoti sekretorės. Radom ją užsiėmusią, kažką rašančią prie didelio rašomojo stalo.

Mis Kerol buvo maloni, apie keturiasdešimt penkerių metų amžiaus, atrodė kvalifikuota tarnautoja. Šviesūs plaukai, šiek tiek žilstelėję; ji dėvėjo pensnė, pro juos į mus žvilgčiojo pora gyvų, mėlynų akių. Kai ji prabilo, aš pažinau tą aiškų, dalykišką balsą, kuris kalbėjo su manim telefonu.

- A! Mesje Puaro, - pasakė ji, kai Džepas pristatė jį. - Taip, tai aš vakar rytą paskyriau jums susitikimą.

- Kaip tik taip, madmuazel.

Man pasirodė, kad ji paliko gerą įspūdį Puaro. Iš tikro ji buvo tikslumo ir sumanumo pavyzdys.

- Na, inspektoriau, - pasakė mis Kerol. - Ką dar aš galiu jums

padaryti?

- Tik štai ką. Ar jūs absoliučiai tikra, kad vakar vakare čia atėjo ledi Edgvair?

- Jau trečią kartą šito klausiat manęs. Žinoma, esu tikra. Aš mačiau ją.

- Kur jūs ją matėtė, madmuazel?

- Hole. Ji minutę pakalbėjo su liokajum, po to per holą nuėjo prie bibliotekos durų.

- O kur jūs buvote?

- Antrame aukšte - žiūrėjau žemyn.

- Ir jūs tvirtinat, kad neapsirikote.

- Absoliučiai. Aš aiškiai mačiau jos veidą.

- Gal koks panašumas galėjo jus suklaidinti?

- Žinoma, ne. Džein Vilkinson bruožai yra nepaprasti. Tai buvo ji.

Džepas žvilgtelėjo į Puaro, lyg sakydamas: “Matote.”

- Ar turėjo lordas Edgvairas kokių nors priešų? - staigiai paklausė Puaro.

- Nesąmonė, - pasakė mis Kerol.

- Ką jūs turit omenyje - nesąmonė?

- Priešų? Šiais laikais žmonės neturi priešų. Tik ne anglai!

- Tačiau lordas Edgvairas buvo nužudytas.

- Tai jo žmonos darbas, - pasakė mis Kerol.

- Žmona - ne priešas, taip?

- Esu tikra, įvyko pats netikėčiausias dalykas. Niekuomet nesu girdėjusi ką nors panašaus, turiu galvoje, mūsų sluoksnių žmogui.

Buvo akivaizdu, kad, mis Kerol nuomone, tik žemesniųjų sluoksnių žmonės daro nusikaltimus.

- Kiek yra raktų nuo paradinių durų?

- Du, - skubiai atsakė mis Kerol. - Lordas Edgvairas visuomet nešiojosi vieną. Kitas buvo laikomas stalčiuje hole taigi, kas ketindavo vėliau grįžti, pasiimdavo jį. Buvo ir trečiasis raktas, bet kapitonas Maršas jį pametė. Labai išsiblaškęs.

- Ar kapitonas Maršas dažnai ateidavo į šiuos namus?

- Jis čia gyveno prieš tris metus.

- Kodėl jis išėjo? - paklausė Džepas.

- Nežinau. Negalėjo sugyventi su dėde, manau.

- Aš manau, kad jūs daugiau žinote, ne tik tiek, - maloniai pastebėjo Puaro.

Ji dirstelėjo į jį.

- Aš ne iš tų, kurie mėgsta apkalbas, mesje Puaro.

- Bet jūs galit man pasakyti tiesą, apie gandus, apie rimtus nesutarimus tarp lordo ir jo sūnėno.

- Ne visai rimti. Lordas Edgvairas - sunkiai sugyvenamas žmogus.

- Net jūs tai pastebėjote?

- Nekalbu apie save. Aš niekuomet neturėjau jokio konflikto su lordu. Jis mane laikė visai patikima.

- Bet štai su kapitonu Maršu...

Puaro maloniai pakreipė temą.

Mis Kerol trūktelėjo pečiais.

- Jis buvo ekstravagantiškas. Įlindo į skolas. Buvo dar kitų nemalonumų - tiksliai nežinau, kokių. Jie susikivirčijo. Lordas Edgvairas išvijo jį iš namų. Tai ir viskas.

Ji kietai suspaudė lūpas. Matėsi, kad ji neketino daugiau kalbėti.

Kambarys, kuriame mes ją apklausinėjome, buvo antrame aukšte. Kai mes išėjom, Puaro paėmė mane už rankos.

- Minutėlę. Pasilik čia, jei gali. Aš einu žemyn su Džepu. Stebėk mane, kol mes įeisim į biblioteką, tada prisijunk prie mūsų.

Aš jau seniai atpratau klausinėti Puaro "kodėl?". Lygiai kaip lengvojoje kavalerijoje: "Ne mano reikalas kodėl, mano reikalas veikti arba mirti." Nors tiek gerai, kad nereikia dar mirti! Pagalvojau, gal jis įtarė liokajų šnipinėjant ir norėjo įsitikini, ar taip iš tiesų.

Stovėjau prie turėklų, žiūrėdamas žemyn. Puaro ir Džepas pirmiausia priėjo prie paradinių durų - iš mano akiračio. Po to jie vėl pasirodė, lėtai eidami per holą. Sekiau akimis jų nugaras, kol jie įėjo į biblioteką. Palaukiau porą minučių, tuo atveju, jei pasirodytų liokajus, bet nieko nesimatė, taigi aš nubėgau laiptais žemyn pas juos.

Kūnas, be abejo, buvo išneštas. Užuolaidos užtrauktos, ir degė elektros šviesa. Puaro ir Džepas stovėjo vidury kambario, dairydamiesi aplink.

- Čia nieko nėra, - kalbėjo Džepas.

O Puaro atsiliepė su šypsena.

- Dieve! Nei cigarečių pelenų, nei kojos pėdsako, nei ledi pirštinaitės, netgi kvepalų dvelkimo negalim užuosti! Nieko, ką galėtų rasti knygų detektyvas taip po ranka.

- Detektyvuose policininkai visuomet pavaizduoti akli kaip šikšnosparniai, - Džepas šyptelėjo.

- Kartą aš radau siūlo kamuolio galą, - svajingai prisiminė Puaro. - Bet kadangi jis buvo keturių pėdų ilgio, vietoj 4 cm, niekas nebūtų juo patikėjęs.

Aš prisiminiau tą atvejį ir nusijuokiau. Tada prisiminiau savo misiją.

- Visiška tvarka, Puaro, stebėjau. Bet niekas nesekė tavęs, kiek mačiau.

- Mano draugo Hastingso akys, - su švelnia ironija pasakė Puaro. - Pasakyk man, drauguži, ar pastebėjai rožę mano lūpose?

- Rožę tavo lūpose? - apstulbau. Džepas nusisuko, springdamas iš juoko.

- Jūs mane numarinsit, Puaro, - pasakė jis. - Numarinsit. Rožė. Kas toliau?

- Aš mat įsivaizdavau, kad esu Karmen, - visiškai ramiai atsiliepė Puaro.

Įdomu, ar jie išprotėjo, ar aš?

- Tai tu nepastebėjai jos, Hastingsai? - Puaro balse girdėjosi priekaištas.

- Ne, - pasakiau, su nuostaba spoksodamas, - bet juk aš nemačiau tavo veido.

- Nesvarbu, - jis lengvai papurtė galvą.

Ar jie juokėsi iš manęs?

- Na, - pasakė Džepas, - nėra kas daugiau čia veikti, manau. Norėčiau vėl pamatyti tą dukrą. Aną kartą ji buvo per daug susijaudinus, kad galėčiau ką nors išgauti iš jos.

Jis paskambino, iškviesdamas liokajų.

- Paklauskit, ar galiu trumpam pamatyti mis Marš?

Vyras nuėjo. Tačiau po kelių minučių ne jis, o mis Kerol įėjo į kambarį.

- Džeraldina miega, - ji pasakė, - jai tai buvo baisus sukrėtimas, vargšas vaikelis. Po to, kai jūs išėjote, daviau jai migdomųjų, ir ji dabar kietai miega. Galbūt po valandos ar dviejų.

Džepas sutiko.

- Bet kuriuo atveju ji nepasakys nieko daugiau, kaip aš, - ryžtingai pridūrė mis Kerol.

- Kokia jūsų nuomonė apie šį liokajų? - paklausė Puaro.

- Man jis ne ypač patinka, tai faktas, - atsakė mis Kerol. - Bet negaliu pasakyti, kodėl.

Mes jau buvome priėję prie paradinių durų.

- Vakar vakare jūs čia stovėjote, ar ne taip, madmuazel? - staiga Puaro atsisuko, ranka rodydamas į laiptų viršų.

- Taip.

- Ir jūs matėt ledi Edgvair, einančią holu į kabinetą?

- Na.

- Ir jūs aiškiai matėte jos veidą?

- Žinoma.

- Bet jūs negalėjot matyti jos veido, madmuazel. Jūs matėt tik jos pakaušį iš ten, kur stovėjote.

Mis Kerol paraudo iš pykčio. Atrodė, ji priblokšta.

- Jos pakaušis, jos balsas, jos eisena! Viskas atitinka. Absoliučiai neklystu! Sakau jums, tai buvo ji, aš žinau, ji, Džein Vilkinson, blogiausia moteris, kuri kada nors egzistavo.

Ir pasisukusi nuskubėjo laiptais aukštyn.

VIII

VERSIJOS

Džepas turėjo mus palikti. Puaro ir aš pasukome į Ridžent Parką ir radome ramią vietelę.

- Dabar aš įžvelgiu tavo rožės tarp lūpų esmę, - pasakiau juokdamasis. - O tuo metu pagalvojau, kad tu išprotėjai.

Jis nesišypsodamas linktelėjo.

- Hastingsai, tu pastebėjai, kad ta sekretorė - pavojingas liudytojas. Pavojingas, nes netikslus. Pastebėjai, kad ji tvirtai teigė, kad matė lankytojos veidą? Tą pačią minutę aš pamaniau, kad tai neįmanoma. Einant iš kabineto - taip, bet ne einant į tą kabinetą. Todėl ir padariau mažytį eksperimentą, kuris baigėsi taip, kaip aš maniau. Ir tada paspendžiau jai spąstus. Ji tuoj pat pakeitė savo nuomonę.

- Tačiau nepakeitė savo įsitikinimo, - ginčijausi aš. - O be kita ko balsas ir eisena yra neabejotini dalykai.

- Ne, ne.

- Na, Puaro, manau, kad balsas ir bendra laikysena yra vienos iš charakteringiausių asmenybės savybių.

- Sutinku. Ir todėl juos lengviausia pamėgdžioti.

- Tu manai, kad...

- Prisimink, kas buvo prieš kelias dienas. Atmeni, vieną vakarą mes sėdėjom parteryje, žiūrėjom teatro spektaklį...

- Karlota Adams? Aha! Bet tada ji genijus!

- Nėra sunku pamėgdžioti gerai žinomą asmenybę. Sutinku, ji nepaprastai talentinga. Manau, kad ji iš arti ir be prožektorių gali iki galo įvykdyti savo tikslą...

Staiga man dingtelėjo mintis.

- Puaro, - sušukau, - tu nemanai, kad galbūt - ne, būtų per didelis sutapimas.

- Bet kodėl Karlota Adams norėtų nužudyti lordą Edgvairą? Ji net nepažinojo jo.

- Iš kur tu žinai, kad nepažinojo? Neišsigalvok nebūtų dalykų, Hastingsai. Gal mes nežinom apie kokį nors ryšį tarp jų. Tai vien tik mano teorija, beje.

- Tai tu turi teoriją?

- Taip, man iš pat pradžių dingtelėjo galimybė, kad Karlota Adams įtraukta į šį reikalą.

- Bet Puaro...

- Palauk, Hastingsai. Sudėliokim kelis faktus. Ledi Edgvair be jokio santūrumo diskutuoja apie savo santykius su vyru ir net nusikalba iki jo nužudymo. Ne tik tu ir aš apie tai girdim. Padavėjas girdi, jos kambarinė tikriausiai apie tai girdėjo daug kartų, Brajenas Martinas girdi tai ir, aš neabejoju, tai išgirsta pati Karlota Adams. Be to, šie žmonės atkartoja tuos jos žodžius kitiems. Tą patį vakarą aptariama puiki Karlotos vaidyba - Džein imitacija. Kas turėjo motyvą nužudyti lordą Edgvairą? Jo žmona. Dabar įsivaizduokim, kas nors kitas nori atsikratyti lordu. Štai po ranka gatavas atpirkimo ožys. Tą dieną, kai Džein pasiskelbia, kad jai skauda galvą ir kad ji ketina ramiai praleisti vakarą namie - planas pradedamas vykdyti. Reikia, kad matytų ledi Edgvair įeinant į namus Ridžent Geite. Na, ją pamato. Ji drįsta net pranešti savo tapatybę, savo pavardę. Ak! *C'est un peu trop, ça** ! Tai sukels įtarimą net moliuskui. Ir dar vienas dalykas, nors, pripažįstu, menkas, neesminis. Moteris, atėjusi į tuos namus vakar vakare, dėvėjo juodai. Džein Vikinson niekad nedėvi juodos spalvos! Mes girdėjom ją taip sakant. Manykime, kad moteris, atėjusi į tuos namus, buvo ne Džein Vilkinson - tai moteris, apsimetanti, personifikuojanti Džein Vilkinson. Ar ši moteris nužudė lordą Edgvairą? Ar buvo dar trečiasis asmuo, kuris įėjo į namus ir nužudė lordą Edgvairą? Jei taip, tai ar tas asmuo įėjo prieš ar po taip spėjamos ledi Edgvair vizito? Jeigu po, tai ką ta moteris sakė

* C'est un peu trop, ça - paklausykite, bet koks mažmožis (pranc.).

lordui? Kaip ji paaiškino savo atvykimą? Ji galėjo apgauti liokajų, kuris jos nepažinojo, ir sekretorę, kuri nematė jos iš arti, bet ji juk negalėjo tikėtis apgausianti vyrą? O gal buvo jau tik lavonas kambaryje? Ar lordas Edgvairas buvo nužudytas prieš jai įeinant į namus - maždaug tarp 9 ir 10 valandos?

- Liaukitės, Puaro! - sušukau. - Tu man visai susukai galvą.

- Nieko, nieko, mano drauge. Mes tik svarstome galimybes. Panašiai, kaip drabužius matuojamės. Ar tas tinka? Ne, ties pečiais raukšlėjasi. O tas? Taip, šis geresnis - bet mažokas. Kitas didokas. Ir taip toliau, ir taip toliau, kol išsirenkam geriausią variantą - tiesą.

- Ką tu įtari, sumanius tokį velnišką sąmokslą?

- Ak! Per anksti kalbėti. Reikia išsiaiškinti, kas turėjo motyvą žudyti lordą Edgvairą. Suprantama, yra sūnėnas, kuris turi paveldėjimo teisę. Šiek tiek aiškiau galbūt. Be to, nepaisant mis Kerol dogmatinio sprendimo, iškyla priešų klausimas. Man susidarė įspūdis, kad lordas lengvai gali turėti priešų.

- Taip, - sutikau. - Kaip tik taip.

- Kas jis bebūtų, manau, jis jautėsi visai saugus. Atmink, Hastingsai, jei Džein nebūtų apsigalvojusi paskutinę minutę, ji neturėtų jokio alibi. Pasiliktų savo kambary "Savojoje", ir būtų sunku tai įrodyti. Ją suimtų, tardytų ir tikriausiai pakartų.

Aš krūptelėjau.

- Bet vienas dalykas mane neramina, - tęsė Puaro, - noras apkaltinti ją yra aiškus, bet kaip su telefono skambučiu? Kodėl kažkas paskambino jai į Čisviką ir, įsitikinęs jos buvimu ten, tuoj pat padėjo ragelį? Juk panašu, ar ne, lyg kažkas norėtų įsitikinti jos buvimu ten, prieš pat nužudymą. Tada jo planas atrodo - nėra kito žodžio - palankus. Žudikas negalėjo skambinti - jis tuo metu planavo, kaip apkaltinti Džein. Taigi, kas jis galėtų būti? Atrodo, lyg mes čia turėtume du skirtingus variantus.

Papurčiau galvą, be žodžių, sutrikęs.

- Gal tai tiesiog sutapimas, - pakišau mintį.

- Ne, ne, viskas negali sutapti. Prieš šešis mėnesius buvo sulaikytas laiškas. Kodėl? Daug neišaiškintų dalykų. Turėtų būti kažkokia, juos jungianti, priežastis.

Jis atsiduso. Netrukus tęsė:

- Ta istorija, kurią mums atėjęs Brajenas pasakojo...

- Tikrai, Puaro, ji neturi nieko bendro su šiuo reikalu.

- Esi aklas, Hastingsai, aklas ir užsispyrusiai bukas. Argi nematai, kad visi įvykiai sukasi aplink vieną ašį, vieną modelį? Tas modelis gerokai supainiotas šiuo metu, bet palaipsniui išaiškės.

Pamaniau, kad Puaro pernelyg optimistiškas. Aš nejutau, kad kada nors viskas išaiškės.

Mano galva tiesiog svaigo.

- Neverta taip galvoti, - staigiai ištariau. - Netikiu, kad tai Karlota Adams. Ji atrodė tokia... na, tokia, visai be priekaištų mergina.

Tačiau, tardamas tuos žodžius, prisiminiau Puaro nuomonę apie meilę pinigams. Meilė pinigams! Argi tai ne pagrindas viskam, kas nesuvokiama? Aną vakarą jutau, kad Puaro buvo pagautas įkvėpimo. Jis matė Džein pavojuje - jos keisto, egoistiško temperamento rezultatas. Jis matė Karlotą, kurią šykštumas nuvedė blogu keliu.

- Nemanau, kad būtent ji įvykdė žmogžudystę, Hastingsai. Ji pernelyg rami ir šaltakraujiška tam. Gal jai net nesakė, kad lordą nužudys. Gal ja pasinaudojo, ji nekalta. Bet tada...

Jis nutilo, suraukęs kaktą.

- Net jei ir taip, ji šio įvykio bendrininkė. Noriu pasakyti, kad, kai ji perskaitys laikraštį šiandien, ji supras...

Kimus garsas išsprūdo iš Puaro burnos.

- Greičiau, Hastingsai. Greičiau! Aš buvau aklas... kvailys. Taksi. Tuoj pat.

Aš spoksojau į jį.

Jis pamojo ranka.

- Taksi... tuoj pat.

Vienas važiavo pro šalį. Jis šūktelėjo ir mes sušokome į vidų.

- Žinai jos adresą?

- Karlotos, nori pasakyti?

- *Mais oui, mais oui* *. Greitai, Hastingsai. Kiekviena minutė brangi.

* Mais oui - o taip (pranc.).

- Ne, - pasakiau, - nežinau.

Puaro tyliai nusikeikė.

- Telefonų knyga? Ne, jos nebus ten. Teatras.

Puaro pavyko gauti Karlotos adresą, nors jie nebuvo linkę duoti. Jos butas buvo didelių namų kvartale netoli Sloun Skvero. Mes ten nuvažiavome; Puaro apimtas nekantrumo karštligės.

- Kad tik aš nepavėluočiau, Hastingsai. Kad tik nepavėluočiau.

- Kam taip skubėti? Nesuprantu. Ką tai reiškia?

- Tai reiškia, kad aš bukaprotis. Baisiai nenuovokus, nes nesupratau to, kas taip akivaizdu. O! *Mon Dieu* *, kad tik suspėtume.

---

* Mon Dieu - viešpatie (pranc.).

IX

ANTROJI MIRTIS

Nors ir nesupratau, kodėl taip susijaudino Puaro, bet jį pakankamai pažinojau, todėl buvau tikras, kad, taip sakydamas, jis turėjo rimtą priežastį. Mes atvykome į Rouzdju Menšur. Puaro iššoko iš karietos, sumokėjo vežikui ir nuskubėjo į pastatą. Mis Adams butas buvo antrame aukšte, kaip buvo nurodyta raktų lentoje. Puaro nuskubėjo laiptais aukštyn, nelaukdamas lifto, kuris buvo kažkur viršuj, aukšte. Jis pasibeldė, po minutės duris atidarė tvarkinga, vidutinio amžiaus, glosniai prigludusiais prie galvos plaukais, švari moteris. Jos akys buvo paraudusios, lyg būtų ką tik verkusi.

- Mis Adams? - nekantriai pasiteiravo Puaro.

Moteris pažvelgė į jį.

- Argi jūs negirdėjote?

- Negirdėjom? Ko negirdėjom?

Puaro veidas mirtinai išblyško, ir aš supratau, kad įvyko tai, ko jis labiausiai bijojo. Moteris lėtai palingavo galvą.

- Ji negyva. Mirė miegodama. Baisu.

Puaro atsirėmė į durų staktą. "Per vėlu", - sumurmėjo jis. Jis taip susijaudino, kad moteris susidomėjusi žiūrėjo į jį.

- Atleiskite, sere, ar jūs vienas iš jos draugų? Neatmenu, kad anksčiau būtumėt čia lankęsis.

Puaro neatsiliepė. Po minutės jis paklausė:

- Jūs iškvietėt gydytoją? Ką jis sakė?

- Išgėrusi per didelę dozę migdomųjų. Oi, kaip gaila. Tokia maloni ledi. Baisiai pavojingas dalykas - tie vaistai. Veronalis, jis

sakė.

Puaro staiga išsitiesė. Jo laikysena įgavo naują prasmę.

- Aš privalau įeiti.

Matėsi, kad moteris abejojo ir atrodė nepasitikinti.

- Aš nemanau, kad..,- pradėjo ji.

Bet Puaro ketino pasielgti savaip. Jis griebėsi galbūt vienintelio būdo, norėdamas pasiekti savo tikslą.

- Jūs privalote mane įleisti. Aš esu seklys ir turiu įsigilinti į jūsų ponios mirties aplinkybes.

Moteris nustebusi aiktelėjo. Ji pasitraukė į šoną, ir mes įėjome į butą. Nuo šiol situacijai ėmėsi vadovauti Puaro.

- Tai, ką aš jums sakiau, - įsakmiai pareiškė jis, - yra visiškai slaptas dalykas. Visi turi ir toliau galvoti, kad mis Adams mirtis atsitiktinė. Pasakykite man, prašau, pavardę ir adresą to gydytojo, kurį iškvietėte.

- Daktaras Hytas, Karllais Stritas, 17.

- O jūsų pavardė?

- Benet, Alicija Benet.

- Matau, jūs buvote labai prisirišusi prie mis Adams.

- O taip, sere. Ji buvo puiki ledi. Dirbau pas ją pastaraisiais metais, kai ji būdavo štai čia. Tikra ledi.

Puaro klausėsi su užuojauta ir susidomėjęs. Jis neišsidavė, jog nekantrauja. Supratau, kad geriausias būdas informacijai, kurią jis norėjo išgauti, yra taktiškas elgesys. Jis ramiai pastebėjo:

- Jums tai tikriausiai didelis smūgis.

- O taip, sere. Nunešiau jai arbatos - pusę 10 val., kaip visada; o ji gulėjo - pamaniau, miega. Ir, padėjusi padėklą, atitraukiau užuolaidas. Vienas žiedas užsikabino, sere, ir aš turėjau jį stipriau trūktelti. Tokį triukšmą sukėlė. Nustebau, kai atsisukusi pamačiau, jog ji nenubudo. Staiga atkreipiau dėmesį, kad mis kažkaip nenatūraliai guli. Priėjusi prie lovos krašto, paliečiau jos ranką. Sere, ji buvo ledinė, ir aš apsiverkiau.

Ji nutilo, tik ašaros sužvilgo jos akyse.

- Taip, taip, - užjaučiančiai tarė Puaro, - jums, be abejo, buvo baisu. Ar mis Adams dažnai gerdavo vaistus nuo nemigos?

- Retkarčiais išgerdavo kažkokių nuo galvos skausmo,

kažkokių mažų tablečių iš buteliuko, sere, bet vakar ji paėmė kitokius vaistus. Taip sakė gydytojas.

- Ar kas nors buvo pas ją atėjęs vakar? Koks nors lankytojas?

- Ne, sere, vakar vakare ji nebuvo namie.

- Ar sakė, kur eina?

- Ne, sere. Išėjo apie 7 val.

- Aha! Kaip apsirengusi?

- Juoda suknele, sere. Juoda suknele ir juoda skrybėlaite.

Puaro žvilgtelėjo į mane.

- Ar buvo užsidėjusi kokias nors brangenybes?

- Tik vėrinėlį perlų, kaip visada, sere.

- O pirštinės? Pilkos?

- Taip, sere. Jos pirštinaitės pilkos.

- Aha, dabar papasakokit man, prašau, kokios ji buvo nuotaikos. Linksma? Susijaudinusi? Liūdna? Nervinga?

- Man rodos, sere, ji buvo kažkuo patenkinta. Visą laiką šypsojosi sau, lyg kokį pokštą iškrėtusi.

- Kada ji grįžo?

- Šiek tiek po 12, sere.

- O kokia jos nuotaika buvo tada? Tokia pati?

- Ji buvo baisiai pavargusi, sere.

- Bet nesusijaudinus? Nei prislėgta?

- O ne, sere. Manau, ji buvo kažkuo patenkinta, nors ir išvargusi. Suprantate, ką aš turiu galvoje. Bandė kažkam prisiskambinti, bet po to pasakė, kad verčiau netrukdys. Paskambins rytoj rytą.

- Aha! - Puaro akys iš susijaudinimo žibėjo. Pasilenkęs į priekį, kalbėjo tariamai abejingu balsu.

- Ar girdėjote to asmens vardą, kuriam ji skambino?

- Ne, sere. Ji tik pasiteiravo numerio, palaukė, o komutatorius turbūt atsakė, kaip visada "bandau sujungti", ir ji pasakė "gerai". Paskui staiga nusižiovavo ir pasakė: "Oh, negaliu laukti, baisiai pavargus", - ir, padėjusi ragelį, ėmė rengtis.

- O numeris, kurį ji surinko? Ar prisimenat? Pagalvokit, labai svarbu.

- Deja, neatmenu, sere. Prisimenu tik Viktorijos rajono numerį, ir viskas. Matote, neatkreipiau ypatingo dėmesio.

- Ar ji ką nors valgė, ar gėrė prieš miegą?

- Stiklinę karšto pieno, sere, kaip visada.

- Kas jį paruošė?

- Aš, sere.

- Ir niekas nebuvo atėjęs į butą tą vakarą?

- Niekas, sere.

- O anksčiau, dieną?

- Kiek prisimenu, niekas. Mis Adams buvo išėjusi pusryčiauti ir gerti arbatos. Grįžo 6 val.

- Kada atnešė pieną? Tą pieną, kurį vakare gėrė?

- Ji išgėrė šviežią pieną, sere. Popiečio pristatymo. Berniukas palieka jį prie durų 4 val. Bet ne, sere, piene tikrai nieko nebuvo, aš pati jį gėriau su arbata šįryt. O gydytojas sakė, esąs tikras, kad ji pati išgėrusi tuos bjaurius vaistus.

- Galbūt aš klystu, - pasakė Puaro. - Galimas dalykas, aš visapusiškai klystu. Pakalbėsiu su gydytoju. Matote, mis Adams turėjo priešų. Visokių dalykų pasitaiko. Amerikoj...

Jis delsė, o geroji Alicija užkibo už kabliuko.

- O, žinau, sere, skaičiau apie Čikagą ir tuos banditus, ir panašiai. Negeras kraštas, nesuprantu, ką ten policija veikia, tai ne mūsų.

Puaro daugiau nelietė tos temos, dėkingai suvokdamas, kad Alicijos Benet santūrumas išgelbės jį nuo aiškinimų. Jo žvilgsnis nukrypo į mažą lagaminėlį, gal panašesnį į portfelį, gulintį ant kėdės.

- Ar mis Adams buvo ji pasiėmusi su savim, kai buvo išėjusi vakare?

- Ji pasiėmė jį rytą, sere. Arbatos gerti grįžo be jo, bet vakare - vėl su juo.

- Ar, leisite, aš jį atidarysiu?

Alicija Benet būtų viską leidusi. Kai tik ji nepasitikėdavo, kaip ir daugelis atsargių ir įtarių moterų, būdavo vieni juokai jai įsakinėti. Ji būtų sutikusi su viskuo, ką siūlė Puaro.

Portfelis buvo neužrakintas. Puaro jį atidarė, aš priėjau

arčiau ir pažvelgiau pro jo petį.

- Matai, Hastingsai, matai? - murmėjo jis susijaudinęs.

Be abejonės, turinys buvo dviprasmiškas. Kosmetikos dėžutė, du daikčiukai, kuriais coliu ar dviem pakelia pėdas batuose, pora pilkų pirštinaičių ir, suvyniotas į ploną popierių, puikiai padarytas auksinių plaukų perukas, tikslus Džein Vilkinson plaukų atspalvis ir sušukuotas, kaip jos - su sklastymu per vidurį ir garbanomis ant sprando.

- Ar dabar abejoji, Hastingsai? - paklausė Puaro.

Manau, kad tik iki šio momento abejojau. O dabar - nebe.

Puaro uždarė lagaminėlį ir atsisuko į kambarinę:

- Jūs nežinote, su kuo mis Adams pietavo vakar vakare?

- Ne, sere.

- O gal žinote, su kuo ji pusryčiavo ir gėrė arbatą?

- Apie arbatą nieko nežinau, sere. O priešpiečius valgė, manau, su mis Draiver.

- Mis Draiver?

- Taip, jos geros draugės. Ji turi skrybėlių parduotuvę vadinama Ženevjeva, Moffat gatvėje, šalia Bond gatvės.

Puaro pasižymėjo adresą savo užrašų knygelėje, žemiau gydytojo adreso.

- Dar vienas klausimas, madam. Kai ji grįžo 6 valanda, ar jums nepasirodė jos elgesys ir kalba kuo nors neįprasti, gal jums įstrigo koks nors menkniekis, smulkmena?

Kambarinė pagalvojo minutę.

- Iš tiesų, sere, negaliu tiksliai pasakyti, kai jos paklausiau, ar gers arbatos, ji atsakė, kad jau gėrusi.

- O, ji pasakė, kad jau gėrė, - pertraukė Puaro. - *Pardon,* teskite.

- O paskui ji rašė laiškus iki tol, kol išėjo.

- Laiškus, a? Jūs nežinote, kam?

- Žinau, sere. Buvo tik vienas laiškas - jos seseriai Vašingtone. Ji rašydavo seseriai reguliariai du kartus per savaitę. Išsinešė laišką su savimi, kad išsiųstų, bet, matyt, pamiršo.

- Tai jis dar čia?

- Ne, sere, aš jį išsiunčiau. Prieš einant gulti ji prisiminė,

neišsiuntusi to laiško. Pasakiau, kad aš nubėgsiu. Užklijavus dar vieną ženklą ir įmetus į vakarinio pristatymo dėžutę, jis nueitų laiku.

- Aha, o ta dėžutė toli?

- Ne, sere, paštas čia pat, už kampo.

- Ar jūs išeidama uždarėte buto duris?

Benet spoksojo nustebusi.

- Ne, sere, niekad nerakinu, eidama į paštą.

Rodės, Puaro norėjo kažką sakyti, bet susilaikė.

- Norėtumėt į ją pažvelgti, sere? - verksmingai paklausė kambarinė. - Gražiai atrodo, vargšelė.

Nusekėm paskui ją į miegamąjį.

Karlota Adams atrodė keistai rami ir daug jaunesnė negu tą vakarą "Savojoje". Ji atrodė kaip pavargęs miegantis vaikas.

Puaro veide pamačiau keistą išraišką. Jis ilgai žiūrėjo į ją, paskui persižegnojo.

- *J' ai fait un un serment* *, Hastingsai, - jis pasakė, kai mes lipome laiptais žemyn, neklausiau, kokia ta jo priesaka, galėjau tik spėlioti.

Po poros minučių jis pratarė:

- Vienas dalykas nuslinko man nuo širdies. Aš nebūčiau galėjęs jos išgelbėti. Tuo metu, kai išgirdau apie lordo Edgvairo mirtį, ji jau buvo mirusi, bent tai mane guodžia. Taip, bent tai mane ramina.

---

* J'ai fait un serment - aš prisiekiau (pranc.).

X

DŽENI DRAIVER

Mūsų kitas tikslas buvo užeiti pas gydytoją, kurio adresą mums kambarinė buvo davusi.

Jis mums pasirodė nervingas, pagyvenęs vyriškis, ir, be to, kažkoks išsiblaškęs. Jis pažinojo Puaro iš nuogirdų, ir, atrodo, kad jam malonu sutikti jį gyvą.

- Kuo galiu būti jums naudingas, mesje Puaro? - po prisistatymo paklausė jis.

- Jūs buvote iškviestas šį rytą pas mis Karlota Adams?

- Taip, vargšė mergina. Be to, ir aktorė gabi. Du kartus buvau jos spektaklyje. Baisiai gaila, kad taip baigėsi. Neišmanau, kodėl tos merginos naudoja vaistus.

- Jūsų nuomone, ji buvo pripratusi prie vaistų?

- Na, kaip specialistas, vargu, ar taip pasakyčiau. Bet šiaip ar taip, ji nedarė injekcijų. Nėra adatos žymių. Tikriausiai ji juos gėrė. Nors kambarinė tvirtino, kad ji visada gerai miegodavo. bet juk kambarinės negali visko žinoti. Nemanau, kad ji vartojo veronalį kas vakarą, bet tam tikrą laiką tai tikrai vartojo.

- Kodėl jūs taip manote?

- Štai. Po galais, kur aš padėjau tą daiktą?

Jo akys naršė po lagaminėlio vidų.

- A, štai ji.

Jis ištraukė mažą tymo odos rankinę.

- Be abejo, bus tardymas. Kad kambarinė nesiknaisiotų, kur jai nereikia, aš išsinešiau šį daiktelį. Atidaręs jis išėmė mažą auksinę dėžutę. Ant jos rubinais švietė incialai “K. A.”. Dailus ir

vertingas daiktelis. Gydytojas atidarė ją. Buvo beveik pilna baltų miltelių.

- Veronalis, - trumpai paaiškino jis. - Štai, žiūrėkit, kas viduj parašyta.

Dėžutės dangtelyje iš vidinės pusės buvo išgraviruota: " K. A. nuo D. Paryžius, lapkričio 10-oji. Saldžių sapnų!"

- Lapkričio 10-oji, - susimąstęs ištarė Puaro.

- Kaip tik taip. O dabar birželis. Reiškia, ji vartojo tuos vaistus jau bent pusę metų, o kadangi metai nenurodyti, gali būti ir 18 mėnesių arba 2,5 metų - ar bet koks kitas laikotarpis.

- Paryžius, D., - suraukęs antakius kartojo Puaro.

- Jums tai ką nors sako? Beje, aš nepasiteiravau, kodėl jūs domitės ta dėžute. Tikiuosi, turite tam pagrindą. Manau, norite sužinoti, ar tai ne savižudybė? Na, negaliu pasakyti. Niekas negali. Panašu į nelaimingą atsitikimą; mano nuomone, taip ir yra. Veronalis - labai nepatikimas vaistas. Gali išgerti labai didelę dozę, ir jis nepražudys tavęs, tačiau gali paimti labai mažai ir numirsi. Dėl šios priežasties jis labai pavojingas. Neabejoju, tardymas nustatys atsitiktinę mirtį. Deja, daugiau jums niekuo negaliu padėti.

- Ar galėčiau apžiūrėti madmuazelės mažąją rankinę?

- Be abejo, galite.

Puaro išvertė visą turinį ant stalo. Daili nosinaitė su raidėmis "K. M. A." kampelyje, pudros pūkutis, lūpų dažai, vieno svaro banknotas, truputis smulkių pinigų ir pensnė. Pastaruosius Puaro įdėmiai apžiūrėjo. Auksiniais rėmeliais, gan griežto akademiško modelio.

- Keista, - nusistebėjo Puaro. - Nežinojau, kad mis Adams dėvi akinius, bet gal jie tik skaitymui?

Gydytojas pakėlė juos, apžiūrėjo.

- Ne, jie skirti dėvėti lauke, - jis patikrino. - Be to, labai stiprūs. Asmuo, kuris juos dėvėjo, be abejonės, trumparegis.

- Jūs nežinote, ar mis Adams...

- Anksčiau niekuomet jos nelankiau. Kartą buvau pakviestas apžiūrėti kambarinės pūliuojantį pirštą. Kitais atvejais aš niekad tam bute nebuvau. Mis Adams, kurią trumpai mačiau, suprantama, tada nedėvėjo akinių.

Puaro padėkojo gydytojui, ir mes išėjome.

- Negali būti, kad aš apsirinku, - prisipažino jis.

- Dėl personifikacijos?

- Ne, ne. Regis, tai jau įrodyta. Ne, aš turiu galvoje jos mirtį! Akivaizdu, kad ji turėjo veronalio. Galimas dalykas, ji buvo pavargusi, nerviškai išsekusi ir norėjo užsitikrinti gerą nakties miegą.

Staiga, jis sustojo, kaip įbestas - dideliam praeivių nustebimui - ir išraiškingai suplojo rankomis.

- Ne, ne, ne! - pabrėžtinai paneigė jis. - Kodėl visa tai turėtų taip sutapti laike? Tai nebuvo nelaimingas atsitikimas. Ir ne savižudybė. Ne, ji atliko savo vaidmenį ir, viską padariusi, pasirašė sau mirties nuosprendį. Veronalis pasirinktas tiesiog todėl, kad buvo žinoma, jog ji turėjo tą dėžutę ir retkarčiais jį vartojo. Bet jei taip, žudikas turėtų būti kažkoks jos geras pažįstamas. Kas tas "D.", Hastingsai? Daug duočiau, jei žinočiau, kas tas "D."

- Puaro, - pasakiau, nes jis tebestovėjo, paskendęs mintyse, - ar ne geriau mums eiti. Visi žiūri į mus.

- A? Na, gal tu teisus. Nors man nė kiek nekliudo spoksantys žmonės. Ne, jie man netrukdo mąstyti.

- Žmonės jau ima juoktis, - sumurmėjau aš.

- Nesvarbu.

Nevisiškai pritariau jo nuomonei. Aš visad vengiu padaryti ką nors tokio, kas kristų į akis. Vienintelė aplinkybė, turinti įtakos Puaro - rūpestis dėl drėgmės ar karščio, nes tai neigiamai veikia jo nuostabiuosius, nepakartojamus ūsus.

- Paimsim taksi, - pasiūlė Puaro, modamas lazda.

Privažiavo automobilis, ir Puaro nukreipė jį į Mofat gatvę. Pasirodė, kad toji krautuvė - tai viena iš tų įstaigų, kur viena neaprašoma skrybėlaitė ir šalis išstatyti apačioje vitrinoje, o tikrasis operacijų centras yra antrame aukšte. Užkopę laiptais, priėjom prie durų su užrašu "Ženevjeva. Prašom įeiti" ir, paklusę tai komandai, atsidūrėm mažame kambarėlyje, pilname skrybėlių, o tuo metu impozantiška blondinė, metusi nepasitikintį žvilgsnį į Puaro, priėjo prie mūsų.

- Mis Draiver? - pasiteiravo Puaro.

- Nežinau, ar madam galės jus priimti. Atleiskite, o kokiu jūs reikalu?

- Prašom pasakyti mis Draiver, jog mis Adams bičiulis norėtų ją pamatyti.

Gražiajai blondinei nereikėjo šio pavedimo vykdyti. Smarkiai subangavo juoda velveto užuolaida ir pasirodė maža, judri būtybė liepsnojančiais rausvais plaukais.

- Kas jūs būsite? - atšiauriai užklausė ji.

- Ar jūs mis Draiver?

- Taip. Kas nutiko Karlotai?

- Girdėjote liūdną žinią?

- Kokią liūdną žinią?

- Mis Adams mirė miegodama. Vakar. Per didelė veronalio dozė.

Merginos akys išsiplėtė.

- Kaip baisu! - sušuko ji. - Vargšė Karlota. Man sunku patikėti. Juk vakar ji buvo pilna gyvybės.

- Ir vis dėlto, tai tiesa, madmuazele. Žinote, ką - dabar beveik pirma valanda. Norėčiau, kad jūs suteiktumėte man ir mano draugui garbę, sutikdama su mumis pavalgyti priešpiečius. Aš noriu jus kai ko paklausti.

Mergina apžvelgė jį nuo galvos iki kojų. Smulkutė būtybė, bet iš tų, kurios puola kumščiais, iškilus reikalui. Ji man kažkodėl priminė foksterjerą.

- O kas jūs toks? - paklausė ji tiesiai.

- Mano pavardė Erkiulis Puaro. O čia - mano draugas kapitonas Hastingsas.

Aš nusilenkiau. Jos žvilgsnis klaidžiojo nuo vieno prie kito.

- Girdėjau apie jus, - pasakė trumpai. - Eisiu.

- Dorote! - ji šuktelėjo blondinei.

- Taip, Dženi.

- Misis Lester ateis dėl to modelio, kurį mes jai gaminam. Pabandyk įvairiais plunksnas. Iki, manau, ilgai neužtruksiu.

Ji paėmė mažą juodą skrybėlaitę, uždėjo ją ant vienos ausies, įniršusi papudravo nosį ir pagaliau pažvelgė į Puaro.

- Pasiruošusi, - tarstelėjo trumpai.

Po penkių minučių mes sėdėjom mažam restoranėlyje Dover gatvėje. Puaro užsakė kokteilius, kurie netrukus stovėjo priešais mus.

- Dabar, - tarė Dženi Draiver, - aš noriu žinoti, ką visa tai reiškia? Į ką buvo Karlota įsipainiojusi?

- Ji buvo į kažką įsipainiojusi, madmuazele?

- Tai kas gi klausinės, jūs ar aš?

- Tikėjausi, kad aš, - šypsojosi Puaro. - Kiek supratau, jūs ir mis Adams buvot geros draugės.

- Tai tiesa.

- *Eh bien* *, taigi, madmuazel, meldžiu jus patikėti, kad tai, ką aš darau, darau jūsų mirusios draugės labui. Užtikrinu jus, tai tiesa.

Minutėlę Dženi Draiver apmąstė šį teiginį. Pagaliau ji pritariančiai linktelėjo galva.

- Tikiu jumis. Tęskite. Ką jūs norite sužinoti?

- Kaip suprantu, madmuazel, vakar jūs su drauge kartu valgėte priešpiečius?

- Taip, iš tiesų.

- Ar ji pasakojo apie savo planus vakarui?

- Ji neminėjo būtent praeito vakaro.

- Bet kažką sakė?

- Na, ji kai ką galbūt tai jus sudomins. Tik žinokit, ji atskleidė paslaptį.

- Suprantu.

- Na, tegul bus taip. Manau, geriau paaiškinsiu savais žodžiais.

- Būkit maloni, madmuazel.

- Vadinasi, taip. Karlota buvo susijaudinusi, o ji retai jaudinasi. Netokia. Sakė, ji pažadėjus nesakyti ir nepasakys nieko konkretaus man, bet ji kažką sumanė - kažką tokio, panašaus į didelį nemalonų pokštą.

- Pokštą?

- Taip ji pasakė. Ji nesakė, kaip, kada ar kur. Tik, - ji patylėjo, suraukusi kaktą, - na, suprantate. - Karlota ne iš tokių, kurie mėgaujasi pigiais pokštais ar panašiai. Ji labai rimta, gero

* Eh bien - nagi (pranc.).

linkinti, darbšti mergina. Mano giliu įsitikinimu, tikriausiai kažkas ją įvėlė į šią storžievišką išdaigą. Ir dar manau - žinokit, ji taip nepasakė...

- O taip, aš visai suprantu. Ką gi jūs manote?

- Maniau - buvau įsitikinus - kad tai vienaip ar kitaip susiję su pinigais.. Karlotos niekas negalėtų sujaudinti, išskyrus pinigus. Taip ji buvo sutverta. Ji turėjo veikliausią, bizniui skirtą galvą, kokią aš kada nors buvau mačiusi. Ji nebūtų tokia susijaudinus ir tokia patenkinta, jei tai nežadėtų pinigų - gan nemažos sumos. Susidariau įspūdį, kad ji sukirto lažybų dėl ko nors ir buvo visai tikra, jog laimės. Tačiau iš tiesų tai tik prielaida. Manau, kad Karlota nekirto lažybų. Niekad negirdėjau, kad ji taip būtų dariusi. Bet kuriuo atveju, esu įsitikinus, tai dėl pinigų.

- Ji tiesiai taip nepasakė?

- N...ne. Tik pasakė, kad sugebės padaryti tai, ko reikės artimiausiu laiku. Ji ruošėsi atsivežti savo seserį iš Amerikos į Paryžių. Ji be galo mylėjo, tiesiog dievino savo mažąją sesutę, kuri, regis, iš tiesų švelni, muzikali mergaitė. Na, tai ir viskas, ką aš žinau. Ar to jūs norėjote?

Puaro linktelėjo.

- Taip. Tai patvirtina mano teoriją. Prisipažinsiu, tikėjausi daugiau. Nujaučiau, kad mis Adams susijusi su paslaptimi. Tačiau tikėjausi, kad, būdama moteris, ji atskleis tą paslaptį artimiausiai draugei.

- Bandžiau ją priversti atskleisti tą paslaptį, - prisipažino Dženi, - bet ji tik juokėsi ir kartojo, kad viską man pasakys artimiausiu laiku.

Puaro minutę patylėjo. Paskui paklausė:

- Ar jums žinoma lordo Edgvairo pavardė?

- Kokio? To vyro, kuris buvo nužudytas? Taip, iš skelbimo prieš pusvalandį.

- Aišku. O gal žinot, ar mis Adams buvo pažįstama su juo?

- Nemanau. Esu tikra, kad ne. O, palaukit minutėlę!

- Na, madmuazel? - nekantriai iškvėpė Puaro.

- Ką ji sakė? - ji suraukė antakius, bandydama prisiminti. - Taip, dabar prisimenu. Kartą ji minėjo jį. Labai piktai.

- Piktai?

- Taip. Ji pasakė - Kaip ten buvo? - Kad tokie vyrai savo žiaurumu ir supratimo stoka neturėtų gadinti kitų žmonių gyvenimo. Ji pasakė - taigi ji pasakė - kad jis toks žmogus, kurio mirtim apsidžiaugtų kiekvienas.

- Kada ji taip sakė, madmuazel?

- O, manau, prieš mėnesį.

- Kaip ta tema iškilo?

Dženi Draiver susikaupusi mąstė kelias minutes, bet galų gale papurtė galvą.

- Neprisimenu, - prisipažino ji. - Ar jo pavardė netikėtai pasigirdo, ar kas panašaus. Galbūt laikraštyje perskaitėm. Bet kuriuo atveju, man pasirodė keista tada, kad taip staiga įsikarščiavo, nors ji net nepažinojo to žmogaus.

- Tai išties keista, - sutiko susimąstęs Puaro. Paskui vėl paklausė:

- Gal žinote, ar mis Adams buvo įpratusi vartoti veronalį?

- Nepasakyčiau. Niekad nemačiau jos geriant vaistus, ir nekalbėjo apie juos.

- Ar kada nors matėte jos rankinėje mažą auksinę dėžutę su inicialais "K. A." iš rubinų?

- Mažą auksinę dėžutę - ne, esu įsitikinus, ne.

- Gal jūs kartais žinote, kur buvo mis Adams praeitą lapkritį?

- Leiskit pagalvoti. Grįžo į Valstijas lapkritį, berods mėnesio gale. Prieš tai ji buvo Paryžiuje.

- Viena?

- Žinoma, viena! Atleiskite - gal jūs ne tai turėjot galvoje! Neturiu supratimo, kodėl vien tik užsiminus apie Paryžių, galvojama tai, kas blogiausia. O iš tiesų tai nuostabi, gerbtina vieta. O Karlota ne iš tų vikendo mergelių, jei jūs tai turėjote omenyje.

- O dabar, madmuazel, noriu jums užduoti labai svarbų klausimą. Ar mis Adams nebuvo ypatingai susidomėjusi kokiu nors vyriškiu?

- Atsakiau į tai - ne, - lėtai ištarė Dženi. - Nuo to laiko, kai ją pažįstu, Karlota buvo atsidavusi darbui ir savo gležnai sesutei. Ji

buvo išsiugdžiusi stiprų atsakomybės už šeimą jausmą. Todėl mano atsakymas yra - ne, - griežtai kalbant.

- A! O negriežtai kalbant?

- Nenustebčiau, ne taip seniai Karlota buvo susidomėjusi vienu vyriškiu.

- A!

- Žinokit, tai tik mano spėlionė. Mane paveikė jos elgsena. Ji buvo - ne tokia, kaip kitos - ne tai, kad užsisvajojusi, bet kažkaip atitrūkusi nuo pasaulio. Vienu žodžiu, kitoniška ji man atrodė. O! Nemoku paaiškinti. Moteris moterį supranta, nors gali ir klysti.

Puaro linktelėjo.

- Dėkoju, madmuazel. Dar vienas dalykas. Ar turėjo mis Adams draugą ar draugę, kurios inicialo pirma raidė "D"?

- "D", - Dženi Draiver vėl susimąstė. - Deja, nieko negaliu prisiminti.

XI

EGOISTĖ

Nemanau, kad Puaro tikėjosi kitokio atsakymo į šį savo klausimą. Jis liūdnai palingavo galvą, tebežiūrėdamas susimąstęs priešais save. Dženi Draiver pasilenkė į priekį, alkūnėmis remdamasi į stalą.

- O dabar gal malonėsite man ką nors papasakoti?

- Madmuazel, - pasakė Puaro, - pirmiausia leiskit man pasakyti jums komplimentą. Jūsų atsakymai į mano klausimus nuoširdūs ir protingi. Matyt, jūs gan išmintinga, madmuazel. Jūs klausiat, ar aš ką nors jums papasakosiu. Nelabai daug. Pasakysiu tik kelis konkrečius faktus, madmuazel.

Jis patylėjo, paskui ramiai pasakė:

- Vakar vakare savo bibliotekoje buvo nužudytas lordas Edgvairas. Dešimtą valandą vakaro ledi, kuri, manau, buvo jūsų draugė, mis Adams, atėjo į tuos namus, prisistatė kaip ledi Edgvair ir pasiteiravo lordo Edgvairo. Aukso spalvos plaukų peruku, nusigrimavusi taip, kad atrodė visai panaši į ledi Edgvair, kuri, kaip jūs, be abejo, žinote yra aktorė, mis Džein Vilkinson. Mis Adams (jei tai buvo ji) užtruko tik kelias minutes. Išėjo iš namų 5 min. po 10 val., bet negrįžo namo iki vėlyvo vidurnakčio. Nuėjo gulti, išgėrusi per daug veronalio. Tikiuosi dabar, madmuazel, jūs suprantate, kodėl aš pateikiau jums kai kuriuos klausimus.

Dženi giliai atsiduso.

- Taip, dabar suprantu. Mano supratimu, jūs teisus, mesje Puaro. Aš turiu omenyje, teisus tuo, kad ten buvo tikrai Karlota. Vakar ji iš manęs pirko naują skrybėlaitę.

- Naują skrybėlaitę?

- Taip. Ji sakė norinti tokios, kuri uždengtų kairiąją veido pusę.

Štai čia aš turiu trumpai paaiškinti, nes nežinau, kada bus skaitomos šios eilutės. Savo laiku aš matęs daug skrybėlių fasonų - tokį modelį, kuris taip dengė veidą, kad sutiktoji dama beviltiškai stengdavosi atpažinti savo draugę. Arba pasvirusi į priekį skrybėlė, arba pritvirtinta ant pat pakaušio, beretės ir daug kitų fasonų. Tą įsimintiną birželį buvo madingos skrybėlaitės, kurių forma priminė apverstas sriubos lėkštes; jos dėvimos virš vienos ausies, o kita veido pusė ir plaukai palikti atviri, neuždengti.

- Dažniausiai šios skrybėlaitės dėvimos ant dešinės veido pusės, ar ne? - paklausė Puaro.

Mažoji modistė linktelėjo.

- Tačiau mes turime keletą jų, dėvimų ant priešingos pusės, - paaiškino ji. - Nes yra moterų, kurios pageidauja rodyti dešinį profilį, o ne kairįjį, arba kurios įpratusios daryti plaukų sklastymą tik ant vienos pusės. Ar būtų kokia nors priežastis, dėl kurios Karlota norėjo, kad ta veido pusė būtų šešėlyje?

Aš prisiminiau, kad Ridžent gatvės namo durys atsidarė į kairę, taigi liokajus puikiai matytų tą įeinančiojo veido pusę. Be to, prisiminiau, kad Džein Vilkinson (tai pastebėjau praeitą vakarą) kairės akies kamputyje buvo mažytis apgamėlis. Susijaudinęs, viską papasakojau Puaro. Puaro, gyvai linkčiodamas, pritarė:

- Kaip tik taip. Visai teisingai. *Vouz avez parfaitement raison* *, Hastingsai. Dėl to ir buvo perkama tokia skrybėlaitė.

- Mesje Puaro? - Dženi staigiai pašoko nuo kėdės. - Jūs pagalvojot - nejaugi jūs nors minutę pagalvojot - kad lordą nužudė Karlota? Nedrįskite taip galvoti! Nejaugi tie jos pikti žodžiai lordo adresu dingstis tokiai išvadai?

- Nemanyčiau, bet vis tiek ta jos pikta šneka anąsyk, manau, keistoka. Norėčiau žinoti priežastį. Kas paskatino ją taip kalbėti?

- Neturiu supratimo, bet ji nenužudė jo. Ji yra - o! Ji buvo - na, turėjo savų keistybių, bet ji - ne vulgari, ji jautri, delikati.

Puaro supratingai palinksėjo.

---

* Vouz avez parfaitement raison - jūs visiškai teisus (pranc.).

- Taip, taip, jūs gerai išsireiškėte. Tai psichologinis momentas. Tiksliau, tai ne rafinuotas nusikaltimas, o praktinis teorinių žinių pritaikymas. Mokslinis tipas.

- Mokslinis?

- Matote, žudikas žinojo, kur tiksliai smogti, kad pasiektų gyvybinius nervų centrus. Toje vietoje, galvos vietoje, kur jie susijungia su stuburo nervu.

- Reikia turėti medicinos žinių, - susimąsčiusi svarstė Dženi.

- Ar mis Adams pažinojo kokį nors gydytoją? Gal turėjo pažįstamą ar draugą gydytoją?

Dženi papurtė galvą.

- Nesu girdėjusi. Bent jau ne čia.

- Dar vienas klausimas. Ar mis Adams dėvėjo pensnė?

- Akinius? Niekada.

- Ak! - Puaro suraukė kaktą.

Prieš mano akis iškilo vaizdas. Gydytojas, dvokiantis karboliu, trumparegis, stipriai didinančiomis linzėmis. Nesąmonė!

- Beje, ar mis Adams pažinojo Brajeną Martiną, kino aktorių?

- Na, taip. Ji man pasakojo, nuo pat vaikystės jie pažįstami. Tačiau, nemanau, jog jie dažnai susitikdavo. Tik retkarčiais. Jos nuomone, jis per daug išprusęs.

Ji žvilgtelėjo į laikroduką ir šuktelėjo:

- Dieve mano, aš turiu bėgti. Ar aš jums kiek padėjau, mesje Puaro?

- Padėjote. Netrukus prašysiu dar pagelbėti.

- Jūsų paslaugoms. Iš tiesų kažkas surežisavo tą velniavą. Būtinai turim išaiškinti, kas.

Skubiai paspaudusi ranką, blykstelėjusi baltų dantukų šypsena, ji staigiai, kaip jai būdinga, išskriejo pro duris.

- Įdomi persona, - kalbėjo Puaro, apmokėdamas sąskaitą.

- Man ji patinka, - pareiškiau aš.

- Visada malonu kalbėtis su aštraus proto asmeniu.

- Galbūt truputį smarkoka, - pastebėjau aš. - Draugės mirtis taip stipriai nesukrėtė jos, kaip aš tikėjausi.

- Iš tiesų ji ne iš tų, kurios verkia, - sausai pritarė Puaro.

- Ar viską sužinojai, ko tikėjaisi iš šio interviu?

Jis papurtė galvą.

- Ne, aš tikėjausi - labai tikėjausi - išaiškinti šios "D.", kuris davė jai tą mažą aukso dėžutę, paslaptį. Nepavyko. Nelaimei, Karlota Adams buvo labai santūri mergina. Ne iš tų, kurios skleidžia paskalas apie drauges ar savo būsimus romanus. Iš kitos pusės, asmuo, kuris jai pasiūlė tą pokštą, gali būti visai ne jos draugas. Tiesiog paprastas pažįstamas, pasiūlęs... ne... abejotinai dėl kokios nors rizikingos priežasties - pinigų. Gal tas asmuo matė tą dėžutę, kurią ji nešiojosi su savimi, ir pasinaudojo proga sužinoti, kas ten joje.

- Bet kaip, po galais, jie privertė ją išgerti tuos vaistus? Ir kada?

- Na, pasitaikė momentas, kai buto durys buvo neužrakintos, nes tarnaitė išėjo išsiųsti laišką. Bet aš nepatenkintas ta versija - tai grynas šansas. O dabar - prie darbo. Mes turim dar du kelius paslapčiai įminti.

- Kokius?

- Pirma. Telefono skambutis. Viktorijos numeriu. Man rodos, grįžusi namo, Karlota bandė paskambinti, norėdama kai kam pranešti apie savo sėkmę. Iš kitos pusės, kur ji buvo 5 min. po 10 val. ir vidurnakčio? Gal pasimatyme su to pokšto kurstytoju? Tuo atveju, ji galėjo skambinti kokiai nors draugei.

- O antrasis kelias?

- O! Jis man teikia daug vilčių. Tas laiškas, Hastingsai. Laiškas seseriai. Galimas dalykas - aš sakau, galimas - kad jame ji aprašė visą šį sumanymą. Laiškas būtų perskaitytas tik po savaitės ir visai kitoje šalyje, todėl, jos manymu, ji nesulaužė pažado.

- Nuostabu, jei taip būtų!

- Tačiau mes neturim tuo labai pasikliauti, Hastigsai. Pagaliau, tai tik versija. Na, dabar mes turim veikti iš kito galo.

- Ką tu vadini "kitu galu"?

- Ogi, kruopščiai išstudijuoti tuos asmenis, kuriems bent kiek naudinga lordo Edgvairo mirtis.

Trūktelėjau pečiais.

- Neskaitant sūnėno ir žmonos...

- Ir vyro, už kurio jo žmona norėjo ištekėti, - pridūrė Puaro.

- Hercogas? Jis Paryžiuje.

- Visai teisingai. Bet tu gal neprieštarausi, kad jis yra suinteresuotoji pusė. Be to, tuose namuose yra ir kitų žmonių - liokajus, tarnai. Kas žino, kuris iš jų griežė dantį ant lordo? Tačiau manau, kitas mūsų atakos žingsnis turėtų būti interviu su madmuazel Džein Vilkinson. Ji įžvalgi, gal ką pasiūlys, gal pakiš kokią mintį.

Taigi mes vėl nuvykome į "Savoją". Radome ledi namie. Ją supo dėžės, dėžėlės, pluoštai plono popieriaus, o ant kėdžių sklaidėsi puikios juodos medžiagos. Labai susirūpinusia veido išraiška Džein matavosi prieš veidrodį vieną juodą skrybėlaitę po kitos.

- Nagi, mesje Puaro, sėskite. Jei rasite, kur, žinoma. Elis, patvarkyk čia, gerai?

- Madam, jūs žavingai atrodote.

Džein atrodė rimta.

- Nenoriu būti veidmaine, mesje Puaro, bet žmogus turi rūpintis savo išvaizda, juk taip? Privalau būti atidi. O! Tarp kitko, gavau malonią telegramą iš hercogo.

- Iš Paryžiaus?

- Taip, iš Paryžiaus. Reiškia užuojautą, tariamai, žinoma, bet žodžiai taip išdėstyti, kad viską perskaitau tarp eilučių.

- Sveikinu, madam!

- Mesje Puaro, - ji sunėrė rankas, gilus balsas pritilo. Ji atrodė kaip angelas, šventumo įsikūnijimas. - Aš daug mąsčiau. Įvyko stebuklas, jūs suprantate, ką turiu galvoje. Štai baigėsi visos mano bėdos. Kliūtys pašalintos, ir kelias laisvas. Jaučiu kažkokią religinę, mistinę palaimą, suprantate?

Aš beveik nekvėpavau. Puaro, šiek tiek pakreipęs galvą, stebėjo ją. Ji kalbėjo visai rimtai.

- Štai kaip jūs reaguojate, madam, a?

- Visi mano reikalai sėkmingai susiklosto, - šnibždėjo Džein su kažkokia pagarba baime. - Neseniai aš vis galvojau, o jeigu Edgvairas numirtų. Ir štai jis negyvas! Beveik kaip atsiliepimas į mano maldą.

Puaro kostelėjo.

- Nepasakyčiau, kad aš lygiai taip pat reaguoju į šį reikalą, kaip jūs, madam. Kažkas nužudė jūsų vyrą.

Ji linktelėjo.

- Na, žinau.

- Ar jums nedingtelėjo mintis pasidomėti, kas jį nužudė?

- Ar tai svarbu? Noriu pasakyti, ką tai turi bendro su manim? Hercogas ir aš dabar galime susituokti, praėjus 4 ar 5 mėnesiams.

Puaro vos susivaldė.

- Žinau, madam. Bet nepaisant to, jums neįdomu, kas nužudė jūsų vyrą?

- Ne.

Ją, regis, nustebino tą mintis. Valandėlei susimąstė.

- Nepageidaujat sužinoti, niekas jūsų nedomina? - klausinėjo Puaro.

- Žinote, bijau, kad nelabai, - prisipažino ji. - Manau, policija suras. Juk jie labai protingi, tiesa?

- Sakoma. Aš taip pat jaučiu pareigą viską išaiškinti.

- Jūs? Kaip juokinga.

- Kodėl juokinga?

- Na, nežinau, - jos akys vėl nuklydo prie aprėdų. Užsimetusi atlasinį apsiaustą, apžiūrinėjo save veidrodyje.

- Tai jūs neprieštaraujat, ką? - Puaro akys sužibėjo.

- Ne, suprantama, ne. Linkiu jums visokeriopos sėkmės.

- Madam, aš noriu daugiau negu linkėjimų. Man reikia žinoti jūsų požiūrį į šį reikalą.

- Mano požiūrį? - pakreipusi galvą pro petį, išsiblaškiusi paklausė Džein. - Dėl ko?

- Kas, jūsų nuomone, galėjo nužudyti lordą Edgvairą?

Džein papurtė galvą.

- Neturiu jokio supratimo.

Ji gūžtelėjo pečiais ir kilstelėjo veidrodėlį.

- Madam! - garsiu balsu pabrėždamas ištarė Puaro. - Kas, jūsų nuomone, nužudė jūsų vyrą?

Šį sykį klausimas pasiekė tikslą. Džein metė išgąsdintą

žvilgsnį į jį.

- Džeraldina, manau, - pasakė ji.

- Kas ta Džeraldina?

Bet Džein mintys jau buvo toli.

- Elis, užmesk ant dešinio peties. Gerai. Ką, Puaro? Džeraldina yra jo duktė. Ne, Elis, ant dešinio peties. Jau geriau. O, jūs jau eisite, Puaro? Esu jums baisiai dėkinga už viską. Noriu pasakyti, už skyrybas, nors jos dabar nereikalingos. Visuomet galvosiu, koks jūs nuostabus žmogus.

Aš mačiau Džein Vilkinson tik antrą kartą - pirmą sykį scenoje, o paskui prie pusryčių stalo. Susidariau tokią nuomonę apie ją: vien drabužiai dominuoja jos gyvenime. Jos lūpos nerūpestingai svaido žodžius, lemiančius tolesnius Puaro veiksmus, o jos protas tvirtai, palaimingai sukoncentruotas tik į save, savo “aš”.

- *Épatant**, - ištarė Puaro pagarbiai, kai mes pasirodėme krantinėje.

---

* Épatant - nuostabu (pranc.).

XII

DUKTĖ

Grižę į savo kambarius, ant stalo radome ranka rašytą laišką. Puaro senu įpratimu jį rūpestingai atplėšė ir nusijuokė:

- Kaip ten jūs sakote: "Vilką mini..." Pažvelk, Hastingsai.

Paėmiau tą laišką. Išsiųstas iš Ridžent gatvės Nr.17, parašytas labai tiesiom raidėm, rodės, lengva tokią rašyseną skaityti, bet iš tikrųjų ne taip ir paprasta..

Brangus Sere, (buvo rašoma)

Girdėjau jūs su inspektorium šįryt buvote pas mus. Labai gaila, kad neturėjau progos su jumis pasikalbėti. Jei jums patogu, būčiau labai dėkinga, jei galėtumėt paskirti man kelias minutes ir pasikalbėti dar šią popietę.

Nuoširdžiai Jūsų,

Džeraldina Marš.

- Keista,- pasakiau, - įdomu, kodėl ji panoro tave pamatyti?

- Argi keista, kad ji panoro matyti mane? Tu nemandagus, mano drauge.

Puaro turėjo erzinantį įprotį juokauti netinkamu momentu.

- Nedelsdami eikim, mano bičiuli, - pasakė jis; ir meiliai nupūtęs nematomą dulkelę nuo skrybėlės, užsidėjo ją ant galvos.

Džein Vilkinson nerūpestinga pastaba, kad Džeraldina galėjo nužudyti savo tėvą, dabar man atrodė ypač absurdiška. Tik menkų protinių sugebėjimų žmogus galėjo pakišti tokią mintį. Taip ir pasakiau Puaro.

- Protiniai sugebėjimai. Ką mes turime galvoje, vartodami šį terminą? Pagal tavo idiomą, tu sakytum, kad Džein Vilkinson turi triušio protą. Tokiu posakiu išreiškiam niekinantį požiūrį. Bet įsivaizduokim minutėlei triušį. Jis egzistuoja, dauginasi, ar ne? O juk tai Gamtoje ir yra protinio pranašumo požymis. Gražioji ledi Edgvair neišmano nei istorijos, nei geografijos, nei klasikų *sans doute* *. Lao Tse vardas jai asocijuojasi su priziniu Pekino verslės šuniuku, Moljero vardas - *a maison de couture* **. Bet kai reikia išsirinkti drabužius, sudaryti turtingas ir naudingas santuokas, pasiekti savo tikslą, čia ji nepralenkiama, sėkmė garantuota. Jei žudikas giliai mąstantis žmogus, filosofas (o taip retai būna), nužudymo motyvas - jo didžiausias pasiekimas. Žiūrėti iš jo taško man nenaudinga, nes aš, deja, ir to motyvo nežinau. O lengvabūdiška ledi Edgvair nuomonė gali būti man naudinga, nes jos požiūris yra materialistinis ir pagrįstas blogųjų žmogaus būdo bruožų analize.

- Galbūt yra dalis tiesos tavo žodžiuose, - sutikau.

- *Nous voici* ***, -pagyrė Puaro.- Įdomu, kodėl ta jaunoji ledi taip nekantrauja, norėdama mane pamatyti.

- Suprantamas noras, - atsimokėjau jam tuo pačiu. - Pats taip sakei prieš ketvirtį valandos. Visiškai suprantamas noras iš arti pamatyti kažką nepakartojamą.

- Tikriausiai būtent tu, mano drauge, ir sudarei jai tą įspūdį, - nusišaipė Puaro, skambindamas į duris.

Prisiminiau mergaitę, stovinčią tarpdury, ir jos išsigandusį veidą. Tebemačiau jos degančias tamsias akis išblyškusiame veide. Tas žvilgsnis akimirksniu sukrėtė mane.

Mus nuvedė aukštyn į didelę svetainę ir po poros minučių įžengė Džeraldina Marš. Šį kartą nervinė įtampa jos veide buvo dar ryškesnė. Ji atrodė įspūdingai - aukšta, liekna, blyškaus veido,didelėmis juodomis akimis mergina. Pagal jos jauną amžių ji pernelyg puikiai valdėsi.

---

* Sans doute - be abejo (pranc.).

** A maison de couture - moteriškų rūbų ateljė (pranc.).

*** Nous voici - štai ir mes (pranc.).

- Labai malonu iš jūsų pusės, kad taip nedelsiant atvykote, mesje Puaro, - pasisveikino ji. - Gailiuosi, kad jūsų neprakalbinau šįryt.

- Buvote atsigulusi?

- Taip. Mis Kerol, mano tėvo sekretorė, primygtinai užsispyrė, kad aš gulčiau. Žinote, ji labai gera.

Mergaitės balse pasigirdo keista pagiežos gaidelė, kuri suglumino mane.

- Kuo galiu jums pasitarnauti, madmuazel?

Minutėlę paabejojusi, ji paklausė:

- Jūs gi buvote atėję pas mano tėvą nužudymo išvakarėse, juk taip?

- Taip, madmuazel.

- Ko? Ar jis kvietė jus?

Valandėlę Puaro tylėjo, jis mąstė. Dabar aš esu įsitikinęs, tai buvo protinga iš jo pusės. Mat jis stengėsi paskatinti ją toliau kalbėti. Jis suvokė, kad ji buvo nekantrus tipas. Mėgo viską tvarkyti greitai, paskubomis.

-Ar jis ko bijojo? Pasakykit man! Aš privalau žinoti. Ko jis bijojo? Kodėl? Ką jis jums sakė? O! Kodėl jūs neatsakote?

Taip ir maniau, kad ta jos savitvarda buvo nenatūrali. Ji kaip mat prapuolė. Pasilenkusi į priekį, nervingai gniaužydama rankas ant kelių, ji laukė atsakymo.

- Tai, kas įvyko tarp manęs ir lordo Edgvairo - paslaptis, - lėtai ištarė Puaro. Jo akys stebėjo jos veidą.

- Vadinasi, kalbėjote, aš turiu galvoje, apie mūsų šeimą. O! Jūs tiesiog kankinate mane! Kodėl tylite? Man būtina žinoti, būtina, sakau jums.

Vėl labai iš lėto Puaro papurtė galvą.

- Mesje Puaro, - ji išsitiesė, - aš - jo duktė. Turiu teisę žinoti, ko mano tėvas baiminosi priešpaskutinę savo gyvenimo dieną. Būtų negarbinga, jei aš taip nieko ir nesužinočiau, negarbinga prieš jo atminimą.

- Tai jūs buvote taip atsidavusi savo tėvui, taip jį mylėjote?

Ji atšoko lyg įgelta.

- Mylėjau jį? - sušnibždėjo ji. - Mylėjau. Aš...aš...

Ir staiga jos dirbtinė savitvarda dingo.

Nusikvatojo, atsilošė kėdėje ir juokėsi, juokėsi be perstojo.

- Taip juokinga, - kalbėjo ji uždususi, - be galo juokingas klausimas.

Jos isteriškas juokas neliko neišgirstas. Durys atsidarė ir įžengė tvirta, energinga mis Kerol.

- Na, na, Džeraldina, brangute, negerai taip, negerai. Š-š-š, sakau, nustok, tuoj pat liaukis!

Jos ryžtingas elgesys paveikė. Džeraldinos juokas pamažu tilo. Ji pasitrynė akis ir atsisėdo.

- Atleiskite, - tyliai pratarė, - man taip anksčiau nebūdavo.

Mis Kerol vis dar susirūpinus žvelgė į jos veidą.

- Jau gerai jaučiuosi, mis Kerol. Idiotiškai elgiausi.

Staiga ji šyptelėjo keista, kreivoka ir karčia šypsena. Sėdėjo tiesi, į nieką nežiūrėdama.

- Jis paklausė manęs, - šaltai ir aiškiai pasakė ji, - ar aš labai mylėjau savo tėvą.

Mis Kerol išleido kažkokį neaiškų garsą, prieštaraudama. O Džeraldina toliau kalbėjo garsiai, paniekinančiai:

- Įdomu, kas geriau: meluoti ar sakyti tiesą? Manau, kad tiesą. Aš nemylėjau savo tėvo. Aš neapkenčiau jo!

- Džeraldina, mieloji.

- Kam apsimetinėti? Jūs buvote jam pakanti, nes jis negalėjo jūsų paliesti. Jūs buvote viena iš tų kelių, jam nepasiekiamų žmonių pasaulyje. Jūsų darbdavys neblogai mokėjo jums už metus. Jūsų nedomino jo įniršio priepuoliai ir keistenybės, ignoravote juos. Žinau, ką pasakysite: "Kiekvienas turi pats spręsti savo problemas." Buvote linksma ir bešališka. Jūs - labai stipri moteris, tik gal ne visai žmogiška. Juk jūs galėjote bet kurią minutę išeiti iš tų namų. Aš gi - negalėjau. Buvau priklausoma.

- Iš tiesų, Džeraldina, nemanau, kad būtina į tai gilintis. Tėvai ir dukros dažnai nesutaria, ir aš pastebėjau, kad kuo mažiau apie tai šnekama gyvenime, tuo geriau.

Džeraldina nusisuko nuo jos. Kreipėsi į Puaro:

- Mesje Puaro, aš neapkenčiau savo tėvo! Džiaugiuosi, kad jis negyvas! Man tai reiškia laisvę ir nepriklausomybę. Man nė kiek

nerūpi surasti jo žudiką. Kiek žinome, asmuo, nužudęs jį, be abejo, turėjo priežastį - rimtą priežastį, pateisinančią jo poelgį.

Puaro susimąstęs žvelgė į ją.

- Jūs užimat pavojingą poziciją, madmuazel.

- Argi tai, kad ką nors pakars, sugrąžins tėvui gyvybę?

- Ne, - šaltai pastebėjo Puaro, - bet gali išgelbėti kitą, nekaltą žmogų nuo bausmės.

- Nesuprantu.

- Asmuo, kuris kartą nužudė, madmuazel, beveik visuomet vėl žudo, pakartoja dar ir dar kartą.

- Netikiu. Nebent nenormalus tipas.

- Jūs norit pasakyti - pamišėlis? Nebūtinai. Galbūt po baisios kovos su sąžine, žudikas atima vieną gyvybę. Toliau jam gresia pavojus. Įvykdyti antrąją žmogžudystę jau jam morališkai lengviau. Nors jis jau šiek tiek įtariamas, įvykdo ir trečiąją. Ir taip atsiranda, pasididžiavimas savo sugebėjimais, savo talentu - žudyti. Galų gale jis ima žudyti savo malonumui.

Mergina užsidengė veidą rankomis.

- Baisu! Baisu! Taip negali būti.

- O jeigu, tarkim, tai jau įvyko? Norėdamas save išgelbėti, žudikas nužudo antrą kartą?

- Apie ką jūs kalbat, mesje Puaro? - sušuko mis Kerol. - Dar viena žmogžudystė? Kur? Kas?

Puaro ramiai papurtė galvą.

- Pardon, tai tik iliustracija.

- O, suprantu. Aš jau buvau begalvojanti, kad... Na, Džeraldina, jei tu baigei šnekėti tas nesąmones...

- Matau, jūs mane palaikote, - Puaro nežymiai nusilenkė.

- Netikiu mirties bausme, - gyvai tęsė mis Kerol, - o kitais atžvilgiais, žinoma, palaikau jus. Žmonės turi saugiai jaustis visuomenėje.

Džeraldina atsistojo, perbraukė ranka per plaukus.

- Atleiskite, aš taip kvailai elgiausi. Tai jūs tebeatsisakote pasakyti man, dėl ko jus kvietė mano tėvas?

- Kvietė? - pagyvėjusi nustebo mis Kerol.

- Jūs mane blogai supratote, mis Marš. Aš nieko prieš

pasakyti jums priežastį.

Puaro teko atsiskleisti, atvirai kalbėti.

- Aš tik svarsčiau, kiek galiu papasakoti apie tą interviu, nes jis konfidencialus. Jūsų tėvas nekvietė manęs. Aš pats norėjau susitikti su juo savo klientės vardu. Ši klientė - ledi Edgvair.

- O! Suprantu.

Merginos veide atsirado nesuprantama išraiška.

Iš pradžių maniau - tai nusivylimas; paskui supratau - tai palengvėjimas.

- Aš, kvailė, pamaniau, - lėtai kalbėjo ji, - kad tėvas nujautė jam gresiantį pavojų. Visai neprotinga.

- Žinote, mesje Puaro, jūs mane pritrenkėt, - įsiterpė mis Kerol, - kai ką tik pakišot mintį, kad ta moteris atliko dar vieną žmogžudystę.

Puaro nieko neatsakė jai, o kreipėsi vėl į merginą.

- Ar jūs tikite, kad būtent ledi Edgvair įvykdė tą žmogžudystę?

Ji papurtė galvą.

- Ne, negaliu to įsivaizduoti. Ji per daug, na, vaizduoja, nenatūrali.

- Neišmanau, kas dar kitas galėjo tai padaryti be jos, - tarė mis Kerol, - man rodos, tokios moterys amoralios.

- Nebūtinai ji, - prieštaravo Džeraldina. - Gal ji buvo atėjusi, tik pasikalbėjo su tėvu ir išėjo, o tikrasis žudikas, koks nors pamišėlis, vėliau įėjo.

Visi žudikai yra silpnapročiai, - pasakė mis Kerol. - Tuo neabejoju. Jiems vidinių sekrecijos liaukų veikla sutrikusi.

Tą minutę pasivėrė durys ir įėjo vyriškis, ir sutrikęs stabtelėjo.

- Atsiprašau, nemaniau ką nors čia rasti.

Džeraldina supažindino.

- Mano pusbrolis, lordas Edgvairas, mesje Puaro. Nieko, Ronaldai, tu netrukdai.

- Iš tiesų, Dina? Sveiki, mesje Puaro. Ar jūsų pilkųjų smegenų ląstelių veikla šįkart nukreipta šios keistos mūsų šeimos paslapties atskleidimui?

Aš stengiausi atgaivinti atmintį, prisiminti, kur jį esu matęs. Tas apvalus, simpatiškas, bereikšmis veidas, truputį nudribę paakiai, juodi lyg salelės, ūseliai. Be abejonės! Tai buvo Karlotos palydovas, kai vakarieniavome Džein Vilkinson numeryje.

Kapitonas Ronaldas Maršas. Nuo šiol - lordas Edgvairas.

XIII

SŪNĖNAS

Naujasis lordas Edgvairas buvo pastabus. Jis kaip mat įsidėmėjo mano lengvą krūptelėjimą.

- A! Jūs prisiminėte, - draugiškai prašneko jis, - tetulės Džein vakarienės metu. Buvau tada trupučiuką išgėręs, ar ne? Bet, manau, to niekas nepastebėjo.

Puaro atsisveikino su Džeraldina ir mis Kerol.

Jis ėjo priekyje, kalbėdamas:

- Keistas dalykas - tas gyvenimas. Vieną dieną tave išstumia pro duris, o kitą dieną tampi dvaro lordu. Mano velionis dėdė, žinote, išspyrė mane prieš tris metus. Tikiuosi, mesje Puaro, jums viskas žinoma?

- Taip, girdėjau tą faktą, - ramiai atsiliepė Puaro.

- Suprantama. Šitokį dalyką būtinai reikėjo iškapstyti. Pats rimčiausias seklys jokiu būdu negali sau leisti pražiopsoti.

Jis nusišaipė. Paskui plačiai atidarė svetainės duris.

- Gal truputėlį išgersite prieš išeidamas?

Puaro atsisakė; aš taip pat, o jis įsipylė sau gėrimo ir toliau šaipėsi:

- Į žudiko sveikatą! - linksmai kalbėjo jis. - Buvau beviltiškas nevykėlis, kreditorių nuomone, o dabar komersantai deda dideles viltis į mane. Vakar man į veidą žvelgė skurdas, šiandien - perteklius. Laimink dieve, Džein Vilkinson.

Jis ištuštino taurę. Paskui šiek tiek kitokia intonacija kreipėsi į Puaro:

- O vis dėlto, rimtai kalbant, mesje Puaro, ką jūs čia

veikiate? Prieš keturias dienas Džein Vilkinson dramatiškai paskelbė: “Kas padės man atsikratyti to įžūlaus tirono?” Ir štai ji atsikratė! Tikiuosi, ne jums tarpininkaujant? Eks-seklys - skalikas Erkiulis Puaro įvykdo puikų nusikaltimą.

Puaro šyptelėjo.

- Mane pakvietė mis Džeraldina Marš.

- Koks diskretiškas atsakymas, tiesa? Na, ne, Puaro, ką jūs iš tikrųjų čia veikiate? Juk jūs dėl vienos ar kitos priežasties domitės mano dėdės mirtimi.

- Mane visuomet domina žmogžudystės, lorde Edgvairai.

- Bet pats nevykdote jų. Labai atsargus esate. Turėtumėt tetą Džein pamokyti atsargumo. Atsargumo ir truputėlį geresnės maskuotės. Atleisit man, kad ją vadinu teta Džein. Man tai pramoga. Matėt jos sutrikusį veidą aną vakarą? Ji neturėjo nė menkiausio supratimo, kas aš.

- *En verité *?*

- Ne, mane išmetė prieš tris mėnesius iki jos atsiradimo šiuose namuose.

Kvailoka jo geraširdžio veido išraiška valandėlei išnyko, bet tuoj vėl ėmė nerūpestingai šnekėti:

- Graži moteris, bet be jokio subtilumo. Gan šiurkštūs metodai, ar ne?

Puaro patraukė pečiais.

- Galimas daiktas.

Ronaldas smalsiai pažvelgė į jį.

- Atrodo, jūs nemanot, kad tai padarė ji?

- Labai žaviuosi jos grožiu, - ramiai pastebėjo Puaro, - bet ir parodymais, taip pat.

Paskutinį žodį jis ištarė labai tyliai.

- Parodymais? - kandžiai paklausė pašnekovas.

- Gal jūs nežinote, lorde Edgvairai, kad ledi Edgvair buvo Čisvike kviestiniuose pietuose vakar vakare tuo metu, kai buvo spėjama, jog ją matė čia.

Ronaldas nusikeikė.

- Taigi vis dėlto ji nuėjo ten! Moterims tai būdinga! Šeštą

* En verité - tikrai (pranc.).

valandą ji blaškėsi po kambarį, prisiekdama, kad niekas pasaulyje neprivers jos ten eiti, o, pasirodo, po dešimt minučių ji apsigalvojo! Niekad negalima pasikliauti moterim, ar ji darys taip, ar kitaip, planuojant žmogžudystę. Gali sumaniausi gaujos planai suirti. Ne, mesje Puaro, aš nekaltinu savęs. O taip, nemanykit, kad negaliu perskaityti jūsų minčių. Kas tikrasis įtariamasis? Ogi, gerai žinomas nedorasis, amžinas, skurdžius sūnėnas.

Jis atsilošė kėdėje, tyliai kikendamas.

- Aš pataupysiu jūsų pilkąsias ląsteles, mesje Puaro. Jums nėra reikalo ieškoti asmens, kuris matė mane netoliese, kai teta Džein pasiskelbė, kad ji jokiu būdu neis į tą balių. Aš buvau ten. Taigi jūs klausiate savęs, ar tas nedorasis sūnėnas iš tikrųjų atėjo čia vakare, užsidėjęs šviesių plaukų peruką ir paryžietišką skrybėlaitę?

Jis apžvelgė mus, aiškiai gėrėdamasis situacija. Puaro, pakreipęs galvą į šoną, skvarbiai jį stebėjo. Man pasidarė nejauku.

- Aš turėjau motyvą - o taip, rimtą motyvą! Pasiryžęs jums padovanoti labai vertingą informaciją. Aš aplankiau dėdę vakar ryte. Dėl ko? Prašiau pinigų. Na, gardžiuokitės mano dovana. PRAŠIAU PINIGŲ. Ir negavęs, išėjau. Ir tą patį vakarą - tą patį vakarą - lordas Edgvairas miršta. Beje, dieviška antraštė: "Lordas Edgvairas miršta." Gerai atrodytų laikraščių kioske.

Jis patylėjo. Puaro vis dar nieko nepratarė.

- Esu sužavėtas jūsų dėmesiu, mesje Puaro. Kapitonas Hastingsas atrodo lyg išvydęs vaiduoklį - ar pamatys jį tuoj. Nesinervinkit taip, mielas bičiuli. Palaukit atoslūgio. Taigi apie ką šnekėjom? O taip, byla prieš Nedorąjį Sūnėną. Jis mat tikisi, kad kaltė kris nekenčiamajai mis Tetai. Sūnėnas, kažkada garsėjęs moteriškų vaidmenų atlikimu, suvaidina savo svarbiausią vaidmenį. Moterišku balsu prisistato kaip ledi Edgvair ir maivydamasis prasmunka pro liokajų. Nekyla jokių įtarimų. "Džein!" - sušunka mano mylimas Dėdė. "Džordžai!" - sakau aš, apkabinu rankom jo kaklą ir dailiai įsmeigiu kišeninį peiliuką. Kitos detalės grynai medicininės ir galima praleisti. Netikroji ledi išeina pro duris ir paskui - po geros dienos darbo - miegoti.

Jis susijuokė ir pakilęs vėl įsipylė sau viskio su soda. Lėtai

grįžo į kėdę.

- Gerai surežisuotas spektaklis, tiesa? Bet, matote, prieiname prie reikalo esmės. Dėmesio! Koks nusivylimas! Apmaudu, kai tave pergudrauja. Nes dabar, mesje Puaro, prieiname prie alibi!

Jis ištuštino stiklą.

- Man visuomet labai patinka alibi, - pasigyrė jis. - Skaitant detektyvą, ypač domiuosi, kaip susiklosto alibi. Šis alibi nuostabiai tvirtas. Net trys padorūs liudytojai. Paaiškinu: misteris, misis ir mis Dorthaimeriai. Nepaprastai turtingi ir muzikalūs. Turi ložę Kavent Gardene, į kurią kviečia perspektyvius vyrukus. Aš, mesje Puaro, ir esu jaunas perspektyvus vyrukas - sakykim, beveik toks, kokio jie tikisi. Ar man patinka opera? Atvirai kalbant, ne. Bet man patinka puikūs pietūs Grosven gatvėje, vėliau puiki vakarienė kur nors, nepaisant to, kad aš priverstas šokti su Reičel Dorthaimer ir man dvi dienas po to nutirpusi ranka. Taigi matote, mesje Puaro, štai kaip viskas susiklostė. Tuo metu, kai liejasi Dėdės kraujas, aš šnibždu į deimantu papuoštą šviesiaplaukės (atsiprašau, tamsiaplaukės) Reičel ausytę visokius linksmus niekelius Kavent Gardeno ložėje. Taigi, kaip matote, mesje Puaro, galiu sau leisti atvirai samprotauti.

Jis atsilošė kėdėje.

- Tikiuosi, jums neatsibodau? Turite man klausimų?

- Neatsibodote, užtikrinu jus, - pasakė Puaro. - Jei jūs toks malonus, norėčiau užduoti vieną mažą klausimėlį.

- Su malonumu atsakysiu.

- Kiek laiko jūs, lorde Edgvairai, pažinojote mis Karlotą Adams?

Jaunuolis visko galėjo tikėtis, tik ne to. Staigiai išsitiesė, o veide atsirado visai nauja išraiška.

- Po galais, kam jums tai žinoti? Ką tai turi bendro su tuo, apie ką mes kalbėjom?

- Įdomu, ir tiek. Be to, jūs viską taip išsamiai išaiškinot, kad nėra reikalo klausinėti ta tema.

Ronaldas metė staigų žvilgsnį į jį. Lyg jam nerūpėtų Puaro malonus pritariantis tonas. Pamaniau, kad jis bevelytų atkirsti

Puaro įtarimams.

- Karlota Adams? Leiskit pagalvoti. Apie metus. Truputį daugiau. Susipažinau su ja pernai, kai ji vaidino premjeroje.

- Jūs ją gerai pažinojote?

- Puikiai. Nors ji ne iš tokių, kurias galima gerai pažinti. Santūri.

- Bet jums ji patiko?

Ronaldas spoksojo nustebęs.

- Norėčiau žinoti, kodėl jūs taip susidomėjote šia ledi. Ar dėl to, kad buvau su ja aną vakarą? Taip, ji man labai patiko. Užjaučianti, išklauso žmogų, ir jis galų gale jaučiasi esąs tikras vyras.

Puaro linktelėjo.

- Suprantu. Tada turiu jūs nuliūdinti.

- Nuliūdinti? Dėl ko?

- Liūdna žinia.

- Kokia žinia?

- Ji mirusi.

- Ką?

Ronaldas pašoko apstulbęs.

- Karlota mirusi?

Jis atrodė priblokštas.

- Jūs mane mulkinat, mesje Puaro. Karlota buvo visai sveika, kai paskutinį kartą ją mačiau.

- Kada tai buvo? - akimirksniu sekė klausimas.

- Berods užvakar. Neprisimenu.

- *Tout de même* *, ji negyva.

- Taip staigiai. Kas įvyko? Nelaimingas atsitikimas gatvėje?

Puaro žvelgė į lubas.

- Ne, ji paėmė per didelę veronalio dozę.

- O! Aišku. Vargšas vaikelis. Baisiai liūdna.

- *N'est ce pas* **?

- Be galo gaila. Jai taip neblogai sekėsi. Ketino pasiimti savo

---

* Tout de même - vis dėlto (pranc.).

** N'est ce pas? - ar ne? (pranc.).

jaunesniąją sesutę pas save, turėjo įvairių planų. Po velnių, man labai gaila, nemoku net išsireikšti.

- Taip, - pasakė Puaro, - liūdna mirti, kai jaunas... kai nenori mirti... kai visas gyvenimas tau prieš akis ir turi viską, dėl ko gyveni.

Ronaldas žvelgė į jį susidomėjęs.

- Ne visai suprantu jūs, mesje Puaro.

- Nesuprantate?

Puaro pakilo ir ištiesė ranką.

- Gal šiek tiek keistai išsireiškiau, bet aš negaliu ramiai žiūrėti, kaip iš jaunų žmonių atimama teisė gyventi, lorde Edgvairai. Labai išgyvenu dėl to. Gerų dienos jums.

- O! - viso geriausio.

Jis atrodė labai nustebintas.

Kai atvėriau duris, vos nesusidūriau su mis Kerol.

- O! Mesje Puaro, man sakė, kad jūs dar neišėjote. Norėčiau tarti jums žodelį, jei galima. Jei jūs neprieštarausit ir užeisit į mano kambarį.

- Apie tą vaiką, Džeraldiną, - tarė ji, kai įėjome į jos kabinetą, uždariusi paskui save duris.

- Taip, madmuazel?

- Ji tiek nesąmonių prišnekėjo šiandien. Neprieštaraukit. Tikrų nesąmonių! Aš teisingai pavadinau. Ji nusikalba, vargšelė.

- Mačiau, kad ji išgyveno stresą, - ramiai pastebėjo Puaro.

- Na, tiesą sakant, ji nebuvo labai laiminga gyvenime. Niekas negali sakyti priešingai. Atvirai kalbant, mesje Puaro, lordas Edgvairas buvo savotiškas žmogus. Ne iš tų, kurie deramai vaikus auklėja. Kalbant visiškai atvirai, jis terorizavo Džeraldiną.

Puaro linktelėjo.

- Taip. Aš panašiai ir įsivaizdavau.

- Savotiškas žmogus. Jam... nemoku išsireikšti... jam patiko, jeigu jo kas nors bijo. Regis, tai suteikė jam nesveiką malonumą.

- Taip, tas ir yra.

- Jis buvo labai apsiskaitęs, protingas, nors kai kuriais atvejais... na, aš pati šio jo bruožo neužtikau, bet, rodos, protingas. Iš tikro nesistebiu, kad žmona jį paliko. Šitoji žmona, turiu galvoje. Žinokit, aš jo neteisinu, neturiu jokios nuomonės apie šią jauną

moterį, bet, ištekėdama už lordo Edgvairo, ji gavo viską ir dar daugiau negu, ji to verta. Na, ji paliko jį, kaip sakoma, be kaulų laužymo. O Džeraldina negalėjo jo palikti. Jis ilgam laikui užmiršdavo jos egzistavimą, o po to vėl staiga prisimindavo. O kartais, aš manau, - nors gal man nereiktų taip kalbėti...

- Taip, taip, madmuazel, sakykite.

- Na, kartais galvoju, kad tokiu būdu, jis keršijo motinai - jo pirmajai žmonai. Ji buvo švelni, malonaus būdo. Visada jos gailėjausi. Būčiau nepasakojus jums to, mesje Puaro, jei ne tas kvailas Džeraldinos išsišokimas. Tai, ką ji pasakė apie neapykantą tėvui, gali nuskambėti keistai, jei žmogus nieko nežino.

- Labai ačiū, madmuazel. Įsivaizduoju, kad lordas buvo toks žmogus, kuriam nereikėjo kurti šeimos. Būtų daug geriau.

- Ar jis nesiruošė vesti trečią kartą?

- Kaip galima? Juk jo žmona gyva.

- Duodamas jai laisvę, būtų ir pats išsilaisvinęs.

- Manyčiau, kad jam pakako bėdų su dviem žmonom, - negailestingai nusprendė mis Kerol.

- Taigi, jūsų manymu, jis neturėjo minties apie trečiąsias vedybas? Jokios? Pagalvokit, madmuazel. Jokios minties?

Mis Kerol paraudo.

- Nesuprantu, kodėl jūs taip įkyriai kartojate tą klausimą. Suprantama, ne.

XIV

PENKI KLAUSIMAI

- Kodėl tu paklausei mis Kerol, ar neketino lordas Edgvairas vėl vesti? - susidomėjęs paklausiau, kai važiavome namo.

- Man dingtelėjo mintis, kad tokia galimybė buvo, *mon ami**.

- Kodėl?

- Sukau galvą, kaip paaiškinti lordo Edgvairo staigų nuomonės pakeitimą dėl skyrybų. Kažkas keisto slypi tame, drauguži.

- Taip, - susimąstęs ištariau. - Gan keista.

- Matai, Hastingsai, milordas patvirtino tai, ką madam mums buvo sakiusi. Ji buvo pasamdžiusi visokius advokatus, bet jis atsisakė pasistumėti per colį iš vietos. Ne, jis nesutinka skirtis. Ir visai netikėtai - sutinka!

- Gal tik taip jis sako, - priminiau aš.

- Visai teisingai, Hastingsai. Tu labai gerai pastebėjai. Taip jis sako. Tačiau mes neturim įrodymų, kad jis tikrai parašė tą laišką. Sakykim, jis meluoja. Dėl kažkokios priežasties jis išgalvoja tą istoriją. Ne taip? Na, mes nežinom. Bet, remiantis hipoteze, kad jis parašė tą laišką, turėtų būti ir to priežastis. Suprantama, vaizduotė sukuria priežastį, kad jis netikėtai sutinka tą, kurią trokšta vesti. Todėl taip staigiai pasikeitė jo veido išraiška. Todėl aš ir teiravausi.

- Mis Kerol ryžtingai atmetė tą versiją, - pasakiau.

- Taip mis Kerol, - susimąstė Puaro.

- Kam taikai užuominą? - paklausiau susierzinęs.

---

* Mon ami - mano drauge (pranc.).

Puaro puikiai sugeba sukelti abejones savo balso intonacija.

- Dėl kokios priežasties jį meluotų? - paklausiau.

- *Aucune... aucune**. Bet, matai, Hastingsai, sunku patikėti jos parodymais.

- Manai, ji meluoja? Bet kodėl? Ji atrodo labai sąžininga.

- Kaip tik taip. Kartais labai sunku atskirti apgalvotą melą nuo atsitiktinės klaidos, netikslumo.

- Ką tu turi omenyje?

- Apgalvotai apgauti - tai vienas dalykas. Bet per gilus įsitikinimas savo idėjų, faktų teisingumu, dėmesio nekreipimas į detales - tai, drauguži, bruožas, būdingas ypač sąžiningiems žmonėms. Pastebėk, ji jau kartą sumelavo mums. Ji pasakė, kad matė Džein Vilkinson veidą, kai ji negalėjo jo matyti. Kaip tai atsitiko? Įsivaizduokim. Ji žiūri žemyn ir mato Džein Vilkinson hole. Net nesuabejoja, jog čia ne Džein Vilkinson. Ji įsitikinusi. Sako, kad aiškiai matė jos veidą, kadangi - tiki savo faktų tikslumu, o detalės, smulkmenos jai nerūpi! Jai nurodoma, kad negalėjo matyti Džein veido. Nejaugi? Na, koks skirtumas, matė veidą, ar ne - tai buvo ji, Džein Vilkinson. Ir todėl ji taip tvirtai ir pasitikėdama atsakinėja į klausimus, o ne todėl, kad prisiminė faktus. Ji tikra, tvirtai įsitikinus tuo, ką sako. Į labai teigiamą liudytoją reikia įtartinai žvelgti, drauguži. Liudytojas, kuris abejoja, neatsimena, pagalvos minutėlę, - o, taip, tai štai kaip buvo - juo žymiai geriau pasikliauti.

- Dieve mano, Puaro, tu sugriovei visą mano ankstesnį supratimą apie liudytojus.

- Atsakydama į mano klausimą dėl lordo Edgvairo pakartotinų vedybų, ji pasijuokia iš tos minties - paprasčiausiai todėl, kad jai niekad nedingtelėjo į galvą tokia mintis. Ji nesivargins, mėgindama prisiminti kokius nors menkus požymius, kurie tai patvirtintų. Taigi mes esam toje pat vietoje, kur ir anksčiau buvome.

- Iš tiesų ji neatrodė suglumusi, kai tu pasakei, kad ji negalėjo matyti Džein Vilkinson veido, - pratariau susimąstęs.

- Taigi, kad ne. Ir todėl aš nusprendžiau, kad ji bus greičiau

---

* Aucune - jokios (pranc.).

viena iš tų sąžiningų, bet netikslių žmonių, negu sąmoninga melagė. Nematau jokio motyvo sąmoningai meluoti, nebent - iš tiesų, tai idėja!

- Kokia? - nekantriai paklausiau aš.

Bet Puaro papurtė galvą.

- Viena idėja pati pasisiūlė - bet ji pernelyg neįmanoma, taip, pernelyg.

Ir jis atsisakė daugiau ką nors pasakoti.

- Atrodo, ji labai myli tą mergaitę, - pasakiau.

- Taip. Ji ryžtingai įsiterpė į mūsų pokalbį. Koks tavo įspūdis apie mis Džeraldiną Marš, Hastingsai?

- Man jos gaila, labai gaila.

- Tu visuomet jautriai reaguoji į viską. Kiekvienąkart tave jaudina nelaimės ištikta graži moteris.

- Argi tu ne tą patį jautei?

Jis rimtai linktelėjo.

- Taip, ji nėra laiminga. Tai aiškiai įrašyta jos veide.

- Šiaip ar taip, - šiltai pastebėjau aš, - tu supranti dabar, koks absurdiškas buvo Džein Vilkinson spėjimas. Noriu pasakyti, ji neturi nieko bendro su tuo nusikaltimu.

- Be abejonės, jos alibi įtikinamas, bet Džepas dar nepatvirtino jo.

- Mano mielas Puaro, ar tu nori pasakyti, kad netgi po to, kai pamatei ir pasikalbėjai su ja, dar neįsitikinęs ir tau reikia alibi?

- *Eh bien* *, drauguži, kas iš to, kad pamačiau ir pasikalbėjau su ja? Mes suvokiame, kad ji išgyveno didelę nelaimę, ji prisipažįsta nekentusi tėvo ir net džiaugiasi jo mirtimi, ji nerimauja dėl to, ką jis galėjo mums pasakyti vakar rytą. Ir po viso to tu sakai - nereikalingas joks alibi?

- Jos nuoširdumas įrodo jos nekaltumą, - pasakiau šiltai.

- Nuoširdumas yra būdingas tai šeimai. Naujasis lordas Edgvairas - kokia mimika, kaip išraiškingai jis išdėstė savo kortas ant stalo.

- Iš tikrųjų, - nusišypsojau prisiminęs, - gan originalus metodas.

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

Puaro linktelėjo.

- Jis...kaip ten jūs, anglai sakote?... Kasa žemę šalia mūsų kojų.

- Po kojom, - pataisiau. - Taip, mes gan kvailai atrodėm.

- Kokia keista mintis. Gal tu ir atrodei kvailai. Aš gi nė kiek toks nesijaučiau ir nemanau, kad atrodžiau kvailiu. Atvirkščiai, mano drauge, aš jį išvedžiau iš kantrybės.

- Argi? - suabejojau, nes neprisiminiau nieko panašaus.

- *Si, si* *. Klausausi, klausausi ir netikėtai užduodu klausimą apie visai ką kitą, o tai, gal pastebėjai, labai trikdo mūsų šaunųjį mesje. Tu nepastabus, Hastingsai.

- Manau, kad jo siaubas ir nustebimas, išgirdus apie Karlotos Adams mirtį, nuoširdūs, neapsimestiniai. Tu pasakysi, kad tai tik protinga, apgalvota vaidyba?

- Sunku pasakyti. Sutinku, viskas atrodė labai nuoširdu.

- Kodėl, tavo manymu, jis taip ciniškai sviedė visus tuos faktus mums į veidą? Kad pasilinksmintų?

- Galimas daiktas. Jūs, anglai, savotiškai suprantate jumorą. Bet tai galėjo būti ir gudri taktika. Nuslėpti faktai kelia įtarimą. Atvirai atskleisti faktai laikomi mažiau svarbiais, negu jie yra iš tikrųjų.

- Pavyzdžiui, ginčas tarp jo ir dėdės tą rytą?

- Kaip tik taip. Jis žino, kad šis faktas išaiškės. *Eh bien* **, tada jis pademonstruos jį... Ne toks kvailas, kaip atrodo.

- O! Jis visai nekvailas. Turi daug proto, kai reikia kuo nors pasinaudoti. Jis akivaizdžiai suvokia savo padėtį ir, kaip minėjau, atskleidžia kortas. Tu žaidi bridžą, Hastingsai? Pasakyk man, kokiu atveju, kada, žaidėjas taip daro?

- Tu pats žaidi bridžą, - nusijuokiau, - ir gerai žinai, kad pasilieki kirčius sau tuo atveju, kai nori kitame rate pirmauti.

- Taip, *mon ami* ***, visai teisingai. Bet retkarčiais būna ir kita priežastis. Ją aptikau kelis sykius žaisdamas su damomis.

* Si, si - taip, taip (pranc.).

** Eh bien - nagi (pranc.).

*** Mon ami - mano drauge (pranc.).

Galimas daiktas, ji meta kortas šiek tiek abejodama, ir sako: "Visos likę - mano", - surenka jas ir kelia naują kaladę. Ir galbūt kiti žaidėjai sutinka - ypač, jei yra nepatyrę. Įsidėmėk, visa tai atliekama nepastebimai, bet reikia padaryti iki galo. Dalinant naują kaladę, vienas žaidėjas galvoja: "Taip, bet ji turėtų perkelti"...

- Taip manai?

- Manau, kad pernelyg didelis drąsos demonstravimas atkreipia aplinkinių dėmesį. Ir dar manau, kad laikas pietauti. *Une petite omelette, n'est ce pas *?* O po to, apie devintą valandą norėčiau padaryti dar vieną vizitą.

- Kur taip?

- Visų pirma papietaukim, Hastingsai, ir kai gersim arbatą, nesvarstysim to reikalo. Valgant smegenys turi tarnauti pilvui.

Puaro tęsėjo savo žodį. Nuėjom į mažą restoranėlį, kur jį visi pažino; ten suvalgėm skanų omletą, jūros liežuvio, viščiuką ir Romos bobą, kurią Puaro be galo mėgo.

Paskui, geriant kavą, Puaro man maloniai nusišypsojo:

- Mano gerasis drauge, aš pasikliauju tavimi labiau negu tu įsivaizduoji.

Šie netikėti žodžiai sutrikdė ir pamalonino mane. Niekad anksčiau jis to nesakydavo. Kartais slapta jaučiausi įžeistas. O dabar regis, jis nebepeikia mano protinių sugebėjimų. Ir nors nemaniau, kad jo protas pailso, suvokiau, kad gal jam prireikė mano pagalbos.

- Taip, - jis svajingai šnekėjo toliau, - tu gal ne visada supranti, kaip tai atsitinka, bet labai dažnai būtent tu man nurodai teisingą kelią.

Vos galėjau patikėti savo ausimis.

- Iš tiesų, Puaro, - sumikčiojau, - man baisiai malonu. Šiaip ar taip, aš daug išmokau iš tavęs.

Jis papurtė galvą.

- *Mais non, ce n'est pas ça* **. Nieko tu neišmokai.

- O! - šuktelėjau priblokštas.

- Taip ir turi būti. Joks žmogus neišmoks mąstyti iš kito.

---

* Une petite omelette, n'est ce pas? - truputėlį omleto, ar ne? (pranc.).

** Mais non, ce n'est pas ça - o ne, ne tai (pranc.).

Kiekvienas individas turėtų tobulinti savo sugebėjimus iki aukščiausio laipsnio, nesistengdamas mėgdžioti kitų. Nelinkiu, kad tu būtum antruoju, blogesniu Puaro. Būk Hastingsu, bet pirmuoju! Tavyje, Hastingsai, matau eilinio, normalaus žmogaus protą.

- Malonu girdėti, kad nesu nenormalus.

- Ne, ne, tu visad išlaikai pusiausvyrą. Supranti, ką tai reiškia? Kai nusikaltėlis ketina įvykdyti nusikaltimą, jis pirmiausia stengiasi apgauti. Ką apgauti? Mintyse jis isivaizduoja vidutinių sugebėjimų žmogų. Iš tikrųjų tokio nėra - tai matematinė abstrakcija. Bet jis bando įsivaizduoti, lyg tai būtų įmanoma. Būna akimirkų, kai tavo talentas blyksteli, kai pakili iš vidutinybės, būna momentų (tikiuosi, man atleisi), kai tu nusileidi į bukumo gelmes, bet apskritai tu esi stebėtinai normalus. *Eh bien* *, kuo gi tu man naudingas? Ogi štai kuo. Tavo galvoje, kaip veidrodyje, atsispindi nusikaltėlio mintys, nes jūs abu panašiai mąstote. Todėl jis dažnai stengiasi duoti tokį atsakymą, kokį, jo nuomone, tu norėtum išgirsti.

Ne visai supratau, ką jis norėjo pasakyti, tik vargu ar tai buvo komplimentas. Netrukus jis susigriebė:

- Ne taip išsireiškiau. Tu turi intuiciją, moki įžvelgti į nusikaltėlio pasaulį, o aš to stokoju. Tu man parodai, kuo nusikaltėlis nori mane įtikinti. Tai didelė dovana.

- Tiesiog įžvalgumas, - tariau susimąstęs. - Taip, galbūt esu įžvalgus.

Pažvelgiau į jį. Jis rūkė savo plonytes cigaretes ir meiliai glostė mane žvilgsniu.

- *Ce cher* Hastingsas, - sumurmėjo jis, - iš tiesų aš labai prisirišęs prie tavęs.

Buvau patenkintas, bet sumišęs paskubėjau keisti temą.

- Na, - pasakiau dalykiškai, - aptarkime reikalą.

- *Eh bien,* - Puaro atložė galvą, primerkė akis. Lėtai išpūtė dūmus.

- *Je me pose des questions* **, - pasakė jis.

- Na? - nekantriai paklausiau.

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

** Je me pose des questions - aš savęs klausiu (pranc.).

- Tu irgi?

- Suprantama, - ir aš taip pat atsilošęs, prisimerkiau ir išpyliau:

- Kas nužudė lordą Edgvairą?

Puaro bematant atsisėdo, tiesiai ir energingai papurtė galvą.

- Ne, taip nieko neišeis. Argi tai klausimas. Tu panašus į žmogų, kuris skaito detektyvą ir ima visus asmenis nei iš šio, nei iš to be priežasties įtarinėti. Sutinku, kartą ir aš pats turėjau panašiai pasielgti. Išimtinis atvejis. Kada nors aš tau apie jį papasakosiu - tai mano pasididžiavimas. Bet apie ką mes kalbėjom?

- Apie klausimus, kuriuos tu sau "uždavei", - šaltai atsakiau aš. Taip ir knietėjo pasakyti, kad Puaro su manim bendrauja tik kaip su sau naudingu kompanijonu, prieš kurį gali girtis, kiek tinkamas. Susivaldžiau. Jei jis nori nurodinėti, tegul.

- Na, greičiau, išklausykim juos, - paskubinau. To užteko šio žmogaus tuštybei patenkinti. Vėl jis atsiložė, sugrįžęs į ankstesnę pozą.

- Pirmą klausimą mes jau svarstėm: *"Kodėl lordas Edgvairas apsigalvojo dėl skyrybų?"* Dvi mintys man šovė į galvą. Vieną tu jau žinai. Antrasis klausimas, kurio savęs klausiu būtų toks: *"Kas atsitiko su tuo laišku? Kam buvo naudinga, kad lordas Edgvairas ir jo žmona toliau būtų surišti vedybiniais saitais?"* Trečiasis: *"Ką reiškė ta jo veido išraiška, kurią tu matei, atsigręžęs vakar rytą?"* Gali atsakyti, Hastingsai?

Papurčiau galvą.

- Neturiu supratimo.

- Tu tikras, kad nieko neišsigalvojai? Kartais tavo vaizduotė neblogai suveikia *un peu vif* *.

- Ne, ne, - energingai paprieštaravau. - Neklystu.

- *Bien* **. Tada tą faktą reikia išsiaiškinti. Mano ketvirtasis klausimas dėl pensnė. Nei Džein Vilkinson, nei Karlota Adams nedėvi akinių. *Taigi, kodėl tie akiniai atsidūrė Karlotos rankinėje?* Ir penktasis mano klausimas: *"Kodėl ir kas skambino telefonu,*

---

* Un peu vif - truputį per staigiai (pranc.).

** Bien - gerai (pranc.).

norėdamas sužinoti, ar Džein Vilkinson esanti Čisvike?" Štai tie klausimai, mano bičiuli, kuriais aš kamuoju save. Jei galėčiau bent kokią, juos paaiškinančią teoriją susikurti, mano *amour propre* * taip nenukentėtų.

- Yra dar ir kiti klausimai, - įsiterpiau aš.

- Pavyzdžiui?

- Kas įtraukė Karlotą Adams į tą apgaulę? Kur ji buvo tą vakarą prieš ir po dešimtos valandos? Kas tas "D.", kuris davė auksinę dėžutę jai?

- Šie klausimai savaime aiškūs. Trūksta subtilumo. Tai faktais paremti klausimai. Bet kurią minutę galim išaiškinti. O mano klausimai, *mon ami* **, psichologiniai. Pilkoji smegenų masė...

- Puaro! - beviltiškai sušukau aš. Pajutau, kad bet kuria kaina turiu jį sustabdyti. - Atsibodo klausytis to paties.

- Tu kalbėjai apie vizitą šįvakar?

Puaro žvilgtelėjo į savo kišeninį laikrodį.

- Tiesa. Tuoj paskambinsiu ir sužinosiu, ar patogu.

Jis grįžo po kelių minučių.

- Viskas gerai, einam.

- Kur gi?

- Į sero Montagu Kornerio namus Čisvike. Norėčiau truputį daugiau sužinoti apie tą telefoninį pokalbį.

---

* Amour propre - mano savimeilė (pranc.).

** Mon ami - mano drauge (pranc.).

XV

SERAS MONTAGU KORNERIS

Kai mes pasiekėm sero Montagu Kornerio namus prie Čisviko upės, buvo maždaug dešimta valanda. Didelis namas ant aukštų pamatų.

Mus įleido į gražiais apmušalais išdabintą holą. Dešinėje pro atviras duris pamatėm svetainę, ilgą, blizgantį, žvakėmis apšviestą stalą.

- Prašom čia.

Liokajus vedė mus plačiais laiptais į ilgą kambarį antrame aukšte, kurio langai žvelgė į upę.

- Mesje Erkiulis Puaro, - pranešė liokajus.

Puikiai išplanuotas kambarys, dvelkiantis senove ir rūpestingai užtemdytomis lempomis. Netoli atviro lango, kambario kampe stovėjo bridžo stalas, aplink jį sėdėjo keturi žmonės. Kai mes įėjom, vienas iš tų keturių pakilo, sutikdamas mus.

- Labai malonu susipažinti, mesje Puaro.

Susidomėjęs apžiūrėjau serą Montagu Kornerį. Žydiška veido išraiška, protingomis juodomis akimis ir rūpestingai sutvarkytu peruku. Neaukšto ūgio, sakyčiau, nedaugiau kaip 5 pėdos 8 coliai. Labai nenatūralios manieros.

- Leiskit jums pristatyti misterį ir misis Vidburnus.

- Mes jau esame anksčiau susitikę, - linksmai atsiliepė misis Vidburn.

- Ir misteris Rosas.

Rosas buvo malonaus veido, šviesiaplaukis, maždaug 22 metų jaunuolis.

- Aš sutrukdžiau jums žaidimą. Milijoną kartų atsiprašau, - pasakė Puaro.

- Visiškai ne. Mes dar nepradėjom. Tik kortas ėmėm dalinti. Kavos, mesje Puaro?

Puaro atsisakė, bet sutiko išgerti seno brendžio. Jį atnešė didžiulėse taurėse. Mums besiurbčiojant brendį, seras Montagu Korneris paskaitė lekciją. Jis kalbėjo apie japonų šriftą, kinų laką, persų kilimus, prancūzų impresionistus, moderniąją muziką ir kai kurias Einšteino teorijas. Paskui jis atsiložė ir geraširdiškai šyptelėjo. Jis gėrėjosi savimi - buvo aiškiai matyti. Prieblandoje jis atrodė panašus į viduramžių herojų. Visame kambaryje buvo gausu meno ir kultūros pavyzdžių.

- O dabar, sere Montagu, - pasakė Puaro, - aš daugiau nebepiktnaudžiausiu jūsų vaišingumu, bet eisiu prie reikalo, savo vizito tikslo.

Seras Montagu sumojavo ranka, keistai panašia į leteną su paukščio nagais.

- Nėra ko skubėti. Marios laiko prieš akis.

- Tą visad jauti šiuose namuose, - atsiduso misis Vidburn. - Taip nuostabu.

- Nė už milijoną svarų negalėčiau gyventi Londone, - pasakė seras Montagu. - Čia žmogų supa rami, senojo pasaulio aplinka, kurią šiais įtemptais laikais mes, deja, atstūmėm nuo savęs.

Man staiga į galvą šovė mintis, kad jei kas nors iš tiesų pasiūlytų serui milijoną svarų, senojo pasaulio ramybė išlakstytų į šipulius, bet susivaldęs atsikračiau tokių eretiškų minčių.

- Pagaliau, kas yra pinigai? - sumurmėjo misis Vidburn.

- A! - susimąstęs ištarė misteris Vidburnas ir išsiblaškęs subarškino monetas kelnių kišenėje.

- Arči, - priekaištingai pasakė misis Vidburn.

- Atsiprašau, - pasakė misteris Vidburnas ir liovėsi barškinęs.

- Jaučiu, kad kalbėdamas apie nusikaltimus tokioje aplinkoje, nedovanotinai nusikalsiu, - atgailaujančiu balsu pradėjo Puaro.

- Visai ne, - seras Montagu atlaidžiai mostelėjo ranka. -

Nusikaltimas gali būti lyg meno kūrinys. O seklys - tikras menininkas. Žinoma, aš to netaikau policijai. Šiandien buvo inspektorius. Savotiškas žmogus. Jis, pavyzdžiui, niekad nėra girdėjęs apie Benvenutą Čelinį.

- Manau, jis atėjo dėl Džein Vilkinson, - pasakė misis Vidburn, akimirksniu susidomėjusi.

- Jai pavyko, kad vakar vakare buvo jūsų namuose, - pasakė Puaro.

- Taip atrodo, - pasakė seras Montagu. - Aš pakviečiau ją, žinodamas, kad ji graži, talentinga ir tikėdamas, kad gal galėsiu jai būti kuo nors naudingas. Ji ketino imtis menedžmento. Bet, pasirodo, man buvo lemta pasitarnauti jai kitokiu būdu.

- Džein visad sekėsi, - įsiterpė misis Vidburn. - Ji mirtinai troško atsikratyti lordo ir štai, kažkas nuėjo ir išlaisvino ją iš tos bėdos. Dabar ji ištekės už jaunojo hercogo. Visi taip sako. Jo motina siunta dėl to.

- Ji man padarė malonų įspūdį, - maloningai prisiminė seras Montagu. - Džein pasakė keletą labai protingų minčių apie graikų meną.

Nusišypsojau, įsivaizduodamas Džein, sakančią "taip" ir "ne", "iš tiesų, kaip nuostabu" savo stebuklingu giliu balsu. Seras Montagu buvo tokio tipo žmogus, kuris mokėjo dėmesingai klausytis savo paties minčių, ir tą laikė proto pasireiškimu.

- Edgvairas buvo keistuolis, žmonės taip kalba, - pasakė Vidburnas. - Drįstu teigti, jis turėjo gan daug priešų.

- Ar tiesa, Puaro, - paklausė misis Vidburn, - kad peilis buvo įsmeigtas tiesiog į stuburo smegenis?

- Visiškai teisingai, madam. Iš tikrųjų kvalifikuotai atlikta.

- Pastebiu jūsų menišką prigimtį, mesje Puaro, - pasakė seras Montagu.

- O dabar eikime prie mano vizito tikslo. Ledi Edgvair pakvietė prie telefono, kai ji sėdėjo prie pietų stalo. Aš kaip tik ir ieškau informacijos apie tą telefono skambutį. Gal leistumėt man ta tema apklausti jūsų namiškius?

- Be abejo, žinoma. Tik paspauskit tą skambutį, ar galite, Rosai?

Pasirodė liokajus. Aukštas, vidutinio amžiaus vyras, panašus į dvasininką. Seras Montagu paaiškino, kas norima sužinoti. Liokajus mandagiai atsisuko į Puaro.

- Kas pakėlė ragelį, kai suskambo telefonas? - pradėjo Puaro.

- Aš pats, sere. Telefonas yra nišoje, einant iš holo.

- Ar tas asmuo, kuris skambino, teiravosi ledi Edgvair ar mis Džein Vilkinson?

- Ledi Edgvair, sere.

- Kaip jis tiksliai kalbėjo?

- Kiek prisimenu, sere, aš pasakiau: "Alio". Tada balsas paklausė, ar tai Čisvikas 43434. Atsakiau, kad taip. Po to paprašė nepadėti ragelio ir po kurio laiko kitas balsas paklausė, ar čia Čisvikas 43434 ir, man atsakius teigiamai, jis pasakė: "Ar ledi Edgvair pietauja ten?" Atsakiau, kad ledi Edgvair pietauja čia. Balsas pasakė: "Prašau, norėčiau su ja pasikalbėti." Nuėjau prie stalo, kur jos didenybė pietavo ir pranešiau. Jos didenybė pakilo, ir jai parodžiau, kur telefonas.

- O paskui?

- Jos didenybė pakėlė ragelį ir paklausė: "Alio, kas kalba?" Po to ji pasakė: "Taip, ledi Edgvair klauso." Aš jau ruošiausi palikti jos didenybę, kai ji pašaukė mane ir pasakė, kad ryšys nutrūko. Ji sakė, kad kažkas nusijuokė į ragelį ir tikriausiai padėjo jį. Dar paklausė manęs, ar tas asmuo, kuris skambino, pasakė man savo pavardę. Ne, pasakiau. Štai taip viskas ir buvo, sere.

Puaro susiraukė.

- Ar jūs iš tikrųjų manote, kad tas telefono skambutis turi ką nors bendro su žmogžudyste, mesje Puaro? - pasidomėjo misis Vidburn.

- Sunku pasakyti, madam. Tiesiog keistas atvejis.

- Kartais žmonės pokštaudami skambina. Ir man taip buvo.

- *C'est toujours possible, Madame* *.

Jis vėl kreipėsi į liokajų.

- Ar balsas, kuris skambino, buvo moters ar vyro?

- Manau, moters, sere.

---

* C'est toujours possible, Madame - tai visada įmanoma, madam (pranc.).

- Koks tai balsas, aukštas ar žemas?

- Žemas, sere. Aiškus ir gan atsargus. - Jis patylėjo. - Gal aš apsirinku, sere, bet jis kalbėjo su užsieniečiams būdingu akcentu. "R" garsas labai ryškus.

- Kaip sakoma, ir škotai taip taria, Donaldai, - misis Vidburn nusišypsojo Rosui.

Rosas nusijuokė.

- Nekaltas, buvau prie stalo.

Puaro toliau kalbino liokajų.

- Kaip jūs manote, ar atpažintumėt tą balsą, jei kada nors vėl jį išgirstumėt?

Liokajus abejojo.

- Negaliu tikrai pasakyti, sere. Gal ir galėčiau. Manau, kad galėčiau.

- Ačiū, bičiuli.

- Ačiū, sere.

Liokajus palenkė galvą ir lyg vyskupas pasitraukė.

Seras Montagu Korneris ir toliau labai draugiškai reprezentavo senąjį pasaulį. Jis įkalbėjo mus palikti ir sulošti bridžą. Aš atsiprašau - pastatyta suma buvo didesnė negu pageidaučiau. Jaunajam Rosui, rodės, palengvėjo, kad kažkas užėmė jo vietą. Mes abu sėdėjom, stebėdami keturių žaidimą. Vakaras baigėsi stambiu finansiniu Puaro ir sero Montagu laimėjimu.

Paskui mes padėkojom šeimininkui ir išėjom. Rosas ėjo su mumis.

- Keistas žmogelis, - prakalbo Puaro, kai įžengėm į naktį.

Naktis buvo puiki, ir mes nusprendėm neiškviesti taksi telefonu, o paėjėti pėsčiomis iki tol, kol paimsim taksi.

- Taip, keistuolis tas žmogus, - vėl prašneko Puaro.

- Labai turtingas žmogelis, - žvaliai pridūrė Rosas.

- Manau, kad taip.

- Atrodo, kad jam patinku. Tikiuosi ir toliau taip tęsis. Toks vyras užnugaryje daug ką reiškia.

- Jūs aktorius, misteri Rosai?

Rosas atsakė teigiamai. Pasirodo, jis šiek tiek nusiminęs,

kad jo vardas nepelnė greito prisipažinimo. Tačiau neseniai jis vaidino kažkokioj nuobodžioj pjesėj, verstoj iš rusų kalbos, ir susilaukė neblogų recenzijų. Kai mes jį paguodėm, Puaro, lyg tarp kitko, paklausė:

- Jūs pažinojot Karlotą Adams, ar ne?

- Ne. Mačiau šį vakar laikraštyje pranešimą apie jos mirtį. Per didelė dozė neaiškių vaistų ar kažkas panašaus. Idiotišku būdu svaiginasi šios merginos.

- Labai, liūdna. Ji buvo iš tiesų protinga.

- Neabejoju.

Jis nerodė susidomėjimo kitais aktoriais, tik savimi.

- Ar jūs apskritai matėt ją vaidinant? - paklausiau.

- Ne, tokie spektakliai ne mano skoniui. Kažkoks visuotinis susižavėjimas jais šiuo metu, bet nemanau, kad tai ilgai tęsis.

- A! - pasakė Puaro. - Štai ir taksi.

Jis pamojavo lazda.

- Aš turbūt eisiu pėsti, - pasakė Rosas. - Važiuosiu metro nuo Hamersmito.

Netikėtai jis nervingai nusijuokė.

- Keistas dalykas. Tie pietūs vakar.

- Taip?

- Mūsų buvo trylika. Vienas svečias paskutinę minutę neatėjo. Mes to nepastebėjom iki pat pietų pabaigos.

- Kas pirmasis pakilo nuo stalo? - paklausiau aš.

Jis trumpai sukikeno.

- Aš, - atsakė jis.

XVI

VIEN DISKUSIJOS

Kai grįžom namo, radom belaukiantį Džepą.

- Pamaniau, užsuksiu ir paplepėsiu su tavim, mesje Puaro, - linksmai prašneko jis.

- *Eh bien* *, mano gerasis bičiuli, kaip sekasi?

- Na, ne per geriausiai, tiesą sakant. - Jis atrodė nusiminęs. - Gali man kuo padėti, mesje Puaro?

- Man kilo pora idėjų, su kuriomis norėčiau tave supažindinti, - pasakė Puaro.

- Tavo idėjos! Žinai, kai kuriais atžvilgiais tu esi keistuolis. Ne dėl to, kad nenorėčiau jas išgirsti. Noriu. Tavo keistos formos galvelėje būna gerų dalykų.

Šiek tiek šaltai priėmė Puaro tą komplimentą.

- Ar turi kokių minčių dėl tos ledi imitacijos? Būtent tai norėčiau išgirsti. Ką, mesje Puaro? Kaip manai? Kas ji?

- Kaip tik apie ją ir norėjau su tavim pasikalbėti.

Jis paklausė Džepo, ar jis girdėjęs apie Karlotą Adams.

- Girdėjau tą pavardę, tik neatsimenu, kur.

Puaro paaiškino.

- Ta pati! Ji kitus pamėgdžioja, taip? Kodėl tu į ją atkreipei dėmesį? Ką ketini toliau daryti?

Puaro papasakojo apie tas priemones, kurių mes ėmėmės ir tas išvadas, kurias padarėm.

- O dieve, atrodo, tu teisus. Drabužiai, skrybėlė, pirštinės ir t.t., ir šviesus perukas. Taip, galimas daiktas. Sakyčiau, tu, Puaro,

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

esi kaip tik tas, man reikalingas žmogus. Gerai padirbėta! Tik nesutinku, kad ji buvo nunuodyta. Gal per toli užsimojai. Nesu tos pačios nuomonės kaip tu. Tavo teorija truputį fantastiška. Aš daugiau patyręs už tave. Netikiu tuo "niekšo užkulisiuose" motyvu. Karlota Adams gera moteris, bet aš siūlyčiau vieną aš dviejų versijų. Ten eidama ji turėjo savo tikslą - gal ir šantažuoti, nes ji užsiminė, kad gaus pinigų. Susiginčijo. Jis užpyko, ji įniršo ir nužudė jį. Grįžus namo, ji palūžo, nervai neišlaikė. Juk ji nenorėjo nužudyti. Mano giliu įsitikinimu, ji pavartojo per didelę dozę vaistų sąmoningai, kaip lengviausią išeitį.

- Tai atrodo, sąlygoja tolesnius faktus?

- Na, be abejo, yra daug dalykų, kurių mes nežinom. Dar daug kruopštaus darbo mūsų laukia. Kita versija būtų, kad ta apgaulė ir nužudymas neturi nieko bendro vienas su kitu. Tiesiog velniškas sutapimas.

Žinojau, kad Puaro nepritarė tai minčiai, nes išsisukinėdamas atsakė:

- *Mais oui, c'est possible* *.

- Arba, paklausyk, kaip į tai reaguoti? Apgaulė visai nekalta. Tačiau kažkas, išgirdęs apie tai, nutaria, kad gali ją puikiai pasinaudoti savo tikslams. Nebloga idėja?

Jis patylėjo, po to tęsė:

- Bet aš asmeniškai labiau vertinu idėją Nr.1. Šiaip ar taip mes sužinosim, koks ryšis tarp jo didenybės lordo ir tos merginos.

Puaro papasakojo jam apie laišką į Ameriką, kuri išsiuntė kambarinė, ir Džepas sutiko, kad jis gali mums daug pasitarnauti.

- Aš užsiimsiu tuo nedelsiant, - pasakė jis, pasižymėdamas užrašų knygelėje.

- Lieku tos nuomonės, kad ta dama - žudikė, nes kol kas nieko kito neįtariu, - pasakė jis, dėdamas knygelę į vietą.

- Dabar apie kapitoną Maršą, nuo šiol gavusį lordo titulą. Jo motyvas ypač ryškus. Be to, bloga reputacija. Sunkioje finansinėje padėtyje ir ne per daug sąžiningas, kai susiduria su pinigais. Dar daugiau, vakar rytą jis susipyko su savo dėde. Apie tai jis man pats pasakojo, kas irgi negerai kvepia. Taip, jis tinkamiausias

---

* Mais oui, c'est possible - taip, įmanoma (pranc.).

kandidatas į įtariamuosius. Bet vakar vakarui jis turi alibi. Buvo operoj su Dorthaimeriais. Turtingi žydai. Grosven Skveras. Patikrinau, viskas teisingai. Jis su jais pietavo, po to nuėjo į operą, o vėliau vakarieniavo pas Sobranį. Tai štai kaip.

- O madmuazelė?

- Turi galvoje dukrą? Jos taip pat nebuvo namie. Pietavo su kažkokiais žmonėmis, pavarde Karthev Vest. Jie nuvedė ją į operą ir po to palydėjo į namus. Ji grįžo be ketvirčio dvylikta valanda. Taigi ji irgi atkrenta. Sekretorė atrodo atkrenta - patyrusi, sąžininga moteris. Yra dar liokajus. Nepasakyčiau, kad jis man labai patinka. Nenatūralu, kai vyras tokios gražios išvaizdos. Kažkas įtartina jame ir savotiškai keistai jis pasisamdė į lordo Edgvairo namus. Taip, aš jį nuodugniai tikrinu. Tačiau, deja, nematau jokio motyvo nužudyti.

- Nepaaiškėjo jokių naujų faktų?

- Yra pora, sunku pasakyti, ar jie ką nors reiškia. Pirmiausia dingo lordo Edgvairo raktas.

- Nuo paradinių durų?

- Taip.

- Iš tikrųjų įdomu.

- Kaip sakiau, tai gali reikšti daug arba visai nieko. Pagyvensim - pamatysim. Mano manymu, štai kas svarbiau. Lordas Edgvairas vakar paėmė pinigų pagal čekį... nelabai didelę sumą... tik šimtą svarų. Pinigai prancūziškais banknotais. Mat jis ruošėsi šiandien išvykti į Paryžių, dėl to ir pasiėmė tuos pinigus. Taigi tie pinigai dingo.

- Kas jums pasakė apie tai?

- Mis Kerol. Tai ji paėmė juos pagal čekį. Jai paminėjus apie juos, pastebėjau, kad jų nerasta.

- Kur jie buvo vakar vakare?

- Mis Kerol nežinanti. Padavė juos lordui Edgvairui apie pusę ketvirtos valandos. Jie buvo banko voke. Tuo metu jis buvo bibliotekoje. Paėmė juos ir pasidėjo ant stalo šalia savęs.

- Verta pamąstyti. Reikalas komplikuojasi.

- Arba aiškėja. Beje, apie žaizdą.

- Taip?

- Gydytojas sako, kad smogta ne paprastu kišeniniu peiliu. Panašu, bet ašmenys kitokios formos. Ir nepaprastai aštrūs.

- Ne skustuvas?

- Ne, ne, mažesnis.

Puaro, susimąstęs suraukė kaktą.

- Pasirodo, naujasis lordas Edgvairas mėgsta juokauti, - pastebėjo Džepas. - Jam linksma, kad jis įtariamas. Jis įsitikino, kad mes iš tiesų įtarėme jį nužudymu. Keistai atrodo.

- Galimas daiktas, kad toks jo sumanymas.

- Panašiau į negryną sąžinę. Dėdės mirtis jam pačiu laiku. Taip kitko, jis jau persikėlė į tuos namus.

- O kur jis prieš tai gyveno?

- Martin gatvėje, Sent Džordžo Roude. Nelabai puiki kaimynystė.

- Tau reiktų pasižymėti tą adresą, Hastingsai.

Taip ir padariau, nors nusistebėjau. Jei Ronaldas persikėlė į Ridžent Geit gatvę, jo ankstesnis adresas vargu ar bus reikalingas.

- Aš vis dėlto manau, kad ta Adams nužudė, - pasakė Džepas pakildamas. - Puikiai suveikei, Puaro, kad tą pastebėjai. Tačiau juk tu vaikštinėji po teatrus, linksminiesi. Tau dingteli į galvą tokie dalykai, kurie negali dingtelėti man. Gaila, kad nėra aiškaus motyvo, tačiau tikiuosi jis netrukus paaiškės, kruopščiai padirbėjus.

- Yra dar vienas asmuo, turintis motyvą, kuriam tu neskyrei reikiamo dėmesio, - pažymėjo Puaro.

- Kas jis, sere?

- Džentelmenas, kuris, sakoma, norįs vesti lordo Edgvairo žmoną. Turiu galvoje Mertono hercogą.

- Taip, suprantama, jis turi motyvą. - Džepas nusijuokė. - Bet nepanašu, kad džentelmenas su tokia padėtimi žudytų. Šiaip ar taip jis Paryžiuje.

- Tai tu jo rimtai neįtari, ką?

- Na, Puaro, o tu?

Ir juokdamasis iš tos idėjos absurdiškumo, Džepas išėjo.

XVII

LIOKAJUS

Rytojaus diena buvo neveikli, o Džepui sekėsi. Mums begeriant arbatą, jis apsilankė. Įraudęs, įniršęs.

- Padariau stambią klaidą.

- Negali būti, drauguži, - ramino Puaro.

- Padariau. Leidau, kad tas liokajus praslystų man pro pirštus.

- Jis dingo?

- Taip. Paspruko. Aš todėl ir keikiu save, kaip užkietėjusį idiotą, kad jo beveik neįtariau.

- Nusiramink, nusiramink.

- Lengva kalbėti. Ir tu nenusiramintum, jei taip gautum į kailį valdyboj. O! Ne pirmą kartą jis pasprunka. Prityręs.

Džepas šluostėsi kaktą, jis atrodė, kaip nelaimės įsikūnijimas. Puaro, lyg višta padėjus kiaušinį, kudakavo, visokiais garsais ramindamas anglų charakterį, aš įpyliau stipraus viskio su soda ir pastačiau stiklą priešais niūrų inspektorių. Jis truputį prašviesėjo:

- Na, - pasakė jis. - Aš nieko prieš.

Netrukus jis ėmė linksmiau kalbėti.

- Net ir dabar nesu tikras, kad jis žudikas. Tas jo pabėgimas, suprantama, nedorai atrodo, bet gali būti kitos priežastys. Supranti, aš buvau pradėjęs užsikabinti už jo. Pasirodo, jis sukinėjosi kai kuriuose naktiniuose klubuose, turinčiuose blogą reputaciją. Neeilinis atvejis. Kai kas rafinuoto ir šlykštaus. Jis iš tiesų nedoras tipas.

- *Tout de même* *, nebūtinai reiškia, kad jis žudikas.

- Tiksliai! Gal jis įtrauktas į kokį nors nešvarų biznį, bet nebūtinai jis - žudikas. Nes labiau negu bet kada aš įsitikinęs, kad ta mergina Adams kalta. Tačiau dar nieko neturiu tam įrodyti. Šiandien siunčiau vyrus padaryti kratą jos bute, bet nieko, kas verta dėmesio, neradom. Ji buvo atsargi. Nelaikė jokių laiškų, išskyrus kelis dalykiškus raštus apie finansinius kontaktus. Visi tvarkingai suregistruoti, priklijuotos etiketės. Pora laiškų iš sesers Vašingtone. Nuoširdūs, atviri. Keli senoviški papuošalai - nieko naujo ar brangaus. Ji nerašė dienoraščio. Visai nieko nesako jos leidimas į teatrą ir čekių knygelė. Po galais, atrodo, ši mergina neturėjo jokio asmeninio gyvenimo!

- Ji buvo užsidarusi, tai tiesa, - susimąstęs tarė Puaro. - Gaila, žiūrint iš mūsų pozicijų.

- Aš kalbėjausi su moterim, kuri tvarkė jos kambarį. Nieko. Mačiausi su ta mergina, berods, jos drauge, kuri turi skrybėlių krautuvę.

- A! Ir ką galvoji apie mis Draiver?

- Ji atrodo smarki, sumani. Tačiau ir ji niekuo negalėjo padėti. Manęs tai nestebina. Daugumos dingusių merginų, kurias aš turėjau surasti, šeimų nariai ir draugai visuomet tvirtina tą patį: "Ji buvo linksmo ir švelnaus būdo ir neturėjo jokio vyriškio." Nenatūralu, nes netiesa! Merginos turi turėti draugų - vyriškių. Netvarka, jei neturi. Tas kvailas giminių ir draugų nesupratingumas labai apsunkina detektyvo gyvenimą.

Jis patylėjo, įkvėpė, o aš pripildžiau jo taurę.

- Dėkoju, kapitone Hastingsai, aš ne prieš išgerti. Na, štai kaip išėjo. Turi ieškoti ir ieškoti. Yra apie tuzinas jaunuolių, su kuriais ji eidavo vakarieniauti ar šokti, bet nėra įrodymų, kad kuris nors iš jų jai reiškė daugiau už kitus. Tai dabartinis lordas Edgvairas, tai Brajenas Martinas, kino aktorius, pusė tuzino kitų, bet nieko ypatingo ir nepaprasto. Tavo idėja "vyras užkulisiuose" netinka. Manau, sužinosit, jog ji veikė viena. Dabar aš ieškau ryšio tarp jos ir nužudytojo. Jis turi būti. Manau, man teks vykti į Paryžių. Juk ant tos mažos auksinės dėžutės parašyta Paryžius, o

---

* Tout de même - vis dėlto (pranc.).

praeitą rudenį velionis lordas Edgvairas net keletą kartų važiavo į Paryžių. Taip man mis Kerol sakė. Ji lankėsi aukcionuose ir pirko antikvarinius daiktus. Taip, turiu vykti į Paryžių. Tardymas rytoj. Be abejonės, jis bus atidėtas. Po to aš išplauksiu popietiniu garlaiviu.

- Tu pašėlusiai energingas, Džepai. Stebini mane.

- Taip, o tu aptingai. Sėdi ir galvoji! Ir tai tu vadini savo pilkosios smegenų masės veikla. Nieko gero. Tu turi pats ieškoti faktų. Juk jie neateis patys pas tave.

Mažoji tarnaitė pravėrė duris.

- Misteris Brajenas Martinas, sere. Jūs užsiėmęs ar priimsit jį?

- Aš išeinu, mesje Puaro. - Džepas pakilo. - Regis, visos teatro žvaigždės ieško tavo patarimų.

Puaro kukliai truktelėjo pečiais, o Džepas nusijuokė.

- Tu tikriausiai tapai milijonierium, Puaro. Ką darai su pinigais? Taupai?

- Be abejo, taupau. O, kalbant apie pinigų disponavimą, kam lordas perleidžia savo turtą?

- Nenustatytą nuosavybės dalį jis paliko dukrai, penkis šimtus - mis Kerol. Jokio kito palikimo nėra. Labai paprastas testamentas.

- O kada jis parašytas?

- Po to, kai žmona jį paliko, maždaug prieš du metus. Tarp kitko, jis visai nušalino ją nuo savo turto.

- Kerštingas žmogus, - tyliai sumurmėjo Puaro.

Linksmai taręs: "Iki pasimatymo!", - Džepas išėjo.

Įėjo Brajenas Martinas. Jis buvo nepriekaištingai apsirengęs, atrodė labai išvaizdus, bet man pasirodė, kad jis ne ypač laimingas, ir veide matėsi nuovargio pėdsakai.

- Bijau, kad per ilgai užtrukau, neatėjau pas jus, - atsiprašydamas pasakė Brajenas. - Ir, be to, aš kaltas, kad atėmiau tiek jūsų brangaus laiko.

- *En verité?* *

- Taip, mačiau tą ledi, apie kurią kalbėjom. Ginčijausi,

---

* En verité? - iš tiesų? (pranc.).

maldavau jos, bet viskas veltui. Jis nenori nė girdėti apie tai, kad įtraukčiau jus į tą reikalą. Todėl, bijau, kad reikės visa tai užbaigti. Apgailestauju, kad sutrukdžiau jus...

- *Du tout, du tout* *, - maloniai kalbėjo Puaro. - Aš to ir tikėjausi.

- Ką? - Jaunuolis apstulbo. - Jūs to tikėjotės? - paklausė jis suglumęs.

- *Mais oui* **. Kai jūs sakėt, kad pasitarsit su drauge, aš numačiau, kad viskas bus taip, kaip ir įvyko.

- Tai jūs turit savo teoriją?

- Mesje Martinas, seklys, visuomet turi savo teoriją. Iš jo to tikimasi. Nors aš pavadinčiau ją maža idėja, o ne teorija. Tai tik pirmasis etapas.

- O antrasis?

- Jei ši mažytė idėja pasitvirtina, tuomet aš jau žinau! Kaip matote, visai paprasta.

- Norėčiau, kad man papasakotumėt, kokia ta jūsų teorija... ta jūsų mažytė idėja?

Puaro maloniai papurtė galvą.

- Dar viena taisyklė. Seklys niekad nieko neatskleidžia.

- Ar negalit bent mintį pakišti?

- Ne. Tik pasakysiu, kad sukūriau savo teoriją, kai tik jūs paminėjot auksinį dantį.

Brajenas Martinas spoksojo nustebęs.

- Esu absoliučiai išmuštas iš vėžių, - jis pareiškė. - Niekaip negaliu suvokti, į ką jūs taikote. Jei bent užuominą duotumėt.

Puaro šypsojosi ir purtė galvą.

- Pakeiskime temą.

- Gerai, bet pirmiausia leiskite jums užmokėti.

Puaro mostelėjo nesutikdamas.

- *Pas un sou* ***! Aš juk nieko nepadariau, kad jums padėčiau.

---

* Du tout - visai (pranc.).

** Mais oui - o taip (pranc.).

*** Pas un sou - nekalbėkit (pranc.).

- Aš sugaišinau jus...

- Kai reikalas sudomina mane, niekad neprisiliečiu prie pinigų. O jūsų atvejis mane labai sudomino.

- Džiaugiuosi, - pratarė sunerimęs aktorius. Jis atrodė galutinai priblokštas.

- Na, - maloniai pasakė Puaro. - Pakalbėkime apie ką nors kita.

- Ar Skotland Jardo žmogų aš sutikau ant laiptų?

- Taip, inspektorius Džepas.

- Šviesa buvo tokia blausi, kad suabejojau. Beje, jis buvo užsukęs ir klausė manęs apie tą vargšę merginą Karlotą Adams, kuri mirė nuo per didelės veronalio dozės.

- Jūs ją gerai pažinojot?

- Karlotą Adams? Nelabai gerai. Mes pažįstami nuo pat vaikystės Amerikoj. Pora kartų atsitiktinai susidūriau su ja čia, bet daugiau neteko. Labai gailėjaus, išgirdęs apie jos mirtį.

- Jums ji patiko?

- O taip. Su ja kalbėtis buvo nepaprastai lengva.

- Kupina užuojautos mergina. Tą patį ir aš pastebėjau.

- Manau, galvojama, kad tai savižudybė? Nieko negalėjau tam inspektoriui padėti. Karlota visad buvo labai užsidariusi.

- Aš nemanau, kad tai savižudybė, - pasakė Puaro.

- Sutinku, daugiau panašu į nelaimingą atsitikimą.

Abu patylėjo. Puaro šyptelėjo:

- Istorija apie lordo Edgvairo mirtį darosi intriguojanti, ar ne?

- Tiesiog stulbinanti. Gal žinote, ar jie turi kokią nors idėją, kas nužudė - dabar, kai Džein jau nebeįtariama?

- *Mais oui* *, įtaria, rimtai įtaria vieną asmenį.

Brajenas susijaudino:

- Iš tikrųjų? Ką?

- Dingo liokajus. Suprantate - pabėgimas yra tas pats, kaip prisipažinimas.

- Liokajus! Tikrai stebinat mane.

---

* Mais oui - o taip (pranc.).

- Nepaprastai gražus vyras. *Il vous ressemble un peu* *, - nusilenkė jis, sakydamas tą komplimentą.

Be abejonės! Dabar aš suprantau kodėl, kai pirmą kartą pamačiau liokajų, man dingtelėjo, kad kažkur matytas jo veidas.

- Jūs man meilikaujate, - nusijuokė Brajenas Martinas.

- O, ne, ne. Argi visos jaunos merginos, tarnaitės, visai jaunučiukės, mašininkės, aukštuomenės damos, argi jos nedievina, netirpsta prieš Brajeną Martiną? Ar yra bent viena, kuri atsispirtų jūsų kerams?

- Yra, manau, ir nemažai, - pasakė Martinas. Jis ūmai atsistojo.

- Dar kartą atsiprašau jūsų už sutrukdymą. Dėkoju.

Jis paspaudė mums rankas. Man jis netikėtai pasirodė vyresnis negu buvo. Veide atsispindėjo nuovargis.

Miriau iš nekantrumo, ir kai tik durys paskui jį užsidarė, išsyk pratrūkau:

- Puaro, ar iš tikrųjų tu tikėjaisi, kad jis vėl ateis ir tu atsisakysi tirti tuos keistus dalykus, kurie nutiko jam Amerikoj?

- Tu juk girdėjai, ką aš kalbėjau, Hastingsai.

- Bet, - aš logiškai samprotavau toliau, - tokiu atveju, tu turi žinoti, kas ta paslaptinga mergina, su kuria jis ketino tartis?

Puaro šypsojosi.

- Mano bičiuli, turiu mažytę idėją. Kaip sakiau, ji atsirado, paminėjus tą auksinį dantį ir, jei mano mažytė idėja teisinga, žinau, kas ta mergina; žinau, kodėl ji neleido Martinui pasitarti su manimi; žinau viso reikalo esmę. O tu irgi galėtum žinoti, jei pasitelktum protą, kurį tau suteikė Dievas. Nes kartais man iš tiesų dingojasi, kad per neapsižiūrėjimą jis tavęs nepastebėjo.

---

* Il vous ressemble un peu - jis truputį į jus panašus (pranc.).

XVIII

DAR VIENAS VYRAS

Aš neapsiimu detaliai aprašyti nei lordo Edgvairo, nei Karlotos Adams bylų teismo kvotos. Karlotos Adams bylos nuosprendis - mirtis dėl nelaimingo atsitikimo. Lordo Edgvairo byla, po to, kai buvo pateikti identifikacijos ir medicininiai parodymai, buvo atidėta. Skrodimas parodė, kad mirtis ištiko ne anksčiau, kaip valandą po pietų, o galimas daiktas, dar valandą po to. Taigi nustatyta - tarp 10 ir 11 valandos, galbūt ankstesnio laiko naudai.

Nepaaiškėjo nė vienas faktas dėl Džein Vilkinson impersonifikicijos. Liokajaus išvaizdos aprašymas buvo išspausdintas laikraštyje, ir susidarė bendras įspūdis, kad įtariamasis nusikaltėlis yra būtent tas liokajus. Į istoriją apie Džein Vilkinson vizitą buvo žiūrima, kaip į įžūlų prasimanymą. Nieko nebuvo pasakyta apie sekretorės patvirtinančius parodymus. Visų laikraščių skiltyse buvo rašoma apie nužudymą, bet tikros informacijos - labai mažai.

Žinojau, kad tuo metu Džepas intensyviai dirbo. Todėl inertiška Puaro pažiūra vedė mane iš kantrybės. Man dingtelėjo įtarimas, kad tai besiartinančios senatvės požymis - ir ta mintis šmėkštelėjo ne pirmą kartą. Jo širdinga atgaila neįtikino manęs.

- Mano amžiaus žmogus tausoja save nuo nemalonumų, - aiškino jis.

- Bet, Puaro, mano mielas bičiuli, negalvok apie savo amžių, - protestavau aš. Žinojau, kad gydymas sugestija - pati moderniausia idėja.

- Tu, kaip visada, trykšti energija, - rimtai tęsiau. - Tu

pačiame jėgų žydėjime, Puaro, pačioj aukštumoj. Jei tu tik panorėtum, eitum, išeitum į gatvę ir bematant išspręstum šią bylą.

Puaro atsakė, kad jis bevelytų spręsti ją, sėdėdamas namie.

- Bet negali taip elgtis, Puaro.

- Tiesa, nevisiškai taip.

- Noriu pasakyti, kad mes nieko nedarom! O Džepas viską daro.

- Man tas patogu.

- O man tas visai nepatinka. Noriu, kad tu veiktum.

- Aš gi veikiu.

- Ką?

- Laukiu.

- Ko lauki?

- *Pour que mon chien de chasse me rapporte le gibier* * - atsakė Puaro, ir jo akyse blykstelėjo žiburėlis.

- Ką tu turi omenyje?

- Gerąjį Džepą. Kam laikyti šunį ir pačiam loti? Džepas atneša mums savo fizinės energijos, kuria tu taip žaviesi, rezultatus. Jis turi daug įvairių priemonių savo dispozicijoje, aš jų neturiu.

Nuolat teiraujantis paaiškėjo, kad Džepas lėtokai rinko medžiagą. Jis patyrė nesėkmę Paryžiuje, bet po poros dienų jis užsuko pas mus, visai patenkintas savimi.

- Lėtokas darbas, - pasakė jis, - bet pagaliau mes kai ką pasiekėm.

- Sveikinu, bičiuli. Kas gi nutiko?

- Sužinojau, kad Eustono stotyje devintą valandą tą vakarą kažkokia šviesiaplaukė dama atidavė saugoti lagaminėlį į bagažo saugojimo kamerą. Buvo parodytas mis Adams lagaminėlis, ir jis identifikuotas teigiamai. Mat jis amerikiečių gamybos ir skiriasi nuo kitų.

- Aha! Eustonas. Viena iš artimiausių stočių iki Ridžent gatvės. Be abejonės, ji nuėjo ten, tualeto kambaryje nusigrimavo, po to lagaminėlį paliko. O kada jis buvo paimtas?

- Maždaug pusę 11 val. Klerkas sako, kad ta pati dama

* Pour que mon chien de chasse me rapporte le gibier - kad mano medžioklinis šuo man atneštų sumedžiotą žvėrį (pranc.).

paėmė.

Puaro linktelėjo.

- Turiu dar kai ką pasakyti. Ta Karlota Adams buvo Lijono Kornerio restorane prie Strando 11 valandą vakaro.

- Ak! *C'est très bien ça!* * Kaip sužinojai?

- Na, daugiau ar mažiau atsitiktinai. Matai, laikraščiuose paminėta maža auksinė dėžutė su rubino inicialais. Kažkoks reporteris aprašė ją straipsnyje apie narkotikų vartojimą jaunų aktorių tarpe. Tiesiog romantiški tauškalai sekmadienio spaudoj. Ta lemtinga aukso dėžutė su mirtinu turiniu joje, ir patetiška jaunos merginos, prieš kurią vėrėsi visas pasaulis, figūra! Ir tiesiog išreikštas susidomėjimas, kur ji praleido savo paskutinį vakarą, kaip jautėsi ir t.t. Na, pasirodo, tą žinutę perskaitė Korner restorano padavėja ir prisiminė, kad ledi, kurią ji aptarnavo tą vakarą, turėjo tokią pat dėžutę rankose. Ji prisiminė raides "K. A." ant jos. Susijaudinusi ėmė pasakoti savo draugėms. Gal laikraštis ją kuo apdovanos? Jaunas žurnalistas greit užsikabino ir šiandienos "Vakaro šauksme" bus neblogas sentimentalus straipsnis. Paskutinės talentingosios aktorės valandos. Laukė vyriškio, kuris taip ir neatėjo - ir dar apie tos padavėjos nuojautą, kad kažkas negerai jai, sere. Juk žinai tos nesąmones, Puaro?

- O iš kur tu taip greit sužinojai?

- O, na mūsų geri santykiai su " Vakaro šauksmo" redakcija. Kai energingas jaunuolis mėgino išgauti iš manęs kai kurių žinių, tuoj pat susigaudžiau. Tada nudūmiau tiesiai į Korner restoraną...

Taip, taip reikia veikti. Mane apėmė gailestis Puaro. Štai Džepas gauna visas žinios iš pirmų lūpų... na gal praleidžia kai kurias vertingas detales... O štai Puaro jaučiasi ramus ir patenkintas senomis, nuvalkiotomis žinomis.

- Kalbėjausi su ta mergina, ir, regis, ja galima tikėti. Ji negalėjo išrinkti Karlotos Adams nuotraukos, vėliau pareiškė, kad neypatingai įsidėmėjusi tos damos veidą. Jauna, tamsi, liekna ir labai puošniai apsirengusi, pasakė ta padavėja. Užsidėjusi moderniausio fasono skrybėlę. Norėčiau, kad moterys daugiau žiūrėtų į veidus, o mažiau - į skrybėles.

---

* C'est très bien ça! - tai labai gerai! (pranc.).

- Mis Adams veidą nelengva įsidėmėti, - pasakė Puaro. - Besikeičianti išraiška, judrus, jautrus.

- Sakyčiau, tu teisus. Šių dalykų analize nesidomiu. Dar mergina sakė, kad dama buvo juodai apsirengusi ir turėjo su savim lagaminėlį. Ji merginą ypač gerai įsidėmėjo, nes jai pasirodė keistoka, jog tokia puikiai apsirengusi dama nešiotųsi lagaminėlį su savim. Ji užsisakė plaktos kiaušinienės ir kavos, bet, merginos nuomone, ne valgymas jai rūpėjo, nes ji kažko laukė, nuolat žvilgčiodama į rankinį laikroduką. Kai mergina pateikė sąskaitą, tada ir pastebėjo tą dėžutę. Išsiėmusi iš rankinės ir pasidėjusi ant stalo, dama žiūrėjo į ją ir vis mįslingai šypsojosi, atidarydama ir vėl uždarydama. Padavėja įsidėmėjo tą dėžutę, nes ji tikrai puikus daikčiukas. "Norėčiau tokią turėti su savo inicialais iš rubinų," - pasakė ji. Sumokėjusi sąskaitą, mis Adams, atrodo, pasėdėjo ten dar valandėlę. Galų gale dar kartą pažvelgusi į laikroduką, regis, liovėsi laukus ir išėjo.

Puaro suraukė antakius.

- Tai buvo pasimatymas. Pasimatymas su asmeniu, kuris neatėjo. Ar Karlota Adams susitiko su juo vėliau? O gal nepavykus susitikti, nuėjo namo ir bandė iš ten jam pasiskambinti? O, kaip norėčiau žinoti! Kaip norėčiau žinoti.

- Tai tavo teorija, mesje Puaro. "Paslaptingas vyras - fone." Tai tik mitas. Nesakau, kad ji nieko nelaukė, taip galėjo būti. Gal ji paskyrė pasimatymą po to, kai reikalas su jo didenybe buvo tinkamai sutvarkytas. Na, mes žinom, kas atsitiko. Pasimaišė protas ir nudūrė. Bet ji ne iš tų, kurios pameta galvą ilgam. Pakeičia išvaizdą stotyje, pasiima lagaminėlį, eina į pasimatymą, o paskui ją apima tai, ką vadinam "reakcija į veiksmą". Baimė to, ką padarė. O kai jos draugas neateina, ji visai palūžta. Gal tas asmuo žinojo, jog ji tą vakarą eis į Ridžent gatvę. Ji pajuto, kad žaidimas baigtas, ir tuomet išsiima savo mažąją dėžutę su narkotikais. Didesnė jų dozė, ir galas. Bent nepakars. Ką gi, viskas taip aišku, kaip štai matau tavo nosį.

Puaro ranka abejojančiai nuklydo prie nosies, po to pirštai nuslinko prie ūsų. Švelniai ir išdidžiai juos paglostė.

- Nėra jokių "paslaptingojo vyro fone" įrodymų, - užsispyręs

pakartojo Džepas, norėdamas pasirodyti pranašesniu. - Iki šiol dar neturiu įrodymų apie jos pokalbį su jo didenybe, bet turėsiu - tai tik laiko klausimas. Turiu prisipažinti, nusivyliau dėl Paryžiaus, bet devyni mėnesiai - gan ilgas laiko tarpas. Mano žmonės ten dar tebevykdo paiešką. Gal kas išaiškės. Žinau, kad tu kitaip manai. Bukagalvis senis, štai kas esi.

- Pradžioj įžeidi mano nosį, o paskui - galva užkliūva!

- Tai tik stilistinė priemonė, - nuramino Džepas. - Nenorėjau įžeisti.

- Neatleidžiam, - atsiliepiau aš.

Puaro sutrikęs žvalgėsi nuo vieno prie kito.

- Kokių nors įsakymų? - gyvai pasiteiravo Džepas prie durų.

Puaro atlaidžiai jam nusišypsojo.

- Isakymų? Ne. Tik vienas pasiūlymas.

- Nagi, koks? Sakyk.

- Siūlau patikrinti visus taksi. Raskite tą, kuris vežė keleivį, galbūt du keleivius, taip, du keleivius maždaug nuo Kavent Garden į Ridžent gatvę. Tą vakarą, kai buvo nužudytas lordas Edgvairas. Kalbant apie laiką, tikriausiai bus maždaug be 20 min. 11 val. vakaro.

Džepas pritariamai mirktelėjo. Jis atrodė lyg judrus terjeras.

- Tokia idėja, ar ne? Na, aš tai padarysiu. Niekam nepakenksiu, o tu kartais neblogai susigaudai.

Kai tik jis išėjo, Puaro pakilo ir su didžiule energija ėmė šepečiu valyti savo skrybėlę.

- Neklausinėk nieko, mano bičiuli. Geriau atnešk man truputį benzino. Ant mano liemenės šįryt nukrito gabalėlis omleto.

Atnešiau.

- Šį kartą, - pasakiau, - manau, apseisiu be klausimų. Viskas ir taip aišku. Bet ar iš tiesų tu taip manai?

- *Mon ami* *, šiuo metu aš užsiėmęs tualetu. Atleisk man, bet tavo kaklaraištis man nepatinka.

- Puikus kaklaraištis, - paprieštaravau aš.

- Kadaise gal ir buvo. O dabar jis - artėjančios senatvės požymis, kaip tu buvai malonus pritaikyti man. Maldauju, pakeisk

---

* Mon ami - mano bičiuli (pranc.).

jį kitu ir taip pat nusivalyk dešinę rankovę.

- Ar mes ketiname aplankyti karalių Džordžą? - sarkastiškai užklausiau.

- Ne, ne, bet šįryt laikraštyje skaičiau, kad Mertono hercogas grįžo į Rūmus. Kaip suprantu, jis - anglų aristokratijos galva. Noriu jį pagerbti.

Puaro pažiūros toli gražu ne socialistinės.

- Kodėl mes važiuojam pas hercogą?

- Noriu jį pamatyti.

Tai buvo viskas, ką galėjau iš jo išpešti. Kai tinkamai pasipuošiau, kad įtikčiau Puaro kritiškai akiai, mes išvykom.

Mertono rūmuose liokajus paklausė Puaro, ar jis susitaręs susitikti. Puaro atsakymas buvo neigiamas. Liokajus nusinešė jo vizitinę kortelę ir netrukus grįžo, sakydamas, kad jo šviesybė labai apgailestaująs, bet jis šį rytą ypač užsiėmęs. Puaro nedelsdamas atsisėdo į kėdę.

- *Très bien* *, - pasakė jis. - Aš lauksiu. Jei reikės, lauksiu kelias valandas.

Tačiau to nereikėjo. Lengviausia atsikratyti įkyraus lankytojo - jį priimant. Puaro netrukus pakvietė pas tą džentelmeną, kurį jis pageidavo matyti.

Hercogas buvo maždaug 27 metų amžiaus, liesas, liguistos išvaizdos - vargu ar galėjai pavadinti jį patraukliu. Neaiškios spalvos plaukai, ties smilkiniais praplikęs, mažos, piktai sučiauptos lūpos, išsiblaškęs žvilgsnis.

Kambaryje buvo keletas kryžių ir įvairių religinio turinio meno darbų. Didžiulės knygų lentynos talpino vien tik teologijos knygas. Jis atrodė labiau panašus į jauną, liesą ir silpną galanterininką, negu į hercogą. Žinojau, kad būdamas baisiai trapus vaikelis, jis buvo auklėjamas namuose. Jis paveldėjo grafystę, būdamas tik 8 metų, ir augo savo valingos motinos valdžioje. Štai toks vyras tapo Džein Vilkinson auka! Pedantiškos manieros, labai pasitikintis savimi, ir priėmė mus tiesiog nemandagiai.

- Galbūt jūs girdėjote mano pavardę, - pradėjo Puaro.

---

* Très bien - labai gerai (pranc.).

- Nesu girdėjęs.

- Aš studijuoju nusikaltimo psichologiją.

Hercogas tylėjo. Jis sėdėjo prie rašomojo stalo, o priešais jį gulėjo nebaigtas rašyti laiškas. Jaunasis vyras nekantriai stukseno plunksna į stalą.

- Dėl kokios priežasties jūs panorote mane matyti? - šaltai pasiteiravo jis.

Puaro sėdėjo priešais jį, nugara į langą; hercogas - priešais jį.

- Šiuo metu aš tyrinėju aplinkybes, susijusias su lordo Edgvairo mirtimi.

Nesujudėjo nė vienas šio silpno, tačiau užsispyrusio veido raumuo.

- Iš tikro? Su juo nebuvau pažįstamas.

- Bet, manau, jūs pažįstamas su jo žmona - mis Džein Vilkinson?

- Tas tai taip.

- Jūs, be abejo, žinote, kad ji turėjo tvirtą motyvą, trokšdama savo vyro mirties?

- Nieko panašaus nesu girdėjęs.

- Norėčiau jus tiesiai paklausti, jūsų šviesybe, ar jūs ketinate netrukus vesti mis Džein Vilkinson?

- Laikraščiai praneš, kai susižieduosiu su kuo nors. Jūsų klausimą laikau akiplėšišku.

Jis atsistojo: " Gero ryto."

Puaro taip pat nerangiai atsistojo. Jis nekaip atrodė. Nuleido galvą, sumikčiojo:

- Aš nenorėčiau... Aš... *Jie vous demande pardon...* *

- Gero ryto, - garsiau pakartojo hercogas.

Šį kartą Puaro pasidavė. Beviltiškai mostelėjo ranka, ir mes išėjom, nepagarbiai išleisti.

Man pagailo Puaro. Jo įprastinis pasipūtimas dingo. Mertono hercogui didysis seklys mažiau reiškė negu juodas vabalas.

- Nelabai gerai pavyko, - užjaučiau jį. - Koks kietasprandis žmogus. Iš tiesų, kodėl tu taip norėjai jį pamatyti?

---

* Jie vous demande pardon - prašau atleisti (pranc.).

- Norėjau sužinoti, ar jis rimtai mano tuoktis su Džein Vilkinson.

- Juk ji taip sakė.

- A! Ji taip sakė, bet supranti, ji iš tokių, kurios teigia tik tai, kas joms naudinga. Ji galėjo nuspręsti tekėti už jo, o jis, vargšelis, galėjo dar nežinoti to fakto.

- Na, jis tave išties šiurkščiai išvarė.

- Jis man atsakė taip, kaip atsakytų reporteriui, - sukikeno Puaro. - Bet aš sužinojau! Tiksliai žinau dabartinę padėtį.

- Iš ko tu sprendi? Iš jo elgesio?

- Nevisiškai. Matei, jis rašė laišką?

- Taip.

- *Eh bien* *, jaunystėje, tarnaudamas Belgijos policijoje sužinojau, kad labai naudinga išmokti skaityti raštą aukštyn kojom. Nori, pasakysiu, ką jis rašė tame laiške? *"Mano brangioji, vos galiu ištverti tuos kelis mėnesius be tavęs. Džein, mano dievinamoji, mano gražusis angele, kaip tau nusakyti, kas tu man esi? Tu tiek iškentėjai! Tavo puikus charakteris..."*

- Puaro, - sustabdžiau jį pasipiktinęs.

- Taip ir parašė: "*Tavo puikus charakteris - tik aš vienas pažįstu tave.*"

Aš susijaudinau. Jis buvo naiviai patenkintas tuo, ką padarė.

- Puaro! - sušukau, - tu negalėjai taip pasielgti - skaityti privatų laišką!

- Kvailystes šneki, Hastingsai. Absurdiška sakyti "tu negali taip elgtis", kai aš ką tik taip pasielgiau.

- Tai žaidimas ne pagal taisykles.

- Aš nieko nežaidžiu. Tu tai žinai. Žmogžudystė - tai ne žaidimas. Tai rimta. Šiaip ar taip, Hastingsai, nevartok šios frazės - žaidimas ne pagal taisykles. Taip nebesakoma, aš sužinojau. Negyva frazė, ir jauni juoksis, ją išgirdę. *Mais oui* **, jaunos, dailios merginos išjuoks tave, jei pasakysi "žaisti žaidimą", o ne kriketą.

Aš tylėjau. Negalėjau pakęsti, kad Puaro pasielgė taip lengvabūdiškai.

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

** Mais oui - o taip (pranc.).

- To visai nereikėtų, jei tik būtum pasakęs, kad buvai pas lordą Edgvairą Džein Vilkinson prašymu; tuomet jis su tavim kitaip būtų elgęsis.

- A! Bet aš negalėjau to pasakyti. Džein Vilkinson mano klientė. Negaliu gi perduoti vieno kliento paslapčių kitam. Juk manim pasitiki. Būtų negarbinga viską išplepėti.

- Negarbinga!

- Kaip tik taip.

- Bet ji ruošiasi už jo ištekėti.

- Tai nereiškia, kad ji neturi paslapčių nuo jo. Tavo mintys apie vedybas labai pasenusios. Ne, tikriausiai negalėčiau pasielgti taip, kaip siūlai. Privalau galvoti apie savo kaip seklio gerą vardą. Geras vardas - be galo rimtas dalykas.

XIX

KILMINGOJI DAMA

Vizitas, kurio sulaukėme rytojaus rytą, buvo pats netikėčiausias. Buvau savo kambaryje, kai spindinčiomis akimis įslinko Puaro.

- *Mon ami* *, pas mus lankytojas.

- Kas jis?

- Našlė, Mertono hercogienė.

- Kaip keista! Ko ji nori?

- Jei palydėsi mane žemyn, *mon ami*, sužinosi.

Paskubėjau sutikti. Abu įėjom į kambarį.

Hercogienė buvo nedidelio ūgio moteris, iškila nosies linija ir despotiškomis akimis. Nors ji buvo neaukšta, niekas nedrįstų pavadinti ją kresna. Nežiūrint į tai, kad vilkėjo nemadingu juodu drabužiu, ji buvo tikra *grande dame.* ** Susidariau įspūdį, kad ji - kietaširdė asmenybė. Kiek jos sūnus buvo bevalis, nepasitikęs savimi, tiek ji - priešingai. Joje slypėjo didžiulė valia. Tiesiog jutau iš jos sklindančios jėgas. Nenuostabu, kad ši moteris visada valdė tuos, su kuriais susidurdavo.

Ji kilstelėjo lornetą ir apžiūrėjo pirmiausia mane, po to mano draugą. Vėliau prakalbo. Jos balsas buvo aiškus, prikaustantis dėmesį, valdingas, toks, kuris įpratęs vadovauti ir kuriam paklustama.

- Jūs esat mesje Erkiulis Puaro?

Mano draugas nusilenkė.

---

* Mon ami - mano drauge (pranc.).

** Grande dame - nepaprasta dama (pranc.).

- Jūsų paslaugoms, madam.

Ji pažvelgė į mane.

- O čia - mano bičiulis, kapitonas Hastingsas. Jis asistuoja man, sprendžiant bylas.

Akimirksnį ji suabejojo. Paskui sutikdama palenkė galvą. Puaro pasiūlė jai kėdę.

- Aš atėjau pasitarti su jumis dėl labai keblaus ir subtilaus reikalo. Mesje Puaro, prašau jūsų mano žodžius laikyti paslaptyje.

- Savaime suprantama, madam.

- Ledi Jardli papasakojo man apie jus. Ji atsiliepė apie jus su gilia pagarba, ir aš supratau, jog jūs - vienintelis asmuo, galintis man padėti.

- Būkite tikra, aš pasistengsiu, madam.

Ji vis dar abejojo. Pagaliau ryžosi kalbėti iš esmės ir prabilo apie reikalą taip atvirai, jog nejučia prisiminiau Džein Vilkinson tą įsimintiną vakarą "Savojoje".

- Mesje Puaro, aš noriu iš jūsų garantijos, kad mano sūnus neves tos aktorės, Džein Vilkinson.

Jei Puaro ir apstulbo, jis tuoj susitvardė ir to neparodė. Žiūrėjo į ją susimąstęs ir neskubėjo atsakyti.

- Gal paaiškintumėte, madam, ką aš turėčiau daryti?

- Tai nelengva. Aš jaučiu, kad tokios vedybos būtų didelė nelaimė. Jos sugriautų mano sūnaus gyvenimą.

- Taip manote, madam?

- Esu tuo tikra. Mano sūnus - labai aukštų idealų žmogus. Jis mažai išmano apie realų pasaulį. Jam niekad nerūpėjo jo luomo merginos, jos jam atrodė tuščios, lengvabūdės. Kai dėl šios moters - na, pripažįstu, ji labai graži ir sugeba pavergti vyrų širdis. Ji apkerėjo mano sūnų. Tikėjausi, jog tas susižavėjimas praeis. Laimė, ji nebuvo laisva. Bet dabar, kai jos vyras miręs...

Ji staiga nutilo.

- Jie ruošiasi tuoktis po kelių mėnesių. Mano sūnaus gyvenimo laimė pavojuje. - Ji kalbėjo vis valdingiau. - Būtinai reikia sutrukdyti, mesje Puaro.

Puaro patraukė pečiais.

- Aš nesakau, jog jūs neteisi, madam. Sutinku, šios vedybos

nėra pats tinkamiausios variantas. Bet ką galima padaryti?

- Tai jūs ką nors ir padarykite.

Puaro lėtai purtė galvą.

- Taip, taip, jūs privalot man padėti.

- Abejoju, ar bus iš to kam nors naudos, madam. Jūsų sūnus, manau, neklausys jokių apkalbų apie šią ledi. O, be to, aš nemanau, kad ją galima apkalbėti! Nemanau, kad jos praeityje yra kokių nors ją kompromituojančių faktų. Sakyčiau, ji buvo atsargi.

- Žinau, - negailestingai nutraukė hercogienė.

- A! Jūs jau teiravotės apie ją?

Jam skvarbiai pažvelgus, hercogienė šiek tiek nuraudo.

- Mesje Puaro, nėra nieko, ko negalėčiau padaryti tam, kad išgelbėčiau sūnų nuo tų vedybų. - Ji pakartojo, pabrėždama: "Nieko!"

Ji patylėjo, po to tęsė:

- Šiame reikale pinigai nieko nereiškia. Pasakykit bet kokią sumą, kurios pageidautumėt. Šios vedybos turi būti sustabdytos. Ir būtent jūs turit tai padaryti.

Puaro lėtai purtė galvą.

- Ne piniguose esmė. Nieko negaliu padaryti dėl tos priežasties, kurią jums tuoj paaiškinsiu. Be to, neįsivaizduoju, ką būtų galima padaryti. Negaliu jums padėti, madam. Nepalaikysit manęs įžūliu, jei jums nuoširdžiai kai ką patarsiu?

- Patarsit?

- Nesipriešinkit savo sūnui! Jis tokio amžiaus, kai gali pats pasirinkti. Juk tai ne jūsų, o jo pasirinkimas, ir nemanykit, kad jūs teisi. Jei vedybos pasirodys nesėkmingos, turėsit su tuo susitaikyti. Kai jam reikės pagalbos, būkit šalia, padėkit jam. Nenusiteikit priešiškai.

- Abejoju, ar jūs suvokiat padėtį.

Ji pakilo. Lūpos drebėjo.

- O taip, madam, suprantu jus. Gerai suprantu motinos širdį. Už mane, Erkiulį Puaro, niekas geriau nesupranta. Todėl kaip patyręs žmogus, kartoju jums, būkit kantri. Kantri ir rami, slėpkite savo jausmus. Dar yra vilties, kad šis reikalas savaime nutrūks. Priešinimasis tik padidins jūsų sūnaus užsispyrimą.

- Viso geriausio, mesje Puaro, - ji šaltai atsisveikino. - Aš nusivyliau jumis.

- Labai apgailestauju, madam, kad negaliu jums padėti. Patekau į keblią situaciją. Matote, ledi Edgvair jau man suteikė garbę pasitardama, su manim.

- O! Suprantu. - Jos balsas smogė lyg peilis. - Matau, jūs - priešininko pusėje. Dabar aišku, kodėl ledi Edgvair iki šiol neareštuota dėl vyro nužudymo.

- *Comment, Madame la Duchesse?* *

- Jūs puikiai girdėjote, ką pasakiau. Kodėl jos nesuėmė? Tą vakarą ji buvo ten. Matė ją įeinant į namus - į jo kabinetą. Daugiau niekas su juo nebuvo, ir rado jį negyvą. Tačiau jos nesuėmė! Mūsų policija visiškai niekam tikus.

Drebančiom rankom ji apsisiautė šalį aplink kaktą, paskui, nežymiai linktelėjusi, išlėkė iš kambario.

- Na ir! - pasakiau aš. - Kokia furija! Nors aš ja žaviuosi, o tu?

- Nes ji trokšta sutvarkyti visatą pagal save?

- Na, širdies gilumoje ji tik apie sūnaus gerovę tegalvoja.

Puaro linktelėjo.

- Teisingai pastebi, tačiau, Hastingsai, ar iš tikro bus taip blogai, jei hercogas ves Džein Vilkinson?

- Kaip, tu juk nemanai, kad ji iš tiesų jį įsimylėjusi?

- Gal ir ne. Beveik esu tikras, kad ne. Tačiau ji labai įsimylėjusi jo padėtį ir turtus. Ji rūpestingai vaidins savo vaidmenį! Ji ypač ambicinga ir graži moteris. Nematau jokios katastrofos. Hercogas lengvai galėtų vesti jauną savo luomo merginą, dėl tų pačių priežasčių jam palankią, ir nė viena nebūtų sukėlusi nereikalingo triukšmo.

- Tai tiesa, bet...

- Sakykim, jis ves merginą, kuri jį karštai myli, ar tai didelė sėkmė? Dažnai pastebiu, kad didelė vyro nelaimė turėti labai jį mylinčią žmoną. Ji kuria pavydo scenas, išjuokia jį prieš kitus, primygtinai reikalauja sau dėmesio ir viso vyro laiko. O! Ne, tai - ne rožėm klotas guolis.

- Puaro, - pasakiau, - tu nepataisomas cinikas.

---

* Comment, Madame la Duchesse? - kaip, ponia hercogiene? (pranc.).

- *Mais non, mais non* *, aš tik svarstau. O iš tikrųjų aš esu gerosios mamytės puzėje.

Negalėjau susivaldyti nesijuokęs, išgirdęs tokį išdidžiosios hercogienės apibūdinimą.

Tačiau Puaro buvo visai rimtas.

- Nėra ko juoktis. Viskas svarbu. Privalau daug ką apmąstyti.

- Nesuprantu, kuo tu galėtum padėti šiame reikale.

Puaro nekreipė dėmesio.

- Pastebėjai, kaip gerai hercogienė informuota? Ir kokia kerštinga. Ji žino, kad visi parodymai yra prieš Džein Vilkinson.

- Tai kaltinimo byla, ne gynybos, - nusišypsojau.

- Iš kur ji sužinojo tuos faktus?

- Džein pasakė hercogui, o jis - jai, - spėliojau.

- Taip, galimas daiktas. Tačiau aš...

Šaižiai suskambo telefonas. Aš pakėliau ragelį, kelis kartus pakartojau "taip" su pauzėmis ir pagaliau padėjęs ragelį, susijaudinęs atsigręžiau į Puaro.

- Tai Džepas. Pirmiausia tu esi "neprilygstamas", kaip visuomet. Antra, jis turi telegramą iš Amerikos. Trečia, jis rado tą taksi vairuotoją. Ketvirta, ar tu norėtum ateiti ir išgirsti, ką tas taksistas pasakys? Penkta, tu esi dar kartą "neprilygstamas", nes teisingai spėjai, sakydamas, kad už viso šio reikalo slepiasi kažkoks vyras! Pamiršau jam pasakyti, kad ką tik pas mus buvo lankytoja, kurios nuomone, policija - tai korupcija.

- Taigi Džepas pagaliau įsitikino, - sumurmėjo Puaro. Keista, kad ta "vyras fone" versija įrodyta kaip tik tuo momentu, kai aš linkęs į kitą.

- Kokią kitą?

- Ogi, kad žmogžudystės motyvas gali neturėti nieko bendro su pačiu lordu Edgvairu. Įsivaizduok žmogų, kuris nekentė Džein Vilkinson, nekentė taip stipriai, kad norėtų matyti ją pakartą. *C' est une idée, ça!* **

Jis atsiduso, bet netrukus pagyvėjo:

- Eime, Hastingsai, paklausysim, ką Džepas pasakys.

---

* Mais non - o ne, tikrai ne (pranc.).

** C' est une idée, ça! - tai neabejotina mintis, idėja! (pranc.).

XX

TAKSISTAS

Mes radom Džepą, klausinėjantį senyvą, akiniuotą vyriškį su nušiurusiais ūsais. Jo balsas buvo kimus, įsiteikiantis.

- A! Štai ir jūs, - tarė Džepas. - Na, manau, reikalai klostosi, kaip sviestu patepti. Šis vyras - jo pavardė Džobsonas - tą birželio 29-asios naktį pavežėjo du žmones nuo Long Eikr.

- Taigi taip, - kimiai pritarė Džobsonas. - Buvo puiki naktis. Mėnulis ir visa kita. Jauna ledi ir džentelmenas stovėjo prie metro stoties ir šuktelėjo mane.

- Ar jie buvo vakariniais drabužiais?

- Taip, džentelmenas su balta liemene, o jaunoji ledi - balta suknele su išsiuvinėtais paukščiais. Manau, išėjo iš Karališkos Operos.

- Kiek laiko tada buvo?

- Maždaug prieš septynias.

- Na, kas toliau?

- Liepė man važiuoti į Ridžent Geitą, kai ten nuvažiuosim, pasakys, prie kurio namo sustoti. Ir taip pat liepė man paskubėti. Žmonės visada mėgsta tą sakyti. Tartum aš norėčiau gaišti laiką. Juk kuo greičiau nuvažiuoji, paimi kitą keleivį, tau tuo geriau. Jie nepagalvoja apie tai. O žinokit, jei avarija, tu būsi kaltas, kad per greitai važiavai.

- Liaukitės, - nekantriai sustabdė Džepas. - Juk nebuvo jokio nelaimingo atsitikimo?

- Ne... ne, - sutiko vyriškis, lyg gailėdamas, kad taip neįvyko. - Ne, iš tikrųjų nebuvo. Taigi nuvažiavau į Ridžent Geitą - užtrukau

ne daugiau kaip 7 minutes... ir ten tas džentelmenas pastukseno į stiklą, kad aš sustočiau. Maždaug ties 8 numeriu. Na, tas džentelmenas su ledi išlipo. Jis stovėjo prie taksi ir liepė man laukti. O ledi perėjo gatvę, po to grįžo prie namų kitoj pusėj. Džentelmenas tebestovėjo ant šaligatvio, atsukęs nugarą į mane, ir stebėjo ją. Rankas laikė kišenėse. Maždaug po 5 minučių išgirdau jį kažką sakant - burbtelėjo po nosim - ir taip pat nuėjo. Sekiau jį akimis, nes nenorėjau būti apgautas. Anksčiau man taip pasitaikydavo. Jis užlipo laiptais į vieną tų namų anoj pusėj ir įėjo.

- Kaip jis atidarė duris, tik pastūmė?

- Ne, jis turėjo raktą.

- Koks namo numeris?

- Berods 17 ar 19. Na, pasirodė keista, kad man liepė laukti. Stebėjau toliau. Maždaug po 5 minučių jis ir jaunoji ledi išėjo abu. Sėdo į taksi ir liepė vežti atgal į Kavent Garden Operos teatrą. Kai tik pristačiau į vietą, tuoj sustabdė ir sumokėjo. Sakyčiau, dosniai sumokėjo, nors aš jaučiau, kad pateksiu į bėdą. Bus nemalonumų.

- Neklydote, - pasakė Džepas. - Gerai įsižiūrėkite į šias nuotraukas ir pasakykite, ar yra ana jaunoji ledi tarp šių.

Apie pusė tuzino fotografijų, visos gan panašios. Susidomėjęs pažvelgiau pro jo petį.

- Tai ji, - pasakė Džobsonas. Jis ryžtingai parodė į Džeraldiną Marš vakariniu tualetu.

- Tikrai? Esat įsitikinęs?

- Visiškai. Išblyškusi, tamsiaplaukė.

- Dabar - vyriškis.

Jam buvo paduotas kitas nuotraukų pluoštelis. Jis atidžiai įsižiūrėjo į jas ir papurtė galvą.

- Ne, negaliu pasakyti - nesu tikras. Turėtų būti vienas iš šių dviejų.

Tarp tų fotografijų buvo Ronaldo Maršo nuotrauka, bet Džobsonas neišrinko jos. Vietoj tos jis nurodė du kitus vyriškius, nė kiek nepanašius į Ronaldą Maršą.

Po to Džobsonas išėjo, o Džepas metė fotografijas ant stalo.

- Gan neblogai. Nors norėčiau turėti aiškesnę jo didenybės identifikaciją. Žinoma, tai sena nuotrauka, fotografuota prieš 7 ar

8 metus. Tik tokią galėjau gauti. Taip, norėčiau aiškesnės identifikacijos, nors reikalas ir taip beveik aiškus. Abiejų alibi eina šuniui ant uodegos! Protingai sugalvojote, mesje Puaro.

Puaro vaizdavo kuklų.

- Kai tik sužinojau, kad ji ir jos pusbrolis abu buvo toj operoj, pamaniau, kad galimas daiktas, jog per vieną pertrauką jie buvo kartu. Savaime suprantama, jog tos draugijos, su kuriomis jie buvo, manys, kad jie nebuvo išėję iš teatro. O pusvalandžio pertrauka - daug laiko, jo užtenka nuvykti į Ridžent gatvę ir atgal. Tą minutę, kai naujas lordas Edgvairas taip pabrėžė savo alibi, buvau tikras, kad kažkas ne taip:

- Tu šaunus, nepatiklus vyrukas, - švelniai pastebėjo Džepas. - Tiesą sakai. Tokiam pasaulyje, kaip šis, negalima būti pernelyg pasitikinčiu. Jo didenybė jau mūsų rankose. Pažiūrėk, kas čia.

Jis parodė popieriaus lakštą.

- Telegrama iš Niujorko. Jie susisiekė su mis Liusi Adams. Šis laiškas buvo pašte ir jai įteiktas šįryt. Ji nepanorėjo atiduoti originalo, nebent labai reikėtų, bet mielai leido policininkui padaryti jo kopiją ir atsiųsti mums. Štai jis, toks velniškai neaiškus, kaip ir galėjome tikėtis.

Puaro susidomėjęs paėmė telegramą. Toliau seka laiško, rašyto Liusi Adams, tekstas, išsiųstas birželio 29 dieną. Prasideda taip:

"Mano mylimiausioji sesute!

Atleisk man, kad praeitą savaitę parašiau tau tokį padriką laišką. Aibės reikalų ir rūpesčių. Taigi, mieloji, toks pasisekimas! Puikios afišos, gera teatro kasa, visi man labai malonūs. Įsigijau keletą tikrai gerų draugų, ir kitais metais galvoju pasirinkti pjesę dviejų menesių laikotarpiui. Labai gerai pavyko rusės šokėjos skečas, taip pat ir "Amerikietė Paryžiuje", bet manau, kad publikos vienas mėgiamiausių vaizdelių - "Užsieniečių viešbutyje". Esu tokia susijaudinus, jog vargiai susigaudau, apie ką rašau. O kodėl, tu po minutės sužinosi, bet pirmiausia turi patirti,ką žmonės kalbėjo. Misteris Hergšaimeris buvo labai malonus, ruošiasi pakviesti mane lenčiui ir supažindinti su seru Montagu Korneriu, o jis gali būti

įtakingas. Neseniai sutikau Džein Vilkinson, ir ji labai maloniai atsiliepė apie mano pasirodymą ir ypač tą sceną, kur ją pačią pamėgdžiojau. Štai ir priartėjau prie reikalo, apie kurį norėčiau tau papasakoti. Man ji nelabai patinka, nes neseniai iš vieno pažįstamo daug girdėjau apie ją; mano nuomone, ji pasielgė žiauriai, klastingai - dabar nesismulkinsiu. Ar žinai, kad ji iš tikrųjų yra ledi Edgvair? Apie jį taip pat daug girdėjau pastaruoju metu, jis nėra gražuolis. Su savo sūnėnu, kapitonu Maršu, kurį aš tau minėjau, pasielgė labai skandalingai - tiesiogine prasme išvijo jį iš namų ir nustojo remti. Jis pats man viską papasakojo, man buvo gaila jo. Jam labai patiko mano šou, jis sakė: "Neabejoju, apgautum ir patį lordą. Klausyk, einam lažybų?" Aš nusijuokiau ir paklausiau: "Kiek?" Liusi, brangioji, atsakymas man užėmė kvapą. Dešimt tūkstančių dolerių! Tik pagalvok dešimt tūkstančių dolerių - vien už tai, kad padėčiau kažkam laimėti kvailas lažybas. "Ką gi, pasakiau, galiu surizikuoti net iš paties Bakingemo rūmų karaliaus pasijuokti, tuo įžeisdama valdovę. Taigi mes pasitarėm ir įnikom į detales. Tau apie viską papasakosiu kitame laiške - ar atpažino mane, ar ne. Bet kaip ten bebūtų, mieloji Liusi, pasiseks man, ar ne, aš gausiu tuos dešimt tūkstančių dolerių. O! Liusi, mano mažyle sesute, pati supranti, ką jie mums reiškia. Nebeturiu laiko rašyti - išeinu vykdyti savo "pokšto". Daug kartų bučiuoju tave, mažoji mano sesute.

Tavo Karlota."

Puaro padėjo laišką. Mačiau, kad jis susijaudino. Tačiau Džepas reagavo visai skirtingai.

- Mes jį pačiupom, - džiugavo jis.

- Taip, - ištarė Puaro.

Dusliai skambėjo jo balsas. Džepas smalsiai pažvelgė į jį.

- Kas yra Puaro?

- Nieko. Kažkodėl aš ne taip galvojau. Tik tiek.

Jis atrodė be galo nelaimingas.

- Ir vis dėlto šitaip gali būti, - sumurmėjo jis tyliai. - Taip, galėjo būti.

- Žinoma, galėjo. Tu juk visą laiką tai tvirtinai.

- Ne, ne, ne taip mane supranti.

- Argi tu nesakei, kad viso šio reikalo fone yra kažkoks asmuo, įtraukęs tą naivią merginą į nusikaltimą?

- Taip, taip, sakiau.

- Na, tai ko dar nori?

Puaro atsiduso, nieko nepasakė.

- Keistuolis esi. Tu amžinai viskuo nepatenkintas. Sakyčiau, tikra laimė, kad ta mergina parašė tokį laišką.

Puaro, truputį atgijęs, pritarė:

- *Mais oui* *, būtent to žudikas nesitikėjo. Kai mis Adams priėmė tuos dešimt tūkstančių dolerių, ji pasirašė savo mirties nuosprendį. Žudikas manė, jog ji ėmėsi visų atsargumo priemonių, tačiau, visai to nenorėdama, ji pergudravo jį. Taip, kartais mirusieji prabyla.

- Aš niekad negalvojau, kad ji padarė taip be pašalinės pagalbos, - pasakė net nerausdamas Džepas.

- Taip, be abejo, - išsiblaškęs pritarė Puaro.

- Taigi turiu paspartinti visą šį reikalą.

- Jūs ruošiatės areštuoti kapitoną Maršą, turiu omenyje, lordą Edgvairą?

- Kodėl gi ne? Man regis, byla visiškai įrodyta.

- Iš tiesų.

- Atrodo, kad tu dėl to labai nusiminęs, mesje Puaro. Esmė ta, kad tu mėgsti komplikuoti padėtį. Tavo teorija patvirtinama, o tu vis vien nepatenkintas. Gal matai kokią klaidelę turimuose parodymuose?

Puaro papurtė galvą.

- Aš nežinau, ar mis Marš buvo įtraukta į tą nusikaltimą, ar ne, - pasakė Džepas. - Regis, ji turėjo apie tai žinoti, kai su juo važiavo iš operos. Jei nežinojo, tai kodėl jis ją vežėsi? Na, išgirsim, ką jie abu pakalbės.

- Ar man bus galima dalyvauti apklausoje? - vos ne nuolankiai paprašė Puaro.

- Be abejo, gali. Aš tau dar skolingas už tą idėją!

Jis pakėlė telegramą.

Pasivedžiau Puaro į šalį.

---

* Mais oui - o taip (pranc.).

- Kas nutiko, Puaro?

- Man labai liūdna, Hastingsai. Atrodo, kelias lengvas ir paprastas. Bet kažkas negerai. Mūsų nepastebėtas faktas praslydo pro mus. Viskas atitinka, viskas, kaip aš įsivaizdavau, tačiau vis vien, mano bičiuli, kažkas negerai.

Jis graudžiai pažvelgė į mane.

Aš sutrikau, niekaip nerasdamas žodžių.

XXI

RONALDO ISTORIJA

Sunku suprasti Puaro mąstymą. Ar iš tiesų jis viską buvo numatęs?

Visą kelią į Ridžent Geitą jis sėdėjo suraukęs antakius, kažkoks suglumęs, nekreipdamas jokio dėmesio į Džepo gyrimąsi. Pagaliau jis atsidusęs atsitokėjo.

- Šiaip ar taip, - sumurmėjo jis. - Žiūrėsiu, ką jis pasakys.

- Jei jis išmintingas, nieko neišgirsim, - pasakė Džepas. - Būna, kad žmogus pasikaria, nes paskubėjo padaryti pareiškimą. Na, niekas negalės mums prikišti, kad jų neįspėjom. Ir kuo jie kaltesni, tuo labiau stengiasi tau primeluoti. Jie nežino, kad visą tą melą pateikiu advokatui.

Jis atsiduso ir pasakė:

- Advokatai ir tardytojai yra didžiausi policijos priešai. Būdavo byla aiški, o tardytojas sugadina visą reikalą, kvailai elgdamasis ir leisdamas kaltai šaliai išsiteisinti. Tačiau, mano manymu, nereikia labai prieštarauti advokatams, įvairiais būdais jie supainioja reikalus; už tą gudravimą jiems ir moka.

Atvykę į Ridžent Geitą, pamatėm, kad mūsų numatytoji auka buvo namie. Šeima dar tebesėdėjo prie priešpiečių stalo. Džepas pareiškė pageidavimą pasikalbėti su lordu asmeniškai. Mus palydėjo į biblioteką.

Po poros minučių jaunasis vyras įėjo. Kai žvilgtelėjo į mus, lengvutė šypsenėlė jo veide prigeso. Jis suspaudė lūpas.

- Sveiki, inspektoriau, - pasisveikino jis. - Apie ką šnekėsime?

Džepas klasikiniu stiliumi išreiškė savo požiūrį.

- Tai štai kaip, - pasakė Ronaldas. Pasitraukė arčiau kėdę ir atsisėdo. Išsitraukė portsigarą.

- Inspektoriau, aš norėčiau kai ką pareikšti.

- Kaip norite, milorde.

- Nors ir manau, kad tai velniškai kvaila iš mano pusės. Vis dėlto pareikšiu. Kaip sako knygų herojai: "Neturėdamas jokios priežasties bijoti tiesos".

Džepas neatsiliepė. Jo veidas buvo bereikšmis.

- Štai gražus stalelis ir kėdė. Jūsų numylėtinis galėtų atsisėsti prie jo ir viską stenografuoti.

Nemanau, kad Džepas buvo įpratęs, kad kas nors viską savistoviai organizuotų. Lordo Edgvairo pasiūlymas buvo priimtas.

- Visų pirma, - pradėjo jaunasis vyras, - turėdamas kruopelytę proto, aš giliai įtariu, kad tas mano puikusis alibi patyrė fiasko. Išnyko dūmais - nieko neišėjo. Atpuola naudingieji Dorthaimeriai. Manau, taksistas?

- Mums žinomi visi jūsų veiksmai tą vakarą, - sausai pastebėjo Džepas.

- Esu didžiai susižavėjęs Skotland Jardu. Tačiau, žinote, jei aš iš tiesų būčiau planavęs panaudoti smurtą, nebūčiau samdęs taksi, važiavęs ten ir liepęs tam vyrukui laukti. Apie tai pagalvojote? A! Matau, mesje Puaro pagalvojo.

- Taip man dingtelėjo tokia mintis, - tarė Puaro.

- Niekas taip nevykdo nusikaltimo, - pasakė Ronaldas. - Prisiklijuočiau raudonus ūsus, akinius raginiais rėmeliais, važiuočiau į gretimą gatvę ir ten atsiskaityčiau su taksistu. Arba važiuočiau metro... na... na, nesismulkinsiu. Mano advokatas, užmokėjus jam keletą tūkstančių ginėjų, padarys tai geriau už mane. Be abejo, aš žinau atsakymą. Įvykdžiau nusikaltimą, pagautas staigaus impulso. Laukiau automobilyje ir t. t. Man dingtelėjo: "Na, vaikine, stok ir eik." Taigi aš ruošiuosi papasakoti jums teisybę. Buvau keblioj padėty - be pinigų. Manau, viskas aišku. Beviltiškas reikalas. Man reikėjo jų gauti iki kitos dienos arba iškristi iš žaidimo. Išbandžiau dėdę. Jis nejautė man jokios meilės, bet maniau, jam rūpės jo geras vardas. Pagyvenusiems

dažniausiai rūpi. Mano dėdė savo cinišku abejingumu pasirodė apgailėtinai modernus. Na - reikėjo tik ištvermingai pakelti kančias. Norėjau pasiskolinti iš Dorthaimerio, bet žinojau, kad nėra vilties. O vesti jo dukrą negalėjau. Šiaip ar taip, ji pernelyg nuovoki mergina, kad pasirinktų mane. Ir tuomet operoj atsitiktinai sutikau savo pusseserę. Retai su ja susitinkam, nors ji visuomet buvo šauni mergytė, kai dar gyvenau tuose namuose. Nepasijutau, kaip viską atskleidau jai. Kaip ten bebūtų, ji kažką buvo girdėjusi iš savo tėvo. Ir tada ji parodė savo charakterį. Pasiūlė man jos perlus, kurie kažkada priklausė jos motinai.

Jis patylėjo. Man rodės, kažkokį tikrą jausmą išgirdau jo balse. Arba jis taip apsimetė, kad sunku nepatikėti.

- Na, aš priėmiau to palaiminto vaikelio pasiūlymą. Už juos galėjau gauti man taip reikalingų pinigų, ir aš prisiekiau, jog imsiuos darbo ir išpirksiu juos, net jeigu teks daug dirbti, siekiant šio tikslo. Bet tie perlai buvo namuose, Ridžent gatvėje. Mes nusprendėm, kad geriausia būtų nedelsiant važiuoti ir paimti juos. Įšokom į taksi. Liepėm vyrukui sustoti priešingoj gatvės pusėje tam, kad niekas neišgirstų, kaip taksi privažiuos prie durų. Džeraldina išlipo ir nuėjo per kelią. Su savimi ji turėjo paradinių durų raktą. Ji tyliai įeis, paims perlus ir išneš man. Ji nesitikėjo su nieko susitikti, nebent su tarnu. Mis Kerol, mano dėdės sekretorė, eidavo gulti pusę dešimtos valandos. Jis pats tikriausiai bus bibliotekoje. Taigi Dina nuėjo. Aš, stovėdamas ant šaligatvio, rūkiau cigaretę. Kartas nuo karto pažvelgdavau į namą, ar ji neateina. O dabar aš prieinu prie tos pasakojimo dalies, kuria jūs galite patikėti, ar ne, kaip norite. Pro mane praėjo vyras. Atsisukau pažiūrėti į jį, ir, dideliam mano nustebimui, jis užlipo laipteliais ir įėjo į namą numeris 17. Bent aš taip maniau, kad numeris 17, nors žinoma, stovėjau tolokai. Labai nustebau dėl dviejų priežasčių. Pirma, vyras įėjo, atsirakinęs duris raktu, o antra, man pasirodė, kad pažinau jį, garsų aktorių. Buvau taip nustebęs, kad pasiryžau ištirti tą reikalą. Atsitiktinai turėjau kišenėje savo raktą nuo to namo durų. Prieš tris metus buvau jį pametęs, ar man tik taip pasirodė, o prieš pora dienų netikėtai jį užtikau ir norėjau rytą grąžinti dėdei. Tačiau ginčo metu įsikarščiavęs, visai užmiršau. Kai

persirengiau, perkėliau jį iš kišenės kartu su kitais daiktais. Liepęs taksistui laukti, nuskubėjau šaligatviu, perėjau gatvę, užlipau namo Nr. 17 laipteliais ir savo raktu atrakinau duris. Prieškambaryje nieko nebuvo. Nesimatė nė ženklo, kad čia ką tik įėjo žmogus. Minutėlę dairiausi. Po to priėjau prie bibliotekos durų. Gal tas vyras pas dėdę. Jei taip, būčiau išgirdęs balsus. Stovėjau prie bibliotekos durų, bet nieko nesigirdėjo. Staiga pajutau, kad atrodau, kaip paskutinis kvailys. Tikriausiai žmogus įėjo į kitą namą, esantį kaimynystėje. Ridžent Geit gatvė naktį gan silpnai apšviečiama. Pasijutau visišku idiotu. Nesuvokiau, koks velnias mane apsėdo, kad nusekiau paskui tą vyruką. Jei dėdė netikėtai išeitų iš bibliotekos ir rastų mane bestypsantį, koks aš kvailys pasirodyčiau. Įvelčiau į bėdą Džeraldiną, ir būtų visai negerai. Ir viskas todėl, kad man pasivaideno, lyg tas žmogus ėjo vogčiomis, nenorėdamas, kad kas jį pastebėtų. Laimė, niekas manęs neužtiko. Reikia kiek galima greičiau dumti iš čia. Pirštų galais nuėjau link paradinių durų, ir tą pačią minutę Džeraldina su perlais rankose nulipo žemyn. Žinoma, ji nusigando, pamačiusi mane. Ištempiau ją į lauką ir ten pasiaiškinau.

Jis patylėjo.

Mes nuskubėjom į operą ir suspėjom atsirasti prieš pat pasikeliant uždangai. Niekas nė neįtarė, kad mes buvome išėję. Buvo šilta naktis, ir žmonės buvo išėję į lauką pakvėpuoti grynu oru.

Jis vėl patylėjo.

- Žinau, ką jūs sakysit: "Kodėl to iš karto nepasakiau?" O dabar leiskite man jūsų paklausti: "Ar jūs, turėdamas tokį aiškų motyvą nusikaltimui, atvirai prisipažintumėt, jog tą naktį buvote ten?" Atvirai kalbant, aš bijojau! Džeraldinai ir man būtų daug nemalonumų, net jei mumis ir patikėtų. Mes abu neturėjom nieko bendra su nužudymu, mes nieko nematėm, nieko negirdėjom. Maniau, kad savaime suprantama, kad tą nusikaltimą padarė teta Džein. Na, kam tuomet apie save pasiskelbti? Aš jums papasakojau apie tą ginčą ir apie tai, kad stokoju pinigų, nes žinojau, jog jūs vis vien iššniukštinėsit viską, o jei aš būčiau bandęs tą nuslėpti, jūs dar labiau įtartumėt mane, nuodugniau ištirtumėt tą alibi, be abejo.

Maniau, kad jei aš primygtinai juo remsiuos, jūs lyg užhipnotizuotas patikėsit, kad viskas tvarkoj. Žinau, kad Dorthaimeriai įsitikinę, jog aš visą laiką buvau Kavent Gardene. O tai, kad aš praleidau vieną pertrauką su savo pussesere, neatrodys jiems įtartina. O ši visuomet patvirtins, kad buvo su manim teatre ir niekur nebuvo išėjusi.

- Ar mis Marš sutiko nutylėti tą faktą?

- Taip, kai tik sužinojau, įspėjau ją, nors užmušk, nesakyti apie mūsų ekskursą čia vakar vakare. Ji buvo su manim, o aš su ja per paskutinę pertrauką. Truputį pasivaikščiojom gatve, ir viskas. Ji suprato ir visiškai pritarė.

Jis patylėjo.

- Suprantu, blogai, jog viską atskleidžiau pavėluotai, bet ši istorija teisinga. Galiu jums duoti pavardę ir adresą to žmogaus, kuris, užstačius perlus, išmokėjo grynais. O jei paklausit jos, patvirtins kiekvieną mano žodį.

Jis atsilošė kėdėje ir pažvelgė į Džepą. Džepo veidas tebebuvo bereikšmis.

- Jūs teigiate, jog, jūsų nuomone, Džein Vilkinson įvykdė tą nusikaltimą, lorde Edgvairai? - paklausė jis.

- Na, o ar jūs nebūtumėt taip pagalvojęs? Išgirdęs liokajaus pasakojimą?

- O kaip tada dėl lažybų su mis Adams?

- Lažybos su mis Adams? Jūs turit galvoje, su Karlota Adams? Koks čia sąryšis?

- Tai jūs neigiate, kad pasiūlėte jai dešimt tūkstančių dolerių sumą tam, jog ji tą vakarą apsimestų mis Džein Vilkinson?

Ronaldas įsistebeilijo nustebęs.

- Pasiūliau jai dešimt tūkstančių dolerių? Nesąmonė. Kažkas jus mulkina. Aš negalėjau pasiūlyti, nes neturiu dešimt tūkstančių dolerių. Jūs skaudžiai apsirinkate. Ji taip sakė? O! Po galais - užmiršau. Juk ji mirusi.

- Taip, - tyliai atsiliepė Puaro. - Ji mirusi.

Ronaldas dilbčiojo nuo vieno prie kito. Iki šiol jis buvo neblogos nuotaikos. O dabar jo veidas išblyško. Akys žvelgė išgąstingai.

- Nieko nesuprantu. Aš jums pasakiau gryną tiesą. Matau, jūs netikit manim - nė vienas iš jūsų.

Ir tada dideliam mano nustebimui Puaro žengė į priekį.

- Aš tikiu jumis.

XXII

KEISTAS PUARO ELGESYS

Mes buvome savo kambariuose.

- Ką, po galais.., - pradėjau sakyti.

Puaro sustabdė mane tokiu iki šiol nematytu ekstravagantišku gestu. Abi rankas iškėlė aukštyn.

- Maldauju tave, Hastingsai! Ne dabar! Ne dabar!

Tai ištaręs, pasičiupo savo skrybėlę, užsivožė ją ant galvos, lyg niekad nebūtų girdėjęs apie jokią tvarką ir galvotrūkčiais išdūmė iš kambario. Jis dar nebuvo grįžęs, kai maždaug po valandos atsirado Džepas.

- Mažasis žmogelis išėjęs? - pasiteiravo jis.

Linktelėjau. Džepas nugrimzdo į fotelį. Brūkštelėjo jo nosine per kaktą. Šilta buvo šiandien.

- Koks velnias jį apsėdo? - vėl paklausė Džepas. - Žinote, kapitone Hastingsai, jis mane pribloškė, kai žengęs prie to vyro, pareiškė: "Aš tikiu jumis," - lyg vaidintų epizodą iš romantiškos melodramos. Stačiai pritrenkė mane.

- Mane irgi, - prisipažinau.

- O po to jis dingsta iš namų, - tęsė Džepas. - Ką jis jums vėliau sakė?

- Nieko, - atsakiau.

- Visiškai nieko?

- Absoliučiai. Kai norėjau pasikalbėti, jis nusikratė manęs. Pamaniau, geriausia palikti jį ramybėje. Kai grįžom, ėmiau jį klausinėti. Jis tik rankomis sumosavo, pagriebė skrybėlę ir išdūmė.

Mes susižvalgėm. Džepas reikšmingai paplekšnojo kaktą.

- Gali būti, - pasakė jis.

- Šį kartą buvau linkęs pritarti jam. Džepas jau anksčiau retkarčiais prasitardavo, kad Puaro, kaip jis pavadino, "kuoktelėjęs". Anais kartais jis tiesiog nesuvokė kai kurių Puaro veiksmų. O dabar ir aš prisipažįstu, visai nesuprantau Puaro galvosenos. Jei ne kuoktelėjęs, tai kažkaip įtartinai pasikeitęs. Jo asmeniška teorija pagaliau pergalingai pasitvirtino, o jis atsisako jos tą pačią minutę. Toks jo blaškymasis tiesiog liūdina ir išvargina jo nuoširdžiausius gerbėjus. Susikrimtęs palingavau galvą.

- Sakyčiau, jis visada buvo savotiškas, - kalbėjo Džepas. - Jo savitas, labai keistas požiūris į įvykius. Pripažįstu, jis genijus iš dalies, bet sakoma, genijai yra labai arti ribos ir bet kurią minutę linkę ją peržengti. Jis visada mėgo komplikuoti padėtį. Niekad nepatenkintas paprasta, nesudėtinga byla. Ne, ji turi būti vingiuota, paini. Jis nutolęs nuo realybės ir žaidžia pagal savo taisykles. Kaip senoji ponia, dėliojanti pasjansą. Jei nesiseka, ji ima sukčiauti. Na, o jis - atvirkščiai. Jei reikalai per lengvai klostosi, jis sukčiauja, kad būtų sunkiau! Tokia mano tokia nuomonė.

Sunku buvo ką nors pridurti. Buvau pernelyg sutrikęs ir sunerimęs, kad galėčiau aiškiai protauti. Puaro elgsena man irgi atrodė nesuprantama, o kadangi buvau labai prisirišęs prie savo keisto mažojo draugo, jaudinausi taip, kad nemoku nė išsireikšti.

Taip mums niūriai betylint, į kambarį įžengė Puaro. Ačiū dievui, jis buvo ramus. Labai rūpestingai nusiėmė skrybėlę, padėjo ją ant stalo šalia lazdos ir atsisėdo savo įprastinėje vietoje.

- Taigi jūs čia, mano gerasis Džepai. Džiaugiuosi. Taip ir pamaniau, kad reikėtų jus kaip galima greičiau pamatyti.

Džepas žvelgė į jį tylėdamas. Buvo aišku, kad čia tik pradžia, jis laukė, kad Puaro pasiaiškintų. Mano draugas taip ir padarė, lėtai ir tiksliai kalbėdamas.

- *Ecoutez* *, Džepai. Mes klystame. Visi klystame. Liūdna pripažinti, bet mes padarėme klaidą.

- Visiška tvarka, - guosdamas pasakė Džepas.

- Netvarka. Man liūdna iki širdies gelmių.

- Tau nereiktų taip sielvartauti dėl to jaunuolio. Jis vertas to,

* Ecoutez - klausykite (pranc.).

ką gauna.

- Ne dėl jo aš sielvartauju, dėl tavęs.

- Manęs? Ir dėl manęs nėra reikalo taip išgyventi.

- O aš išgyvenu. Matai, kas būtent nukreipė tave ta linkme? Aš, Erkiulis Puaro. *Mais oui* *, aš nukreipiau tave tais pėdsakais. Atkreipiau tavo dėmesį į Karlotą Adams, paminėjau tą laišką į Ameriką. Būtent aš nurodžiau kiekvieną kelio žingsnį!

- Šiaip ar taip aš ir pats buvau bepasiekiąs tikslą, - šaltai pastebėjo Džepas. - Tu tik šiek toliau pažengei į priekį, ir viskas.

- *Cela ce peut* **. Manęs tai nepaguodžia. Baisiai save apkaltinsiu, jei dėl mano mažų idėjų kris tavo prestižas, tave palies skriauda ar koks kitas blogis.

Džepas aiškiai pralinksmėjo. Pagalvojau, kad, jo nuomone, Puaro įtarimai nepagrįsti. Jis įsivaizdavo, kad Puaro pavydi jam būsimos garbės, sėkmingai išsprendus šią bylą.

- Viskas gerai. Aš neužmiršiu, kad lieku tau skolingas, - jis šyptelėjo man.

- O! Visiškai ne apie tai kalbu! - Puaro nekantriai pliaukštelėjo liežuviu. Nenoriu jokios garbės. Sakau tau, nebus jokios garbės. Ruoškis visiškam fiasko, ir aš, Erkiulis Puaro, esu jo priežastis.

Džepas netikėtai nusikvatojo iš Puaro melancholijos.

Puaro įsižeidė.

- Atsiprašau, mesje Puaro, - jis nusišluostė ašaras. - Bet tu iš tiesų atrodai tartum dvesianti antis audros metu. Na, užmirškim tą reikalą. Kaltė ar šlovė - aš priimu ją. Bus triukšmo, jūs teisus. Na, ką gi, pasistengsiu, kad jį nuteistų. Gali būti ir taip, kad koks protingas advokatas ištrauks jo didenybę. Ką nuspręs prisiekusieji, niekad negali iš anksto žinoti. O jei ir taip, man jokių nuostolių nei žalos nebus. Paskelbs, kad mes suėmėm reikalingą žmogų, net jei ir nenuteis. O jei kambarinė pultų į isteriją ir prisipažintų tai padariusi, - ką gi, ištvermingai prarysiu ir tą piliulę ir nesiskųsiu, kad tu mane suklaidinai.

---

* Mais oui - o taip (pranc.).

** Cela ce peut - gali būti (pranc.).

Puaro žvelgė į jį ramiai, įdėmiai ir liūdnai.

- Tu taip pasitiki savimi visada! Niekad nestabteli ir nepaklausi savęs : "Ar galėjo taip būti?" Tu niekad neabejoji ar susidomi. Nepagalvoji: "Per daug paprasta visa tai."

- Tu dedi galvą, kad aš nepagalvoju. O kaip tik toks galvojimas kaskart išmuša tave iš vėžių. Kodėl negali reikalai lengvai klostytis? Kas čia blogo?

Puaro pažvelgė į jį, atsiduso, kilstelėjo rankas ir papurtė galvą.

- *C'est fini* *! Nieko nebesakysiu.

- Na puiku, - nuoširdžiai pritarė Džepas. - O dabar išsiaiškinsim esmę. Nori išgirsti, ką nuveikiau?

- Taip, žinoma.

- Na, mačiausi su mis Marš, jos istorija tiksliai sutampa su jo didenybės pasakojimu. Gal jie drauge veikė, nors nemanau. Mano nuomone, jis ją įbaugino. Kaip ten bebūtų, ji įsimylėjusi jį. Smarkiai susijaudino išgirdusi, kad jis suimtas.

- Argi? O sekretorė, mis Kerol?

- Regis, neypatingai nustebo.

- O kaip su tais perlais? - įsiterpiau aš. - Ar ši istorijos dalis teisinga?

- Absoliučiai. Kitą ankstyvą rytą jis gavo už juos pinigų. Bet nemanau, kad tai turi ryšį su svarbiausiu argumentu. Kaip suprantu, tas planas jam dingtelėjo, sutikus pusseserę operoj. Dingtelėjo akimirksniu. Jis buvo beviltiškoj padėty, ir štai išeitis. Įsivaizduoju, kad ir anksčiau jis buvo apie tai svarstęs, štai todėl turėjo raktą su savim, netikiu, kad jį rado netikėtai. Taigi jis kalbasi su pussesere ir suvokia, kad ją įtraukęs, užsitikrina papildomą saugumą. Jis žaidžia jos jausmais, užsimena apie perlus, ji sutinka ir abu išvažiuoja. Kai tik ji įeina į namus, jis seka paskui ir įeina į biblioteką. Galbūt jo didenybė buvo užsnūdęs kėdėje. Kaip ten bebūtų, per porą sekundžių jis įgyvendina savo planą ir išeina. Manau, kad jis nenorėjo, kad mergina jį užtiktų namuose. Jis manė, kad Džeraldina ras jį belaukiantį prie taksi. Be to, galvoju, jis nesitikėjo, kad tas taksistas jį stebės. Turėjo susidaryti įspūdis, kad

---

* C'est fini - pabaiga (pranc.).

jis vaikštinėja pirmyn ir atgal rūkydamas, laukdamas merginos. Prisiminkit, taksi buvo pastatytas kitoje gatvės pusėje. Žinoma, kitą rytą jis turėjo užstatyti tuos perlus. Jam dar reikėjo apsimesti, kad trūksta pinigų. Po to, išgirdęs apie nusikaltimą, įbaugina merginą, liepdamas jai slėpti jų vizitą į tuos namus. Jie sakys, kad praleido tą pertrauką kartu Operos teatre.

- Tai kodėl taip nesakė? - piktokai užklausė Puaro.

Džepas patraukė pečiais.

- Apsigalvojo. Arba nusprendė, kad ji neišsilaikys. Ji juk nervinga asmenybė.

- Taip, - susimąstęs patvirtino Puaro. - Ji nervinga mergina.

Po minutėlės jis prabilo:

- Tau neatrodo, kad kapitonui Maršui būtų lengviau ir paprasčiau per petrauką išvykti iš Operos vienam, atsirakinus raktu tyliai įeiti, nužudyti dėdę ir grįžti į operą, o ne samdyti taksi su nervinga mergina, kuri bet minutę galėjo netekti galvos ir išsiduoti.

Džepas šyptelėjo.

- Būtent tu ir aš būtume taip padarę. O juk mes trupučiuką protingesni už kapitoną Ronaldą Maršą.

- Nesu tikras. Man jis atrodo labai supratingas.

- Bet ne toks, kaip Erkiulis Puaro! Dėl to aš tikras! - Džepas juokėsi.

Puaro šaltai žvilgtelėjo į jį.

- Jei jis nekaltas, kodėl ragino tą merginą Adams imtis to pokšto? - tęsė Džepas. - Čia tik viena priežastis - užmaskuoti tikrąjį nusikaltėlį.

- Dėl to visai sutinku su tavim.

- Ką gi, džiaugiuosi, kad dar galime dėl ko nors sutarti.

- Gal jis skambino madmuazelei, - svarstė garsiai Puaro, - tuo metu, kai... ne, tai kvailystė.

Paskui, staigiai žvilgtelėjęs į Džepą, jis išpylė:

- Kokia tavo hipotezė dėl jos mirties?

Džepas kostelėjo.

- Linkęs manyti, kad tai atsitiktinė mirtis. Pripažįstu, labai patogu nusikaltėliui. Tačiau nemanau, kad ji turi ką nors bendro su pirmuoju nusikaltimu. Po operos jo alibi visai aiškus. Buvo su

Dorthaimeriais iki pirmos valandos. O ji jau buvo atsigulusi ir miegojo tuo laiku. Manau, kad tai prakeiktos sėkmės, kuri kartais aplanko nusikaltėlius, pavyzdys. Priešingu atveju, jei šis nelaimingas atsitikimas nebūtų įvykęs, jis buvo numatęs planą, kaip pasielgti su ja. Visų pirma įvarytų jai baimės, sakydamas, kad ji bus suimta už žmogžudystę, jei prisipažins. O vėliau papirktų ją nauja suma pinigų.

- Ar tau neatrodo, - Puaro įtemptai žiūrėjo priešais save, - kad mis Adams neleistų pakarti kitos moters, nes ji pati turi įrodymų, išteisinančių ją?

- Džein Vilkinson nepakartų. Montagu Kornerio pokylio parodymai pakankamai stiprūs.

- Bet žudikas to nežinojo. Jis galvojo, kad Džein Vilkinson bus pakarta, o Karlota Adams tylės.

- Mėgsti fantazuoti, Puaro, ar ne? Tu ir toliau tiki, kad Ronaldas Maršas - šviesiaplaukis berniukas, nesugebantis padaryti nieko blogo. Ar tiki ta istorija, kad jis matęs žmogų, slapčia įslenkantį į namus?

Puaro truktelėjo pečiais.

- Ar žinai, kas, jo nuomone, ten buvo?

- Gal ir spėju.

- Jis mano, kad ten buvo kino aktorius Brajenas Martinas. O kaip tu manai? Žmogus, kuris gyvenime nėra matęs lordo Edgvairo.

- Tuomet iš tikro keista, pamačius tą vyrą, rakinantį duris.

- Cha! - nusijuokė Džepas. Tas jo juokas turėjo paniekos atspalvį. - O, manau, nustebsi, išgirdęs, kad tą vakarą misteris Brajenas Martinas nebuvo Londone. Jis su jauna ledi važiavo pietauti į Molsį. Grįžo į Londoną po vidurnakčio.

- A! -ramiai pastebėjo Puaro, - ne, nesistebiu. Ar ta jaunoji ledi taip pat aktorė?

- Ne. Ta mergina turi skrybėlių parduotuvę. Tiesą sakant, ji buvo mis Adams draugė. Mis Draiver. Manau, sutiksi, kad jos negalima įtarti dėl klaidingų parodymų?

- Iš tiesų, seni, esi nugalėtas, ir pats tai žinai, - juokėsi Džepas. - Nebūtus dalykus jis išgalvojo, štai ir viskas. Niekas neįėjo

nei į septyniolikt namo numerį, nei į kitus gretimus namus... ką gi tai reiškia? Ogi, kad jo didenybė yra melagis.

Puaro liūdnai papurtė galvą.

Džepas, aiškiai pralinksmėjęs, pakilo.

- Pats žinai, mes teisūs.

- Kas buvo "D."? Ką reiškė "Paryžius, lapkritis"?

Džepas truktelėjo pečiais.

- Manau, sena istorija. Juk galėjo mergina prieš šešis mėnesius gauti suvenyrą. Jis neturi jokio ryšio su šiuo nusikaltimu, gal užteks išsigalvoti. Reikia saiką turėti.

- Prieš šešis mėnesius, - sumurmėjo Puaro, o jo akys netikėtai žybtelėjo. - *Dieu, que je suis bête!* *

- Ką jis sako? - kreipėsi į mane Džepas.

- Klausyk, - Puaro atsistojo ir pastukseno Džepui į krūtinę. - Kodėl mis Adams kambarinė neatpažino tos dėžutės? Kodėl ir mis Draiver jos neatpažino?

- Ką turi galvoje?

- Ogi tai, kad ta dėžutė nauja! Ji ką tik ją įsigijo. Paryžius, lapkritis - aišku, tai, be abejo, data, kada ta dėžutė padovanota, kaip suvenyras. Tačiau dabar, o ne tada! Ji neseniai nupirkta! Ką tik nupirkta! Ištirkit šį reikalą, maldauju, mano gerasis Džepai. Tai paskutinis šansas, neabejotinai. Nupirkta ne čia, o užsienyje. Gal Paryžiuje. Jei ji būtų nupirkta čia, būtų atsišaukęs koks nors juvelyras. Juk ji buvo nufotografuota ir aprašyta laikraščiuose. Taip, taip, Paryžiuje. Galimas daiktas, kokiam nors kitam mieste, bet, manau, Paryžiuje. Sužinok, maldauju tave. Pasiteirauk. Aš noriu, man labai reikia žinoti, kas tas paslaptingas "D".

- Gerai, nepakenks, - geranoriškai nusišypsojo Džepas. - Nepasakyčiau, kad esu labai susižavėjęs ta idėja, bet ką galėsiu, padarysiu. Kuo daugiau žinosim, tuo geriau.

Linksmai linktelėjęs, jis išėjo.

---

* Dieu, que je suis bête! - Dieve, koks aš esu kvailas! (pranc.).

XXIII

LAIŠKAS

- O dabar, - pasakė Puaro, - eisim valgyti priešpiečių.

Jis šypsodamas paėmė mane už parankės.

- Turiu viltį, - paaiškino jis.

Džiaugiausi, kad jis atsigavo, nes ir aš tikėjau, kad jaunasis Ronaldas Maršas kaltas. Spėju, kad ir pats Puaro, įtikintas Džepo argumentų, seniai buvo priėjęs tą pačią išvadą. O dėžutės pirkėjo paieška tikriausiai buvo paskutinis veiksmas, gelbstint savo gerą vardą.

Draugiškai besišnekučiuodami, nuėjome priešpiečių. Dar linksmiau pasidarė, kai pamačiau Brajeną Martiną su Dženi Draiver, valgančius priešpiečius prie staliuko kitam kambario kampe. Prisiminęs, ką Džepas buvo sakęs, įtariau apie jų romaną. Jie mus pamatė, ir Dženi pamojavo ranka.

Kai mes gurkšnojom kavą, Dženi paliko savo gerbėją ir priėjo prie mūsų stalelio. Ji atrodė gyva, veikli kaip visada.

- Mesje Puaro, ar galiu minutėlę čia prisėsti ir pasikalbėti su jumis?

- Be abejonės, madmuazel. Žavingai atrodote. O ar mesje Martinas neprisijungs prie mūsų?

- Ne, pasakiau jam, kad neitų. Matote, norėjau pasikalbėti apie Karlotą.

- Klausau, madmuazel?

- Jūs norėjot sužinoti, ar ji neturėjo kokio vyriškio. Juk taip?

- Taip, taip.

- Na, aš mąsčiau ir mąsčiau. Kartais neįmanoma iškart

prisiminti. Norėdamas atgaivinti prisiminimus, turi viską pergalvoti - prisiminti smulkmenas, frazes, į kurias gal tuo metu neatkreipei dėmesio. Taigi aš būtent taip ir dariau. Ilgai galvojus, priėjau tam tikrą išvadą.

- Na gi, madmuazel?

- Manau, kad vyriškis, kuriam ji buvo neabejinga, ar tik ėmė domėtis, buvo Ronaldas Maršas, jūs žinote, tas, kuris neseniai paveldėjo titulą.

- Kodėl jūs taip manote, kad būtent jis, madmuazel?

- Na, vienąsyk Karlota pasakojo apie vyrą, kuriam nesisekė gyvenime ir kad ta nesekmė gali paveikti asmenybę. Kad gali žmogus būti doras, o vėliau nueiti klystkeliais. Užuojauta vyrui - tai pirmas požymis, kad moteris įsimylėjo. Tai senas sąmojis! Karlota - išmintinga moteris, tačiau šioj situacijoj ji atsiskleidė kaip visiška kvailutė. Aha, nusistebėjau. Vadinasi, kažkas vyksta. Ji nepaminėjo vardo, tik šiaip kalbėjo, bet tuoj pat ėmė minėti Ronaldą Maršą, su kuriuo blogai elgiamasi. Kalbėjo objektyviai, be ceremonijų, ir aš tuomet nesusiejau tų abiejų teiginių. O dabar pasidarė įdomu. Man regis, ji turėjo galvoje Ronaldą. Kaip jūs manote, mesje Puaro?

Rimtai nusiteikusi ji žvelgė į Puaro.

- Manau, madmuazel, jūs man suteikėte labai vertingą informaciją.

- Tikrai? - Dženi suplojo rankomis.

Puaro maloniai pažvelgė į ją.

- Gal jūs negirdėjote, tas džentelmenas, apie kurį kalbate, Ronaldas Maršas, lordas Edgvairas, ką tik suimtas.

- O! - jos lūpos iš nustebimo prasivėrė. - Tai tos mano mintys pavėluotos.

- Niekada nevėlu. Bent man taip, suprantate. Dėkoju jums, madmuazel.

Ji sugrįžo pas Brajeną Martiną.

- Na štai, Puaro, - pasakiau aš, - jos žodžiai griauna tavo įsitikinimus.

- Ne, Hastingsai. Atvirkščiai, jie stiprina.

Nepaisant tokio žvalaus tvirtinimo, jutau, kad jis pasidavė. Ištisas dienas jis neminėjo Edgvairo bylos. Jei aš užsimindavau, jis

atsakydavo abejingai, vienu skiemeniu. Kitaip tariant, jis nusiplovė rankas nuo šio reikalo. Buvo priverstas sau prisipažinti, kad idėja, ilgai kamavusi jo nerealų protą, neįsikūnijo, kad bylos pirmoji versija buvo teisinga ir kad Ronaldas Maršas kaltas. Tačiau Puaro, norėdamas išlikti savimi, negalėjo atvirai pripažinti savo nesėkmę. Todėl jis apsimetė, kad visai nebesidomi.

Taip aš interpretavau jo elgesį. O faktai tokie. Jis nė kiek nesidomėjo teismo procesu, kuris buvo gan formalus. Jis nagrinėjo kitas bylas ir, kaip minėjau, nerodė jokio susidomėjimo, jei primindavau tą temą.

Praslinko beveik dvi savaitės nuo to laiko, kai praeitame skyriuje aprašiau įvykius, ir aš suvokiau, kad klydau, taip aiškindamas jo elgesį. Buvo pusryčių metas. Įprastinė krūvelė laiškų gulėjo šalia Puaro lėkštės. Jis vikriai skirstė juos. Pasigirdo džiaugsmingas šūktelėjimas, ir mažu peiliuku jis atplėšė laišką su Amerikos pašto ženklu. Stebėjau jį beskaitantį. Jo veide spindėjo susijaudinimas ir džiugesys. Prie laiško buvo storokas priedas. Dukart perskaitęs laišką, jis pakėlė akis į mane:

- Norėtum paskaityti, Hastingsai?

Paėmiau. Štai ką perskaičiau laiške:

Brangusis Puaro, esu labai sujaudinta jūsų malonaus - labai malonaus l- laiško (Jūsų l. m. l. mane sujaudino). Buvau visai pasimetusi. Jau nekalbant apie baisią širdgėlą, mane įžeidė kai kurios užuominos apie Karlotą, pačią mieliausią, brangiausią seserį, kokią mergina begali turėti. Ne, mesje Puaro, ji nevartojo narkotikų, tuo esu įsitikinus. Ji baisėjosi tokiais dalykais. Dažnai girdėjau ją taip kalbant. Jei ji ir suvaidino kokią rolę to vargšo žmogaus mirties atveju, tai buvo nekaltas vaidmuo - pastebėjote, jos laiške man kažkas panašaus minima. Siunčiu jums tikrąjį laišką, nes jūs jo prašėte. Sunku skirtis su paskutiniu jos rašytu laišku, bet žinau, jūs jį saugosit ir grąžinsit. Be abejonės, jums reikia jį turėti, jei nors kiek padės atskleisti jos mirties paslaptį, kaip jūs sakote. Jūs klausiate, ar Karlota pabrėžtinai neminėjo kokio nors draugo ar draugės savo laiškuose. Žinoma, ji minėjo daug žmonių, bet nė vieno neišskyrė. Manau, dažniausiai susitikinėdavo su Brajenu Martinu, kurį mes

pažįstam jau daug metų, su mergina vardu Dženi Draiver ir kapitonu Ronaldu Maršu.

Norėčiau kuo nors jums pasitarnauti. Jūs buvot toks malonus, toks supratingas, suvokėte, kuo man buvo Karlota.

Jums dėkinga,

Liusi Adams

P.S. Ką tik pas mane buvo atėjęs policininkas dėl to laiško. Pasakiau, kad jau jums išsiunčiau. Be abejo, tai netiesa, bet jaučiu, svarbiau, kad jūs pirmas jį gautumėt. Regis, Skotland Jardui jis reikalingas kaip įrodymas, kaltinant žudiką. Jūs perduosit jiems, jei reikės. O, tik prašau, pasirūpinkit, kad jie grąžintų jį man, kai galės. Suprantate, tai Karlotos paskutiniai žodžiai, skirti man.

- Tai tu pats jai parašei? - Pastebėjau, padėjęs laišką. - Kodėl gi taip padarei, Puaro? Kodėl prašei Karlotos Adams laiško originalo?

Puaro buvo pasilenkęs prie lakštų.

- Iš tiesų, Hastingsai, nieko negaliu pasakyti, nebent tai, kad aš vis dar tikėjausi, jog laiško originalas paaiškins man vieną nesuprantamą dalyką.

-Niekaip nesuprantu, ką tu dar gali išgauti iš to laiško turinio. Karlota Adams pati padavė tą laišką kambarinei, kad išsiųstų. Nėra jokio akių dūmimo, tai visiškai nesuklastotas, paprastas laiškas.

Puaro atsiduso.

- Žinau, žinau tai. Būtent tai ir apsunkina padėtį, Hastingsai. Šis laiškas neįmanomas.

- Nesąmonė.

- *Si, si.* Kai aš gerai apgalvojau, klastosi tam tikri įvykiai, jie seka aiškiai vienas po kito, reikiama tvarka. O štai šis laiškas. Jis nesiderina. Taigi, kas klysta? Erkiulis Puaro ar laiškas?

- Ir tau atrodo, kad Puaro negali suklysti? - pastebėjau kaip galima subtiliau.

Puaro metė priekaištingą žvilgsnį į mane.

- Kartais būna, aš padarau klaidą, o šiuo atveju - ne. Todėl aišku, jei toks laiškas negalimas, vadinasi, kažkas ne taip. Kažkoks

faktas vis išsprūsta iš mūsų rankų. Aš ir stengiuosi surasti būtent tą faktą.

Ir vėl jis palinko prie laiško, naudodamasis mažu kišeniniu mikroskopu. Baigęs atidžiai tirti kiekvieną puslapį, perduodavo jį man. Suprantama, neradau nieko įtartino jame. Laiškas buvo parašytas ryžtinga, aiškiai įskaitoma rašysena, ir jis žodis žodin atitiko aną, perduotą telegrafu.

Puaro giliai atsiduso.

- Nėra jokios apgavystės. Visas laiškas parašytas ta pačia ranka. Jr vis dėlto, kaip sakiau, taip negali būti...

Jis staiga nutilo. Nekantriu gestu pareikalavo iš manęs tų popieriaus lakštų. Padaviau, ir vėl jis iš lėto peržvelgė juos. Staiga šuktelėjo. Aš jau buvau pakilęs nuo stalo ir žiūrėjau pro langą. Išgirdęs tą šuktelėjimą, tuoj pat atsisukau.

Puaro tiesiog virpėjo iš susijaudinimo, akys žalios, kaip katės. Virpančiu pirštu rodė į popierių.

- Nematai, Hastingsai? Žiūrėk, greitai - eikš čia ir pažiūrėk.

Pribėgau. Priešais jį gulėjo ištiesintas vienas iš vidurinių laiško lapų. Nieko nepaprasto nepastebėjau.

- Nematai? Visi kiti lapai lygiu pakraščiu - tai atskiri lapai. O štai šis - matai - vienas šonas atspuręs, nes jis nuplėštas. Supranti, ką tai reiškia? Lapas buvo dvigubai sulenktas, taigi, supranti, vienas laiško lapas dingęs.

Mano veido išraiška, neabejoju, buvo kvailoka.

- Kaip galėjo atsitikti? Juk prasmė yra.

- Taip, taip, prasmė yra. Štai kuo naudinga ši idėja. Skaityk ir suprasi.

Nieko geriau nesugalvojau, kaip pridėti minėto puslapio faksimilę.

- Dabar supranti? - kalbėjo Puaro. - Laiškas nutrūksta toje vietoje, kur ji kalba apie kapitoną Maršą. Ji užjaučia jį, paskui rašo: " Jam labai patiko mano šou." Paskui naujam lape ji tęsia: "jis pasakė...". Bet *mon ami* *, trūksta vieno lapo. "Jis" naujam lape gali būti ne tas "jis" iš ankstyvesnio lapo. Ir iš tiesų ne tas "jis". Todėl kitas vyras pasiūlė jai tą apgaulę. Pastebėk, vėliau tas vardas niekur

---

* Mon ami - mano drauge (pranc.).

neminimas. A! *C'est épatant *!* Kažkokiu būdu mūsų žudikas gauna tą laišką. Jis išduoda jį. Iš pradžių, be abejo, jis mano apskritai nuslėpti tą laišką, bet beskaitant, pamato kitą šios problemos išsprendimo būdą. Pašalinti vieną lapą, ir tada laiškas pakreips turinį į velnišką kito žmogaus apkaltinimą. Tas žmogus taip pat turi motyvą žudyti lordą Edgvairą. Aha! Tai lyg dovana! Pinigai už uogienę, kaip jūs sakote. Jis nuplėšia vieną lapą ir įdeda laišką į voką.

Susižavėjęs žiūrėjau į Puaro. Tiesa, nebuvau visiškai įsitikinęs dėl jo teorijos. Man rodės, visai įmanomas dalykas, kad pati Karlota panaudojo ankščiau nuplėštą popieriaus lapą. Bet Puaro buvo taip pasikeitęs iš džiaugsmo, kad tiesiog nedrįsau siūlyti tokią prozišką galimybę. Pagaliau, jis galėjo būti teisus.

Tačiau išdrįsau pastebėti kelias jo teorijos kliūtis.

- Kaip gi tas žmogus, kas jis bebūtų, gavo tą laišką? Juk mis Adams išėmė jį tiesiai iš rankinės ir pati padavė kambarinei, kad ta išsiųstų. Taip juk ji tvirtino.

- Todėl mes išsirinkim vieną iš dviejų. Arba Karlotos kambarinė melavo, arba tą vakarą Karlota Adams susitiko su žudiku.

Linktelėjau, sutikdamas.

- Man rodos, ta pastaroji galimybė labiausiai įtikinama. Vis dar nežinom, kur buvo Karlota tuo laiku, kai išėjo iš savo buto ir devintos valandos, kai ji paliko savo lagaminėlį Euston stotyje. Per tą laiką ji galėjo susitikti su žudiku numatytoje vietoje. Gal jie kartu papietavo. Jis davė jai paskutinius nurodymus. Mes nežinom, kas tiksliai nutiko su šiuo laišku, galim tik spėlioti. Gal ji nešiojo jį rankoje, norėdama išsiųsti. Gal padėjo ant stalo restorane. O jis, pamatęs, adresą, užuodžia galimą pavojų. Vikriai paima jį, atsiprašo, kad pasitrauks nuo stalo trumpam, atplėšia, perskaito, nuplėšia tą lapą, o paskui arba padeda jį vėl ant stalo, arba paduoda jai išeinant, sakydamas, kad ji nepastebėjusi netyčia išmetė. Nesvarbu tiksli eiga, vienas dalykas aiškus - Karlota sutiko žudiką tą vakarą arba prieš lordo nužudymą, arba po to, užteko laiko, trumpam pasimatymui, išėjus iš Korner namų. Gal aš klystu, bet

* C'est épatant - nuostabu (pranc.).

įsivaizduoju, kad būtent žudikas davė jai tą auksinę dėžutę. Gal tai buvo sentimentali dovanėlė jų pirmam susitikimui prisiminti. Jei taip, žudikas yra "D".

- Nesuprantu tos dėžutės dovanojimo tikslo.

- Klausyk, Hastingsai. Karlota Adams nebuvo įpratusi vartoti veronalį. Taip sako Liusi Adams, ir aš ja tikiu. Ji santūri, sveika mergina, be jokio polinkio tokiems dalykams. Nė vienas iš jos draugų, nei kambarinė neatpažino tos dėžutės. Taigi, kuriam tikslui ji rasta po mirties? Sudaryti įspūdį, jog ji vartojo veronalį ir jau seniai, mažiausiai šešis mėnesius. Sakysim, ji susitiko su žudiku kelias minutes po nužudymo. Išgėrė kartu, Hastingsai, atšvęsdami jų bendro plano sėkmę, ir į merginos gėrimą jis įmetė nemažą kiekį veronalio, garantuodamas, kad rytojaus rytą ji neatsibus.

- Baisu, - krūptelėjau aš.

- Taip, ne visai žavu, - šaltai pastebėjo Puaro.

- Ar tu papasakosi visa tai Džepui? - paklausiau po poros minučių.

- Ne, tik ne dabar. Ką aš jam pasakysiu? Jis, tas nuostabusis Džepas, sakys: "Dar viena apgaulė! Ta mergina rašė ant atliekamo popieriaus lapo!" *C'est tout* *.

Kaltai žvelgiau į grindis.

- O ką aš galiu į tai atsakyti? Nieko. Taip galėjo būti. Tik aš žinau, kad taip neatsitiko, nes taip reikia.

Jis patylėjo. Jo veide šmėkštelėjo svajinga išraiška.

- Tik įsivaizduok, Hastingsai, jei tas žmogus būtų buvęs tvarkingas, būtų atkirpęs tą lapą, o ne nuplėšęs. Ir mes nieko nebūtume pastebėję. Nieko!

- Todėl darykime išvadą, kad tas žmogus nerūpestingas ir lengvabūdis, - nusišypsojau aš.

- Ne, ne, jis tikriausiai skubėjo. Pastebi, kaip jis negrabiai nuplėštas. O! Neabejotinai, jis labai skubėjo.

Jis vėl patylėjo, paskui pridūrė.

- Manau, pastebėjai vieną dalyką. Šis vyras, tas "D.", jis tikriausiai turėjo labai tvirtą to vakaro alibi .

- Negaliu suvokti, kaip jis iš viso galėjo turėti alibi, būdamas

---

* C'est tout - štai ir viskas (pranc.).

Ridžent gatvėje, kur nužudė lordą, paskui susitikęs su Karlota Adams.

- Kaip tik taip, - pritarė Puaro. - Tą ir turiu omenyje. Jam baisiai reikėjo alibi, todėl, be abejo, pasiruošė jį. Kitas klausimas: ar jo pavardė iš tiesų prasideda "D" raide? Gal tai pravardė, žinoma jai?

Jis patylėjo ir negarsiai pridūrė:

- Vyriškis, kurio vardo arba pravardės "D" pirmoji raidė. Mes turim jį surasti, Hastingsai. Taip, mes turim jį rasti.

XXIV

NAUJIENA IŠ PARYŽIAUS

Kitą dieną sulaukėm netikėtos viešnios. Mums pranešė, kad atvyko Džeraldina Marš. Kai Puaro pasisveikino ir pritraukė jai kėdę, pažvelgiau į ją, ir man jos pagailo. Didelės tamsios akys atrodė dar didesnės, apie jas tamsūs ratilai, lyg būtų praleidusi bemiegę naktį. Tos jaunos mergaitės, kone vaiko veidas atrodė neįprastai išvargęs, išsekęs.

- Atėjau pas jus, mesje Puaro, nes nežinau, ką man toliau daryti. Esu baisiai sunerimusi ir prislėgta.

- Taip, madmuazel?

Jo kalbos maniera buvo ori, kupina užuojautos.

- Ronaldas papasakojo, ką jūs sakėt jam aną dieną. Turiu galvoje tą baisią dieną, kai jį suėmė. - Ji suvirpėjo. - Kai jis pasakė manąs, kad juo niekas nepatikės, jūs staigiai priėjot prie jo ir pasakėt: "Aš tikiu jumis." Ar tai tiesa, mesje Puaro?

- Taip, tiesa, aš pasakiau taip.

- Žinau, bet aš turiu omenyje ne tai. Jūs pasakėt tuos žodžius, bet ar juose slypi tiesa? Ar tikit jo pasakojimu?

Labai sunerimusi, sugniaužusi rankas, ji palinko į priekį, laukdama atsakymo.

- Tie žodžiai teisingi, madmuazel, - ramiai ištarė Puaro. - Aš netikiu, kad jūsų pusbrolis nužudė lordą Edgvairą.

- O! - ji nuraudo, akys išsiplėtė. - Tuomet jūs manote, kad kažkas kitas tai padarė?

- Be abejonės, madmuazel, - jis šypsojosi.

- Kvailiai šneku. Noriu pasakyti, jūs žinote, kas tas kitas

žmogus?

Ji vėl nekantraudama pasilenkė į priekį.

- Turiu, žinoma, keletą mažų idėjų, sakykim, įtarimų.

- Ar man nepasakytumėt? Labai prašau.

Puaro papurtė galvą.

- Bijau, tai būtų neobjektyvu.

- Tuomet jūs kažką aiškiai įtariat?

Puaro išsisukinėdamas tik purtė galvą.

- Jei aš tik truputėlį daugiau žinočiau, - maldavo mergina, - suprantate, man būtų lengviau. Ir galbūt galėčiau jums padėti. Iš tiesų galėčiau.

Jos maldaujantis balsas buvo nuginkluojantis, bet Puaro tebepurtė galvą.

- Mertono hercogienė tebėra įsitikinus, kad mano pamotė jį nužudė, - susimąsčiusi pasakė mergina. Ji klausiamai žvilgtelėjo į Puaro.

Jis niekaip nereagavo.

- Neįsivaizduoju, kaip tai galėjo būti.

- Kokia jūsų nuomonė apie ją? Jūsų pamotę?

- Na... aš ją menkai pažinojau. Kai tėvas vedė ją, aš mokiausi Paryžiuje. Kai grįžau, ji buvo gan maloni. Noriu pasakyti, ji tiesiog nepastebėjo, ignoravo mane. Manau ji labai lengvabūdė, tuščia ir... na, savanaudė.

Puaro linktelėjo.

- Jūs sakėt apie Mertono hercogienę. Dažnai su ja matotės?

- Taip, ji man labai gera. Daug laiko praleidau su ja per pastarąsios savaites. Visos tos kalbos, reporteriai, Ronaldas kalėjime ir visa kita... baisu. - Ji virpėjo. - Jaučiu, kad neturiu tikrų draugų, o hercogienė iš tikro puiki moteris, jis irgi geras - turiu galvoje jos sūnų.

- Jis jums patinka?

- Jis drovus, manieringas, gan sunkiai sugyvenamas. Bet jo motina tiek apie jį pasakoja, jog, manau, neblogai jį pažįstu.

- Suprantu. Pasakykit man, madmuazel, ar jūs labai mylite savo pusbrolį?

- Ronaldą? Žinoma. Jis... Aš per pastaruosius du metus retai

jį mačiau, bet prieš tai jis gyveno mūsų namuose. Aš... aš manau, jis - puikus vyrukas, visad juokauja, sugalvoja visokiausių išdaigų. O! Tokiuose niūriuose namuose, kaip mūsų, tai labai svarbu.

Puaro užjaučiančiai linksėjo ir nelauktai uždavė tokį klausimą, kuris sukrėtė mane - taip nelaiku ir ne vietoj jis buvo ištartas.

- Jūs nenorit, kad jį pakartų?

- Ne,ne, - mergina vėl krūptelėjo. - Jokiu būdu. O! Juk ji - mano pamotė tai padarė. Neabejotinai, ji. Taip sako ir hercogienė.

- Ak! - tarė Puaro apgailestaudamas. - Jei kapitonas Maršas būtų pasilikęs taksi, ką?

- Taip, bet - ką jūs tuo norit pasakyti? - ji suraukė antakius, - nesuprantu.

- Jei jis nebūtų nusekęs paskui tą vyrą į namus. Ar jūs girdėjot ką nors įeinant?

- Ne, nieko negirdėjau.

- Ką jūs darėt, įėjusi į namus?

- Užbėgau laiptais aukštyn perlų paimti, juk žinote.

- Žinau. Jūs šiek tiek užtrukote.

- Taip. Niekaip negalėjau rasti rakto nuo brangenybių dėžutės.

- Taip dažnai būna. Kuo labiau skubėsi, tuo mažiau padarysi. Užgaišote šiek tiek laiko, o kai nulipote, pamatėt pusbrolį hole?

- Taip, einantį nuo bibliotekos pusės.

Ji sulaikė kvapą.

- Gerai suprantu. Jus tai pritrenkė.

- Taip, labai, - ji jautėsi dėkinga už tą užjaučiantį toną, - tiesiog apstulbau.

- O taip, taip, suprantama.

- Ronis ištarė: “Tai kaip, Dina, paėmei juos?” - iš už mano nugaros, net man širdis sudrebėjo.

- Taip, - nuramino Puaro. - Kaip sakiau, gaila, kad jis nepasiliko lauke. Tuomet tas taksistas galėtų prisiekti, kad Ronaldas neįžengė į tuos namus.

Ji linktelėjo, beveik nepastebėdama ant kelių nukritusių ašarų. Pakilo eiti. Puaro paėmė ją už rankos.

- Jūs norite, kad aš išgelbėčiau jį jums. Ar taip?

- Taip, taip...O, prašau. Jūs nežinote...

Gniaužydama rankas, ji stengėsi susivaldyti.

- Gyvenimas nebuvo jums lengvas, madmuazel, - švelniai kalbėjo Puaro. - Suprantu, nelengvas. Hastingsai, ar galite pasirūpinti taksi madmuazel?

Nulipau su mergina žemyn, iškviečiau jai taksi. Ji nusiramino ir maloniai padėkojo man.

Radau Puaro, susimąsčiusį, suraukusį kaktą, žingsniuojantį pirmyn ir atgal po kambarį. Jis atrodė liūdnas. Suskambo telefonas, ir aš pradžiugau, gal jis išblaškys Puaro.

- Kas kalba? O, Džepas! Sveikas, drauguži.

- Ką jis nori pasakyti? - susidomėjau aš, prisiartinęs prie telefono.

Pagalvojau, po eilės įvairių šauktukų, Puaro ėmė rimtai kalbėti:

- Taip, o kas ją atsiėmė? Jie žino?

Iš jo juokingai ištįsusio veido buvo matyti, kad tokio atsakymo jis nesitikėjo.

- Tikrai?... Ne, šiek tiek ardo mano planus, tik tiek.... Taip, turiu viską pergalvoti.... *Comment?..* * Vis vien, aš neklystu, taip, smulkmena, kaip tu sakai... Ne, mano nuomonė nepasikeitė. Prašyčiau tavęs pasiteirauti apie restoranus Ridžent Geit kaimynystėje prieš vidurnaktį. *Comment?..* O taip, žinau, kad Ronaldas Maršas buvo su Dorthaimeriais. Bet be kapitono Maršo yra ir kitų žmonių pasaulyje... Negražu taip kalbėti. Kad aš bukagalvis. *Tout de même* **, padaryk man paslaugą, meldžiu tave.

Jis padėjo ragelį.

- Na? - nekantraudamas paklausiau aš.

- Hastingsai, ta auksinė dėžutė buvo nupirkta Paryžiuje. Užsakyta laišku ir gauta iš firminės garsios parduotuvės. Laiškas rašytas tariamos ledi Akerlei - pasirašė Konstancija Akerlei. Tokio asmens nėra, suprantama. Laiškas gautas prieš dvi dienas, įvykus

---

* Comment? - kaip, kokiu būdu (pranc.).

** Tout de même - tai tas pats (pranc.).

žmogžudystei. Matyt, užsakyti to rašiusiojo asmens inicialai rubinais ir įrašas viduj. Tai buvo skubus užsakymas - pareikalauta kitai dienai - dienai prieš nužudymą.

- Ir dėžutę pasiėmė?

- Taip, pasiėmė ir sumokėjo banknotais.

- Kas? -susijaudinau aš. Jaučiau, nebetoli tiesa.

- Moteris, Hastingsai.

- Moteris? - nusistebėjau.

- *Mais oui* *. Neaukšta, vidutinio amžiaus, dėvinti pensnė. Pasijutome aklavietėje ir suglumę žvelgėme vienas į kitą.

---

* Mais oui - o taip (pranc.).

XXV

PUSRYČIŲ DRAUGIJA

Berods kitą dieną mus pakvietė oficialių pusryčių pas Vidburnus. Nei Puaro, nei aš nerodėm ypatingo noro eiti ten. Iš tiesų mes jau buvom gavę maždaug šeštąjį kvietimą. Ponia Vidburn - atkakli moteris, mėgstanti garsenybes. Nebijodama atsisakymų, galų gale ji pasiūlė tokį datų pasirinkimą, kad neįmanoma kapituliuoti. Tokiomis sąlygomis, kuo greičiau mes ten nueisim, tuo geriau.

Puaro buvo labai nešnekus jau nuo tada, kai išgirdo naujieną iš Paryžiaus. Į mano pastabas apie tai jis visad pateikdavo tą patį atsakymą: "Kažko nesuvokiu." O pora kartų jis sumurmėjo sau po nosim: "Pensnė. Pensnė Paryžiuje. Pensnė Karlotos Adams rankinėje."

Iš tiesų jaučiausi patenkintas, kad einam pusryčių, bent išsiblaškysime.

Jaunasis Donaldas Rosas tuoj pat priėjo prie mūsų ir linksmai pasisveikino. Buvo daugiau vyrų negu moterų, ir jis buvo pasodintas prie stalo šalia manęs. Priešais mus sėdėjo Džein Vilkinson, šalia jos ir ponios Vidburn sėdėjo jaunasis Mertono hercogas.

Man pasirodė, be abejo, gal tik taip pasirodė, kad jis jautėsi nekaip. Mačiau, kad kompanija, kurioje jis atsidūrė, ne visai jo skonio. Jis buvo griežtas konservatorius, net reakcingas, ko gero, iš tokio tipo žmonių, kurie, regis, per apgailėtiną klaidą įžengė iš viduramžių. Jo susižavėjimas pernelyg modernia Džein Vilkinson buvo vienas iš tų anachronistinių pokštų, kuriuos taip mėgsta

iškrėsti Gamta.

Matydamas Džein grožį, įvertindamas žavesį, kurį jos puikus gilus balsas suteikdavo ištartoms didžiausioms banalybėms, nesistebėjau hercogo kapituliacija. Bet juk galima priprasti prie tobulo grožio ir svaiginančio balso! Man dingtelėjo mintis, kad galbūt kaip tik dabar sveiko proto spindulys sklaidė svaiginančios meilės miglas. Man susidarė tas įspūdis iš atsitiktinės pastabos, gan ryškios klaidos iš Džein pusės.

Kažkas, pamiršau kas, ištarė frazę: "Pario nuosprendis * ",- ir tuoj pat nuskambėjo Džein nuostabus balsas:

- Paryžius? - nusistebėjo ji. - Na, Paryžius nebeturi jokios reikšmės dabartiniu metu. Londonas, Niujorkas - štai kas lemia.

Kaip kartais pasitaiko, tie žodžiai pasigirdo, tą akimirksnį, kai minutėlei nutrūko pokalbis prie stalo. Stojo nejauki tyla. Savo dešinėje išgirdau, kaip giliai įkvėpė Donaldas Rosas. Misis Vidburn išsyk pratrūko kalbėti apie rusų operą. Visi paskubomis ėmė kažką šnekėti savo kaimynui. Tik viena Džein ramiai žvalgėsi į draugiją, nė trupučio nesuvokdama kvailai pasakiusi.

Ir tada aš žvilgtelėjau į hercogą. Stipriai suspaudęs lūpas, jis paraudo ir, man pasirodė, lyg truputėlį atsitraukė toliau nuo Džein. Jis, be abejo, nujautė, kad jo padėties žmogui vedybos su Džein nenumatytai sukomplikuotų jo gyvenimą.

Kaip dažnai pasitaiko, aš leptelėjau pirmą į galvą šovusią pastabą kaimynei iš kairės, apkūniai, tituluotai ledi, rengusiai vaikų spektaklius. Prisimenu savo klausimą:

- Kas ta pernelyg išsipuošusi purpuro spalvos drabužiais moteris aname stalo gale?

Žinoma, tai buvo mano kaimynės sesuo! Išlemenęs atsiprašymą, atsisukau ir ėmiau plepėti su Rosu, kuris atsakinėjo vienskiemeniais žodžiais. Ir tada, kai į mane iš abiejų pusių krito atkirčiai, būtent tada, pastebėjau Brajeną. Tikriausiai jis pavėlavo, nes iki tol nemačiau jo. Atsisėdęs šiek tiek toliau nuo manęs, pasilenkęs į priekį, gyvai plepėjo su gražia blondine. Jau praėjo kuris laikas, kai jį iš arti mačiau, ir man susidarė įspūdis, kad jo

* Anglų kalboj "Paris" - Paryžius, ir "Paris" - graikų mifologijos herojus. "Pario nuosprendis" - Pariui buvo pasiūlyta išsirinkti gražiausią deivę, įteikiant jai obuolį. Paris išsirinko Afroditę, o jam davė gražią merginą į žmonas (vert. past.).

savijauta žymiai pagerėjo. Beveik pranyko nuovargio raukšlės, atrodė jaunesnis ir geros nuotaikos. Jis juokavo, vis-a-vis šaipėsi. Neturėjau laiko toliau jį stebėti, nes tą minutę mano apkūnioji kaimynė maloniai leido man klausytis ilgo monologo apie vaikų spektaklių pranašumus, kuriuos ji rengė labdarai.

Puaro turėjo anksti išeiti, nes laukė pasimatymas. Jis tyrė keistą ambasadoriaus batų dingimą ir turėjo pasimatymą pusę trijų. Jis įsipareigojo mane jo vardu atsisveikinti, o tai nelengvas dalykas, nes ją tuo metu buvo apsupę išeinantys draugai, kurie visi šnibždėjo paskubomis "brangioji" - kažkas palietė mano petį. Tai buvo jaunasis Rosas.

- Ar Puaro čia? Norėjau su juo pasikalbėti.

Paaiškinau, kad Puaro ką tik išėjo. Rosas sutriko. Geriau įsižiūrėjęs į jį, pamačiau, kad jis buvo susijaudinęs, išbalęs, įsitempęs, kažkokia abejojanti išraiška jo akyse.

- Jums labai reikėjo jį pamatyti? - pasiteiravau.

- Aš... nežinau, - lėtai ištarė jis.

Išgirdęs tokį keistą atsakymą, įsistebeilijau į jį nustebęs. Jis paraudo.

- Žinau, kad kvailiai atrodo. Reikalas tas, kad atsitiko tai, ko niekaip negaliu suprasti. Aš...aš norėčiau mesje Puaro patarimo, nes, suprantate, nežinau, ką man daryti. Nesinori jį trukdyti, bet...

Jis atrodė toks suglumęs ir nelaimingas, kad paskubėjau jį nuraminti:

- Puaro nuvyko į pasimatymą, ir žinau, jis grįš penktą valandą. Kodėl jums jam nepaskambinus tuomet, arba ateikit pasikalbėti.

- Ačiū. Manau, ateisiu. Penktą?

- Geriau pirmiausia paskambinkit, - patariau, - įsitikinsit, ar jis grįžęs.

- Gerai, taip ir padarysiu. Dėkoju, Hastingsai. Matot, manau, kad tai galėtų, na, gali būti labai svarbu.

Linktelėjau ir vėl atsisukau į misis Vidburn, kuri dalino saldžiausius žodelius ir minkštus rankų paspaudimus.

Atlikęs pareigą, buvau beišeinąs, kai pro mano alkūnę praslydo švelni rankutė.

- Nenorit manęs pažinti, - išgirdau linksmą balsą. Tai buvo Dženi Draiver, tarp kitko, atrodanti labai elegantiškai.

- Sveikute, - tariau, - iš kur jūs atsiradote?

- Sėdėjau prie gretimo stalo.

- Nepastebėjau. Kaip reikalai?

- Dėkoju, klesti.

- Tos sriubos lėkštės turi paklausą?

- Tos sriubos lėkštės, kaip jas grubiai pavadinote, turi puikią paklausą. Kai visos jomis apsirūpina, tada tai prasideda sunkus darbas. Dėvima šis tas, panašaus į pakylą su plunksna, prisiūtą vidury kaktos.

- Nedora, - pasakiau.

- Visai ne. Kažkas turi išgelbėti tuos stručius. Jie juk visi bedarbiai.

Ji nusijuokė ir nueidama, tarė:

- Viso gero. Šiandien turiu laisvą popietę. Pasivaikščiosiu kaime.

- Labai puiku, - pasitariau aš. - Šiandien Londone tvanku.

Tingiai patraukiau per parką. Parėjau namo apie ketvirtą valandą. Puaro dar nebuvo grįžęs. Buvo be dvidešimt minučių penkta valanda, kai jis grįžo. Akys blizgėjo, buvo puikios nuotaikos.

- Matau, Holmsai, - pastebėjau aš, - tu užtikai tuos ambasadoriaus batus.

- Tai kokaino kontrabandos byla. Labai paprasta. Visą valandą išbuvau moterų grožio salone. Buvo ten mergina kaštoniniais plaukais, kuri neabejotinai būtų sužavėjus tavo jautrią širdį.

Puaro įsivaizdavo, kad aš ypač jautrus kaštoniniams plaukams. Nesiginčijau.

Suskambo telefonas.

- Tai tikriausiai Donaldas Rosas, - prisiminiau eidamas prie telefono.

- Donaldas Rosas?

- Taip, tas jaunas vyras, kurį sutikom Čisvike. Nori su tavim apie kažką pasikalbėti.

Paėmiau ragelį.

- Alio. Kapitonas Hastingsas klauso.

Tai buvo Rosas.

- O! Tai jūs, Hastingsai? Ar Puaro jau grįžęs?

- Taip, jis jau čia. Ar norit su juo telefonu pasikalbėti, ar ateisite?

- Ne taip svarbu. Galiu ir per telefoną pasakyti.

- Gerai, nedėkit ragelio.

Puaro priėjo, paėmė ragelį iš manęs. Stovėjau netoliese ir galėjau silpnai girdėti Roso balsą.

- Mesje Puaro? - Balsas skambėjo susijaudinęs, nekantrus.

- Taip, aš.

- Klausykite, nenoriu jūsų trukdyti, bet kai kas man atrodo keistoka. Ryšium su lordo Edgvairo mirtim.

Mačiau, kaip Puaro įsitempė.

- Tęskite, tęskite.

- Gal tai jums pasirodys nesąmonė...

- Ne, ne. Vis vien pasakykit man.

- Dingtis mano nerimui - Paris. Matote, - išgirdau tolimą skambučio į duris garsą.

- Sekundę, - paprašė Rosas.

Pasigirdo, tartum anam gale kažkas nukėlė ragelį į šoną.

Mes laukėm. Puaro prie židinio, aš šalia jo.

Prabėgo dvi minutės, trys, keturios, penkios.

Puaro neramiai mindžiukavo vietoje. Pažvelgė į laikrodį. Paskui sujungė komutatorių ir kažką pasakė. Atsigręžė į mane.

- Ragelis anam gale vis dar nukeltas, o niekas neatsiliepia. Negali susisiekti. Greičiau, Hastingsai, surask Roso adresą telefonų knygoje. Mes turim ten nedelsiant nuvykti.

XXVI

PARIS?

Po kelių minučių mes įšokom į taksi. Puaro veidas buvo labai rimtas.

- Hastingsai, aš bijau, - jis pakartojo, - aš bijau.

- Tu nemanai, kad.., - aš nutilau.

- Mes esam akis į akį su asmeniu, kuris jau dukart smogė. Jis nedvejos smogti dar kartą. Jis raitosi kaip žiurkė, kovojanti už savo gyvybę. Rosas pavojingas, taigi Rosas bus pašalintas.

- Ar tai, ką jis norėjo pasakyti, labai svarbu? - suabejojau aš. - Neatrodė iš jo pusės.

- Tuomet jis klydo. Neabejotinai tai, ką jis norėjo pasakyti, buvo be galo svarbu.

- Iš kur tas kitas asmuo sužinojo?

- Tu sakei, jis tave prakalbino, kai visi žmonės buvo apsupę jus. Beprotybė - absoliuti beprotybė. Ak! Kodėl tu neatsivedei jo su savim - apsaugotum jį, nieko neprileistum prie jo, kol neišgirsčiau, ką jis man turėjo pasakyti?

- Aš nepagalvojau, neįsivaizdavau, - sumikčiojau.

Puaro mostelėjo ranka.

- Nekaltink savęs. Iš kur tu galėjai žinoti? Aš... aš būčiau žinojęs. Matai, Hastingsai, žudikas lyg tigras, klastingas ir negailestingas. Ak! Ar mes atvažiuosim kada nors ar ne?

Pagaliau mes buvom vietoje. Rosas gyveno Kensigtono aikštės butuke, antram aukšte. Kortelė, įkišta mažoj įpjovoj ant durų prie skambučio, suteikė mums tą informaciją. Prieškambario durys buvo atviros. Viduj aukštyn kilo virtinė laiptų.

- Taip nesunku įeiti. Niekas nepastebėtų, - sumurmėjo Puaro, kai kilome laiptais.

Antram aukšte buvo tam tikra pertvara ir siauros durys su cilindriniu užraktu. Sustojom. Aplinkui tvyrojo mirtina tyla. Pastūmiau duris, mano nustebimui jos atsivėrė. Įėjom. Mažas prieškambariukas ir atviros durys vienoj pusėj, kitos priešais mus, vedančios, matyt, į bendrą kambarį, į kurį mes ir įėjom. Padalintas pusiau, viena dalis - svetainė, pigiai, bet jaukiai apstatyta. Ant mažo stalelio stovėjo telefonas. Ragelis padėtas šalia. Puaro sparčiai žengė pirmyn, apsidairė, po to papurtė galvą: "Ne čia, einam, Hastingsai." Mes grįžom atgal ir, išėję į prieškambarį, įėjom pro kitas duris. Tai buvo mažytis valgomasis. Šalia stalo, nuvirtęs nuo kėdės tysojo Rosas.

Puaro pasilenkė ties juo. Išsitiesė. Jo veidas buvo baltas lyg kreida.

- Negyvas. Smogta tiesiai į galvą.

* * *

Dar ilgai tos popietės įvykiai vaidenosi man kaip košmaras. Niekaip negalėjau atsikratyti baisaus kaltės jausmo.

Vėliau tą vakarą, kai mes buvom vieni, aš vėl išlemenau karčius priekaištus sau. Puaro skubiai nuramino:

- Ne, ne, nekaltink savęs. Kaip tu galėjai įtarti? Visų pirma gerasis Viešpats neskyrė tau įtarios prigimties.

- Tu būtum įtaręs?

- Skirtingi dalykai, supranti, visą savo gyvenimą aš sekiau nusikaltėlius. Žinau, kad impulsas žudyti darosi vis stipresnis kiekvieną kartą, kol galų gale tampa įprastu reiškiniu, - jis nutilo.

Nuo pat to šiurpaus įvykio Puaro buvo labai tylus. Atvykus policijai ir nusistovėjusia, įprastine tvarka apklausinėjant kitus namo gyventojus, aiškinantis begales šio įvykio detalių - visą šį laiką Puaro laikėsi nuošalyje - keistai pritilęs, išsiblaškęs, susimąstęs žvilgsnis akyse rodė - jis toli nuo čia. Dabar, nutraukus tą sakinį, vėl grįžo tas mąslus žvilgsnis.

- Negaiškim laiko atgailai, Hastingsai, - ramiai pradėjo jis. - Nėra laiko kartoti: "Jeigu". Tas vargšas miręs jaunuolis turėjo kažką mums pasakyti, ir mes dabar suprantam, kad tas kažkas buvo

labai reikšminga, kitaip jo nebūtų nužudę. Kadangi jis daugiau mums nieko nebegali pasakyti, turime patys spėti. Privalom atspėti, turėdami tik vieną mažytę užuominą, kuri mums bus orientyras.

- "Paris", - įsiterpiau aš.

- Taip, "Paris", - jis atsistojo ir ėmė žingsniuoti pirmyn ir atgal po kambarį.

- Visam šiame reikale "Paryžius" buvo kelis kartus paminėtas, bet deja, įvairiais aspektais. Žodis "Paryžius" išgraviruotas auksinėje dėžutėje. Paryžius, praėjęs lapkritis. Tuo metu ten buvo mis Adams, gal ir Rosas. Gal jis ten pamatė kokį nors savo pažįstamą su mis Adams tam tikromis aplinkybėmis?

- Mes niekad to nesužinosim, - pasakiau.

- O taip, mes galim sužinoti. Sužinosim! Žmogaus proto galia neribota. Kur dar buvo paminėtas Paryžius? Neaukšta moteris su pensnė pareikalavo tos dėžutės pas juvelyrą. Ar ji buvo Roso pažįstama? Mertono hercogas buvo Paryžiuje tuo metu, kai įvyko nusikaltimas. Paryžius, Paryžius. Lordas Edgvairas ruošėsi vykti į Paryžių - A! Gal kas nors čia slypi? Gal jį dėl to nužudė, kad nevyktų į Paryžių?

Jis atsisėdo, suraukęs kaktą. Tiesiog jutau jo susikaupusių minčių bangas, sklidančias link manęs.

- Kas gi nutiko per tuos pusryčius? - sumurmėjo jis. - Tikriausiai koks atsitiktinis žodis ar frazė parodė tų žinių svarbą, kurių jis iki tol nelaikė svarbiomis. Ar buvo paminėta Prancūzija kaip nors? O Paryžius? Turiu galvoje, prie tavo stalo.

- Žodis "Paris" buvo paminėtas, bet ne ta prasme.

Aš papasakojau jam apie Džein Vilkinson išsišokimą.

- Viskas aišku. Žodžio "Paris" pakako - susiejant su kažkuo kitu. Bet kas tas kažkas kitas? Į ką Rosas žiūrėjo? Tiksliau, apie ką jis kalbėjo, kai tas žodis buvo ištartas?

- Jis kalbėjo apie škotų prietarus.

- O kur buvo įsmeigtos jo akys?

- Nesu tikras. Manau, žiūrėjo į priekį, kur sėdėjo misis Vidburn.

- O kas šalia jos?

- Mertono hercogas, šalia jo Džein Vilkinson, kito vyriškio

nepažinojau.

- Mertono hercogas. Galimas daiktas, jis žiurėjo į hercogą, kai buvo ištartas žodis "Paris". Prisimink, nusikaltimo metu hercogas buvo taip pat Pryžiuje, ar taip tik spėjama. Tarkim, Rosas staiga prisiminė kažkokį faktą, įrodantį, kad hercogas nebuvo Paryžiuje.

- Brangusis Puaro!

- Taip, tu manai, kad tai absurdas. Visi taip mano. Ar turėjo hercogas motyvą žudyti? Taip, labai tvirtą. Bet manyti, kad jis įvykdė... O! Absurdas! Toks turtingas, tokios užtikrintos padėties, tokio išdidaus charakterio, niekas per daug kruopščiai nenagrinės jo alibi. O ir suklastoti alibi kokiam nors dideliam viešbutyje nėra sunku. Persikelti popietiniu garlaiviu... grižti... galėjo taip būti. Pasakyk, Hastingsai, ar Rosas nieko nepasakė, kai buvo ištartas žodis "Paris"? Ar jis susijaudino?

- Man regis, prisimenu, jis gan giliai įkvėpė oro.

- O jo elgsena, kai vėliau su tavim kalbėjosi? Suglumęs? Pasimetęs?

- Kaip tik taip apibūdinčiau jį.

- *Précisément* *. Jam dingtelėjo mintis. Mano, kad ji kvaila! Absurdas! Tačiau, jis svyruoja, sakyti ją, ar ne. Pirmiausia pasikalbės su manim. Bet deja! Kol jis apsisprendė, aš jau išėjęs.

- Jei jis būtų truputį daugiau man pasakęs, - sielojausi aš.

- Taip. Jeigu tik... Kas buvo netoliese tuo metu?

- Na, daugiau ar mažiau, visi. Atsisveikino su misis Vidburn. Neatkreipiau dėmesio.

Puaro vėl atsistojo.

- Nejaugi aš klydau? - vėl žingsniuodamas po kambarį, murmėjo jis.

Su užuojauta pažvelgiau į jį. Nežinojau, kokios mintys kaupėsi jo galvoje. "Tylus kaip žuvis", taip jį Džepas pavadino, ir tie Skotland Jardo inspektoriaus žodžiai, be abejo, teisingai jį apibūdino. Jutau, kad šią minutę jis kovojo su savim.

- Šiaip ar taip, - samprotavau aš, - ši žmogžudystė negali būti priskirta Ronaldui Maršui.

---

* Précisément - būtent taip (pranc.).

- Taškas jo naudai, - išsiblaškęs tarė mano draugas. - Bet šią minutę tai mums nerūpi.

Jis vėl staigiai atsisėdo.

- Negaliu gi aš ištisai klysti. Hastingsai, atmeni, kai kartą pateikiau penkis klausimus?

- Regis, miglotai atmenu kažką panašaus.

- Jie buvo tokie: kodėl lordas Edgvairas apsigalvojo dėl skyrybų? Kaip paaiškinti tą faktą, kad jis sakėsi parašęs laišką žmonai, kurio, kaip ji sakė, negavusi? Kodėl jo veide buvo ta įniršio išraiška, kai mes ėjom iš jo namų tą dieną? Ką veikė pensnė Karlotos rankinėje? Kokiu tikslu kažkas skambino ledi Edgvair Čisvike ir bematant padėjo ragelį?

- Taip, prisimenu šiuos klausimus.

- Hastingsai, visą laiką man neišėjo iš galvos viena mintis - kas tas žmogus - žmogus užnugaryje. Aš atsakiau į tris iš šių klausimų, ir tie atsakymai atitinka mano mintis. Bet į du klausimus, Hastingsai, dar negaliu atsakyti. Matai, ką tai reiškia. Arba aš klystu dėl to asmens - o taip negali būti - arba, priešingu atveju, atsakymai į tuos du klausimus, į kuriuos negaliu atsakyti, visą laiką egzistuoja. Kaip yra iš tikrųjų, Hastingsai?

Pakilęs jis priėjo prie rašomojo stalo, atrakino ir išėmė laišką, kurį Liusi Adams atsiuntė jam iš Amerikos. Jis buvo paprašęs Džepo leisti jam jį palaikyti porą dienų, ir Džepas sutiko. Puaro padėjo jį ant stalo priešais save ir įsigilino į jį.

Slinko minutės. Aš nusižiovavau ir pasiėmiau knygą. Nemaniau, kad iš tų studijų Puaro pasieks kokių nors rezultatų. Paaiškėjus, kad Ronaldas Maršas nekaltas, niekas daugiau laiške nenurodė kito įtariamojo. Varčiau knygos lapus. Gal minutėlę užsnūdau.

Staiga Puaro tyliai šuktelėjo. Mikliai atsisėdau.

Jis žiūrėjo į mane neaprašoma veido išraiška - jo žalios akys blizgėjo iš susijaudinimo.

- Hastingsai, Hastingsai.

- Kas, kas yra?

- Atmeni, tau sakiau, kad jei žudikas būtų tvarkingas ir metodiškas žmogus, jis būtų nukirpęs tą lapą, o ne nuplėšęs.

- Na?

- Suklydau. Visam šiame nusikaltime pastebima tvarka ir metodiškumas. Tas lapas turėjo būti nuplėštas, o ne nukirptas. Pažiūrėk pats.

Pažiūrėjau.

- *Eh bien* *, supranti?

Papurčiau galvą.

- Nori pasakyti, kad jis skubėjo?

- Skubėjo ar ne, tas pats. Argi nematai, drauguži? Tas lapas turėjo būti nuplėštas.

Vėl papurčiau galvą.

Tyliu balsu Puaro ištarė:

- Buvau kvailas. Aklas buvau. O dabar... dabar mes veršimės pirmyn!

---

* Eh bien - nagi, ar (pranc.).

XXVII

APIE PENSNĖ

Po minutės jo nuotaika pasikeitė. Staigiai atsistojo. Ir aš pašokau - visiškai nieko nesuvokdamas, bet norėdamas susigaudyti.

- Paimsim taksi. Dar tik devinta valanda, dar nevėlu vizitui.

Nuskubėjau paskui jį laiptais.

- Ką mes ketinam aplankyti?

- Važiuojam į Ridžent Geit gatvę.

Nutariau, kad protingiausia bus patylėti. Mačiau, kad Puaro buvo nenusiteikęs atsakinėti į mano klausimus. Ir dar mačiau, kad jis buvo labai susijaudinęs. Kai sėdėjom taksi, jo pirštai be paliovos nekantriai stukseno į kelius, nors paprastai jis visad išlikdavo ramus.

Mintyse aš atkūriau kiekvieną Karlotos Adams žodį jos laiške seseriai. Aš jį beveik mintinai mokėjau. Vėl ir vėl mintyse kartojau Puaro žodžius apie nuplėštą lapą. Kodėl tas lapas turėjo būti nuplėštas? Ne, neturėjau nė mažiausio supratimo.

Ridžent Geite duris mums atvėrė naujas liokajus. Puaro pasiteiravo mis Kerol ir, kai nusekėm aukštyn laiptais paskui liokajų, aš gal penkiasdešimtą kartą pamąsčiau, kur šiuo metu buvęs liokajus, tas "graikų dievas" galėtų būti. Iki šiol policijai nepavyko jo susekti. Drebulys nupurtė mane, pagalvojus, kad gal jis irgi negyvas. Iš tų fantastinių apmąstymų mane sugrąžino mis Kerol, veikli, tvarkinga ir nuostabiai blaiviai galvojanti moteris. Matėsi, kad ji labai nustebo, pamačiusi Puaro.

- Džiaugiuosi, dar radęs jus čia, madmuazel, - nusilenkė Puaro. - Bijojau, gal jūs nebebūsit šiuose namuose.

- Džeraldina nenori nė girdėti apie mano išvykimą, - pasiaiškino mis Kerol. - Maldavo mane neišeiti. Ir iš tiesų tokiu metu vargšui vaikeliui reikia žmogaus šalia. Nieko kito, tik atramos. Užtikrinu jūs, kai reikia, aš sugebu būti gera atrama, Puaro.

Jos lūpos negailestingai išsitempė. Nusprendžiau, kad ji, matyt, šiurkštokai kalba su reporteriais ir kitais naujienų medžiotojais.

- Madmuazel, jūs man visad atrodėt veiklumo pavyzdys. Žaviuosi veikliais žmonėmis. Tai retas bruožas. Kai tuo tarpu madmuazel Marš nėra praktiška.

- Ji svajotoja, - pratarė mis Kerol, - visai nepraktiška. Tokia ir buvo visada. Gerai, kad jai dar nereikia užsidirbti pragyvenimui.

- O taip, iš tikrųjų.

- Bet nemanau, kad jūs atėjote čia pasikalbėti apie praktiškus ir nepraktiškus žmones. Kuo galiu jums pasitarnauti, mesje Puaro?

Nemanau, kad Puaro labai patiko, kokiu būdu ji priminė jam atėjimo tikslą. Jis buvo įpratęs pats netiesiogiai prieiti prie reikalo. Tačiau mis Kerol tokie dalykai nepriimtini. Jos akys įtartinai blykstelėjo pro storus akinių stiklus.

- Norėčiau gauti šiokią tokią informaciją. Žinau, kad galiu pasikliauti jūsų atmintim, mis Kerol.

- Mažai naudos būtų iš tokios sekretorės, jei negalėtumėt, - atšiauriai pasakė ji.

- Ar lordas buvo Paryžiuje praeitą lapkritį?

- Taip.

- Gal galite pasakyti jo vizito dienas?

- Turiu pažiūrėti.

Ji pakilo, atrakino stalčių, išėmė mažą, įrištą knygelę, pavartė ir galų gale pranešė:

- Lordas Edgvairas išvyko į Paryžių lapkričio trečią dieną ir grįžo septintą dieną. Vėl nuvyko ten lapkričio dvidešimt devintą ir grįžo gruodžio ketvirtą dieną. Kas dar?

- Ko jis vyko?

- Pirmą kartą - pasižiūrėti keletą statulėlių, kurias planavo

pirkti ir kurios vėliau turėjo patekti į aukcioną. Antrą kartą, kiek žinau, jis neturėjo jokio konkretaus tikslo.

- Ar madmuazel Marš kurį nors kartą lydėjo tėvą?

- Ji jokia proga, niekuomet nelydėdavo tėvo, mesje Puaro. Lordui Edgvairui tai neateitų į galvą. Tuo metu ji buvo Paryžiaus vienuolyne, bet nemanau, jog tėvas nuvyko jos aplankyti ar kur nors išsivesti - jei taip būtų padaręs, būčiau be galo nustebinta.

- O jūs pati nelydėdavot jo kelionėse?

- Ne.

Ji smalsiai pažvelgė į jį ir nelauktai paklausė:

- Kodėl jūs pateikiat man šiuos klausimus?

Puaro neatsiliepė. Vietoj to jis vėl pasiteiravo:

- Mis Marš labai myli savo pusbrolį, tiesa?

- Iš tiesų, mesje Puaro, nesuprantu, ką tai turi bendro su jumis.

- Ji anądien buvo atėjusi pas mane. Jūs žinojot?

- Ne, pirmą kartą girdžiu. - Ji atrodė truputėlį išsigandusi. - Ką ji sakė?

- Ji man pasakė -aišku, netiesiogiai - kad ji labai myli savo pusbrolį.

- Na, tuomet kodėl mane klausinėjat?

- Kadangi noriu žinoti jūsų nuomonę.

Šį kartą mis Kerol nusprendė atsakyti.

- Mano nuomone, pernelyg įsimylėjusi. Jau seniai.

- Jums nepatinka dabartinis lordas Edgvairas?

- Taip nepasakiau. Tiesiog negerbiu jo. Jis nerimtas. Neneigiu, jis moka patraukti žmogų, maloniai bendrauti, moka įtikinti. Tačiau aš norėčiau, kad Džeraldina susidomėtų žmogumi, keliančiu pasitikėjimą, tvirtumo jausmą.

- Tokiu, kaip Mertono hercogas.

- Nepažįstu to hercogo. Šiaip ar taip, regis, jis rimtai atlieka pareigas, kurias jam užkrauna padėtis visuomenėje. Tačiau jis laksto paskui tą moterį - tą neįkainuojamai žavią Džein Vilkinson.

- Jo motina...

- O! Sakyčiau, jo motina labiau norėtų, kad jis vestų Džeraldiną. Bet ką gali motinos? Sūnūs niekad nenori vesti tų

merginų, kurių jų motinos norėtų.

- O, jūsų nuomone, mis Marš pusbrolis neabejingas jai?

- Tokioj padėty, kaip jis dabar, visai nesvarbu, abejingas ar ne.

- Vadinasi, manote, jis bus nuteistas?

- Ne, nemanau, kad tai jo darbas.

- Bet jį gali vis vien nuteisti?

Mis Kerol neatsakė.

- Nebetrukdysiu jūsų, - Puaro pakilo. - Tarp kitko, jūs pažinojot Karlotą Adams?

- Mačiau ją vaidinant. Labai gabi.

- Taip, ji buvo gabi. - Puaro, matyt, vėl susimąstė. - Ak! Numečiau savo pirštines.

Siekdamas tų pirštinių, rankogaliu užkliudė mis Kerol pensnė grandinėlę ir trūktelėjęs, numetė. Puaro sutrikęs atsiprašė, pakėlė ir akinius, ir pirštines.

- Dar kartą prašau atleisti, kad mįslės įminimas slypi ginče, kuris vyko pernai tarp lordo Edgvairo ir vieno asmens. Todėl ir klausinėjau jus apie Paryžių. Deja, veltui, nors madmuazel atrodė tokia pasitikinti savimi. Na, geros nakties, madmuazel, tūkstantį kartų atsiprašau už sutrukdymą.

Mes jau buvome priėjęs prie durų, kai mis Kerol balsas sugrąžino mus.

- Mesje Puaro, čia ne mano akiniai. Nieko nematau pro juos.

- *Comment?* * - Puaro spoksojo nustebęs. Paskui plačiai nusišypsojo. - Tikras kvailys iš manęs! Besilenkiant pakelti pirštinių, mano nuosavi akiniai iškrito iš kišenės. Pakėliau jūsų akinius ir sukeičiau abi poras. Jos panašios, žiūrėkit.

Abi pusės pasikeitė šypsenomis, ir mes išėjom.

- Puaro, - šūktelėjau, kai buvome lauke, - tu nenešioji akinių!

Jis džiugiai šyptelėjo.

- Koks nuovokumas! Kaip greitai tu pastebi esmę!

- Juk tai tie akiniai iš Karlotos Adams rankinės?

- Visiškai teisingai.

---

* Comment? - kaip? (pranc.).

- Kodėl tu pamanei, kad jie galėtų būti mis Kerol?

Puaro trūktelėjo pečiais.

- Ji - vienintelis asmuo, dėvintis akinius ir susijęs su šia byla.

- Ir vis dėlto tie akiniai - ne jos, - tariau susimąstęs.

- Taip ji tvirtina.

- Tu velniškai įtarus.

- Nė kiek, nė kiek. Galbūt ji sakė tiesą. Manau, kad ji kalbėjo gryną teisybę. Priešingu atveju, abejoju, ar būtų pastebėjus pakeitimą. Aš labai išradingai sukeičiau akinius, mano drauguži.

Mes vaikščiojom gatvėmis, bet kur, nesirinkdami krypties. Pasiūliau paimti taksi, bet Puaro papurtė galvą.

- Man reikia pamąstyti, drauguži. Vaikščiojimas man į naudą.

Daugiau nieko nesakiau. Naktis buvo tvanki, ir aš neskubėjau grįžti namo.

- Tai visi tavo klausimai apie Paryžių buvo paprasčiausia maskuotė? - pasmalsavau.

- Nevisiškai.

- Mes iki šiol dar neišsprendėm pirmosios raidės "D" mįslės, - tariau susimąstęs. - Keista, kad tų, kurie turi ryšį su ta byla, vardai neprasideda raide "D" - nei pavardė, nei vardas, išskyrus - o! Taip, keista - išskyrus patį Donaldą Rosą. O jis miręs.

- Taip, - niūriai pritarė Puaro. - O jis miręs.

Aš prisiminiau vieną vėlų vakarą, kai mes vaikščiojom trise, prisiminiau dar kai ką ir garsiai įtraukiau orą.

- Dievaži, Puaro, - šuktelėjau aš, - ar prisimeni?

- Ką prisimenu, drauguži?

- Kai Rosas pasakė, kad prie stalo buvo trylika asmenų. O jis pirmasis pakilo.

Puaro neatsiliepė.

Man buvo šiek tiek nejauku, kad prietarai pasitvirtino.

- Keista, - tyliai ištariau. - Tu turi pripažinti, kad iš tiesų keista.

- Ką?

Pasakiau, kad keista - apie skaičių trylika ir Rosą.

- Puaro, apie ką tu mąstai?

Mano dideliam nustebimui ir, pripažįstu, pasipyktinimui, Puaro staiga ėmė krūpčioti iš juoko. Be perstojo purtėsi iš juoko. Regis, kažkas nepaprastai jį prasilinksmino.

- Iš ko, po galais, juokiesi? - paklausiau piktokai.

- O! O! - gaudė orą Puaro. - Nieko ypatingo, tik prisiminiau mįslę, kurią anądien išgirdau. Pasakysiu tau. "Turi dvi kojas, plunksnas ir loja kaip šuo, atspėk, kas?"

- Be abejo, viščiukas, - atsakiau nuvargusiu balsu. - Aš ją žinojau jau vaikų darželyje.

- Esi pernelyg informuotas, Hastingsai. Turėtum sakyti "nežinau", tada aš sakyčiau "viščiukas", o tu sakytum "bet viščiukas neloja kaip šuo", o aš sakyčiau "A! aš taip pasakiau, kad būtų sunkiau atspėti". Tarkim, Hastingsai, kad mes žinom, kieno raidė "D"?

- Kokia nesąmonė!

- Taip, daugeliui žmonių, bet kai kurių nuomone... O, jei aš galėčiau tik paklausti...

Mes ėjom pro didelį kino teatrą. Žmonės plūste plūdo iš jo, aptardami savo reikalus, tarnus, priešingos lyties draugus, o kai kurie - ką tik matytą filmą.

Kartu su viena jų grupe ties perėja kirtom Juston Roudą.

- Man labai patiko, - dūsavo mergina, - mano nuomone, Brajenas Martinas nuostabus. Niekad nepraleidžiu filmo, kuriame jis vaidina. Ypač patiko ta vieta, kur jis nujoja žemyn nuo uolos ir suspėja atgabenti dokumentus pačiu laiku.

Jos palydovas nerodė entuziazmo.

- Idiotiška istorija. Jei jie tik būtų susipratę ir apklausę Elis, bet kas protingesnis taip ir būtų padaręs...

Toliau nebegirdėjau. Priėjęs šaligatvį, grįžtelėjau atgal. Puaro stovėjo kelio vidury, o mašinos iš visų pusių skriejo link jo. Nejučia užsidengiau akis. Sužviegė stabdžiai, ir pasigirdo sodrūs vairuotojų keiksmai. Puaro didingai nuėjo šaligatvio link. Atrodė, lyg jis vaikšto sapnuodamas.

- Puaro! - sušukau. - Ar tu išprotėjai?

- Ne, *mon ami* *. Man kai kas dingtelėjo. Ten, tą minutę.

---

* Mon ami - mano bičiuli (pranc.).

- Velniškai nelaiku. Vos ne paskutinę minutę tavo gyvenime.

- Nesvarbu. A! *Mon ami* - aš buvau aklas, kurčias, bejausmis. Dabar aš žinau atsakymus į visus tuos klausimus - taip, į penkis. Taip, į visus turiu - tokius paprastus, vaikiškai paprastus.

XXVIII

PUARO PATEIKIA KELETĄ KLAUSIMŲ

Keliavome namo neįprastai. Puaro giliai paskendęs mintyse. Retkarčiais sumurmėdavo kokį žodį po nosim. Išgirdau kartą "žvakės", o kitą kart kažką panašaus į "douzaine". Jei būčiau protingesnis, manau, seniai būčiau suvokęs jo minčių eigą. Tie žodeliai turėjo užvesti mane ant kelio. Deja, Puaro šneka tuo metu man buvo nesuprantama.

Kai tik atvykome į namus, jis metėsi prie telefono. Paskambino į "Savoją", paprašė pakviesti ledi Edgvair.

- Neturėk vilčių, seni, - nusišaipiau.

Puaro, kaip ne kartą jam sakiau, yra vienas iš blogiausiai informuotų žmonių pasaulyje.

- Argi nežinai? - tęsiau aš. - Ji naujajame spektaklyje, teatre. Dar tik pusė vienuoliktos.

Puaro nekreipė dėmesio į mane. Jis kalbėjosi su viešbučio klerku, kuris, matyt, sakė jam tą patį, ką ir aš.

- A! Taip sakote? Tada norėčiau pasikalbėti su ledi Edgvair kambarine.

Po kelių minučių juos sujungė.

- Čia ledi Edgvair kambarinė kalba? Mesje Puaro prie telefono Mesje Erkiulis Puaro. Prisimenat mane, juk taip?.. *Très bien* *. Matote, iškilo kai kas svarbaus. Norėčiau, kad jūs ateitumėt pas mane tuojau pat... O taip, labai svarbu. Duosiu jums adresą. Klausykite atidžiai.

* Très bien - puiku (pranc.).

Jis pakartojo jį dukart, paskui susimąstęs pakabino ragelį.

- Kas per idėja? - smalsiai pasiteiravau. - Iš tiesų turi kokių nors žinių?

- Ne, Hastingsai, tai ji pateiks man žinių.

- Kokias žinias?

- Apie tam tikrą asmenį.

- Džein Vilkinson?

- O! Apie ją turių visą, man reikalingą informaciją. Iš anksto žinau jos visus užkulisius, kaip sakoma.

- Apie ką gi tada?

Puaro nusišypsojo ta savo ypač erzinančia šypsena ir liepė man laukti. Jis tuo metu skubiai tvarkė kambarį.

Po dešimt minučių kambarinė atvyko. Ji atrodė šiek tiek susinervinusi ir abejojanti. Mažytė, tvarkingai apsirengusi juodais drabužiais, ji neryžtingai dairėsi aplink.

- A! Jūs jau atvykote. Labai malonu iš jūsų pusės. Prašau, sėskite, madmuazel - berods, Elis?

- Taip, sere, Elis.

Ji atsisėdo ant kėdės, kurią Puaro jai pristūmė.

Susidėjusi rankas ant kelių, žvalgėsi į mus, į vieną, į kitą. Jos mažas, bekraujis veidelis buvo ramus, siauros lūpos suspaustos.

- Pirmiausia, mis Elis, kiek laiko jūs dirbate pas ledi Edgvair?

- Trys metai, sere.

- Taip ir maniau. Gerai žinote jos reikalus.

Elis neatsakė. Atrodė nepritarianti šiai apklausai.

- Aš turiu galvoje tai, kad jūs turėtumėt gerai žinoti, kas galėtų būti jos priešai.

Elis dar labiau suspaudė lūpas.

- Daugelis moterų bandė padaryti jai pikta. Taip, visi prieš ją nusiteikę. Bjaurus pavydas.

- Vadinasi, jos lytis nemėgo jos?

- Taip, sere. Ji pernelyg graži. Ir visuomet pasiekia norimą tikslą. Teatralų tarpe daug bjauraus pavydo.

- O kaip su vyrais?

Elis suvytusiam veide pasirodė rūgštoka šypsena.

- Ji gali daryti, kas tik jai patinka, su džentelmenais, tai faktas, sere.

- Sutinku su jumis, - Puaro šypsojosi. - Tačiau, net tai pripažįstant, gali iškilti kokios nors aplinkybės, - jis nutilo.

Paskui paklausė kitokiu balsu:

- Pažįstate Brajeną Martiną, kino aktorių?

- O taip, sere.

- Labai gerai?

- Iš tiesų labai gerai.

- Manau, neapsiriksiu sakydamas, kad truputį mažiau kaip prieš metus, misteris Brajenas Martinas buvo stipriai įsimylėjęs jūsų ponią.

- Iki ausų, sere. Ir jei norit žinoti, "yra", o ne "buvo".

- Tuo metu jis tikėjosi, kad ji tekės už jo, tiesa?

- Taip, sere.

- Ar ji kada nors rimtai galvojo už jo tekėti?

- Galvojo, sere. Jei ji būtų gavusi laiškų iš jo didenybės, manau, būtų už jo tekėjusi.

- O tuomet, manau, Mertono hercogas pasirodė horizonte?

- Taip, sere. Jis keliavo po Valstijas. Meilė iš pirmo žvilgsnio.

- Ir sudie Brajeno Martino šansams.

Elis linktelėjo.

- Be abejo, misteris Martinas susikrovė nemažą pinigų sumą, - ji paaiškino. - Bet Mertono hercogas turėjo dar ir gerą padėtį visuomenėje, o jos didenybė labai trokšta aukštos padėties. Ištekėjusi už hercogo, ji būtų viena iš pirmųjų damų šalyje.

Kambarinės balse girdėjosi pasipūtėliškas pasitenkinimas savimi. Tai pralinksmino mane.

- Vadinasi, misteris Brajenas Martinas buvo - kaip jūs išsireikštumėt - atstumtas? Kaip jis reagavo, ar labai išgyveno?

- Baisiai nervinosi, sere.

- Aha!

- O kartą net grasino jai revolveriu. O kokias scenas jis kėlė! Mane iš tiesų jos gąsdino. Daug gėrė, visai pražuvo.

- Bet galų gale jis nusiramino.

- Taip tik atrodė, sere, jis vis dar šlaistėsi aplink, man nepatiko ta išraiška jo akyse. Aš įspėjau jos didenybę, bet ji tik juokėsi. Ji iš tų, kurioms patinka jausti savo valdžią, suprantat, ką aš noriu pasakyti.

- Taip, - susimąstęs pratarė Puaro. - Atrodo, suprantu, ką norite pasakyti.

- Pastaruoju metu jį nedažnai matydavom, sere. Tai geras požymis, mano nuomone. Tikiuosi, jis susitaikė su padėtimi.

- Galbūt.

Ji buvo nustebinta to tono, kuriuo Puaro ištarė tą žodį.

- Jūs nemanote, kad jai gresia pavojus, sere?

- Manau, - rimtai pasakė Puaro. - Manau, jai gresia rimtas pavojus, ir ji pati jo priežastis.

Jo ranka nejučia užkliudė vazą su rožėmis, stovinčią ant židinio ir nuvertė ją. Vanduo aptaškė Elis veidą ir galvą. Retai teko matyti tokį nerangų Puaro, iš to sprendžiu, kad jis buvo gerokai susijaudinęs. Jis labai susinervino, išdūmė rankluoščio, paskui be perstojo atsiprašinėdamas maloniai padėjo kambarinei apsišluostyti veidą ir kaklą. Pasikeitę atsiprašymais, Puaro palydėjo ją link durų, dar kartą dėkodamas, kad malonėjo atvykti.

- Dar ne vėlu, - jis pažvelgė į laikrodį, - jūs būsit namie iki poniai sugrįžtant.

- O, na ir puiku, sere. Manau, ji eis vakarieniauti ir apskritai ji niekad nesitiki, kad lauksiu jos grįžtant, nebent kas svarbaus atsitiktų.

Netikėtai Puaro nukrypo nuo temos.

- Madmuazel, atleiskite, bet jūs šlubuojate.

- Nieko tokio, sere. Man truputį skauda kojas.

- Nuospaudos? - sumurmėjo Puaro užjaučiančiu, tokio paties kankinio balsu.

- Nuospaudos, - be abejo, Puaro rekomendavo specialių vaistų, kurie, anot jo, darė stebuklus.

Pagaliau Elis išėjo. Mane apėmė smalsumas.

- Na, Puaro, na? - nekantravau aš.

Jis nusišypsojo iš mano nekantrumo.

- Šį vakarą daugiau nieko neveiksim. Rytoj, anksti rytą

paskambinsim Džepui. Pakviesim jį čia ateiti. Taip pat paskambinsim Martinui Brajenui. Manau, jis galės pasakyti mums kai ką įdomaus. Be to, norėčiau jam grąžinti skolą.

- Tikrai?

Pažvelgiau į Puaro. Jis keistai šyptelėjo.

- Bet kuriuo atveju, - pasakiau, - tu negali įtarti jo nužudžius lordą Edgvairą, ypač po to, ką mes šį vakarą išgirdom. Tai būtų žaidimas pagal Džein taisykles. Joks vyras nesuinteresuotas nužudyti damos vyrą tam, kad ta dama ištekėtų už kito.

- Koks įžvalgus sprendimas!

- Nebūk sarkastiškas, - tariau susierzinęs. - O ką, po galais, tu ten visą laiką taip vartalioji rankose?

Puaro parodė.

- Tai gerosios Elis pensnė, mano drauguži. Ji užmiršo juos.

- Nesąmonė, jai išeinant, jie buvo ant jos nosies.

Jis ramiai papurtė galvą.

- Klysti! Absoliučiai klysti. Ant jos nosies, mano brangusis Hastingsai, buvo pensnė, kuriuos radome Karlotos Adams rankinėje. Aš išsižiojau iš nustebimo.

XXIX

PUARO TARIA ŽODĮ

Kitą rytą man teko paskambinti Džepui. Jo balsas skambėjo gan liūdnai.

- O, tai jūs, kapitone Hastingsai. Na, kokios kalbos sklinda?

Pasakiau jam, ką man pavedė Puaro.

- Ateiti vienuoliktą valandą? Na, manau, galėsiu. Jis neturi nieko naujo, kas padėtų mums dėl jaunojo Roso mirties? Prisipažįstu, mus bet kas patenkintų. Iki šiol niekaip neišaiškinam. Pats paslaptingiausias reikalas.

- Manau, jis turės jums kai ką pasakyti, - išsisukinėdamas pasakiau. - Jis, regis, labai patenkintas savimi, šiaip ar taip.

- Užtikrinu jus, daugiau negu aš šiuo metu. Tvarka, kapitone Hastingsai. Atvyksiu...

Mano kita užduotis buvo paskambinti Brajenui Martinui. Jam pasakiau tą, kas man buvo liepta: Puaro užtiko kai ką įdomaus Martinui. Kai manęs paklausė, ką, atsakiau, kad neturiu supratimo. Puaro nepasikliauna manimi. Minutėlę patylėjęs, Brajenas ištarė:

- Gerai, ateisiu.

Padėjo ragelį. Man nuostabu, kad netrukus Puaro paskambino Dženi Draiver ir taip pat pakvietė ją atvykti. Jis buvo labai rimtas ir orus. Nieko neklausinėjau.

Brajenas Martinas atvyko pirmas. Atrodė gerai, neblogos nuotaikos, bet - gal tai mano išsigalvojimas - truputėlį nesmagiai jautėsi. Netrukus atvyko Dženi Draiver. Ji nustebo, išvydusi Brajeną, ir jam atrodė tai staigmena. Puaro atnešė dvi kėdes ir paragino juos atsisėsti. Jis žvilgtelėjo į savo laikrodį.

- Inspektorius Džepas bus čia po minutės, tikiuosi.

- Inspektorius Džepas? - Brajenas berods išsigando.

- Taip. Pakviečiau jį čia ateiti - neformaliai, kaip draugą.

- Štai kaip.

Jis vėl nutilo. Dženi žvilgtelėjo į jį, paskui nusisuko. Ji, man atrodė, šįryt gan sunerimusi.

Po minutės Džepas įžengė į kambarį.

Linksmai, kaip jam būdinga, pasisveikino su Puaro. Pagalvojau, kad jis truputį nustebo, radęs Brajeną ir Dženi Draiver, bet to neparodė.

- Na, Puaro, apie ką kalbėsim? Manau, turi kokią nors nuostabią idėją.

Puaro džiugiai šyptelėjo.

- Ne, ne, nieko nuostabaus. Tik mažytė istorijėlė, visai paprasta. Tokia nesudėtinga, kad man gėda, jog anksčiau jos neatskleidžiau. Norėčiau, jei leisite, pradėti nuo bylos pradžios.

Džepas atsiduso ir pažvelgė į savo laikrodį.

- Jei neužtruksi ilgiau, kai valandą, - pasakė jis.

- Nusiramink, tiek nereikės. Klausykit, jūs norit sužinoti, ar ne, kas nužudė lordą Edgvairą, kas nužudė mis Adams ir kas nužudė Donaldą Rosą?

- Norėčiau žinoti apie pastarąjį, - atsargiai įsiterpė Džepas.

- Klausykitės manęs ir viską sužinosit. Matote, aš esu kuklus. ("Nepanašu!" - pagalvojau nė kiek netikėdamas.) Noriu išryškinti kiekvieną žingsnelį. Noriu atskleisti, kaip mane apgavo, koks kvailas pasirodžiau, kaip man reikėjo pokalbio su bičiuliu Hastingsu ir visai atsitiktinės nepažįstamo pastabos, kuri nukreiptų mane reikiama linkme.

Jis patylėjo, paskui kostelėjęs ėmė kalbėti savo , kaip aš vadinu, "lekcijiniu" balsu.

- Pradėsiu nuo vakarienės "Savojoje". Ledi Edgvair kreipėsi į mane, norėdama asmeniškai pasikalbėti. Ji troško atsikratyti vyro. Baigiantis mūsų pokalbiui, ji pasakė, iškart pamaniau, kad kažkaip neprotingai, kad ji galinti nuvažiuoti taksi ir pati nužudyti jį. Tuos žodžius girdėjo Brajenas Martinas, kuris tą momentą įėjo į kambarį.

Jis atsisuko ir įsmeigė akis į Brajeną.

- Juk taip, ką? Taip aš kalbu?

- Mes visi girdėjom, - pasakė aktorius. - Vidburnai, Maršas, Karlota - visi.

- O! Sutinku. Visiškai sutinku. *Eh bien* *, aš neturėjau galimybės pamiršti šių ledi Edgvair žodžių. Kitą rytą misteris Brajenas Martinas aplankė mane turėdamas tikslą priminti, įtikinti mane tų žodžių prasme.

- Visiškai ne, - sušuko Brajenas Martinas piktai. - Aš atėjau...

Puaro kilstelėjo ranką.

- Jūs atėjote tariamai papasakoti man prasimanytą istoriją apie tai, bet jūs sekate, pasaką, kurią net vaikas galėtų kiaurai pramatyti. Tikriausiai jūs ją paėmėt iš seno kino filmo. Mergina, kurios sutikimą turit gauti, vyras, kurį jūs atpažindavote iš auksinių dantų šiais laikais, taip nebūna, o ypač Amerikoj. Beviltiškai pasenęs dantų gydymo pavyzdys - auksinių dantų įstatymas. O! Visa istorija buvo absurdas! Papasakojęs savo prasimanytą istoriją, jūs atskleidžiate tikrąjį savo vizito tikslą - norite užnuodyti mano protą, nuteikti mane prieš ledi Edgvair. Išsireikšiu aiškiau - jūs paruošiat dirvą tam momentui, kad ji nužudys savo vyrą.

- Nesuprantu, apie ką šnekat, - vebleno Brajenas Martinas. Jo veidas mirtinai išblyško.

- Jūs išjuokėt tą mintį, kad lordas sutiks skirtis! Jūs manote, aš eisiu pas jį kitą dieną, bet susitarimo susitikti laikas pakeičiamas. Aš einu pas jį tą patį rytą, ir jis sutinka skirtis. Bet koks ledi Edgvair nusikaltimo motyvas dingęs. Dar daugiau - jis pasako man, kad jau parašęs ledi Edgvair šia tema. Bet ledi Edgvair paskelbia, kad ji nėra gavusi to laiško. Arba ji meluoja, arba jos vyras meluoja, arba kažkas sulaikė jį - kas?

- Taigi aš klausiu savęs, kodėl Brajenas Martinas varginasi ateiti ir pasakoti man tą melą? Kokia vidinė jėga ji veja? Ir aš sugalvoju idėją, mesje, kad jūs buvote smarkiai įsimylėjęs tą ledi. Lordas Edgvairas sako, kad jo žmona sakiusi jam, jog norinti ištekėti už aktoriaus. Na, gal ir taip, bet ledi ima ir apsigalvoja. Kol

* Eh bien - nagi (pranc.).

lordas atsiunčia laišką apie sutikimą skirtis, atsiranda kažkas kitas, už kurio ji nori ištekėti - ne jūs! Tokiu atveju, tai ir bus priežastis, dėl kurios jūs sulaikote tą laišką.

- Aš ne...

- Netrukus jūs pasakysit, ką norit. O dabar klausykit manęs, kaip tuomet elgėtės jūs - išlepintas dievaitis, kuriam niekad niekas neatkirsdavo. Kaip suprantu, jus valdo prislopintas įniršis, troškimas kiek galima daugiau pakenkti ledi Edgvair. O kokį didesnį blogį jūs galėjot jai padaryti negu apkaltinti ją - galbūt ją pakars už žmogžudystę.

- Viešpatie! - sušuko Džepas.

Puaro atsigręžė į jį.

- Taip, tokia mintis formavosi mano galvoje. Keli faktai patvirtino ją. Karlota Adams turėjo du gerus draugus - vyriškius - kapitoną Maršą ir Brajeną Martiną. Todėl, galimas daiktas, kad Brajenas Martinas, būdamas turtingas, ir buvo tas asmuo, sugalvojęs tą apgaulę ir už jos įvykdymą pasiūlęs Karlotai Adams dešimt tūkstančių dolerių. Man visą laiką atrodė nepanašu, kad mis Adams būtų patikėjusi, jog Ronaldas Maršas turėjo dešimt tūkstančių dolerių. Ji juk žinojo, jog jo ypač sunki finansinė padėtis. Brajenas Martinas - jau panašiau.

- Aš ne ... Aš sakau jums, aš ne... - kimiai išsprūdo iš aktoriaus lūpų.

- Kai buvo perduotas mis Adams laiško seseriai turinys... *O! là là!* Buvau labai susijaudinęs. Pasirodė, mano mąstymas buvo visai klaidingas. Bet vėliau padariau atradimą. Man buvo atsiųstas tikrasis laiškas, ir pamačiau, kad jis neištisinis - trūko vieno popieriaus lakšto. Tokiu būdu "jis" galėjo būti priskirtas kitam asmeniui, o ne kapitonui Maršui. Buvo dar vienas įrodymas. Kai kapitonas Maršas buvo suimtas, jis aiškiai pareiškė, kad jam pasirodė, kad matęs Brajeną įeinant į namą. Tas teiginys neturėjo jokios įtakos, nes jį pateikė kaltinamasis. Be to, mesje Martinas turėjo alibi. Natūralu! To ir reikėjo tikėtis. Jei Brajenas nužudė, jam būtinai reikėjo turėti alibi. Šis jo alibi buvo patvirtintas tik vieno asmens - mis Draiver.

- O ką? - atkirto mergina.

Nieko, madmuazel, - pasakė šypsodamasis Puaro, - išskyrus tai, kad tą pačią dieną jūs pusryčiavote su Martinu ir pasistengėt nedelsdama prieiti prie manęs ir įtikinti, kad jūsų draugė mis Adams buvo ypač susidomėjusi Ronaldu Maršu, o ne, kaip aš buvau įsitikinęs, Brajenu Martinu.

- Visai ne, - ryžtingai pareiškė kino žvaigždė.

- Gal jūs to nė neįtarėt, mesje, - ramiai pasakė Puaro, - bet aš manau, kad tai tiesa. Jei mis Adams domėjosi Ronaldu Maršu, o ledi Edgvair - Brajenu Martinu, darosi suprantami Dženi Draiver jausmai ledi Edgvair - ji nemėgo ledi Edgvair, ir tas jausmas - jūsų naudai. Juk jūs, Brajenai, papasakojot jai viską apie atkirtį, ar ne?

- Na, taip... pajutau, kad turiu kam nors išsipasakoti, o ji...

- Moka atjausti. Taip, ji labai atjaučianti, pats tai pastebėjau. *Eh bien* *, kas vyksta toliau? Ronaldas Maršas suimamas. Jūsų nuotaika bematant pagerėja. Bet koks jums gresiantis nemalonumas jau praėjo. Nors jūsų planas ne visai pavyko, nes ledi Edgvair apsigalvoja ir paskutinę minutę nutaria eiti į tą pokylį. Vis dėlto kažkas kitas tampa atpirkimo ožiu ir savo iniciatyva palengvina jums tą rūpestį. Ir tuomet, per pusryčius - išgirstat, jog tas Donaldas Rosas, tas malonus, bet gan kvailokas jaunuolis, kažką pasako Hastingsui, ir jums tai pasirodo įtartina.

- Netiesa, - suvaitojo aktorius. Prakaito lašai ritosi jo veidu. Akys atrodė paklaikusios iš baimės. - Užtikrinu jus, aš nieko negirdėjau, nieko nepadariau.

Ir tą minutę visi buvo pritrenkti to, ką išgirdo:

- Gryna teisybė, - ramiai ištarė Puaro. - Aš manau, jūs jau pakankamai nubaudžiau už tai, kad atėjot pas mane, Erkiulį Puaro, su išsigalvota istorija.

Mes visi išsižiojome.

Puaro svajingai tęsė toliau:

- Matote, aš jums nurodau visas savo klaidas. Pateikiau sau penkis klausimus. Hastingsas žino juos. Trims iš jų radau teisingus atsakymus. Kas sulaikė tą laišką? Aišku, kad Brajenas Martinas. Kitas klausimas buvo toks: kodėl lordas Edgvairas taip staigiai apsigalvojo ir sutiko skirtis? Na, man kilo keli atsakymo variantai.

---

* Eh bien - nagi (pranc.).

Arba jis norėjo vėl vesti - bet negalėjau rasti tam įrodymų - arba vyko kažkoks šantažas. Lordas Edgvairas buvo savotiškas žmogus. Galimas daiktas, išaiškėjo kokie nors faktai apie jį, kuriuos jo žmona, nesuteikus jai teisės skirtis angliškų skyrybų tvarka, panaudotų viešai prieš jį. Manau, kad taip ir buvo. Lordas nepageidavo, kad kiltų atviras skandalas, suteršiantis jo gerą vardą. Todėl jis nusileido, nors jo veide (kai jis manė, jog niekas jo nestebi) atsispindėjo mirtinas įniršis. Dar prieš man stengiantis išaiškinti priežastį, jis skubotai pareiškia: "Tai nesusiję su laiško turiniu." Liko du klausimai. Pirmasis - apie keistus pensnė, rastus mis Adams rankinėje - jie nepriklausė jai. Kitas klausimas - kodėl ledi Edgvair kažkas skambino telefonu, kai ji pietavo Čisvike. Niekaip negalėjau įterpti Brajeno Martino į šiuos klausimus. Taigi buvau priverstas konstatuoti, kad arba aš klydau dėl mesje Martino, arba pateikdamas tokius klausimus. Apimtas nevilties, aš dar kartą labai atidžiai perskaičiau mis Adams laišką ir kai ką pastebėjau! Taip, kai ką suradau! Žiūrėkit patys. Štai, matote nuplėštą popieriaus lapą? Nelygiai, kaip dažniausiai pasitaiko. Sakykim, kad prieš *h* buvo *s* (*he - she* *). Aha! Jūs supratote! Ne "*he*" - bet "*she*"! Būtent moteris pasiūlė Karlotai tą apgaulę. Taigi aš sudariau sąrašą moterų, kurios bent kiek susijusios su ta byla. Be Džein Vilkinson, buvo dar keturios - Džeraldina Marš, mis Kerol, mis Draiver ir Mertono hercogienė. Iš šių keturių, mane labiausiai domino mis Kerol. Ji dėvėjo akinius, ji buvo tą naktį namuose, suklydo savo parodymuose, trokšdama inkriminuoti viską ledi Edgvair, be to, ji buvo energinga ir šaltakraujiška moteris, galėjusi įvykdyti tą nusikaltimą. Motyvas šiek tiek neaiškus, tačiau juk ji dirbo pas lordą Edgvairą jau keleri metai, ir galėjo egzistuoti kokia nors, mums nežinoma, priežastis. Taip pat aš jutau, kad negaliu išleisti iš akiračio Džeraldinos, kuri neapkentė savo tėvo - pati taip sakė man. Įsitempusi, neurotikės tipo mergina. Tarkim, įėjusi į namus tą naktį, ji sąmoningai nuduria tėvą, o paskui šaltai ir abejingai pakyla laiptais tų perlų paimti. Įsivaizduokit, kokia panika apėmė ją, sužinojus, kad pusbrolis, kurį ji ištikimai myli, nepasiliko lauke prie taksi, o buvo įėjęs į tuos namus! Mes buvome

* She - ji ; he - jis (angl.).

jos didžiulio susijaudinimo liudytojais kitą rytą. Lygiai taip pat galima paaiškinti ne jos kaltę, o baimę dėl pusbrolio - kad jis padarė tą nusikaltimą. Buvo ir dar viena, sakyčiau, menka detalė. Ant auksinės dėžutės, rastos mis Adams rankinėje, buvo inicialas "D". O aš kartą išgirdau, kaip jos pusbrolis pavadino ją "Dina". Dar vienas momentas. Praeitą lapkritį ji buvo Paryžiuje, pensionate, ir, galimas daiktas, ten susitiko su Karlota. Gal jums pasirodys absurdiška įtraukti Mertono hercogienę į tą sąrašą. Bet, kai ji aplankė mane, supratau, jog ji - fanatikė. Viso jos gyvenimo meilės centras - jos sūnus, todėl ji galėjo palengva siekti, kurti planus, kad suniekintų moterį, besiruošiančią griauti jos sūnaus gyvenimą. Toliau sekė mis Dženi Draiver...

Jis nutilo, žvelgdamas į Dženį. Ji, įžūliai pakreipusi galvą, atlaikė jo žvilgsnį.

- Na ir ką jūs turite prieš mane?

- Nieko, madmuazel, išskyrus tai, kad jūs - Brajeno Martino draugė ir kad jūsų pavardė prasideda "D" raide.

- Ne tiek jau daug.

- Dar vienas dalykas. Jus turite sveiką nuovoką ir tvirtus nervus tokiam nusikaltimui atlikti. Abejoju, ar kita sugebėtų.

Mergina užsidegė cigaretę.

- Tęskite, - šyptelėjo ji linksmai.

- Ar mesje Martino alibi tikras ar ne? Štai ką aš turėjau nuspręsti. O jei tikras, ką Ronaldas Maršas matė įeinantį į tą namą? Ir staiga aš kai ką prisiminiau. Tas gražuolis liokajus Ridžent Geite buvo labai panašus į Brajeną Martiną. Tai jį matė kapitonas Maršas, ir aš bematant susikūriau teoriją. Tarkim, jis rado savo šeimininką nužudytą. Šalia jo buvo vokas su šimtų svarų vertės prancūzų banknotais. Jis paima tuos pinigus, išslenka iš namų, palieka juos saugioj vietoj pas kokį nors savo bičiulį - niekšą ir grįžta, atsirakindamas duris lordo Edgvairo raktu. Tegu kitą rytą nusikaltimą pastebės kambarinė. Jis nejaučia jokio pavojaus, nes buvo įsitikinęs, jog lordą nužudė ledi Edgvair, o banknotai išnešti, ne namuose. Pastebėjus jų dingimą, jie jau iškeisti. Tačiau paaiškėja, jog ledi Edgvair turi alibi, ir Skotland Jardas ima tirti jo pirmtakus, jis išsigąsta ir pabėga.

Džepas pritariančiai linktelėjo.

- Man dar liko išspręsti klausimą apie pensnė. Jei mis Kerol jų savininkė, tada reikalas aiškus. Ji galėjo sulaikyti tą laišką ir, tariantis dėl detalių su Karlota ar susitikus su ja vėliau, tą žmogžudystės vakarą, pensnė galėjo netyčia atsidurti Karlotos rankinėje. Bet, pasirodo, tie pensnė neturėjo nieko bendro su mis Kerol. Ėjome pėsčiomis namo su Hastingsu. Buvau prislėgtas, mintyse dėsčiau įvykius. Ir staiga atsitiko stebuklas! Iš pradžių Hastingsas kalbėjo apie visus įvykius iš eilės. Jis paminėjo Donaldą Rosą, kaip buvusį vieną iš trylikos asmenų, pietavusių pas serą Montegu Kornerį, ir pirmutinį, atsikėlusį nuo stalo. Buvau paskendęs savo mintyse ir nekreipiau dėmesio. Tik man dingtelėjo, kad tiksliau sakant, tai nevisiškai tiesa. Gal jis ir pakilo pirmasis nuo stalo pietų pabaigoje, bet faktiškai pirmoji išėjo ledi Edgvair, nes ją pakvietė prie telefono. Mąstant apie ją, prisiminiau vieną mįslę - mįslę, kuri, man regis, atitiko jos vaikišką galvoseną. Pasakiau ją Hastingsui. Neprajukinau, jis laikėsi kaip karalienė Viktorija. Toliau ėmiau galvoti, ko galėčiau pasiteirauti apie mesjė Martino jausmus Dženi Vilkinson. Žinojau, kad ji pati nepasakys. Ir tada, mums pereinant gatvę, kažkoks praeivis ištarė paprastą sakinį. Jis pasakė savo merginai, kad "kam nors reikėjo apklausti Elis". Ir akimirksniu paaiškėjo visas reikalas!

Jis apžvelgė į mus visus.

- Taip, taip, pensnė, telefono skambutis, nedidelio ūgio moteris, atėjusi atsiimti auksinės dėžutės Paryžiuje. Žinoma, Elis, Džein Vilkinson kambarinė. Atsekiau kiekvieną žingsnį - žvakės - blanki šviesa - mis Van Djusen - viską. Man jau buvo viskas aišku!

XXX

TOJI ISTORIJA

Puaro vėl nužvelgė mus.

- Na, mano bičiuliai, - ramiai ištarė, - leiskit man papasakoti tikrąją istoriją, kas nutiko tą vakarą.

- Karlota Adams išeina iš savo buto septintą valandą. Paima taksi ir važiuoja į Pikadilio Rūmus.

- Kaip? - surikau aš.

- Į Pikadilio Rūmus. Anksčiau, dienos metu ji buvo ten išsinuomavusi kambarį misis Van Djusen vardu. Ji dėvi stiprius akinius, kurie, mes visi žinom, labai pakeičia išvaizdą. Kaip sakiau, ji iš anksto užsisako kambarį, sakydama, kad naktį išplauks garlaiviu į Liverpulį ir kad jos lagaminai jau išsiųsti. Aštuonios trisdešimt atvyksta ledi Edgvair ir pasiteirauja jos. Ji palydima į kambarį. Ten jos abi apsikeičia drabužiais. Apsirengusi balta taftos suknele, šermuonėlių kailių apsiaustu, užsidėjusi šviesių plaukų peruką, Karlota Adams, o ne Džein Vilkinson, palieka viešbutį ir važiuoja į Čisviką. Taip, taip, visai įmanoma. Aš pats buvau tuose namuose vakar. Pietų stalas apšviestas tik žvakėmis, lempos neryškios - niekas iš susirinkusių nepąžista Džein Vilkinson labai gerai. Aukso spalvos plaukai, gerai žinomas, girdėtas balsas ir jos laikysena. O! Tai visai lengva. O jei nepasisektų - jei kas pastebėtų tą apgaulę - na, tam taip pat buvo pasiruošta. Ledi Edgvair, dėvinti tamsų peruką, Karlotos drabužiais ir pensnė, sumoka sąskaitą, įsideda lagaminėlį į taksi ir važiuoja į Hjustoną. Tualete nusiima tą tamsų peruką, padeda lagaminėlį į bagažo saugojimo kamerą. Prieš eidama į Ridžent Geitą, ji paskambina į Čisviką ir kviečia ledi

Edgvair. Taip buvo jų susitarta. Jei viskas gerai klostosi ir Karlotos neatpažino, ji turi tiesiog atsakyti: "Taip, tai aš". Man turbūt neverta sakyti, kad mis Adams nesuprato tikrosios telefono skambučio priežasties. Išgirdusi tuos žodžius, ledi Edgvair eina toliau. Važiuoja į Ridžent Geitą, teiraujasi lordo Edgvairo, pasiskelbia savo pavardę, eina į biblioteką ir įvykdo pirmąją žmogžudystę. Be abejonės, ji nežino, kad mis Kerol stebi ją, stovėdama viršuje. Ji žino, kad nepatikės žodžiais liokajaus (kuris nėra jos matęs, prisiminkit - ji dėvi skrybėlę, slepiančią ją nuo jo žvilgsnio), o patikės dvylikos įžymių, garsių žmonių tvirtinimais. Ji išeina iš namų, grįžta į Hjustoną, vėl užsidėda tamsų peruką ir pasiima savo lagaminėlį. Dabar ji turi suspėti, kol Karlota grįš iš Čisviko. Jos apytikriai dėl laiko buvo susitarusios. Eina link Kornerio namų, retkarčiais pažvelgdama į laikrodį, nes laikas slenka labai lėtai. Paskui ji ima ruoštis antrajai žmogžudystei. Ji įdeda mažą auksinę dėžutę, kurią dabar, suprantama, turi rankose. Galimas daiktas, kad tuomet ji suranda tą laišką. O gal ir anksčiau. Bet kuriuo atveju, pamačiusi adresą, ji pajunta pavojų. Atplėšia laišką - įtarimai pasitvirtino. Galbūt jos pirmasis impulsas buvo iš viso sunaikinti tą laišką. Bet netrukus ji pastebi geresnį būdą. Pašalinus vieną laiško lapą, jame išryškėja apkaltinimas Ronaldui Maršui, žmogui, turinčiam stiprų motyvą tam nusikaltimui. Net jeigu Ronaldas turės alibi, vis tiek laiške bus kaltinima vyriškiui, nes ji nuplėšia *"s"* nuo žodžio *"she"*.Taigi taip padariusi, ji vėl įdeda laišką į voką, o voką - į rankinę. Po to, atėjus laikui, ji eina į "Savojos" viešbutį. Kai tik pamato pravažiuojantį automobilį (jo viduj sėdi tariamoji Džein, ji pati), paskuba tuo pačiu metu įeiti ir lipa laiptais aukštyn. Ji dėvi juodais drabužiais, todėl niekas neįsidėmi jos. Viršuje ji eina į savo miegamąjį. Karlota ką tik įėjusi. Kambarinei, kaip paprastai, liepta eiti gulti. Jos vėl apsikeičia drabužiais. Ir tada, manau, ledi Edgvair pasisekimo proga pasiūlo ką nors išgerti. Į gėrimą įbėrusi veronalio. Ji sveikina savo auką, sakosi rytoj atsiųsianti čekį. Karlota eina namo. Ji labai mieguista - bando prisiskambinti draugui - gal mesje Martinui, gal kapitonui Maršui, nes jų abiejų telefonų numeriai - Viktorijos, bet nebeskambina. Per daug nuvargusi. Veronalis ima veikti. Ji eina

gulti ir jau niekad nebeatbunda. Antrasis nusikaltimas sėkmingai įvykdytas.

- Dabar apie trečiąjį. Pusryčių metu seras Montagu Korneris prisimena pokalbį su ledi Edgvair anąvakar. Visai nesunku - jai reikėjo tik sumurmėti kelias pagiriamąsias frazes. Tačiau - atsitrenkia į Nemezidę. Paminimas "Pario nuosprendis", ir ji suvokia Parį tiktai kaip Paryžių, kurį ji gerai pažįsta - tą madų, prabangos Paryžių. Bet priešais ją sėdi jaunuolis, kuris girdėjo ledi Edgvair nuomonę apie Homero ir graikų civilizacijos pasiekimus. Karlota Adams buvo kultūringa, apsiskaičiusi mergina. Jis negali suvokti, netenka žado. Ir staiga jo sąmonė prašvieséja - ne ta pati moteris sėdi priešais jį. Jis baisiai susijaudina, abejoja, blaškosi - jam reikia patarimo. Pagalvoja apie mane. Kalbasi su Hastingsu. Bet ledi Edgvair išgirsta tą pokalbį. Ji pakankamai sumani ir gudri, kad suvoktų kažkaip išsidavusi. Išgirdusi Hastingsą sakant, kad manęs nebus iki penktos valandos, be dvidešimt minučių penktą valandą ji ateina į Roso butą. Jis atidaro duris, labai nustemba ją pamatęs, bet nė į galvą ko nors bijoti. Stiprus, tvirtas jaunuolis nesibijo moters. Vedasi ją į svetainę. Ji ima dėstyti kažkokią istoriją. Galbūt atsiklaupia, apkabina rankomis jo kaklą. Ir tada - vikriai ir užtikrintai smogia - kaip ir pirmuoju atveju. Jis gal tik dusliai sušvokščia - ir viskas.

Nutildomas. Stoja tyla. Pirmasis kimiu balsu prašneko Džepas.

- Tai reiškia, ji viena viską padarė?

Puaro nulenkė galvą.

- Bet kodėl, jei jis sutiko skirtis?

- Kadangi Mertono hercogas yra katalikas. Jis negali svajoti apie vedybas su moterim, kurios vyras gyvas. Tai fanatiškų principų jaunuolis. Jei ji būtų našlė, tik tada galėtų už jo ištekėti. Be abejonės, ji siūlė skyrybas, bet jis neužkibo už to kabliuko.

- Tai kodėl ji pasiuntė jus pas lordą Edgvairą?

- *Ah! Parbleu* *, - ką tik kalbėjęs taisyklinga anglų kalba, jis vėl prašneko savaip. - Tam, kad apdumtų man akis! Padarytų mane fakto, kad tai žmogžudystei nebuvo motyvo, liudytoju! Taip, ji

---

* Parbleu - po velnių (pranc.).

išrįso sugriebti mane, Erkiulį Puaro, į savo kibius katės nagus! Ir jai pavyko! O! Ta keista jos galvosena - vaikiška ir kartu klastinga. Ji moka vaidinti! Kaip puikiai ji suvaidino nustebusią, kai pasakiau apie jos vyro laišką - ji prisiekė jo nemačiusi. Ar ji jautė bent mažiausią sąžinės graužimą, padariusi tris nusikaltimus? Galiu prisiekti - ne.

- Aš sakiau jums, kokia ji, - sušuko Brajenas Martinas. - Sakiau jums. Žinojau, jog ji ketino nužudyti jį. Jaučiau. Ir bijojau, kad ji išsisuks. Ji protinga, velniškai gudri, nors ir kvailoka. Ir aš troškau, kad ji nukentėtų. Norėjau, kad ją pakartų.

Jo veidas nutvisko tamsiu raudoniu, balsas skambėjo kimiai.

- Na, na, - ramino jį Dženi.

Ji kalbėjo lygiai taip, kaip girdėjau parke auklės kalbant su mažais vaikais.

- O auksinė dėžutė su inicialu “D” ir “Paryžius, lapkritis”? - pasiteiravo Džepas.

- Ji užsakė ją laišku ir pasiuntė Elis, savo kambarinę, ją paimti. Savaime suprantama, Elis atsiėmė paketą, sumokėjo. Ji neturėjo supratimo, kas viduje. Be to, ledi Edgvair pasiskolino Elis pensnė, kad geriau apsimestų Van Djusen. Tačiau užmiršo juos Karlotos rankinėje - tai jau klaida.

- O, ta mintis man atėjo į galvą, kai stovėjau kelio vudury. Autobuso vairuotojas nemandagiai apšaukė mane, bet nepaisiau, tegul. Elis! Elis pensnė, Elis atsiėmė dėžutę iš Paryžiaus. Elis, todėl ir Džein Vilkinson. Visai galimas daiktas, kad ji dar ką, be pensnė pasiskolino iš Elis.

- Ką taip?

- Peiliuką nuospaudoms pjaustinėti.

Kruptelėjau. Minutėlę visi tylėjome. Paskui, nežinia ko tikėdamasis, prašneko:

- Mesje Puaro, ar visa tai - tiesa?

- Tiesa, *mon ami*?

Paskui aikštingai, su jam būdinga irzlia maniera prakalbo Brajenas Martinas.

- Bet, klausykit, o kaip aš? Kam reikėjo mane atsikviesti čia? Kodėl mane taip mirtinai išgąsdinot?

Puaro šaltai žvilgtelėjo į jį.

- Kad nubausčiau jus už įžūlumą, mesje. Kaip drįsote pasijuokti iš Erkiulio Puaro?

Ir tuomet nusikvatojo Dženi. Kvatojo be perstojo.

- Taip tau ir reikia, Brajenai, - galų gale ištarė ji.

Ji atsisuko į Puaro.

- Be galo džiaugiuosi, kad Ronis Maršas - ne nusikaltėlis. Jis man visada patiko. Ir dar labai labai džiaugiuosi, kad Karlotos žudikas neliks nenubaustas. Kai dėl Brajeno, na, aš kai ką jums pasakysiu, mesje Puaro. Ruošiuosi už jo ištekėti, ir jei jis mano, kad galės išsiskirti ir kas du - trys metai vesti vėl, kaip Holivude priimta, na tai jis daro didžiulę klaidą. Jis ves mane ir bus man ištikimas.

Puaro pažvelgė į ją - į jos ryžtingą smakrą ir liepsnojančius plaukus.

- Visai galimas dalykas, madmuazel, - lėtai pritarė jis, - kad taip ir įvyks. Juk sakiau, kad jūs ryžtinga ir drąsi. Net drįstat ištekėti už kino žvaigždės.

XXXI

ŽMOGIŠKOJI IŠPAŽINTIS

Po kelių dienų mane staigiai iškvietė į Argentiną, taigi man daugiau neteko matyti Džein Vilkinson, tik laikraštyje perskaičiau apie jos teismą ir teismo nuosprendį. Netikėtai, bent man, ji viską prisipažino, kai ją apkaltino žmogžudyste. Iki tol, kol ji didžiavosi savo sumanymu ir vaidino savo rolę, ji beveik neklydo, o kai tik nebeteko pasitikėjimo savimi, kai viskas iškilo aikštėn, ji tapo bejėgė kaip vaikas, be jokių gudrybių. Kryžminės apklausos metu ji išties nebesusitvardė.

Taigi, kaip anksčiau minėjau, paskutinį kartą ją mačiau per tuos pusryčius. Bet kada tik ją prisimenu, matau tokį vaizdą prieš akis: ji rimta ir susikaupusia veido išraiška matuojasi rangius juodus aprėdus savo kambaryje, "Savojoje". Esu įsitikinęs, kad tuo metu ji neapsimetinėjo, o buvo visai natūrali. Planas pavyko, ir jai nebuvo jokio reikalo jaudintis ar dvejoti. Taip pat nemanau, kad ją graužė sąžinė dėl tų trijų padarytų nusikaltimų.

Toliau pateikiu jos rašytą laišką, kurį ji prašė persiųsti Puaro po jos mirties. Manau, jis puikiai charakterizuoja ją, tą žavingą ir absoliučiai be sąžinės damą.

Brangusis mesje Puaro. Aš viską pergalvojau ir panorau jums parašyti. Žinau, kad jūs kartais pateikiat spaudai savo bylų aprašymus. Išties nemanau, kad nors kartą spausdinote pačių nusikaltusių asmenų laiškus. Be to, jaučiu, kad visiems būtų įdomu sužinoti, kaip aš tai padariau. Iki šiol mano nuomonė nepasikeitė - viskas buvo tiksliai suplanuota. Jei ne jūs, būtų visiška tvarka. Buvau

užpykusi ant jūsų, nors žinau, jūs kitaip negalėjot pasielgti. Taigi tikiu jūs šį mano laišką pagarsinsit. Juk taip? Noriu, kad mane atsimintų. Esu neeilinė asmenybė, - visi čia taip mano.

Tai prasidėjo Amerikoj, susipažinus su Mertonu. Iš karto supratau, kad, jei būčiau našlė, jis vestų mane. Deja, jis buvo iš anksto nusistatęs prieš skyrybas. Bandžiau įkalbėti, bet veltui. Taigi aš turėjau būti atsargi, nes jis - keista asmenybė. Netrukus suvokiau, jog mano vyras turi tiesiog mirti, tik nežinojau, kaip. Tokius reikalus geriau sekasi tvarkyti Valstijose. Galvojau galvojau, kaip sutvarkyti tą reikalą. Netikėtai pamačiau, kaip puikiai mane imitavo Karlota Adams ir tuoj pat radau išeitį. Jos pagalba turėsiu alibi. Tą patį vakarą, pamačius jus, man dingtelėjo mintis, kad būtų gera idėja pasiųsti jus pas mano vyrą ir paprašyti sutikimo skirtis. Tuo pat metu aš kalbėsiu apie jo nužudymą, nes esu pastebėjus, jeigu kvailokai šneki teisybę, niekas tavim netiki. Taip dažnai darau per kontraktus. Be to, tai puikus būdas apsimesti kvailesne negu esi. Susitikus su Karlota antrąsyk, ėmiau svarstyti tą idėją. Pasakiau, kad tai bus lažybos - ir ji iš karto tuo patikėjo. Jai reikėjo tam tikram baliuje apsimesti manimi ir, jei gerai pasisektų, gautų dešimt tūkstančių dolerių . Ji buvo pilna entuziazmo ir pati pasiūlė kelias idėjas - pasikeisti drabužiais ir panašiai. Matote, mes negalėjom persirenginėti čia dėl Elis. Negalėjom ir jos kambaryje - dėl jos kambarinės. Žinoma, ji nesuprato, kodėl negalim. Tik pasakiau jai: "Ne." Mane ji palaikė kvailute, bet nusileido, ir mes sugalvojom viešbučio planą. Paėmiau Elis pensnė. Be abejo, greit supratau, kad ir ją, Karlotą, reikės pašalinti iš kelio. Gaila, bet galų gale tos jos imitacijos labai įžūlios. Jei jos netiktų mano tikslui pasiekti, būčiau, be abejo, supykusi. Turėjau truputį veronalio, nors pati retai kada vartoju jį, taigi buvo visai nesunku. Ir tuomet man dingtelėjo gera mintis. Matot, būtų daug geriau, jei atrodytų, jog ji įpratusi veronalį vartoti. Užsakiau dėžutę - mano pateiktos dublikatą ir viduje įrašiau jos inicialus "Paryžius, lapkritis", bus sudėtingiau išaiškinti. Užsakiau dėžutę iš Ricos, kai vieną rytą ten pusryčiavau. Ir pasiunčiau Elis jos paimti. Žinoma, ji nieko nežinojo apie paketo turinį. Tą vakarą viskas klostėsi gerai. Kai Elis buvo Paryžiuje, paėmiau jos dailų ir aštrų peiliuką nuospaudoms pjaustinėti. Ji taip ir nepastebėjo jo

dingimo, nes po to vėl padėjau jį į vietą. San Franciske buvo vienas gydytojas, kuris parodė, kur durti. Jis man pasakojo apie gydymą adatomis ir sakė, kad reikia būti atsargiam, nes kitaip galima pradurti didžiąją arteriją ir pailgąsias smegenis, kur yra visi gyvybiniai nervų centrai ir kad tai sukeltų staigią mirtį. Jis, man verčiant, kelis kartus parodė tiksliai tą vietą. Maniau, kad tų žinių gali kada nors prireikti. O jam pasakiau, kad tą idėją noriu panaudoti filme.

Karlota Adams pažadėjusi niekam nieko nepasakoti, ir manau, labai žema iš jos pusės netęsėti pažado - parašyti seseriai. Manau, labai protingai pasielgiau, nuplėšdama vieną lapą ir palikusi "he" vietoj "she". Pati tai sugalvojau, už viską labiau tuo didžiuojuosi. Man visi kartoja, kad turiu gerą galvą - o aš manau, kad net labai gerą. Manau, reikia iš tiesų geros galvos, kad taip sugalvotum. Viską dariau pagal susigalvotą planą, kai atėjo tas Skotland Jardo vyrukas. Jis mane gan pralinksmino. Maniau, gal jie suims mane. Jaučiausi saugiai, nes supratau, kad jie turės patikėti visais tais žmonėmis prie pietų stalo ir niekaip nesusigaudys, kad mes su Karlota pasikeitėm drabužiais. Jaučiausi patenkinta ir laiminga, - viskas taip puikiai klostėsi, tiesiog laimė nusišypsojo man. Senoji hercogienė - bjauri moteris, bet Mertonas malonus su manim. Jis norėjo mane vesti kiek galima greičiau ir nieko neįtarė. Man rodos, niekada nebuvau tokia laiminga, kaip tomis dienomis. Jaučiausi dar saugesnė, kai suėmė mano vyro sūnėną. Dar labiau didžiavausi, sumaniusi išplėšti tą lapą iš Karlotos laiško.

Donaldas Rosas kaip nelaimė užgriuvo ant mano galvos. Ir dabar neturiu supratimo, kaip jis atpažino mane. Kažką išsitariau apie "Paris" - pasirodo, tai kažkoks asmuo, o ne miestas. Kas tas "Paris" buvo - ir dabar nežinau. Mano manymu, gan kvailas vardas vyriškiui.

Taip jau yra, kai nesiseka, tai nesiseka. Reikėjo kažką nedelsiant daryti su Rosu, ir visai gerai pavyko. Galėjo ir nepasisekti, nes neturėjau laiko protingai elgtis, net alibi nesugalvojau. Tačiau, man rodės, po to buvau vėl saugi. Be abejo, man Elis sakė, kad ją kvietėte, klausinėjote, bet aš padariau išvadą, kad ta apklausa susijusi su Brajenu. Nusijuokiau, ko jūs siekiat. Juk jūs nesiteiravote jos, ar ji paėmė paketą iš Paryžiaus, ar ne. Manau, jūs supratot, jei ji

nupasakos viską man, aš nujausiu pavojų. Kaip sakiau, viskas pasibaigė netikėtai. Net patikėti negalėjau. Tiesiog, rodos, antgamtišku būdu jūs sužinojot viską apie mano veiksmus.

Nepavyko man, juk taip? Idomu, ar jūs kada nors gailėjotės to, ką padarėt. Galų gale aš tik norėjau savaip būti laiminga. Ir jei ne aš, jūs nebūtumėt turėję nieko bendro su šia byla. Niekad nemaniau, kad jūs toks baisiai išmintingas. Tokiu neatrodote.

Juokinga, bet aš nė kiek nepraradau savo grožio. Nepaisant to viso siaubingo teismo ir tų baisių dalykų, kuriuos man išsakė tas vyras anapus, kaip jis mane triuškino klausimais. Atrodau sublogusi, išblyškusi, bet kažkaip man tai tinka. Visi tvirtina, kad esu nuostabiai drąsi. Apskritai jau viešai nebekaria, tiesa? Gaila, mano nuomone. Esu giliai įsitikinus, kad dar nebuvo tokios žudikės kaip aš.

Manau, dabar turiu atsisveikinti su jumis. Labai keista. Regis, truputį nebesuvokiu faktų. Rytoj susitiksiu su kapelonu.

Jums atleidžianti (aš juk turiu atleisti savo priešams, tiesa?)

Džein Vilkinson.

P.S. Kaip jūs manote, ar aš pateksiu į Madam Tiuso muziejų?

Agatha Kristie

Trylika prie pietų stalo

S.L.Nr.1705. Tiražas 20 000 egz. Kaina sutartinė.
Išleido UAB "Poli", Vileišio 18, 2055 Vilnius.
Spausdino valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės prosp. 60,
2019 Vilnius. Užs. Nr. 160

Agata

Poirc
fingered ce
The two men stepped
Race said: "Bessner s
sent the steward for him."
There were four cabin
on the boat. Of the two on
cupied by Dr. Bessner,
nington. On the starboard
by Miss Van Schuyler, and
Doyle. Her husband's c
door.
A white-faced steward
door of Linnet Doyle's cab
them and they passed insi
over the bed. He looked u
two entered.
"What can you tell u
ness?" asked Race.
Bessner rubbed his un
"Ach! She was shot—
—here, just above the ea
entered. A very little bul
two. The pistol, it was h
see, there is blackening he
Again in a sick wave
of those words uttered at
Bessner went on: "
no struggle; the murde
and shot her as she lay the
"*Ah! non!*" Poirot c
chology was outraged. J
ing into a darkened cabi
not "fit," that picture.
Bessner stared at him
"But that is what hap
"Yes, yes. I did not
was not contradicting you
Bessner gave a satisfi
Poirot came